

ספר כור עני

זהו ספור יפה ונחמד בתבנית ראבינוזאן החדש אשר יצא
לאור זה לא כביר בשפת אשכנז.

מאת

הסופר המהיר דר. רויך

חבר

בלשון עברית צחה וקלה במליצות יפות ונעימות להעיר את לב
הקורא למוסר השכל.

מאת

יצחק בן-משה רומש

יליד ועומער מורה שפת עבר בבית הספר אשר בעיר פאניווי עז

זהב באש יבחן ובן אדם בכור עני
(כן סירא ב' ס')

וויילנא

ברפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם

תרכ"ב

КУРЪ ОИИ,

Подражаніе Робинзону Рауха, съ прибавленіе пра-
воученій свойственныхъ Еврейскому юношеству на Еврейскомъ
языкѣ. Сочиненіе Исаака Моисееича Румша, учителя Поневѣж-
скаго Еврейскаго Казеннаго училища 1-го разряда.

ВІЛЬНО.

Типографія Р. М. Ромма. 1861.

Печатать : позволяется съ тѣмъ, чтобы
по напечатаніи представлено было въ Ценсур-
ный Комитетъ узаконенное число экземпля-
ровъ. Вильно. 29 Мая 1861 года.

Ценсоръ *Стат. Сов. и Кав.*
• *А. Мухинъ.*

R 8° 72 A 3837

2'8

Kur=Opi

oder

Das Leben Robinson's und seine abenteuer

aus dem

deutschen nach Dr. Rauch im Hebräischn bearbeitet

von

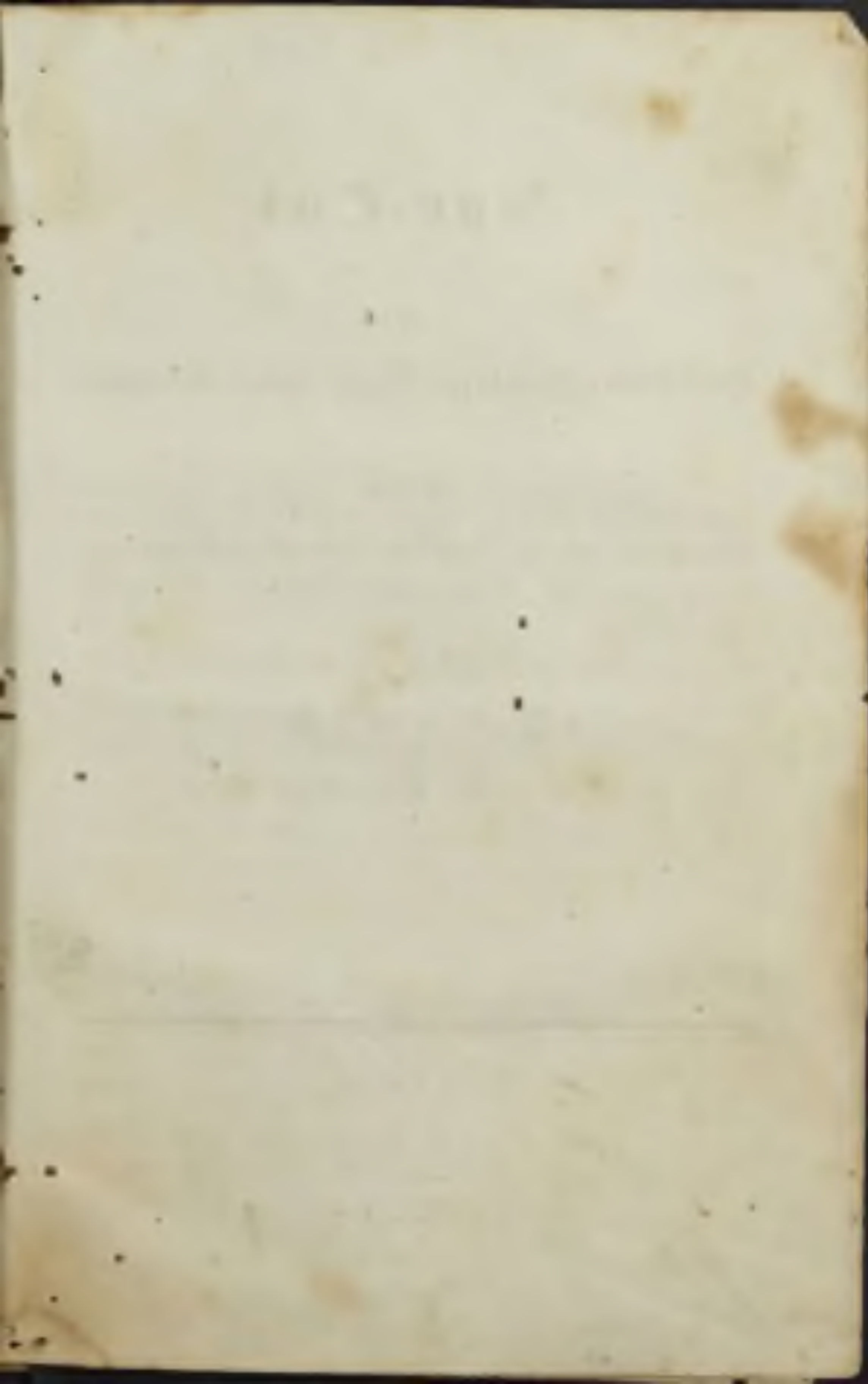
J. N u m s c h

Lehrer an der Kronschule zu Poniewiesch

W i l n o

Gedruckt bei N. M. Romm.

—
1861.

הקדמה

הספר הזה כולל מוסר השכל, מעטה בסעטה תהלה, בספור נחמד ונעים ובמליצה יפה וצהה, לשעשע את נפש הקורא, בהתענגו על טובו ויפיו יבוא גם המוסר כשמן בקרבו ויעיר את לבו לבטוח בה בכל דרכיו ולרדוף צדק ואמת כל הימים, לאהוב את אלהים ואדם ולאהבה את המלאכה ולשנוא את העצלות אם כל זמה ופשע.

הספר הזה יסודתו בשפת אנגליא שחבר בה כמאה וחמשים שנה מאת הסופר המהלל דניאל דעפאע, וממנו ראו סופרי העמים ללשונותם וכן עשו גם המה להועיל לבני עמם. כמעט אין עיפה ולשון אשר לא אספה אותו אליה; בכל מדינה ומדינה אבן חן הוא בעיני כל העם ויט את לבבם אליו כמו קסם על שפתיו, מן הנער אשר אך יודע קרוא בספר עד איש שיבה, אשר מלא נפשו דעת וחכמה, עד כי היה לחסן יקר ולסגולה בעולם ההשכלה. וחדשים לבקרים יצאו לאור על אפנים שנים, ההולכים בעקבות המחבר הראשון. גם עתה זה מקרוב הופיע מחדש בשפת אשכנז מאת הסופר המהיר דר. רויך ויעש לו בו שם לתהלה באדמת אשכנז, עד כי בתקופת שנות מספר נדפס כמה פעמים לאלפים. ובאמת מכל ספרי ראבינזאן אשר יצאו לאור, לא נראה כמהו ליפיו. ובראותי את טובו ויפיו אמר לי לבי, כי

נכון וכשר הוא לעשות ממנו מטעמים גם לשפת קדשנו , כי כלו
טהור הוא ולא בא בפיו דבר פגול , כי אם מוסר השכל ספון
במליצותיו וספוריו הנעימים , וכאשר דמיתי כן עשיתי אך לא
העתקתיו כאשר הוא , כי אם הספור לבד שמתתי לי לקו ותקנתיו
מחדש בשפת קדשנו , על פי הרוח הדובר בה ורוח בני עמה ,
כאלו נולד על ברכיה , והלבשתיו מלצות עבריות — מליצות
ומוסר השכל , אשר יטו אליהם את לבות בני עמנו , איש איש על
פי דרכו כזקן , כנער .

הן אמנם כי ספור כזה כבר נתנו לו מהלכים גם בשפת
קדשנו , אשר העתיקו החכם דוד זאמושטש מספור ראבינזאן
המחבר ביד קאמפע (נרפס בברעסלוי שנת תקפ"ד) ;
אבל כבר אבד כמעט כלו ואיננו . ומדבר זאת לא יוכל עוד להפיק
רצון מן הקורא בימינו אלה , אשר שפתנו תרחיב צעדי אונה יום
יום ונכבדות מדבר בה ; ובימי המחבר הנ"ל עוד היתה בסתר
המדרגה , ודובר צחות בלשון עברית היה יקר בימים ההם . גם
בזאת לא השכיל במלאכתו , בהעתיקו מלה במלה עם שיחות
הילדים ערת קאמפע , אשר לא יאתו כי אם לילדים בני חמש
או שש שנים ובלשון מדברת , השומה בפני בני עמה משרי אמט
ולא לילדי העברים , כי שפתנו אין עוד אתנו , והנער אשר לו
כח להבין שפת עבר , רוחו לא יכלכל עוד שיחות ילדים כאלה ,
ואך החל יחל לקרוא , תבחול נפשו בו . ואקוה , כי כל אשר לו
לב מבין יבין כי כנים דברי . גם החכם המליץ יצחק ערטר ז"ל
התעורר לטעת את נטע הנעמן הזה באדמת יהודה ; אבל אך החל
ולא בלה , כאשר יאמר המליץ המפאר והנשגב ד"ר. סה"ל
בצופה , אשר הוציא לאור עם כל שאר כתבי ידי ערטר אחרי
מותו , גם זה לא כביר העתיקו אחד מילידי ווילקאווישק
מהמחבר ביד קאמפע , בלי שיחות הילדים (נרפס בווארשא
שנת תר"ט) , אבל במח"כ המחבר , אין ספרו שזה לשחת עליו
דברים , כאשר יבין כל מבין .

והספור הזה בכלל איננו בנוי על אבני בהו, כי אם מעשים, אשר קרו באמת היו ליסודו מוסר להזכר הראשון דניאל דע פאע, איש בריטאניה (מת בשנת 1731 למספרם) והוא חבר אותם לאחדים ויפהו בעדי מסר השכל ודעת, ותצא המחברת הוצאת, כן יענו פה אתה כל המבקרים והחוקרים, אשר שמו חקרי לבם עליו. אך יש אומרים, כי איש הודי, ויש אומרים כי מלח ספרדי, פער א-ז-ע-ר-א-נ-ע שמו, הוא היה אבן הפנה לספור הזה; אולם רבי החוקרים יתנו עדיהם, כי הציר אשר עליו יסב הספור הזה, הוא מלה אלכסנדר-זעלקירק שמו, אשר הזניהו אדוניו רב ההבל על אי יואן פערנאנדעץ בים אשטיללען, בשנת 1705, בסבת התגרה והמיון, אשר התעוררו בינו ובין אדוניו ויחי שם חיי צער ולהץ, עד ט נקרה נקרה שם רב החבל וואדערס-אגערס ויחלצוהו מעניו.

יהיה איך שיהיה, עלינו לתת תורה להמחבר הראשון אשר הלביש את הספור הזה מחלצות, מליצה מעלפת ספירים — מוסר השכל נעים לאזן ששעט. ואלבד אשר שנה שם האיש, שם עירו ואי סגורו, הראה לדעת: מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, והאדם הבודד לו, חייו עליו למשא, וכי האדם בתבונתו ובתריצותו יש לאל ידו לעז על השבע, ועל פי התבוננו על נפשו פנימה ועל כל אשר לו מסביב הוצה, יגיע לאמונה אמן בה, ואמונתו לא תפיק נצח, ובה יהיה לטוב לו.

ועתה, קורא נכבד, הנה ספרי לפניך, קחהו נא ברצון, ואקוה כי תמצא בו דברי חפץ ואמת. ואחלה פניך, אם תמצא בו שניאה ושישנה, אל תבהיל על פיד לדבר עלי עתק בגאווה וכוז, והשבת אל לבבך, כי אדם אנכי ולא אל, וכי כמך כמני בכל לבבי ונפשי אויתי לצרפו ולזקקו כזהב מזקק, וגם עמדת.

עמלתי בכל פחי להוציאו מתחת ידי שלם בלי כל הַהֶלֶה
ודפי, אך שניאות מי יבין — וגם לבך יודע, אשר פעמים
רבות גם אתה שְׁנִיתָ, ואם האמת תאהב, הוכיחני ועָרְכָה
שניאותי לעיני בשובה ונחת, וְאָרְאָה, אם באמת שניתי, אודך
ואהבך כאח לי, ואם לא שניתי, אף אנכי אענך בלשון רכה
ובדברים טובים, ושלוס אמת יהיה בינינו.

המחבר.

ר א ב י נ ז א נ בבית אביו — מסעו הראשון וקריתו
עד בואו לאַנְדֶאָנְהָ •

בִּיאָרְק, עיר מנורי אבי, נולדתי • שם אביר אַבִּי נִזְאָן,
עיר מולדתו בְּרֶעַם עֵן • ולרגל המלאכה אשר לפניו, עזב את עיר
מולדתו ויסע ארצה בְּרִיטֵאֵנְיָה, וישב בְּהוּלֵל, הישבת על מבואת
ים ורכלת העמים • שמה בְּרֶךְ ה' אותנו לרגל מסחרו, וילך הלוך
וגדול עד כי גָדַל מאד • וירא כי כביר מצאה ירו לראות חיי מנוחה
עד זקנה ושיבה, ויעזב את הוּלֵל העיר ההומיה והמלאה תשאות
מסחר רב, ויבחר לשבת בִּיאָרְק עיר העתיקה, הישבת ושקטה,
לראות טוב בעמלו וחיים עם האשה אשר אהב •

ויולדו לו שלשה בנים, ואנכי הצעיר בהם; אבל כלנו
לתונה לו נולדנו, — אחי הבכור סֵת מות גבורים בעד ארץ
מולדתו, בהצותה את הספרדים אחי השני עזב את בית אבי בימי
ילדותו ועד היום הזה עקבותיו לנו לא נודעו, ואין אתנו יודע מה
היה לו • ואותר רק אני לבדי לאבי ולאמי • אני הייתי משא נפשם
ושארית כל תקותם בארץ; אני הייתי כל נחמתם בענים, ויאמרו:
בָּנֵנו זֶה יִנְחַמֵנו על שני אחיו, וימינו תתמכנו בימי זקנתנו • ובהיות
אבי איש משכיל בחכמה ומדע, גם ידיו רב לו בהון ועשר, הגביר
כל חילו להשכילני גם אותי בכל חכמה ומדע • מלבד מורים נבונים
וישרים אשר הפקיד עלי להורות אותי הדרך אלך בה וחקים אחיה

במו , לא חשך שפתיו גם הוא לאצל עלי מרוח בינתו , וכטל על
עשב נולו לרגעים אמרי בינתו ולקחו הזך , אך מכל חכמה ומדע
אותה נפשו ללמדני דת ודין , כי אבי היה איש תם וישר ורוחו לא
יכלה כלכל העשק והמרוצה אשר נעשו בארצו בימים ההם מעצור
רע , ויאמר : אולי חפצי ביד בני יצלה להציג בשער משפט ולהציל
העשקים מיד עשקיהם , וישמח לבי גם אני . ויפעל בכל כחו ללמד
אותי דת ודין וכל המרעים הדרושים למו , גם למד את פי ולשוני
לדבר בלשון למודים , ויהי לבו נכון בטוח , כי הפצו אשלים .
אבל כל יגיעו ועמלו עלו בתהו ותוחלתו נכזבה , כי לא מחשבותיו
מחשבותי , ורוח ילדי בריטאני ה עלי עברה , לחקף נפשי
כמהם להרחיק נדוד אל קצוי ארץ וים רחוקים , ויהי כל חפצי ומגמת
פני לעשות עשר ושם בארץ מרחקים ; לכן נקעה נפשי מכל חכמה
ומדע , הנותנים עבונם על השוגה בהם ולא יתנוהו למוש מבית
הלמודים . ותשוקתי העזה חזקה עלי , עד כי לא יכלתי עצור
במלים ולהסתיר עצתי , ולא אחת ושתיים גליתי מחשבותי לאבי
ולאמי , ומגמת פני מה היא .

לשוא הוכיח אבי אולתי על פני והיא אה . אותי במעצות
ודעת , כי דרכי לא תצלה , כי נער אנכי ונבער מהמדעים ,
הדרושים לדרך החקה כזאת ; לשוא העתיר עלי דברי מוסר והשכל
להטני ממחשבותי , מוסר לא לקחתי ; לריק נסתה אמי לכפות
מוקדי תשוקתי בדמעות עיניה ; לא לעצור ולא להועיל הגבירה
לשונה ושפתה לתאר ולשות לנגדי הרעה אשר אעשה לנפשי ,
לבי הקשחתי מהבין דבריה ואוני אצמתי משמוע לקולה . אך
באמרה אלי : «הלא שני אחיך שכלנו , ועתה אתה לבדך נותנת
לנו , היש את נפשך לעזוב אותנו ולהורידנו ביגון שאולה ?» רק
לבי , ודבריה הנמרצים , כמדקרות חרב חדרו חדרי בטני , ויאמר
לשמע בקול הורי : אבל כשטף מים רבים כי יגיעו אל קיר נטוי ,
הלא פתע ישבר הקיר והמים יחליפו כחם משנה , כן תשוקתי
אחרי הרגיעה רגע קטן בקרבי , נעורה לימים אחרים ביתר שאו

וביתר עז, ומחשבתי הטובה לשמוע בקול הורי כטל משכים, הלכה
לה; זאת הפעם נתתי אל לבי להסתיר עצתי מהורי, למען לא
ידאיבו נששי בהצני מוסרם, ולחכות עד עת מצוא, כי יהיה לאל
ידי לעשות במחשך מעשי, וגם חיש מהר באה העת.

ויהי היום, ואנכי כבן עשרים שנה, ויקר מקרי ללכת לעיר
הגלל, ויפגשני אחד ממרעי, אשר רעה לי מימי ילדותי, בן
רב חבל העומד הכן לנסוע עם אביו לאַנְדֶּאָנָה, וישאל לי לשלום
ויאמר: «היש את נפשך לנסוע עמדי?» ואמר יש ויש, אבל כל
מאומה אין בידי וגם צדה לא עשיתי לי. ויאמר: «אל תשם את לבך
לזאת, כי כל מחסורך עלי.» בשמעני את דבריו לא השיבתי אל
לבי, לא ברכתני את הורי ולא נשאתי ברכה מאתם, חשתי,
הלכתי לחוף הים וירדתי באניה; באחד לחודש תשרי שנת 1651
המלחים העתיקו את האניה, וקל מהרה צלחה את נהר
הומפער ותבוא במרחב הים. מה פחד ורחב לבבי בראותי
מראה חדש, אשר לא ראיתי עוד מיום הולדי, מחזה נעים
ונורא! שפעת מים תכסה את כד סביבתי, ולפל מראה עיני, — אך
שמים ומים ראיתי, כל צאצאי תבל ספו תמו רגע אחד, ורק
האניה לברה לרוח מרחפת על פני המים, אפס זולתה! מה דמות
אערכה למחזה הזה? שעפים חדשים לרגעים מלאו חדרי לבבי,
גלתי ברעדה ולא ידעתי כה. אבל הה, שמחת אנוש עדי רגע!
פתאם קם רוח סערה, וישם את הים כמרקחה וגליו המו, עד
כי חרשו כל אזנים מקול שאונם, הסער היה הלך וגבר בלי
חשך, גם הים הלך וסער, וכמהו סער לבבי בקרבי. נפשי ברעה
התמוגגה ואחלה תחלואי הים, גם לחמי אשר אכלתי הקיאתי.
הים גאה גאה לרגעים ושיא גליו לעב הגיע; האניה ומלואה
היתה משחק למו, רגע עלתה מרום וראשה בשמים, ורגע ירדה
תהומות וערום שאול נגדה. עין בעין חזינו את המות האיום,
דורך על במתי ים, ובאלו למסת טבתו ילעג. ומקולות מים רבים
אדידים הרעים בקרבי מוסר הטאתי, אשר יסרוני כליותי לאמר:

«הוי בן סורר ומורה, איך שנאת מוסר ולא שמעת בקול הוריד הנאנחים והנאנקים, עתה הנך ברעתך! מִיָּדִי, מכשול לב*», ברח לא תברח, לירכתי שאול כי תנוס, גם בקרקע הים אם תִּחַתֵּר, בחבלי הַתֵּמֶךְ. « כל הדברים יִגְעִים להביע מַרְת נפשי ומצוקת לבבי; הזיונות איומים בעתוני: רגע — יִלְלֵת אמי שמעה נפשי, ורגע — אָנְקַת אבי כמדקרות חרב בלבי; רגע, חזו עיני את אמי, ידיה על ראשה ודמעותיה כגפרית בְּעֶרְה בקרבי, ורגע — אבי יושב וראשו הורד לארץ, על עפעפיו כסה צלמות וזעם עיניו יורה זיקים, — הַצִּים ומות בחדרי לבבי — ; כה הציקתני רוחי בלי חֶשֶׁךְ. ועתה אֵיִה איפוא עת סצוא כזאת להשיב אל לב דעת ותבונה ולהתיצב על דרך טובה? וגם אמנם בלבי נחמתי על הרעה אשר עשיתי לי ולילודי, וזמתי דברתי, אם יצילני ה' אך היום הזה, איטיבה דרכי ומעללי ולא אשוב עוד לְכַסְלָה.

- עבר יום, בלה ערב ויאת לילה. הסערה קמה לדממה והמת הים לאט לאט שָׁכְבָה, גם גליו הֶחֱשׂוּ ושקטו, כאלו גם הַאֲתָנִים מוסדי ארץ, גם המה פחדו מפני הלילה, — השֵׁלִיט בזרוע עֵז בתבל ומלואה, — ויעמדו מזעפם. הלילה חלף הלך לו, ובקר לא עבות על פני תבל הופיע, גם השמש בהדר גאונה על פני הים נגלתה, קרניה ככוכבים נוצצו במים הַזֹּפִים כעצם השמים, ולעמתם הגלים ממסלותם כמו המון חוגג חגגו, מחזה שרי! — המחזה הזה מלא כל חדרי לבבי גיל וענג, עד כי גם החליפות גם העתידות, בלה נשכתו, הפחדים, אשר זה לא כביר עוללו נוראות לנפשי, היו בלא היו, גם מחשבתי הטובה לעזוב דרכי ספתה תָּמָה וכסים עברו זכרתי. יגוני ועצבוני נהפכו לי לששון, ועוד הוספתי אִמָּץ לאחז דרכי, באמרי, כי המחזה הנשגב הזה הן די שָׁכַר לפעולתי; ובערב, בשבתי בסוד אנשי האניה, המשחקים והעולוים עלי גביעי יין ושכר, סרה ממני כל חמת רוחי. הימים האחרונים

חלפו

* גמול סמנים ביסני.

הלפו הלכו למו, וכל פגע ומקרה לא קרוני; בכל זאת נַעַמְתִּי
עוד לַעֲתִים מַחְצִי מוֹסֵר הַשְּׁנוֹנִים בְּכַלְיוֹתַי; אֹלָם בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי
כַּאֲשֶׁר בָּאנוּ לְחוּף יֶאֱרֶמְיָהוּ, וְרוּחַ צֶה הוֹבִיל אֶת הָאֲנִיָּה מֵעֲרָנוֹת,
אִז רָפְתָה רוּחִי כֹלָה וְרַנְשֵׁי לְבִי קָמוּ לְדַמְמָה.

רוח סער אָכַף עֲלֵינוּ לְשֶׁבֶת שֵׁם שָׁבוּעַ תָּמִים. וַיְהִי כִי
אֲרָכּוּ לָנוּ הַיָּמִים לְשֶׁבֶת שֵׁם, וַיֹּאמֶר רַב הַחֶבֶל: יַעֲבוֹר עֲלֵינוּ מָה,
נִסְעָה וְנִלְכָה! וַיְהִי בְיוֹם הַשְּׁמִינִי בְּבִקְרַת הַשֶּׁפֶם וְהַרוּחַ הַחֲלִיף
כָּחוּ מְשָׁנָה כֹּל הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, עַד כִּי הָיָה לְסַעַר נוֹרָא; מִצוּלָה
כַּסִּיר הֶרְתִּיתִי, גִּלִּים כְּהַרְרֵי עַד לְשַׁחֲקִים נִשְׂאוּ, כֹּל הַתְּהוֹם בְּהַמּוֹן
קָצַפְּם נִכְסְתָה, וְרַסִּיסִים כְּכַדּוּדֵי אֵשׁ מֵהֶם הִתְמַלְטוּ, וְהַיָּם הִלָּךְ
הַלּוֹךְ וְסָעַר, עַד כִּי הָיָה כְּשֶׁרָה נֶחְרַשׁ, וְהָאֲנִיָּה הוֹטְלָה טֹלְטֵלָה,
כְּמוֹ בַתּוֹךְ כַּף הַקָּלַע, עַד כִּי הִמְלַחְתִּים עוֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמִים מִיָּמִים
רַבִּים, עָמְדוּ מִפְּנֵי וַיִּדְּם רַפּוֹ לְהַחְזִיק בֵּין תְּרָנָם. כֹּל אֲנָשֵׁי הָאֲנִיָּה
הוֹרִידוּ לְאָרֶץ רֵאשִׁם וְכֹל פָּנִים כְּמוֹת חֲרוֹי. אֵין אִמֵּר וְאֵין דְּבָרִים,
כִּי אִם צָקוֹן לַחֵשׁ, גַּם רַב הַחֶבֶל, מִשְׁכִּיל בְּמִלְאכְתּוֹ וְכַבִּיר פֶּתַח
לֵב, עֹזב מִקוֹמוֹ בְּפָנִים נּוֹעֲמִים וּבְמַרְרֵי צִדָּת: «אַל רַחוּם, רַחֵם
נָא עֲלֵינוּ! אֲבַרְנוּ, אֲבַרְנוּ!»

קִצְרוּ שִׁפְתַי בְּשֶׁר לְתָאֵר אֶת הַמַּרְאוֹת הָאִיוֹמוֹת הָאֵלֶּה,
וְאֵין מְלָה בְּלִשׁוֹנִי לְהַבִּיעַ אֶת אֲשֶׁר עוֹלְלוּ לְנַפְשִׁי, זֹלַעְפוֹת מוֹת
אֲחֻזוֹנִי, רוּחִי בְּקִרְבִי הִבְלָה וְלֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי, אִם חֵי אִו מֵת
הַנְּנִי. כֹּל הָאֵמִים אֲשֶׁר הִפִּיל עָלַי הַסַּעַר הָרִאשׁוֹן, הָיוּ כַּאֲפֵס
וְכַאֲיֵן לַעֲמַת הָאֵמִים הָאֵלֶּה! כֹּל רוּחַ לֹא קָמָה בִּי, וְכַבּוֹל עֵץ הָיִיתִי
נִשּׁוּשׁ לְאָרֶץ, רַק בְּעוֹתֵי שְׂדֵי, אֲשֶׁר הֵעִירוּנִי לַעֲתִים, הִמָּה
לְבַדֵּם הִתְנוּ תוֹ הַחַיִּים עַל פָּנַי. לַעֲתַת עֵרֵב צָוָה רַב הַחֶבֶל לְהַסִּיר
אֶת שְׁלֵשָׁה תְּרָנֵי הָאֲנִיָּה, לְבִלִּי תִּהְפֶּךְ עַל פָּנֶיהָ. כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה
עֲלִתָה מִצוֹקְתָנוּ לְמַעֲלָה, הַרוּחַ הִלָּךְ הַלּוֹךְ וְחוֹק, קָרַקַר קִירוֹת
הָאֲנִיָּה, וַיִּנְתַּק כֹּל חֲבִלֶיהָ, לְקוֹל הַהַמּוֹלָה חָרְשׁוֹ כֹּל אֲזָנִים, וְאִישׁ
לֹא שָׁמַע אֶת שִׁפְתֵי רַעְהוֹ, וְתֵהִי מֵהוֹמָה וּמִבּוֹכָה בֵּין אֲנָשֵׁי הָאֲנִיָּה,
זֶה יִפְרֹשׁ בִּידָיו, וְזֶה יִמְרֹט שֶׁעַר רֵאשׁוֹ, אֵין עוֹמֵד עַל מִשְׁמַרְתּוֹ,

ואין מחויק ביד רעהו, אך רב החבל, אטיץ הלב וקר הרוח,
התאווש ויאמץ גם את לבב המזחים! אבל אך צלה צלה ידו
להשיב המשטר על פנו, והנה זעקת שבר: הוי בא קצנו, בקיעים
נראו באניה והמים גברו בה כשתי אמות! לשמע הדברים האלה
נפלתי אחור, נבהל ונדהם כהלל חרב, והנה קול גערת מלה
העירני מתרדמתי לאמר: «הוי נרפה, מה לך נרדם! הלא תראה
כי כל יד עמלה, ורק אתה לבדך טמנת ירך בצלחת ותרדם?
האם לא תצלה לכל מלאכה? גש הנה אל מריקי המים.» ברב
פח קמתי על רגלי, ובידים לא-עז עשיתי מלאכתי העמוסה עלי.
בין כה וכה הביט רב החבל בקנה הראי על פני המים,
וירא מרחוק אניה נשאת גהלים, וירב בכלי תותח* לתת אות,
כי בצרה גדולה אנהנו. ואני כי מוזר היה לי משפט יורדי הים,
דמיתי, כי שאון קול התותח, הוא שאון מפלת האניה המתפוצצת,
ואפל לארץ ואתעלף, גם אחרי שוב רוחי אלי, דמיתי בלבי, כי
רק להבין רוחי למות הקיצותי, כי לשוא היה כל עמלנו להריק
המים, ההולכים הלוח. וגבר בלתי סרה. וכלנו נכוננו לצלול עם
האניה במים האדירים.

ויהי כי אבדה כל תקותנו להושיע ידנו לנו, שלח ה' לנו
ישועתה בצר. כן דרך ה', ברדת האדם בבטן שאול וירא כי
אזלת ידו להושיע לו, משם ישמע ה' קולו ויחיש לו לעזרה,
למען דעת כי מושיע זולתו אין. אנשי האניה, נשאת הגהלים,
בשמעם שאון כלי התותח, שלחו לנו אַנִי־שֵׁיט** לעזרה,
ובנפשותם הגיעו אנשי הסר אלה לאניתנו. בהבלים, אשר
השלכנו אליהם מירכתי האניה, משכנו את אַנִי־הֵשֵׁיט אלינו וכל
אשר לו רגלים נמלט שמה, ואני, אשר כל עוד
נפשי בי, השלכתי בה כפגר, בחמלת מלחים ישרי לב. אולם
רבוא אל האניה הראשה, אשר החישה לנו עזרה, לא עצרנו
כה, ונָשַׁם אל היבשה פנינו. עוד לא הרחקנו מאניתנו, והיא

צללה

* קמחנס ** סקווסס

צָלְלָה בַּמְצוּלָה , לַמֵּרֶת רוּחָנוּ וְלִדְאִבּוֹן נַפְשָׁנוּ • בַּתְּלֹאוֹת רַבּוֹת
בְּאֵנוּ אֵל הַיְבִשָּׁה • לְשׂוֹא עֵשׂ , שִׁקְר סוֹפְרִים , גַּם כָּל לְשׁוֹן הַתְּלֹאָה
לְהַבִּיעַ רִגְשֵׁי לְבָנוּ וְעֲלִיצוֹת נַפְשָׁנוּ ! קִפְצָנוּ , רִקְדָנוּ כְּאִילִים , אִישׁ
אִישׁ נָפַל עַל צוּאֵר רַעְהוּ , הִבְקָנוּ נִשְׁקָנוּ אִישׁ אֶת אַחִיו וְאִין
מָלָה בַלְשׁוֹנָנוּ , נִפְלָנוּ לְאַרְעֵךְ וְנַחֲוֹנֵן אֶת עַפְרָה וְנַתְּהוּלָל כַּמְשׁוֹגְעִים ,
גַּם נֶאֱלָמוּ שְׁפִתֵינוּ לְהַבִּיעַ תּוֹדָה לֹאל מוֹשִׁיעֵנוּ וּמְנוֹסְנוּ בַיּוֹם צָרָה ,
וְאֵךְ דַּמְעוֹת עֵינֵינוּ הָיוּ עֲדֵי תוֹדָתָנוּ •

דְּרַכְנוּ לִי אֶרֶץ מוֹט עֲשִׂינוּ בְּרִגְלֵי • בְּבוֹאָנוּ הָעִירָה , קָדְמוּ
הַסּוֹחֲרִים אֹתָנוּ בַּמַּתְנּוֹת מִסֵּת נִדְבַת יָדָם , עַד כִּי הָיָה לֹאל יָדֵינוּ
לְבַחֹר דְּרַכְנוּ אִם לֹא אָנֹדֵאן אֹלֵי אֶרֶץ • מִי יִתֵּן וְגַמְרָתִי בַלְבִּי
לְשׁוֹב לִי אֶרֶץ ! אֲבָל אִין עֲצָה וְאִין תְּבוּנָה נִגְרָה הִּוא אִמֵּר וַיְהִי •
רַב הַחֶבֶל , הַסֵּר וְהִזְעַף מִהַתְּלֹאוֹת אֲשֶׁר מִצְאוּהוּ בַּדֶּרֶךְ ,
לֹא שָׁת לְבוֹ אֵלֵי וְלֹא עָרַךְ אֵלֵי גַם מָלָה אַחַת בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
הִלְכָנוּ , וְעַתָּה נִסָּה אֵלֵי דְבַר וַיִּשְׁאַלְנִי , מַה מְלַאכְתִּי , מַגְמַת פְּנֵי
בַּדֶּרֶךְ הַזֹּאת מַה הִיא , וְאֵן פְּנֵי מוֹעֲדוֹת ? וְאֵנִי כְּאֲשֶׁר לֹא נִסִּיתִי
בְּרַמְיָה , לֹא כִחְדָתִי מִמֶּנּוּ דְבַר , וְאֵגִיד לּוֹ לְתַמִּי כִי רַק לְשַׁעֲשַׁע
נַפְשִׁי אַחֲזֹתִי דְרַכִּי , וְאֵנִי הִלְכָתִי וְהוֹרִי לֹא יָדְעוּ • כַּשְׁמַע רַב
הַחֶבֶל אֶת דְּבָרֵי , כִּהְתָּה מִכַּעֲשׂ עֵינֵינוּ , וַיִּתֵּן עָלַי בְּקוּלוֹ לֵאמֹר :
« שְׁמַע נָא בֶן מִבִּישׁ ! לֹא יָדַעְתִּי זֹאת מִרְאֵשׁ , כִּי אִזּוּ , גַּם אִם נִתְּתָה
לִי מִלֵּא בַיִת כֶּסֶף וְזָהָב , לֹא לְקַחְתִּיךְ עִמָּדִי , אֵךְ לְמַה אֲשַׁחִית
דְּבָרֵי חֲנָם , הָעֵתוֹת הַרְאִשׁוֹנוֹת לֹא תִשׁוּבְנָה עוֹד ; אֹלָם אַחֲרִית
דְּרַכְךָ הַרְעָה תֵאלֶפֶךְ חֲכָמָה , וְתִדַּע כִּי אֲצַבַּע אֱלֹהִים הִיא לְשׁוֹב
מִדְּרַכְךָ הַתְּשָׁאָה , כִּי רַעְהָ נִגְדָה פְּנִיךָ • וּמִי יוֹדַע , אֹלֵי פִלְנוּ
עוֹנוֹתֶיךָ וּמְרִיךְ סְבָלָנוּ , וְעַתָּה עֲתוֹתֶיךָ עוֹר בִּידֶיךָ לְעוֹזֵב דְּרַכְךָ
הַרְעָה , וְאִם לֹא , וְנִהְשַׁת בְּאַחֲרִיתֶךָ , בַּעַת כִּי אֲזַלְתָּ יָרֵךְ לְהוֹשִׁיעַ
לְךָ • וְעַתָּה מִהָרָה אֵל הוֹרֶיךָ וְהִפֵּק מֵהֶם סְלִיחָה עַל כָּל הַכְּעָסִים
אֲשֶׁר הִכְעַסְתָּם , וְשֵׂא בְרַכָּה מֵאֲתָם , וְאִם לֹא , תִבִּיא עָלֶיךָ קִלְלָה
וְלֹא בְרַכָּה , וְגַבְר לֹא־יִצְלַח תִּהְיֶה כָּל יַמֶּיךָ ! » דְּבָרָיו הַנִּכְחָסִים
וְהַנְּמַרְצִים יִרְדּוּ חֲדָרֵי בִטְנִי כְּחִצֵּי גַבּוֹר שְׁנוֹנִים • לְקַחְתִּי דְּבָרִים
לְעֵנוֹת

לענות אותו , אבל נפעמתי ולשוני נאלמה , גם הדברים
אשר עניתיו , אחרי עבור מבוכתי , כמים עברו אזכר ,
ורק זאת אזכרה , כי מעטים וקצרים היו דברי . נפשי ידעה מאד
כי חטאתי רבה , וזמתי דברתי למלאות דברי רב החבל הנבחים ,
וגם לא התמהמהתי ; ברכתי אותו , ואת בנו ואצא מלפניהם ללכת
לְאָנְדֶּאָנָה , לשוב משם לבית אבי . אבל אִוְלֶת כי קשורה
בלב נער , דברים בלי שבט מוסר , לא ירחיקוהו , רגע יִוָּסֵר ,
ורגע ישוב לְאִוְלֶתוֹ . ויהי כהפנותי שכמי ללכת , החלתי לפסוק על
שתי הסעפים ואשיחה עם לבבי : הן אמנם אם לא אשוב לביתי
עוני גדול מנשא ; אבל איך אשא פני אל הורי אשר הכעסתי
תמרורים ? גם רַעִי , הלא לָעַג ילעגו עלי לאמר : «מה מהרה רפו
כנפי רוחו העז , אשר התנשא לדאות אל קצוי ארץ וים רחוקים ,
מה מהרה שָׁבְעָה עֵינָו לראות מְפַעְלֵי תבל ? נתן לבו כלב הארי
הַעֲשׂוֹי לְבַלֵי חָת , ראה חֲתָת וַיִּחַת , וכארנבת רִפְת הלב נחבא
לברח !» הלא יניפו ידם עלי כעל משוגע וחסר דעת , האם לא נבחר
לי מִוֶּת מַחֲיֵי בַז כאלה ? יעבור עלי מה , לא אשוב ! כה הגה לבבי
ואִוְלֶתִי גברה על בינת לבי ותתקפני בחזקת היד , עד כי בבואי
לִי אֶנְדֶּאָנָה נִתְקַו כל זמתי , אשר זמתי לשוב לבית אבי , גם
הפחד והאימה , אשר הפיל עלי הסער האחרון , לא עָלוּ על לִבִּי
עוד , רוחי רחפה על קצוי ארץ וים רחוקים כמקדם , ותשווקתי משלה
בי עוד בחזק יד .

ב

מסעו לאי גוֹאֵי נַעֲא — נָפְלוּ שְׁבִי בִיּוֹדֵי שׁוֹדְדֵי יָם —
הַמְלִטוּ מִשְׁבִּיתוֹ .

בבואי לאנדאנה זרחה לי שמש ההצלחה בכל יפעת
הודה והדרה , ואתברך בלבבי לאמר : «הן טובי בידי !» אמנם
ביום .

ביום בואי העירה, הקרה ה' לפני איש, שחברו בו יחדו חכמה
 ויראת אלהים: הנה הוא רב תבל, עשה מלאכה במים רבים
 מנעוריו, וזה זמן לא כביר סחר גם את אי גו אי נעא, ובעשותו
 שם שכר אמת לפעולתו בדרכו הראשונה, זמם לעשות דרכו עוד
 הפעם, ואך נסה נסינו דבר איש אל רעהו, מצאנו חן איש
 בעיני אחיו, ונפשותינו נקשרו יחד כאחים תאמי בטן. בשמעו
 מתוך דברי את תשוקתי העזה לסחור את הארץ, יעצני לאחז
 דרכי עמו יחד. מלבד אשר אבה לקחת אותי חנם באניתו, אמר
 לי, כי כל מחסורי עליו ושכר מסחרי לי לבדי יהיה, כי חפץ
 באיש רעים להתרועע עמו בדרך הרחוקה הזאת, גם נתן תקוה
 בלבי כי שכר פעולתי יעבר כל משכיות לבבי. דברים מלאים
 נעם ותקוה כאלה לקחו את רבבי, ואואיל לנסוע עמו, ונפשי
 כלתה להחיש דרכנו, עד כי כל רגע היה בעיני לשנה. גם יעצני
 רב החבל לקנות בעד צרור כספי הקטן, רק סחורה לשעשועי
 ילדים: פניני זכוכית, ככיגים קטנים, מספרים, ועוד כדמה,
 כי דברים כאלה המודות המה בעיני השחורים, יושבי האי הזה,
 וייטב הדבר בעיני מאד, אבל למרת רוחי לא השיגה ידי
 לקנותם, כי כספי המעט, אשר נתנו לי הסוחרים ביארמוט,
 כבר אפס; אולם גם זאת לא הניאה לבי ממחשבותי, כי בקשתי
 עזר ממיודעי אשר בלאנדאן, ואקבץ כסף על ידי די הפק
 רצוני, ועמדתי הכן לאחז דרכי.

בהכיני לי כל צרכי דרכי, ירדנו באניה לבוא גו אי נעא.
 זאת הפעם לא קרני כל אסון. הן אמנם בראשונה לא יכלתי
 נשוא את רוח המקום, כי לא נסיתי בו ופחלה; אולם אך חלי
 ואשאנו, וחיש מהר החלפתי כח ושבתי לאיתני. גם בגו אי נעא
 לא נכזבה תוהלתנו. מערבינו המרנו ביקר וחמודות איראפא.
 ונשב ללאנדאנה כבדים בכסף וזהב ובכל יקר, ושכר רב
 ראינו לעבודתנו. עפרות זהב, אשר כנסתי לי לבדי מחיר
 סחורת ידי מכרתי, ואקח מחירם שני אלפים שקל כסף.

המדעים אשר קניתי לי בדרך החוקה כזאת, ובחברת רב
החבל רב תבונות, יקרים היו לי מאלפי זהב וכסף אשר קבצתי.
מלבד המדעים הרבים, אשר קניתי במסחר גו אי נע א, עשיתי
חיל בחכמת החשבון ובהליכת אניות, עד כי ידעתי נכונה לתפן
רוח הים ולהשוב מרוצת האניות, מבלי לחשיא אל השערה.
ועתה, האם נפלאה היא כי מהרה אחרי שובי, שתי עצות
בנפשי ואתהפך בתחבולות לשנות דרכי עוד הפעם? למדת רוחי
ולדאבון נפשי, חתף המות את רעי ועמיתי הנאמן בימים לא
כבירים אחרי שובנו. מה עגמה נפשי באבדן סומך נפשי ומורה
דרכי במחשכי תבל ארצה! אולם גם התוגה בפעצמת פחה לא
עמדה לפני תשוקתי העזה ללכת דרכי שנית. ויהי כשמעי כי
האניה ההיא תעבר תחת יד ראש המלחים, חשתי אליו וחליתי
את פניו לקחת גם אוהי באניה ויעתר לי. חיש מהר קניתי בעד
מקצת כספי סחורה הדרושה, והיותה הפקדתי ביד אלמנת רעי,
ואני מלא תקוה ירדתי באניה לבוא אל מחוז הפצי גו אי נע א.
מי החכם אשר לא משכתו התקוה בפת תרמיתה! איה איפוא
הנבון אשר לא הדיחתו בחלק שפתיה! הן מודעת זאת: אן
להעשיר לא ינקה. ויהי היום, בעברנו בין איי קאנארי יען ואיי
אפריקא, ראינו בנשף בבקר שורדי ים המחזקים פן תרנם
להשיגנו. בראשונה נסינו לנוס מפניהם, אבל לשוא היה כל
עמלנו, אין מנוס מפניהם. ונאמר כלנו פה אחד לעמוד על נפשנו,
אם לחיי הפש או למות, כי אמרנו טוב לנו לפול בחרב, מלפול
בידי שורדים ולהמכר לעבדים קנין עולם כבהמות שדהיכשולש שעות
אחר הצהרים, נגשו אלינו כמטחוי קשת, ויהלו לירות עלינו
בשמונה עשר כלי תותח אשר בידם, וגם אנחנו לא השבנו
פניהם ריקם בשנים עשר כלי תותח אשר בידנו, ותהי המלחמה
הזקה. מי הנבור בעומד על נפשו, ומי כביר כח לב כאיש,
אשר בעיניו החיים והמות במאזנים ישאו יחד, כל חילנו גפרנו
ללחום בעד הפש נפשנו, ונלחם כאריות ביער, עד כי לחצנום
לפנות.

לפנות לפנינו ערף, אבל גם רוחם עוד לא רפתה, וינסו אלינו
מלחמה עוד הפעם ביתר עז ועברה, זאת הפעם נשברה האניה.
אז התנפלו עלינו ששים שודדים בעברה וזעם, את הַרְגִי האניה
ומפרשיה גרעו, וחבליה גזרו לגזרים. הן אמנם פגענום בחרבות
וברמחים, וגם שתי פעמים לחצנום מעל הַסֶּפֶן * אבל פְּעַמִּים
שבו, עד כי כבשו אותנו לעבדים קנין עולם. ויובילו אותנו שבי
ל זֶאֱלִי דְּחוֹף אַנְיֹת בְּאַרְץ פְּעֵץ, ומשם הובילו כל אנשי
אניותנו שִׁי לַמֶּלֶךְ, רק אותי לבדי לקח ראש השודדים לעבד
בביתו לְחַלְקוֹ מִן הַשָּׁלַל.

מה הבל מחשבות בני תמותה, מה כזב עשתנת בני
חלוף! מה מהרה התהפכו מסבות עתותי! אנכי, אשר הִתְפַּרְקְתִּי
בלבבי: רב חבל, רוכל עמים וסוחר ימים אהיה, אנכי, אשר
תשוקתי להטה כאש להיות חיי דרור כצפור, אמרתי, צר לי
המקום בבית אבי, קצרה ארץ מולדתי לנפשי ולרוחי המרהפת
עלי רחבי הַלַּד, פתאם הייתי עבד עולם לאיש חמסים! אנכי,
אשר מֵאַנְתִּי להטות אֶזֶן לעצת אבי לטוב לי, תהיינה אזני קשובות
תמיד לקול נוגש, הנוגש בי לעבודת עבד, ואחרד לתנופת יד
זלות לבני אדם! אנכי, אשר חזון לבי הגיד לי, כי לגדורות
הַשָּׁעֲתָדָתִי, ואהיה נם להתנוסס בתבל, אכרע תחת עבודת
אדם, חרפת אדם, נשבר לבי בקרבי ונפשי לשחת השתוחחה.
ומכל מצוקותי אלה הציקתני חרפת לבבי, אשר הִרְפַּנִּי לאמר:
«תיסרך רעתך ומשובותיך תוכיחוך, זה חלק תַּעֲהָ מִדְּרֶךְ הַשְּׂפִיל
ונהלת בן ממר ליולדיו!»

העבד מלדה ומבטן לו הוּחַן בבית אדוניו כמני, כי עתה
היה מאשר בעיניו; אבל אנכי הַמְּפַנֵּק מִנְעֵר כִּבְּן רוֹזְנִים וְהַעֲנֵנִי
מֵאֵד כִּבְּן שָׂרִים, ראיתי נפשי ברעה אשר לא יכלתי נְשׂוּא.

אמנם

* פֶּרְדֵּק. מקים שמכוסה האניה וספון בתקרה, לכן נקראת גם

ספינה. ועין אוצה"ש שרש ספן.

אמנם בראשונה נשאה תקותי בשיחי, כי קויתי, היש מהר יצא
אדוני לפעלו לשלול שלל ויקחני גם אותי עמו, ומי יודע,
אולי יפול הוא עם אניתו בידי רודפי שודדים ויחן ה' אותי ואמלט;
אבל ברדתו האניה ואותי עזב לנמור כרמו, לפקוד גנו ולעבוד
עבודת ביתו ושדהו, אז הלפה גם נחמתי האחרונה ולא נשאר
בלבי אך יגון עלי ימים חלפו, ואנחה עלי ימים יצרו, וידעתי כי
נכונים בידי ימי השך. תמיד, גם בעבודתי ביום, גם על משכבי
בלילות השבתי מהשבות להחיש מפלט לי מבור העני הזה, וכל
מהשבתי נשארו מעל, כי לא היה לאל ידי לעשות תושיה, על
כי בדר הייתי באין אוהב ורע לתמוך ידי או להמתיק עמו סוד,
וכן פלו לי שתי שנים תמימות ביגון ואנחה, נשבר ונדכה תחת
עול העבדות באפס תקוה. אך אחרי כי אמרתי נואש לשוב מני
השך, דרך פוכב תקוה על שמי חיי.

אדוני היה אוהב לדיג דגים. ויהי היום בבקר לא עבות,
וילך באני-שיט הימה לשעשע נפשו, לדיג דגים, ויקח גם אותי
עמו, והנה התקדרו השמים ועבים סתרו לנו לשוב הביתה, ותחת
אשר דמינו לקרב אל שפת הים, הרחקנו ממנה לא מעט, ולמחר
לאור הבקר תמהנו איש אל רעהו, בראותנו, כי בלב הים הננו.
אמנם, זאת הפעם לא אנה לנו כל רע; בכל זאת גזר אדוני
אמר, לבלתי עבור הימה מהיום והלאה, גם לדיג דגים מבלי
מראה-פאת-צפון*) ובלי צדה לדרך. גם צוה את חרש העצים
לעשות באני-השיט, הנלקחה ממנו ביום המלחמה, מקום להניח
בה כל צרכי הדרך, ואני-השיט הזאת תהיה ערוכה ושכורה לו
לבדו, ברצונו לשעשע נפשו בציד דגים.

ויהי היום, יום הג, ויקרא אדוני אליו את כל אוהביו אל
המשתה אשר הכין להם, ולשעשע נפשם בציד דגים, ויצו להכין
צדה וכל צרכי הדרך: אבקת שרפה וכדורי עפרת לרב, הרבה

מאד

*) קמפס, יכן בעפת אשכנו יקרא נקרד=וויוטר.

מאד , ואותי צוה לעמוד הֵינּן לדרך , כי אמר הֵלֵךְ הוא , לכן זאת
הפעם אסע אנכי תחתיו , ועבדו מֵאֵלֵי וְקִשְׁוֹרֵי בְּהַעֲבֹד יַעֲזֹרוּנִי
בְּצִיד הַדְּגִים . לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה , נָגַהּ עָלַי אֹר תְּקוּהָ וְאָמַר
בְּלִבִּי : «הִנֵּה הַיּוֹם , שְׁקוּיִתִּיו לְהַמְלִיט מְבוֹר הַעֲנִי וְהַעֲבֹדוֹת» .
רֹאשִׁית כָּל מַפְעָלִי הִיָּה לְהַכִּין לִי צִידָה וְכֹלֵי נְשֻׁק . עַל נִקְלָה פִתִּיתִי
אֶת הָעֶבֶד לְהַכִּין צִידָה לָנוּ לְבַד , וּלְהַקְרוֹאִים לְבַד , אַחֲרֵי
כִּי הַצִּידָה הַנְּכוֹנָה לָהֶם אֵין לָנוּ לַגַּעַת בָּהּ , וְאֲנִי הַכִּינֹתִי
הָרֶשׁ אֲבִקֵּת שְׂרֵפָה וּבְדוּרֵי עִפְרָת , בְּשִׁיל וּכִילָף , גַּם דּוֹנֵג וּפְתָלִים
לְקַחְתִּי בִידֵי . וּבַהֲיוֹת כָּל צְרָפֵי בִידֵי אַחֲזֹתִי דְרָכֵי .

במקום אשר דיגנו בתהלה , לא ראינו שכר לעבודתנו ,
כי בְּעֶרְמָה בַּחֲרָתִי הַמְּקוֹם הַהוּא , לִמְעַן הִרְחִיקֶם מֵעַל הַשֶּׁפֶה לְלֵב
הַיָּם , וַיַּעֲצֵתִי לְנִסּוֹעַ מִמְּקוֹם הַזֶּה הַלָּאָה , וַיִּשָּׁב הַדְּבָר בְּעֵינֵי
הַהוֹלְכִים לְרַגְלֵי . אֲנִכִּי הֵייתִי תוֹפֵשׁ הַמְּשׁוֹט , וַיִּסְעוּ הַלָּאָה כַּפְרָסָה
שְׁלֵמָה , וְאֲנִי בְּאֲנִי־הַשֵּׁיט אֲשֶׁר לִי עֲבַרְתִּי לְפָנֵיהֶם עוֹד כַּחֲצֵי פִרְסָה ,
פֶּה מְלֹאתִי יַד הַנֶּעֶר קִשְׁוֹרֵי לְתַפּוֹשׁ בַּמְּשׁוֹט וּלְעַמּוֹד עַל הַתְּרֵן ,
וְאֲנִי הִתְיַצַּבְתִּי קְרוֹב לְהַעֲבֹד מֵאֵלֵי , וְאֲכָרַע עַל בְּרָכֵי , כְּאֵלוֹ
אֲבִיתִי לְהַרִים דְּבַר מִן הַקְּרַקַּע , וְאֲתַפֵּשׂ אֶת הָעֶבֶד בַּחֹזֶק יָד
וְאֲשַׁלִּיכֵהוּ הַמִּיָּמָה , לִמְעַן לֹא יִהְיֶה לִי לְשֹׁטֵן בְּדֶרֶךְ . זֹאת יָדַעְתִּי
כִּי קָל הוּא עַל פְּנֵי הַיָּם וְאֵין שְׂתָה כְּמָהוּ בְּכָל הַמְּקוֹם הַהוּא . וְגַם
אֲמַנֵּם צָף מֵהֵרָה עַל פְּנֵי הַיָּם וַיִּתְחַנֵּן אֵלַי לְקַחַת אֹתוֹ עִמִּי ,
וַיִּשְׁבַּע לְלַכַּת אַחֲרַי בְּאֲמוּנָה וּבִתְהִי לִבִּי גַם כִּי אֶלֶךְ לִירְכַתִּי הָאָרֶץ .
אוֹלָם , אֵף כִּי הֵינָן קוֹלוֹ לֹא הָאֲמַנְתִּי בּוֹ , וְאוֹשִׁיט לוֹ כְּלֵי נְשֻׁקִי
וְאָמַר : «נִשְׂאָה לְךָ אֵל הַחֹף ! יָדַעְתִּי כִּי יֵשׁ לְאֵל יָדָךְ לְשַׁחֹת אֵלַי
עַל נִקְלָה וְעִמִּי לֹא אוֹכַל קַחַת אוֹתְךָ , וְאִם תַּעֲרַב אֶת לְבַבְךָ לְגִשְׁתִּי אֵלַי ,
רֹאֵה , קִנְיָה הַרְבֵּה בִידֵי , דַּמָּךְ בְּרֹאשֶׁךָ !» בְּשִׁמְעוֹ אֶת דְּבָרֵי פִנְהָ
לְדַרְכּוֹ , וּלְבַבִּי הִיָּה נִכוֹן בְּטוֹחַ כִּי בְּרַגַּע קָמַן הִגִּיעַ לִיבְשָׁה . אִז
נִגְשַׁתִּי אֶל הַנֶּעֶר קִשְׁוֹרֵי , וְאָמַר אֵלַי ; הִשְׁבַּעְתָּ נָא לִי בְּאֵלֶיךָ ,
כִּי תִהְיֶה נְאֻמָּן אֶתִּי בְּכָל לְבַבְךָ וְלֹא תִשְׁקַר לִי לְעוֹלָם , וְאֲנִי בְּכָל
לְבַבִּי וּנְפִשִׁי אֲדַרְשׁ שְׁלוֹמְךָ וְטוֹבֶתְךָ כָּל הַיָּמִים ; אוֹלָם אִם תִּשְׁקַר

באמונתך ותסור ממני רגע, ראה, זה הים קברך ויִשָּׁבַע לי על
הדבר הזה, ופניו עָנוּ על הַם לְבוֹ, ולבבי היה נכון בטוח כי לא
ישקר באמונתו לעולם.

רוח הים צלחה לנו ואני־השיט נִשְׁאַה כעל כנפי שחר, עד
כי ביום השני עברנו מן זֵאֵל עַתְיִמְנָה כמאה וחמשים פרסאות.
ביום החמישי לְבָרְחִי מפני אדוני, פָּלוּ המים מכלינו ונסע אל
שָׁפָךְ נחל קטן למלאות כלינו מִיָּם, ונבוא שמה כנסות היום;
אולם לקול נהמת פריצי היות, המוורים לנו, רעדה אחזתנו,
וַיִּירָא ללכת הלילה לשאב מים, וְחָפִינוּ עד אור הבקר. הבקר
אור ואנחנו בידנו האחת קָנָה רָבָה ובידנו השנית הַחֶמֶת,
הלכנו היבשה, וְקָשׁוּרִי, מלבד אשר מצא מים חיים, הָמִית
גם ארנבת, ונעש לנו מטעמים. ואחרי כי גם הִצְדָּה אזלה מכלינו,
אכף עלינו פינו לעלות עוד הפעם ליבשה, להכין לנו צדה
לדרך, שם הוציא הנער לאור את פשרון נפשו ואמץ לבו, גם
ארי גם רב הָפָה ועורם היה לנו לכביר מָטָה; אולם בכל האי לא
מצאנו מנוח מהמון פריצי החיות הנמצאים שמה.

ביום העשרים ושמונה לְבָרְחִי ואני ישבתי דומה, תפוש
ברב שרעפי בקרבי וְקָשׁוּרִי עָמַד על מצמדו על המשוט, והנה
פתאם זעק זעקה גדולה ומרה, והמְשׁוֹט נשמט מידו, ואחרד
ממושביו כאיש אשר יעור משנתו, ואשאלהו: מה לך כי זעקת?
וַיַּעֲנֵנִי בשפת עלגים «אניה! אניה!» הוא דָּמָה כי שורד הים אדונו
שלה אניה לרדף אחרינו, על כן נפלה עליו אימתה ופחד, ואנכי
לבבי היה נכון בטוח כי לא ישיגנו עוד. בְּלִטְשֵׁי עיני היטב,
ראיתי, כי אנית פֶּאֶרְטֹוֹגֶאֶל היא וירחב לבי, כי אמרתי:
היא תהיה לנו לישועה. בכל עז ועֶצְמָה חָתַרְנוּ לבוא בלב הים
ולגשת אל האניה, אולם בראותנו כי תופשי המשוט יָטוּ האניה
לרוח אחרת, אבדה כמעט תקותנו, עד כי התבוננתי וארא
אשר הסבו אותה אלי, אז ידעתי כי שמעו קול כלי נשקי
וראו את האות, אשר שִׁמְתִּי על התרן, להודיע כי בצרה

אנחנו

אנחנו • ויהי כְּמִשְׁלֵשׁ שעות הגענו אליהם, ויגידו לנו כי לא שמעו ולא ראו, כי אם עשן הנשק העולה מרחוק. הדברים, אשר נסו אלי בשפת צָרְפַת, ספרד ופארטוגאל, לא שמעתי ולא ידעתי הֶשֶׁב שואלי דבר; לסוף נסה אחד המלחים אלי דבר בשפת אנגליא, כי שָׁאָטִי היה, ואגיד לו כל הקרת אותי, כְּשִׁמְעָם כי בְּרִיטָאֵנִי אנכי ומעבדות שודדי ים אנכי בורח, קבלו אותי באניתם בכל לבבם ונפשם.

ג

מָסְעוֹ לְבַרְאזִילִי עֵן וּשְׁבַתוֹ שִׁמָּה — מָסְעוֹ הַשְּׁלִישִׁי
לְגוֹאֵינְעֵא — שָׁבַר הָאֲנִיָּה •

הלא נקל לנבון דעת משוש לבי ועליצות נפשי, כי הִפְרָה נְפִדִיתִי מִחֲרַפַת העבדות וגם מצאתי מנוח אחרי שְׁבָעֵי נדודים במדבר ים שמונה ועשרים יום מְשַׁלַח ונעזב מבני אדם ומארץ נושבת. ומרב שמחתי, היה עם לבבי לתת את כל אשר לי פְּתָן לדב החבל, איש חסדי, לאות עליתודת לבי; אפס נדיב הלב מֵאֵן לקחת מידי כל מאומה, ויאמר: «האם למען בצוע בצע הִצְלַתִיךָ? היאתה לי תודה, כי דין ומשפּט האדם לאדם מלאתי? הפַּעַל פעלתי, שָׁכַר אמת הוא לפעולתי, גם הַאֲדָע, כי אלי לא יֵאָנֶה כל רע לעולם? לכן אחי יהי לָךְ אֲשֶׁר לָךְ! הלא תדע, כי נוסעים אנחנו לְבַרְאזִילִי עֵן, הרחק מאד מארצך וממולדתך, על כן הנה את רכושך למשמרת למהית נפשך, בשבתך בארץ נכריה ובלכתך בדרך לשוב לביתך. וגם זאת יִדְעַ תדע, כי עתה בדרך כל מחסורך עלי». עודני מְשַׁתָּאָה לו ומחריש לשמע דברי אלהים נוטפים מְשִׁפְתֵי בשר, גם בטרם פתחתי שפתי להודות לו על חסדיו הרבים, רָשַׁם בכתב את כל אשר לי, ויתן לי ספר גלוי לַעֲד, כי לי כל רכושי, ויאמר: «הלא בני תמותה אנחנו,

ומי יודע מה ילד יום, אולי יקרני אסון בדרך ואמות, ואיש איש
יוכל לכחש בכך ולאמר, כי לא רכושך הוא. ותקטן עוד זאת
בעיניו ויבקש לי גם מוצא לכסף, אך לא בתור נדבה, לבלי
הכלימני, כי אם בתורת מקנה וקנין, ויקן מידי את אני-השיט,
עור הארי, כלי נשקי ויותר הרונג הנשאר לי, את הכל קנה מידי
במחיר רב, נם את קשורי עבדי קנה ממני ויתן לי עבורו הון
עתק; אם כי היה צר לי מאד להפיר מעליו, — כי אה לצרה
נולד לי והתענה בכל אשר התעניתי כירחימים, — בכל זאת לא
יכלתי הישב את פניו, אחרי כי הפליא הסדו לי, והנער מצא הן
בעיניו וגם הוא בעיני הנער. אולם דברי היה אתו, אם יעזב
הנער את אלהי הנכר, אשר עבדום הוא ואבותיו, כי עתה לקץ
עשר שנים ישלחהו הפשי. כל אלה נעשו, כתוב וחתום ברצון הנער.
בשלש מאות שקל כסף בכיסי באתי לארץ בראזיל יען.
גם פה חסדי רב החבל לא תמנו ורוח נדבתו סמכתני: הציגני
לפני מיודעיו ולפני אוהבו, הנוטע יערות הדבש* (והאמן במלאכתו
להכין הדבש, והוא אמר לו להכירני ולהיות איש הסדי תחתיו,
וגם שמר מוצא שפתיו, וילמדני לטעת יערות הדבש ולהבינם
ובראותי, כי הנוטעים יראו פרי ברכה וחיי נחת במלאכתם;
שפרה עלי נחלתם מאד וזממתי גם אני לקחת שדה ולטעת יערות
הדבש ולהיות היי עובדי אדמה. בפי דברתי ובידי מלאתי,
חשתי ולא התמהמהתי לקנות חלקת שדה בכספי אשר בידי,
ואכין כל דבר הדרוש למלאכה הזאת.

שלשה חדשים ישב רב החבל בראזיל יען.
בירו שלחתי מכתב להאלמנה היושבת בלאנדאן, אשר
בירה הפקדתי כספי, ואכתוב לה כי הציגני תשלח לאיש עתי
ליסאבאנה, אשר יתן את הכסף לרב החבל, והוא יביא את

הכסף

(*) לוקקטר רקהרטן. יערות הדבש, המה הקנים אשר בתוכם דבש —

לוקקטר — ועיין רשימי שמואל א' י"ד כ"ה, כ"ז ובלע"ז שם ורשימי שה"ש ה', א.

הבסוף בידו אלי, והחצי השני תניה בידה, עד עת מצוא, כן יעצני אוהבי הנאמן, כי אמר, פן יקרני אסון ולמה אֶשְׁדָּד מכל כספי פעם אחת; גם הודעתני לה כל קרתי והעתים, אשר עברו עלי מאז הִפְרָדְתִּי מֵעֲלִיָּה.

הִפְצִי בדבר כספי נעשה אל נכון, ואוהבי רב החבל, בשובו לבראזילי ען בזמן לא כביר, הביא לי בעד כספי סחורה למכביר, גם כלי ברזל הדרושים למלאכת הַנְּטֵע; מלבד זאת, הביא לי שְׂכִיר לשש שנים. הטובות אשר גמל עלי אין לְסַפֵּר, ובעד כל תגמולהי עלי לא לקח מידי מאומה, כי אם מעט ענבים מִפְּרָמִי. מעשי ידי כוננו עלי, וכל אשר עשיתי הצליח ה' בירי. הסחורה, אשר קנה לי רב החבל, היתה סחורה עוברת לכל סוחריו בראזילי ען ודרושה לכל איש ואיש, ורִבִּיתִי במחירה ארבעה שיערים, ובזאת השיגה ידי לקנות עבדים, להטיב שדותי ולעשות מקנה וקנין. סוף דבר, כל עין ראתני וְהִיאֶשְׁרֵנִי, כי טובי בידו, וגם לבבי היה נכון בטוח, כי בתקופת הימים אעשה חיל ובין עֲשִׂיָּי הנוטעים אתחשב. אבל כים נגרש, איש אין שליט ברוחו! בחוקת עֲשָׂרֵי הָמָה לבבי בקרבי ורוחי הגביה עוף למרום. בשבתי תחתי ארבע שנים שָׁלוֹ וְשִׁקָט על שְׁמֵרֵי וְאִקְנָה לי בית מלא כל טוב, התחמץ לבבי ונפשי העפילה למריא במרום בפעם בפעם, וְאֶהְבֵּתִי לְנוֹעַ, אשר שככה כמעט, החליפה כְּחָה מְשֻׁנָּה.

לא אחת ושתים סִפְרָתִי לְמִיּוֹדְעֵי הנוטעים והרוכלים דָּבָר בְּסִעֵי לְגוֹ אֵינֵנָה, ובארֶשֶׁת שפתי לא חשכתי פי מְהָרִים מְהֻלָּלָה עד למרום: אבניה ספיר ועפריה עפרות זהב, בעד דבר קטן ושעשועי ילדים יצברו שמה זהב ופז למכביר. דברים כאלה באו בלבם ולא שבו ריקם, הרוכלים גם הנוטעים פלמו יחד נזרו אמר לשלה שמה אָנִית סוחר, ואותי בקשו להיות הַפְּקִיד עליה, וחלף עבודתי יתנו לי חלק כחלק בשכר, מבלי תְּהִי מאומה אל הַמְּסָהֵר. גם קבלו עליהם לשים עיניהם על נחלתו

ולנצר

ולגצר את כרמי וגני , ואם יקרני אסון בדרך יעשו כאשר אצוה
טרם הפרדי מעליהם . כן דרך האץ לעלות על הררי עשר , עיניו
ישא למעלה ולא יראה כי תפתה ערוך לו מתחת . — הפצי
להעשיר רגע , הוא היה בעברי , כי נפתה לבי לעזוב בידי זרים
נחלתי הטובה , אשר קניתי בזעת אפי ; אך מה אדבר , חטאים
תדרה חטאת ! ואצוה על ביתי לאמר : אם יקרני אסון בדרך , ולא
אשוב לשתי שנים , ינתן כל רכושי לרב החבל מפורטי גאל ,
החצי יקה לו והחצי יתן ליד האלמנה אשר בלאנדאן ,
בתור פקדון .

המה טענו את האניה ואני הכינותי כל צרכי דרכי ,
ובראשון להדש תשרי שנת 1659 , למועד תקופת שמונה שנים
אהרי נסעי מעיר הולל , ירדתי באניה לנסוע גואינעאה .
שנים עשר ימים עברנו את דהכנו בלי כל שטן ופגע . אבל
בבואנו אל קו הישר , קם פתאם רוח סעה וסער ויטל אותנו מארח
הישר ויטנו עקלקלות , עד כי תעינו בעורים וחרדנו להיות לשלל
וחמת גלי הים . הן אמנם לעת ערב קטה הסערה לרממה , אבל
האניה נשברה ובקיעים רבו בה ולא צלחה עוד לעבור בה אל מחוז
הפצנו . על כן חתרנו לקרב אל אחד האיים הקרובים , והנה
קם רוח סערה שנית ביתר עז , ויטילנו מערבה , רחוק מאד
ממושב בני אדם , עד כי אבדה תקותנו להקלט מזעף הים , וגם
לו הפליא ה' חסדו לנו , איד נכון לצלענו , אם למות ברעב
באיי הישימון , או להיות טרף לפריצי חיות ופראי אדם . הים
הלך וסער בזעף אף , וכמהו הסתער רוחנו בקרבנו ומצוקת לבנו
הלכה ורבתה . והנה בבקר השכם , קול קורא מראש הבל « יבשה ! »
בצפרים חרדנו מתאי האניה , ומלאי תקוה שמנו פנינו למקום
הנסמן . עורנו עינינו תלויות אל עזרתנו , והנה פתאם התגעשה
האניה ומלואה ממדחפת רוח חזק , עד כי דחה נדחינו לנפול ,
ונפן מאחרינו , והנה האניה כמסמרות נטועה על הררי הול . איש
אל רעהו תמהו ואין דובר דבר , כי אם איש איש ראשו לארץ

ישב דומם וצפוי אל הַמּוֹת , המכונן צעדי אוננו אלינו • קירות
האניה נהרסו ולא מצאנו מנוח לכף רגלינו • אולם התקוה קשורה
בלב האדם , בגיחו מבטן תשמך עליו , ובהתהלכו בתבל תנחה
אותו , עד כי יגיהנו שאל אל פיהו • ראינו גם ראינו כי הַמּוֹת
אחו טרפו ולא יפליט , ובכל זאת התקוה עוד לא מְשָׁה מקרב
לבנו , ועודנו מְתַהַפְּכִים בתהפלות להציל נפשנו , כטרף מתרוצץ
בְּלוֹעַ הצפעוני , כל עוד רוהו בקרבו •

כל אַנְיֵי־הַשָּׁמַיִם טבעו בים , אך סירת דונה קטנה עוד
נשארה לנו • חיש מהר הורדנו אותה מן האניה וכלנו , אחד עשר
איש , ירדנו בה , עינינו אל ה' ולבנו בטוח בו וברהמיו הרבים •
אז ראינו הרעה נגד פנינו ' אמנם הסת הרוח שככה מעט ; אבל
הגלים גאו מעלה מעלה , עד כי גם צי אדיר מְשַׁחֵק היה למו
להשקיעו במצולה •

דומם כאבנים מבלי דעת אנה אנחנו נהדפיים , ישבנו צפויים
אֵלַי כליון החרוץ • אז יתנשא גל גבוה כהר , ובהמולה גדולה נפל
על ידינו ויתפוצץ לרסיסים • בעת ההיא ראינו עין בעין הַמּוֹת הַמַּר
סר אלינו , גלים אפפו את סירת הדונה , ומעל לראשינו הָמוּ
הסים הזירונים בקול המולה גדולה , כאלו הריטו קול ענות גבורה :
«בלענום !» את סירת הדונה הפו והפכו על פניה , אז נִתְקוּ מורשי
לבבי האחרונים , אך זאת אזכרה , כי גל אחו בי בחזקת היד ,
ובעוז עברתו הטילני אל קרקע הים , והגל :ההוא שב ויִמְשְׁנֵי
ויטילני בחמת פְּחוֹ על היבשה • פֶּאֶב הַמַּכָּה העירני רגע מתרדמת
הַסּוֹתָה • שפתי בשר תקצרנה להביע רגשי לבי ברנע ההוא •
מתעלף בלי נשמת חיים נִשְׁשֵׁתִי לארץ כבול עץ , ואין איש
להקימני , לרגעים שב רוחי אלי וְאַנְבַּר שארית חילי לְהַמְלִיט אל
מקום איתן , והנה אויב חדש , גל גדול , ערך קרבות נגדי , והוטלתי
בחזקה עלי סלע וְנִשְׁשֵׁתִי שנית לארץ • זאת הפעם שב רוחי אלי
ונמלטתי כלה מְתַגַּרֶת יד לוחמי , כי התשוקה אשר בלב החיים
לחיים , החליפה בחי וְשׁוֹתָה רגלי כאילות , וארוץ קל מהרה אל

שפת הים ודלגתי בצבי מעל להררי הול , עד כי באתי אל נְיֹה איתן
ומצאתי מפלט לי מעברת המים הזידונים • שמה שכבתי על יצוע
דישא וירקרק עשב לשאוף רוח חֲדָשׁ וחיים חדשים •

ד

קִרְתֵּי רֵאֵבִי גִזְאֵן עַל הָאֵי הַשּׁוֹמֵם בַּיָּמִים הַרְאִשׁוֹנִים •

מרב העמל והתלאה אשר מצאוני ביום , נפלה עלי תרדמה
ואישן בחזקה , פָּאֵלוּ יְשַׁנְתִּי שְׁנַת עוֹלָם , גם לבבי שכב ולא רחש
מאומה מכל הקִרְתֵּי אשר קרוני היום , אף ההלום הדָבֵב שפתי
יְשַׁנִּים , לא היה אכזר להפריעני משנתִי • אבל בהקיצי ואקרע סגור
עיני , חזות קשה ואיומה התיצבה לנגדי , לכל מראה עיני — והנה
אך תהו ובהו , אין אדם , גם כל נפש חיה נרדה הלכה , רק אני
לבדי , גלמוד ונעזב במדבר הנורא אשר סביבי ; הייתי כחולם
בהקיץ , עיני שָׁטוּ מִסְכִּיב וּלְבִי בַל ידע מה • זמן לא מעט נצבתי
כפסל ומצבה , עד כי רוחי ורעיוני שבו אלי ואתעורר מתרדמתי •
כל קרתי אשר קרוני אתמול , פָּלַן לנגדי שויתי , גם בלהות המות
וזעף הנלים הזידונים , גם חסדי אֵל , אשר הפליא לי בבטן שאול ,
לנכח עיני התיצבו • ואכרע על פְּרָפִי וישפכתי את לבי לפני ה' ,
המשביח שאון גלים והמקים סערה לרממה , המוריד שאול ויָעֵל •
לשוא איגע להביע הגיוני לבי בעת ההיא , מי חכם ויִבֵּן אֵלֶּה ,
אין נבין כי ידעם , כי אם יורדי בור הנשכחים מני החיים , וביד
אל עושה פלא הָעֵלוּ משחת וישובו לראות אור החיים , הִמָּה ירעו
ויבינו , את אשר רחש לבבי — •

אבל מהרה נהפך ששוני ליגון , זכרתי את רַעִי , פניתי כה
וכה אולי אמצאם , קראתים בשמם , לשוא — אין קול ואין עֲנָה
בקשתים ולא מצאתים , כי אם שלשה כבעים , שתי מנבעות
ושני נעלים נפרדים , זאת מצאתי על שפת הים , . וזאת כל

שאריתם •

שאריתם, אשר השאירו אחריהם לזכרון, ואשיחה עם לבבי :
 «הה, בלמו צללו במצולה, ורק אני לבדי נשארתי. מקום מגורי
 מה הוא, ארץ נושבת או מדבר שממה?» ואקום מהר ואשופט
 לארך ולרחב, בעמקים וגבעות, אבל רק עצים, קוצים וחרולים
 ראיתי, אין אהל ואין אדם. הה, מה איום ונורא ההגיון, לבלות
 ימי החיים ברד, נלמוד, מחרם מכל אדם, מכל נפש חיה, בתהו
 ליל ישימון! — רטוב מזרם מים — ואין כסות לכסות בשרי,
 רעב — ואין לחם לאכל, צמא — ואין מים לשתות, צפוי אלי
 חמת פריצי חיות, וחרב אין בידי להציל נפשי; רק סכין אחד
 ומעט עלי קטרת, הנה הנם כל הוני ורכושי אשר נשארו לי. זלעפה
 אחזתני, בלהות מות נפלו עלי והמית רוחי הציקתני, עד כי
 נבחר לי כות מחיים. ואמר בלבי, כי אך לתוכחות על עוני
 נמלטתי ממות. בראשונה נתנו האימה והפחד עלי עבותים ולא
 משתי ממקומי, ולקול עליה נדף סמרה שערת בשרי, אך מה
 איפוא הוא עז, אשר לא יתקפהו הלחץ! מכל צר ומצוקה
 הציקתני הצמאה ויאכף עלי פי להשליך האימה אחרי גוי ולעזב את
 מקומי ללכת לבקש מים לשתות. פרתני שוכת עץ עבה להגן על
 ראשי מקרני השמש, המפים ומוחצים עור ובשר כמדקרות חרב,
 ואלך לבקש מים לשבור צמאי. למשוש לבי מצאתי מעין מים
 חיים; מימיו הקרים והזפים השיבו נפשי ויפחו רוח חיים בעצמותי
 היבשות. מה טוב ומה נעים מעט מים קרים לנפש עיפה! ברפי
 ברעו ושפתי הביעו תודה לאל מושיעי; רוחי חיתה מעט, והתקוה
 שבה ללבבי, ואקו, כי גם לחמי ינתן, ואשיב אל לבי: ה'
 אלהים המכליל עוף השמים הוא יכללני גם אותי. הן אמנם אכל
 עוד לא אותה נפשי, כי הפחדים והתלאות אשר מצאוני הפרו
 תאות האכילה. אך אחרי כי משלתי ברוחי לעזב את מקומי,
 אמרתי אלכה ואבקשה לי מוצא האכל, אולי יקרה ה' לפני כאשר
 הקרה מים לשקווי, כי לא לעולם אשבע בלי אכל; לכן אמרתי
 אלכה ואתורה מקום מגורי מה הוא. אולם בין כה וכה רד היום

מאד ואני הייתי עיף ויגע, עד כי לא היה בי כח לעמוד על רגלי; לכן העברתי המועד, לעשות דרכי למחר, והיום לנוח מעט, אבל אנה? אנה אמצא מקום מנוחה לגנותי הנהלאה? האשכב על פני האדמה בלי כל מחסה ומסתר, צפוי אלו עברת חיתו טרף וחמת זוחלי עפר? זמן פביר שתי עצות בנפשי, עד כי נתתי אל לבי לעלות על עץ גבוה ולבלות עליו הלילה כצפרי היער בלי מהריר. חשתי ולא התמהמהתי ואבקש לי אלה גבוהה ועבחה, ואעלה עליה מהרה ושנתי ערבה לי, וישנתי עד נכון היום, אבל בהקיצתי, הקיצה בקרבי גם מצוקת נפשי, נפשי רעבה ואכל אין. שויתי רגלי כאילות וארוץ כאלפים אמה, עיני שוטטו לכל רוח, ומה מצאתי? רק עצי יער אשר לא ישאו כל פרי והציר לבהמה, אין פרי לאכל, ואין כל מאומה להשיב נפשי הרעבה. בכל מדרך כף רגלי דמיתי כי על שחל ופתן הנני הורך, ופראים זובחי אדם על ירשי רגלי יתחקו, ומפאב לב נאנתתי: לו גועתי בגוע אחי במים רגע אחד, מלגוע ברעב מעט מעט! אולם אם אלהים לנו מחסה, עזרה בצרות נמצא מאד. — מר בהמת רוהי הלכתי, ואני נפשי לא ידעתי אנה הובילוני רגלי, עד כי באתי לשפת הים וראשי הורד לארץ — והנה סך טן לנגד עיני; כבכורה בטרם קיץ בלעתיו וכנפת צופים היה לתפי. התרתי בחול והפשתי במטמונים, וגם יגיעתי לא לשוא היתה, כי מצאתי סר טניס למכביר ויהיו שקר אמת לעבודתי. אכלתי ושבעתי וברכתי את ה', ונקטתי בפני על קצר רוחי והקר אמונתו בו. ואשיחה עם לבבי לאמר: «הוי בן חלוף, מה ענים המה שעפיי לבך! בטנד כי תאבל, ומעיד כי תמלא, ושש לבך, תאדיר אל בכח ותשניא פעלו, אולם בטנד כי תחסר רגע, ותלאה כמעט קט למצוא חית ירך, תתקצר ותלאה גם אלהיך ובנורא תהלות תשים תהלה. שור נא בער! רבותים אלפי יצורים, צעירים עם אדירים, מובוב המות עד הנשר הגדול, הפולח בעופו עבי שחקים, מהרמש, אשר גרנר חור כחומה נשגבה במשכיתו,

עד הראם הנורא , אשר הרים מִשְׁחָק לוֹ להפכם מִשְׁרַשׁ , ומהתולעת ,
אשר אַגַּל טַל תהום רבה לה , עד הלויִתֵּן המשיים ים לפרקה ,
כִּלְמֵ אֵל אֵל יִשְׁבְּרוֹן והוא נותן את אכלם בעתו , ואתה בְּן־אָדָם
תולעה תזיד לתת דְּפִי בדרכיו ! הֵם בער , עז הנפש , מהרף
עוֹשֵׁךְ ! ! « כה דברתי אֵל לְבִי וְאֶבְרָכָה לְפָנַי ה' .

ואחרי כי שתיתי ואכרתי לְשִׁבְעַ , נתתי אֵל לְבִי לתור לי
מעון למחסה מִיָּדָם וּמִמָּטָר וּלְמַסְתֵּר מִטּוֹרְפֵי טָרֶף . גם בפעם הזאת
עוד לא צלח הפצי , כי אתא לילה ויאכף עלי לעלות על הָאֵלָה
וללון שמה , כמו בלילה הראשון , בלילה הזה שנתי נהיתה עלי ,
כי הזיונות איומים בעתוני , ובחלומי , כל החליפות כמשלחת
מלאכי בלהות על פני חלפו . בחלומי , והנה אבי יושב דומם ,
נרכה , שחוח , שערותיו מתוגה כשלג הלבינו , עיניו נִמְקוּ בחוריהן
מִבְּכִי , על פניו בָּסָה צלמות ועקבות החיים בו לא נודעו , רק
האנחות , אשר לעתים מפיו התמלטו , עָנוּ , כי עוד בחיים הִיָּתוּ ,
ואמי כמהו יושבת בפנת הבית , הַתִּיַּפַּח , הַפְּרִשׁ כפיה , מאנה
הנָחִים . וברצותי להתנפל לרגליהם לְהַתְּוֹדֹת את עוני , ולבקש
מהם כפרה וסליחה , פלאים נפלתי לארץ . אך יען פי לא הגבהתי
שָׁבַת ומתחת העץ היה יצוע דשא , לא קרה לי אסון . עליתי
שנית , ולמען אשר לא אפול גם בפעם הזאת , קשרתי את גְּוִי
בעץ . אבל רב שרעפי בקרבי לא נתנו שְׁנָה לעיני , והלילה הזה
היה לי לְשָׁנָה . מה עלץ לבי לקראת השמש בצאתו , להופיע נהרה
עַל היום הבא , גם על רוחי הכהה ! .

העמל והתלאה אשר מצאוני בלילה , לא נתנו דמי לי בל
היום ואשוטט בכל הָאֵי לארך ולרחב לבקש לי מקום נכון ,
לכונן בו משכב לי לְרוּחָה . עוד לא ידעתי אל נכון , מה הארץ
אשר אנכי יושב עליה , אם נִיָּה איתן , או אֵי , אשר ימים סביב
לו , וארא מרחוק הר גבוה ותלול ואכונן צעדי אליו . עד ידי וער
רגלי עליתי עד כי באתי אל מרום קצו ; שמה נגלתה לעיני מְחֻזָּה ,
פתוחה לרוחה לכל רוח ; אבל גם השאול כי פתוחה לנגדי , לעיני

נגלתה

נגלתה • ראיתי , כי בלב ים אנכי יושב ואבדה כל תקוה להפלט
ממנו כל ימי צְבָאִי : לְטִשְׁתִּי עֵינִי בָרַב פֶּה לראות עוד הפעם ,
כי האדם , אסיר התקוה מבטן אמו , לא במהרה יִנְתֵּק ממנה ,
אבל הה ! לכל רוח אשר הבטתי , אך שמים ומים לנגד עיני ;
זולתי שני אֵיִם קטנים ככף איש ראיתי • מרחוק • ממראה עיני עזבני
כחי וכל עצמותי נבהלו ואדם כאבן דומם • אחרי כן פתחתי את
פי ומר צרחתי : «הוי אובד ; אובד , לעד נגזרת ! לא הביט אדם ,
עד בוא חליפתך ; ואזניך לא תקשבנה נצח קול אוהב ורַע , קול
אנוש , פה בישימון הזה הצבת לך קבר , פה תמות ופה תִקָּבֵר ,
ויד אדם לא תִעָצֵם את עיניך ולא תכסה את קברך , ונבלתך
תהיה למאכל לעוף השמים ולחית הארץ !» — הה , מה איום
ונורא ההגיון הזה ! «הורי , הורי !» זעקתי שנית «אתם נוֹגִים ממועד
צִאתִי , הן לעד את פְּנִיכֶם לא אראה ולנצח את נְעִים קולכם לא
אשמע • בְּנֶכֶם יחידכם , משא נפשכם , הִנֵּה כֶּשֶׁה אובד במדבר ,
ודרכו לנצח אברה , כחמל עיניכם מההלך חיים בניא צלכות ,
ועוד בחיים היתו , בְּהִיִּים לא יתחשב • אך מה אתאונן , רַעְתִּי
תִּיַסְרֵנִי וּמְשׁוּבָתִי תוֹכִיחֵנִי , ואתה ה' צדיק אָתָּה !» מְשׁוּמִים עמדתי
תחתי כחולם בהקיץ ועֵינֵי שְׁחֹת לארץ «נעזב מאלהים ואדם»
זאת היתה כל הַגֹּת לבי — אך בהתעטף עלי רוחי , רחמי ה'
זכרתי כי לא תִמְנֶנִּי , וְאַבְרָכָה על ברכי ואשפך את נפשי לפני ה'
ובמעמקי לבי נדרתי לִשְׁבֹּת דומם • התפלה והתְהַנָּה הזאת הניחו
רוחי ונפשי שקמה • מה רב טוב צפון לאדם בתפלתו לאלהיו !
היא נחמתו בְּעֵינָיו , היא תִּנְחָה אותו בהתהלכו בהלד , גם כי יבוא
יוכו לשוב אל מקומו הראשון , היא תחזקה ותאמצהו , למען לא
יכשל פָּחוּ בדרך הרחוקה , ולולי היא , שהיתה לו לאדם , אזי
כשל בכל מדרך כף רגלו בהתחתים הרבים אשר בדרכו ; נפשו
כי עליו תעוה ויגון כרקב בעצמותיו , נִשָּׂא יִשָּׂא לבבו לאל
בשמים ולפני ה' ישפך שיחו , והנה נסו יגון ואנחה ונפשו צהלה
ושמחה • בכור מעלי המת רוחי , עשיתי דרכי לתור לי מקום

מנוחה • אחרי הלאותי רגלי למדי , פגעת בגבעה תלולה ובראש
עמק קטן , אבל מעליו לא היה כל מחסה ומסתר , הגיתי רגע ,
ואגמר בלבי לכונן לי משכב במקום הזה • בשכרי צמאי ורעבוני
כפעם בפעם , שלחתי ידי במלאכה • עלים ועשב , אשר בזעת
אפי אספתי , הנה הנם המרבדים אשר רבדתי ערשי , ומעט הציר
היו הכסתות למראשותי • על פי העמק ערכתיו שדרות ענפים
רבים , מדבקים איש אל אחיו , ועליהם פרשתי עשב למכסה •
יום קמים עבדתי בזעת אף עד כי כליתי ערש יצועי • אך מה
נעמה התנומה לגייתי הנהלאה , ומה ערבה לי שגתי , אחרי
עבודתי הרבה , וביתר שאת , בשכבי סרוח על ערשי ככל האדם ! •
בבקר הקיצותי ואני נאזר בכח , אשר כמהו לא היה לי מאז
הוטלתי על האי • הן אמנם גם עתה לא נפלו לי חבלים
בנעימים , בכל זאת טובים היו הימים האלה מהראשונים ,
בראותי , כי גם פה בשימון הזה לא עזבני ה' ויתן לי אכל לרעבי
ומים לצמאי גם מקום למנוחתי •

אחרי כי הבקר אור ושפכתי שיחי לפני ה' , הרימותי
פעמי לשפת הים , לבקש מתיקה לנפשי כפעם בפעם , וזאת הפעם
הובילוני רגלי בדרך אחרת , אשר עוד לא דרכתי בה , וגם לא
נחמתי , כי פגעת בעץ נושא פרי למכביר : אגוזים בעלי שלש
צלעות וגדולים כראש נער קטן • קטפתי אגוז אחד וברב כח
פצחתיו ומצאתי בתוכו הרצן גדול משקד וטעמו בנפת צופים •
מה עלץ לבבי ! כי מלבד אשר מצאתי מוצא חדש לחית ידי ,
היה לאל ידי גם להחליף לעתים ארחתו , כי הן כבר יראתי ,
פן יהיו לי הסרטנים לזרא , באבלי אותם יום יום בלתי השך ,
ויהיו לי שקוצים לאחרונה , כאהבתי אותם בראשונה , עמלי
הרב לאסוף את האגוזים יום יום , היה בעיני כאפס וכאין , כי
מתוקים היו לחפי עד כי עמל שכחתי • מהם היו מלאים עסים
לבן , הנותן רוח עדנים להשיב נפש • באחרונה נודע לי , כי
היו פרי בכר אשר לא גמלו עוד כל צרכם • העץ הזה הוא עץ

הנושא עליו אנוזי ק א ק ע ס ומוצאותיו מהודו המערבית, וברבות
הימים נטשו עברו אל כל הארצות החמות, ואחד מהם נתעה גם
בישימון הזה.

בראותי, למרת רוחי, כי נסגרת במדבר הזה לנצח,
אמרת בלבי, אין לי טוב כי אם תסב אסב מקום משכבי למעון
שבת; אבל כלי מלאכה הרבה דרושים למלאכה הזאת, ובידי
לא נמצא כי אם סכין אחד, אך בלכתי על החוף הקרה ה' לפני
בית צב גדול, ואקשרהו במקל עב ואמצתיהו הישב, ויהי לי
למעדר. במערר הזה החלתי להעמיק ולהרחיב את העמק על
הגבעה, אבל מלאכתי היתה יגיעת בשר, וכל שכר לא היה לי
עד עבודתי הקשה, כי אחרי אשר עבדתי כל היום בזעת אפי בלי
חשך, לא ראיתי כל פרי בעמלי, ופעלי היה כלא היה למראה
עין, וכמקרה יום הראשון, כן מקרה יום השני. זאת העציבה
גפשי מאד ואלך מר בהסת רוחי, גם ידי רפו מעשות עוד
מחשבותי, וראיתי לדאבון לבי, כי משפשי חרוץ לשכב במעצבה
בבראשונה. גם זאת הגדילה חמת רוחי, בראותי, כי האנוזים
הולכים הלך וחסר ועץ פרי זולתו לא היה בערבה הזאת, ועתה
חיי תלואים לי מנגד, אין מעון לשבת ואין מחיה לכלכל נפשי.
ומי איפוא ישים אשם נפשי, אם בעת רעה כזאת לא עצרתי כח
למשול ברוחי ולהשביח סג' לבי, גלמוד בארץ גזרה, מחרם
מאלהים ואנשים, ואמר בלבי: «שובים ממני רעי מתי המים, שהם
ינוחו שלום, ואנכי צפוי אל כל איד ואסון, לחסר ולכפן,
ולמות ביד פריצי חיות, או להיות לברות לפראי אדם». «רעתך
בראשך!» שעפי השיבוני ברעם ורגז. חצי מוסר שדי אלה
השחו נפשי עד לעפר, ויגדילו מצוקתי עד למרום, כי אך התחמץ
לבבי, והנה מוסר שדי כצפעוני התעורר בקרבי, ולא מצאתי
מנוח לרוחי ומרגעה לנפשי. כן ארחות כל שוכחי צדק וזה פרי תעה
מדרך השכל! ולמען מלט נפשי רגע מחמת רוחי ומשכשל לבי,
בקשתי לי מנוח בצל התנומה, וגם אמנה ישנתי — ושנתי ערבה לי.

ה

מקץ הימים רוח לראבינו זאן ולא ראה עוד את
נפשו ברעה כאשר בתחלה •

השחר בקצה כנפיו נגע על שמורות עיני ויעירני משנתי ,
כאלו שלוח הוא במלאכות היום לעורר הרפאים , הללי הלילה ,
לקראת צאת השמש , מלכת השמים • עתה מקרוב הופיעה בהדר
גאונה , פסה שמים הודה ותפארתה מלאה הארץ ; פאתי קדים
מאדמות כאש , וראשי האלונים מצהבים בזהב קרניה , המריקים
מעליהם הוהב ; צפרים למאות ולאלפים נשאו קולן , ותרגנה
בנאון מלכת השמים , ורבותים אלפי שושנים ופרחים פארי כל
צמח בשמם לה הקטירו , ויפארו דביר מקדשה : בכל מקום
מקטר ומגש , ירנן וירעע לשמה , וגם היא פורה מרפא בכנפיה ,
ותפח רוח חיים באף כל היקום , ותהלל יה מחוללה , כי לו לברו
התהלה • גם לבבי נמלא רגשי יה ונפשי — הגיוני קדש ; ברכי
ברעו וקולי הרימותי בכח לשיר לאל מושיעי , בין מקהלות כל
צפור כנף •

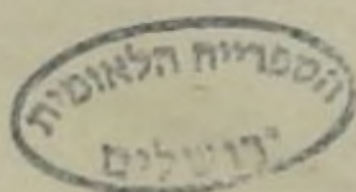
א

עורי נא נפשי את יוצרך ברכי ,
המחיש חייך עת תקיצי תעורי ;
ממרום הוא יט אוננו אל קולכי ,
התעוררי נפשי , לו שירי זמרי •

ב

הן לשמור את נפשי אין בי כל-חיד
עת עיף בערב אישן אנומה :

ומי

וְמִי הוּא זֶה יִשְׁמַר עָלַי בַּלַּיִל ,
כִּי בַמַּח אֲשָׁכַב וּבַשְּׁלֹם אֶקוּמָה ?

ג

אֶתָּה הוּא אֵל גָּדוֹל מוֹשִׁיל גְּבוּיָה ,
יֹצֵר הַכֹּל וּמְקוֹר חַיִּים אֶתָּה ,
וּמְבַלְבֵּל כָּל־רוּחַ אֶתָּה אֱלֹהֵי ,
גַּם חַיִּי מִנְשַׁחַת הַצֵּלָתְךָ עֶתָּה .

ד

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵי שִׁגְיָא כַח ,
עַל גְּדֹל חַסְדְּךָ וְאַמּוֹנָתְךָ ;
כִּי אַחֲרַי תִּתֶּנָּה אֶמֶשׁ לִי מְנוּחַ ,
תַּחֲדַנִּי הַיּוֹם בְּשִׁמְחוֹת אֶת־פְּנֵיךָ .

ה

שִׁפְעַת בְּרַכְתְּךָ עָלַי נָא הַרְיָקָה ,
וּבִדְרֶךְ מִצּוֹתֶיךָ לְרוּץ הוֹרְגֵי ;
וּלְמַעַן מִמֶּךָ רְצוֹן אֶפְיָקָה ,
לַעֲשׂוֹת כְּרַצוֹנְךָ , אֲנִי דְמַדְנֵי .

ו

שִׁימָה נָא אֱדִי עָלַי יַעֲיִן חַסְדְּךָ ,
כִּי חֲסִיָּה נַפְשִׁי , לָךְ אֶיִחַלָּה :

כִּי תִמוּט רַגְלִי תִתְמַכְנִי יְדָהּ ,
גַּם כִּי אִישָׁגָה אֶל תַּעֲזֹבֵנִי סֵלָה .

ז

וּבָרָא לִי לֵב טָהוֹר זָה מִכָּל־פִּשֵׁעַ
לְאַהֲבַת כָּל־הָאָדָם כָּאֵחַ וְרַע ,
לֵב רוֹדֵף צָדֵק בּוֹרֵחַ מִרִּשְׁעַי ,
לֵב מְאוֹס בְּרַע בְּטוֹב כַּחֲזוֹר יוֹדֵעַ .

ח

בַּצַּר לְעַמּוּתִי , לֹא אֶחֱיֵשׁ לִישׁוּעָתָהּ ,
מִכָּל־י הַסּוֹג אַחֲזוֹר מִפָּנָי כָּל פֶּחַד ;
וּבְטוֹב אָדָם יִשָּׂר אֵין בּוֹ עוֹלָתָהּ ,
תַּעֲלִץ נַפְשִׁי אֶף אִישִׁישׁ אֶתּוֹ יַחַד .

ט

וּשְׁנוֹתַי בְּטוֹב כִּי אֲשַׁבֵּעַ שְׁבַע ,
אִדַּע כִּי לָךְ הוּא , לָךְ תּוֹדָה יֵאָתֶה ;
וְלִיּוֹם אַחֲרוֹן כִּי יָבוֹא , יוֹמִי לְגֹזַע —
אֲשַׁחֵק וּבַל תִּפֹּל עָלַי אֵימָתָה .

השירה הזאת הניחה רוחי , ולבי רחש כי רוח חדשה וחיים
חודשים בקרבי , גם שמים חדשים וארץ חדשה חזיתי , כגן עדן
הארץ לעיני . בקומי מברע על ברכי , הלכתי לשוח ולהתענג

מזיו הדר הבקר • בלכתי , הובילוני רגלי אל המקום אשר הוטלתי
עליו ביום הפקודה , ואני אז , לא הצגתי כף רגלי עליו , מאימה
מסתרת במעמקי לבי • בבואי שמה , ועיני נשאתי לתומי אל
פני הים , כה פחד ורחב לבבי , כי אשר לא קויתיראו עיני —
האניה הנשברת לנגדי , והיא קרובה אלי , עד וכי היה לאל ידי
להשיגה • כי מעט מעט נִתְקָה מַגֵּל החול אשר דבקה בו ,
ובעוזו הגלים נהרפה אל הסלע , אשר הוטלתי עליו ביום אִיְדִי ,
ואך כמיל היה ביני ובינה • רגשי גיל מהולים בתוגה התרוצצו
בקרבי , כמו הֶשֶׁב אל עיר מולדתו , אשר הגלה ממנה ימים
רבים ולא פָּלַל לראותה עוד , וימצא תחתיה מְעִי מפלה • דומם
כמצבה נצבתי , ועיני ערוכות עליה , מבלי פנות ימין ושמאל ,
כה עמדתי תחתי רגעים אחדים , ונפשי לא יכלה מִלֵּט משא
העצב והתוגה העמוסים עליה , משא לעיפה , עד כי אנהות
חזקות התמלטו מלב עֵמֶק , וזרם דמעות התפרצו מעיני , וַיִּרְוַח לי
מעט • בראותי האניה עודנה עומדת הֶכֶן על שוליה , נתתי אל לבי
למהר אליה , כי אמרתי אולי אמצא בה דברי הפֶּץ •

הים שקט , הגלים החשו ועת מְגַרְעַת המים *) הגיעה ,
ויכלתי לעבור ברגל עד כרבע פרסה אל האניה , פשמתי את
בגדי ואלך הלוך וקרֵב , בראשונה ברגל , ואחר כן שחה שחיתי ,
עד כי באתי אל האניה • אבל בבואי אליה , ראיתי כי לריק
יגעתי , כי הספון עלה למעלה על פני המים , ולא נתן לי מקום
לעלות • שתי פעמים הקפתי את האניה , אבל לשוא , כמעט
אבדה תקותי לבוא בה , והן היה עם לבבי לשוב ריקם , כאשר
באתי , אך בשרם שובי נשאתי עיני אל האניה לראותה עוד
הפעם , כי היה צר לי להפרד מעליה , וארא , והנה ראש חבל
עב סרוח ממעל , אחזתיו בחזקת ידי , וברב כח עליתי בו על

האניה

(* עכבפ . — פעם אחת בכל יום יגאו מי הים וישטפו על כל
גדותיו וזה יקרא פִּלוּטָה — בל"א — וכאשר יחסרו המים וישוּבו למקומם הראשון
כאשר היה , יקרא עכבע .

האניה, הפשתי כל הדריה, וארא כי הקנים התחתים מלאים
מים, וירכתי הספינה רקות, כי ירכתיה הולכות רומה על פני
המים ופניה הולכים וצוללים. בראשונה הלכתי לאסמי האכל
לבקש לי מזון, כי אכף עלי פי ואמצא בהם תפנינים* (למכביר,
ואכלתי כנפשי שבעי. בעת האכל חשבתי מחשבות איך להעביר
את המטמון היקר אל מקומי, עצה בצרה נמצאה מאד — את
מוטות התרן קבצתי ואחבר אותן אשה אל רעותה, ועליהן
פרשתי קנים ואמצתיים בחבלים דקים, ותצא לי דבריה טובה.
אבל גם אז עוד לא מלמתי נפשי ממבוכתה, כי לא
ידעתי מה להעביר ראשונה. אחרי הגיתי זמן לא מעט יעצתי
להעביר ראשונה הדברים הדרושים לי למחיה ומעון, וכן עשיתי.
עמסתי על הדברה קרשים, כאשר יכלה שאת, שלשה ארגוני
מלחים מלאים לחם, בשר יבש, גבינה, דהן ומעט בר. אך
בעשותי הנה והנה, ראיתי, כי נאות המים**) הנה באה ותשמך
את בגדי אשר הנחתי ביבשה, זאת אבפה עלי לחפש, אולי
אמצא גם בגדים לבסות את בשרי. למשוש נפשי מצאתי בגדים
רב, ובחפשי את הבגדים, מצאתי עוד אוצר יקר, היקר בעיני
מאוצר כל כלי חמדה — ארגו הרשי האניה מלא כל כלי מלאכה,
גם מצאתי ארגו מלא כלי נשק, ואקח לי שני קני רבה קטנים,
שתי כדים מלאות אבקת שרפה, שק מלא כרורי עפרת ושתי
חרבות חדות; אחרי הפש מחפש, מצאתי עוד שתי חביות
מלאות אבקת שרפה, אשר בלעדן היו לי כלי נשקי כדבר אין
הפין בו.

ועתה מי לא יבין עליצות נפשי הרבה, כי העשרתי רגע
אחד, וכל מחסורי אשר חסר לי נתן לי פעם אחת: לחם לאבל
ובגד ללבוש, כלי מלאכה לבנות לי מעון, וכלי נשק לעמוד

על

(*) בטקווערק, מדער לוו'באק. וכן תרגם הרמ"במן (ויקרא ו'יד)

(**) פלוטה. ועיין למעלה ההערה שם.

על נפשי לפני פריצי חיות ופראי אדם, גם אני בידי עשיתי דברה, ובכל זאת עוד לא הונח לי מעצבי ומרגזי, כי טובי עוד לא היה בידי, כי איך אעביר כל טובי אל מקומי ובידי אין תרן ואין משוט? הלא גם רוח לא-כביר ישיל כל יגיעי הימה? שתי עצות בנפשי וזמן כביר בקשתי תהפלות שנות, וכל תחפלה לא מצאתי. אך בראותי כי אין עצה, ורוח הרישית עברה לעבר היבשה, גם גאות המים שמה פניה אל היבשה, שמתי אל המקרה פני ואמרתי, יעבר עלי מה, אעברה ואלכה, אולי יש תקוה; משוט נשבר לקחתי לי למשוט, וארד הימה, אבל, אך העתק העתקתי מהאניה, עוד לא הרהקתי והנה קצה אחר מהלברה נדהף על גל הול, וקצה השני הורד למטה והשב לשבוע במים, ואני וכל המודותי נכוננו לצלול בים. למען הנצל מהרעה הנשקפה לי, תמכתי המשוט בכל עוזו פחי לעמת הקצה האחד, ואת גוי נשיתי לאחור לקצה השני, וכה עמדתי על מעמדי זמן לא כביר, עד כי גאות הים הרימה את הדברה על פני המים, וכמעט רגע צפה כנמא, אך בקרבי אל החוף, ראיתי כי נהרפה אל שפך נחל קטן, ואתנה ללכת דרכה, ואבוא מהרה, אשר לא דמיתי.

ויען כי לא היתה מגמתי להרחיק מן החוף, תרתי לי מקום קרב לשפך הנחל, לעגן* שמה הדברה, וכאשר גאוהמים מעל גדות הנחל, אמצתי לבי ודלגתי על שפתו למקום מישור, והמשוט הנשבה תקעתי ליתר במקום נאמן, ובידי תמכתי עליו לבל תשטפני השבלת, ועמדתי שם עד עת מגרעת המים, כי אמרתי, אז תרר הדברה על הארץ. וכאשר דמיתי כן היתה, בעת מגרעת המים ירדה על הארץ ועמדה הבן במקום נאמן.

מה עלץ לבבי כי הסיר אלהים ממני את הרעב הנורא, אשר היה לי למתה, ותחת אשר עד פה על כל מדרך כף רגלי חסר באני, נתן לי אלהים כל טוב. ומה תרפני לבי על קצר רווחי

ועל

(* חנקסין.)

ועל זעיר אמונתו בה , אחרי ראותי , כי לא קצרה יד ה' להושיע
גם בתהו יליל ישימון ; אך מודעת זאת , כי רוח האדם ינוד
בקנה במים לרוח העת המשלת בו , אם לטוב ואם לרע , אם לגיל
ואם לעצב . ועתה כי מצאתי און לי ולא הסרת דבר כאשר עד
כה , ספתי לבי לחקר ולתור את הארץ אשר בחיקה אנכי יושב ,
ולבקש מקום נכון למעון לי .

ערוך כאיש למלחמה אחזתי דרכי . לקחתי בידי שני קני
רֶבֶה , אחד גדול ואחד קטן וקרן מלא אבקת שרפה וכדורי עפרת .
לא רחוק ממקום שְׁבָתִי פגעתי בהר גבוה ותלול , בכבדות וברב
פַּח עליתי עליו , ואשא את עיני מרחוק וארא שנית , למרת רוחי ,
כי בלב ימים הגני יושב וכי כלה ונחרצה לבלות כל ימי צבאי
בארץ הגזרה הזאת . עוד יותר פָּהַתָּה רוחי בראותי עין בעין , כי
מקום גלותי ארץ הנגב היא , אשר לא תשא כל פרי . ברוח
נְבִיאה ירדתי מן ההר ואלך דרכי אֶשׁ . המת רוחי הפילה עלי אימה
ופחד , פָּהַרְתִּי פחד לא היה פחד , גם קול צעדי נתן חֶתִית עלי ,
ולקול עלה נדף אחזתי בכלי נשקי לעמוד על נפשי . על כן עזבתי
את דרכי ביום ההוא . בשובי למקומי , הִמַּתִּי צפור גדולה , אשר
לא ראיתי עוד כמוה , וארא כי המנים המנים חמה באי הזה , וגם
זאת ראה לבי כי עד כה עוד לא נשמע קול קנה רֶבֶה באי מגורי ,
כי לקול קנה הרבה נשאו הצפרים קול זר ומוזר . בְּשֹׁר הצפור
אשר הִמַּתִּי לא היה לאכלה מריחו הזר לאף . שִׁבַּתִּי אל דברתי
ואוריד מעליה את רכושי . כבלותי מלאכתי נטיתי אהל קטן , קרוב
לשפת הים , מהקרשים והתבות אשר העברתי , לבתסה ולמסתר
מפריצי חיות . אחרי כן שִׁבַּתִּי אל מקומי ואישן כל הלילה , ושנתי
ערבה לי . בבקר , בקומי ממשכבי , נתתי אל לבי לעבור עוד
הפעם האניה ולהציל ממנה כל דבר הפץ , כי אמרתי , פן יקום
רוח סערה ויפוצצה לרסיסים . דמיתי גם עשיתי , הִשְׁתִּי ובאתי אליה
כאשר בראשונה . שם יעצוני כליותי לעשות דברה חדשה טובה
מן הראשונה , והיש מהר הצלחתי לעשותה , כי אך ראשית כל

דבר תלך בכבודות • ואלה הדברים אשר הצלתי לי מהאניה בפעם
הזאת: שלשה שקים מסמרי ברזל, מקבת, שני קרדומים, אבן
למשות ושלושה מצעדים, וכל אשר מצאתי בארגזי חרשי האניה,
גם לקחתי שבעה רמחים, קנה רכה אחד העשוי לציד, שק מלא
כדורי עפרת ומעט אבקת שרפה, גם כל הבגדים אשר מצאתי
לקחתי, יריעה אחת, כביר עזים וארבע שמיכות •

בבד בכל טוב באתי אל מקומי בשלום • גם לשוא יגרתו פן
ישהיתו חיתו יער את יגיעי ועמלי, כי מצאתי את הכל שלם על
מקומם הראשון, ועקבות חיה לא נודעו פה, לבד התול היער,
אשר מצאתיו יושב על אחת התבות • בראשונה נשא רגליו לברכה,
אך חיש מהר שב ונחם וישב על מקומו, ובהושיטי לו פת לחם,
בלע בעודו בכפי, ויבט עלי בעין תודה ותחנונים, כאלו אבה
להגיד לי תודת לבו ולעורר רחמי עליו, כי לא אקפץ ידי ממנו ולתת
לו עוד יתר הרבה; אולם בראותו כי לא הפיק רצון ממני, ויפן
וילך לדרכו ולא שב עוד •

ראשית כל דבר נתתי אל לבי לעשות לי אהל, לצל מחרב
ולמחסה מזרם וממטר, לי ולרכושי • תקעתי יתדות בארץ וממפרשי
האניה אשר הבאתי, עשיתי קירות ומכסה לאהל, וברגעים
אחרים היה לי אהל נכון • הפתח סגרתו מבית בקרשים, וכחושך,
בתבה גדולה • למשכבי, פרשתי כביר עזים, ושני קני רכה
הצגתי, אחר לימיני ואחד לשמאלי, פאיש מלחמה • כאז הוצלתי
על האי השומם הזה היתה זאת הפעם הראשונה אשר שכבתי
לרוחה תחת צל קורה ועל ערש יצוע, כאחד האדם • ובהיותי
עייף ויגע מעבודתי הרבה, נפלה עלי תרדמה ואישן ער נכון היום •
בבקר קמתי ממשכבי שקט ושאנן, ואבימה באהלי כמלך בהיכל
ענג, וכלי נתנו שמחה בלבי, מאצר כל כלי חמדה בלב שרים
ורוזנים • אז ראיתי, כי ברצות ה' דרכי איש, יאשר גם בארץ
צרה וצוקה ובה יעלץ לב אדם במדבר ותהו, מעובי ה'
בקריה עליזה • אחרי כי יצקתי לחש לאל מחסי ומצודתי,

ומסעדותי

וסעדתי לבי בפת לחם , ישבתי לשום לבי על צרכי , וראשית
מְעִינִי היתה . אם לעבור עוד הפעם אל האניה או הנֹר ? וימְלֶךְ לבי
עדי לעבור ולבער מן האניה כל אשר תמצא ידי , כל עוד עמדה
על מכונה . לא התמהמהתי וחשתי אליה בפעם השלישית וגם
לקחתי ממנה כל אשר מצאה ידי : החבלים העבתיים והדקים . חבית
אבקת שרפה , אשר לא לקחתי עד כה , על כי היתה לה , וכל
המְפָרְשִׁים מגדול ועד קטן . ראש שמחתי היה , כי מצאתי עוד שק
מלא תְּפִינִים , שק מלא קמח סלת ושלשה בְּקָבִיקִים גדולים מלאים
יין שרף טוב מאד . גם בפעם הזאת לאֵאָנָה לי כל רע ואבוא בשלום
אל מקומי .

למחר חשתי עוד הפעם אל האניה , לְבַעַר כמנה כל הנשאר ,
בעת ההיא היה כל דבר יקר מאד בעיני . גם חמלתי על שלל
האניה , כי יהיה לשלל לגלי הים . בבואי אליה , עשיתי לי מְפָרְנִי
האניה ומשופייה דברה חדשה , גדולה מהראשונות . העבתי
הָעֵבֹת והארוכות גזרתי לגזרים , גם ברזל רב , אשר שלפו המים
ואשר שלפתי בידי , לקחתי ואִשְׁעַן את הדברה כאשר יכלה שאת ,
ואשוב אל מקומי . אבל זאת הפעם , בבואי בשַׁפֵּךְ הנחל , נהפכה
הדברה מלמטה למעלה , ואני ושללי נפלנו הימה . אולם כל רע לא
אָנָה לי , כי הייתי קל על פני המים ואבוא בשלום אל היבשה .
ובעת מנרעת המים צללתי ברב פֶּחַ עַד קרקע הים והצללתי גם רְבִי
החבלים והברזל .

בתקופת שלשה עשר ימים מאז נגלתה האניה לעיני , שִׁבְתִּי
ובאתי אליה עֲשֵׂתִי-עֲשֵׂרָה פעמים , ולולא קמה רוח סערה , כי
עתה גזרתיה לגזרים ואביאם אלי . אפס , גם הרוח לא
עצר כח לעצרני , ועברתי אליה גם בפעם הַעֲתִים-עֲשֵׂרָה ,
גם בפעם הזאת לא היה עמלי לשוא , ומצאתי שכר אמת
לפעולתי , כי אֵף אֵם מְשִׁשְׁתִּי וחפשתי כל הדרי האניה ,
ככל זאת נעלבו מעיני עד כה מחבואים רבים בְּתֵאֵר רב
החבל . עתה מצאתי במו שלשה תערי גלבים , ענים עשרה
סבינים

סְפִינִים וּבַמִּסְפָּר קְלִשׁוֹנִים , כָּלִי בֵּית הַרְבֵּה , נְטִילֵי כֶסֶף וְלִשׁוֹן
זֶהָב • אֵת הַכֶּסֶף וְהַזֶּהָב נִשְׁאַתִּי בְיָדֵי וְאָמַר : «הוֹי מִכִּשׁוֹל עוֹן לְכֹל
יּוֹשְׁבֵי הַלָּד , עֹזְכְרֵי כֹל מִשְׁפַּחַת בְּנֵי הָאָדָם ! כֹּל הַלֵּקָה טוֹבָה בְּמוֹ
תִּשְׁחִיתוּ , וְכֹל רִגְשֵׁי קֹדֶשׁ בְּלִבָם , תִּשְׁרְשׁוּ ; תִּשְׁיִמוּ חֶשֶׁךְ לְאוֹר ,
רַע לְטוֹב , דְּפִי לְיֹפִי , תִּהְלֶלְהָ לְתִהְלֶלְהָ , חֲנוּפָה לְאַהֲבַת רְעִים ,
עֲזוּת לְתוֹכְחוֹת מוֹסֵר , רַמְיָה לְחִכְמָה , בְּזוּה—נֶפֶשׁ לְעֵנְוָה—צַדִּיק ;
תִּעְוְרוּ עֵינֵי פִקְחִים וְתִסְלְפוּ דְרָכֵי הוֹלְכֵי מִישְׁרִים ! כֹּהֲנֵי עֲלִיּוֹן מַעַל
מִזְבְּחֵי תִקְחוּם , תְּדִיחוּם מֵאֱלֹהֵי אִמָּת , וּבִשְׂמֹכֶם יִקְרְאוּ : «לֵאלֹהִים
הָאֲדִירִים הָאֵלֹהִים תִּשְׁתַּחֲוּוּ וְאוֹתָם תַּעֲבֹדוּ !» הוֹי אֲבוֹת כֹּל שׂוֹד
וְקִרְץ ! קִנְאָה , מִדּוֹן וּמִשְׁטֵמָה יִלְדִיכֶם פִּשְׁעֵי הַמָּה ; מִי זוֹלַתְכֶם
יִפִּיחַ אִישׁ הַמִּשְׁטֵמָה בֵּין אָב לְבִנּוֹ , בֵּין אִישׁ לְאֲחָיו , אֲשֶׁר לִפְנֵי
רַגַע כִּתְאָמִי בִטָּן יִשְׁקוּ וּבַעֲבוּר רַגַע חָרַב אִישׁ בְּצַד רַעְהוֹ , וְעַתָּה ,
אַתֶּם כְּבִירֵי כֹה , אֱלֹהִים אֲדִירִים ! עָרְזוּ נָא גֵאוֹן וּגְבָה וְהִשְׁבִּיעוּ
נֶפֶשׁ רַעֲבָה , שׁוֹכֵנֵת צְהִיחָה , אוֹ שִׁבְרוּ צְמָאת נֶפֶשׁ צְמָאָה
בְּאַרְץ עֵיפָה ! מַה תִּתְּנוּ וּמַה תּוֹסִיפוּ לִי עַתָּה מִבְּטַחִים בּוֹגְדִים !
הֲאִם לֹא טוֹב לִי מִכֶּסֶף פֶּת לֶחֶם יָבֵשׁ , שֵׁעַל אֶחָד מֵיָם חַיִּים ,
אוֹ סִבִּין בְּרוֹזל אֶחָד ? רְדוּ לְמַעַצְבָּה וְהִיוּ שְׁלָל לְרַמְשֵׁי הַיָּם ,
רַהֲבִים וְשִׁטֵּי כּוֹב ! וְאַבְקֶשׁ לְהַשְׁלִיכֶם הַיָּמָה , אֲךָ יַעַן , כִּי הִסְכַּנְתִּי
מִנְעוּרֵי לְהוֹקִיר זֶהָב וּכֶסֶף נֶגְל חֲמוּדוֹת הַתְּבַל , לֹא מִצַּאתִי אֵת
יָדֵי לְהַשְׁלִיכֶם כַּדְּמָן , וְהִנְחַתִּים אֶל שְׂאֵר פְּלִי וְחַפְצֵי , כֹּה יַחֲזֹק
הִתְרַגַּל עַל הָאָדָם — גַּם עַתָּה הִיָּה עִם לִבִּי לַעֲשׂוֹת דְּבָרָה
חֲדָשָׁה , אֲךָ בְּרֹאוֹתֵי כִי הִתְקַדְּרוּ הַשָּׁמַיִם , עֲזַבְתִּי אֵת מַהֲשַׁבְתִּי ,
וְאַחִישָׁה מִפְּלִט לִי מִרוּחַ סֶעָה מִסְעֵר • בַּעֲמַל וּבַתְּלֵאָה רַבָּה בְּאַתִּי
אֶל מְקוּמִי , כִּי זֹאת הַפֶּעַם נִהְנַתִּי כְּבוֹדָה רַבָּה וְתִנְהַג דְּבַרְתִּי
אוֹתִי וְאֵת הַכְּבוֹדָה בְּכַבְדוֹת • וְאֲךָ הַזֶּרֶד הַנּוֹרֵדֵתִי אֵת שְׁלָלִי מִן
הַדְּבָרָה , וַיִּקַּם סֶעַר מִתְּחוֹלָל וַיִּרְתִּיחַ בְּסִיר מִצּוֹלָה וְאֵת הַיָּם שֵׁם
לְקַצֵּף • עֵינֵי דָלוּ לְמָרוֹם , וְשִׁפְתֵי הִבִּיעוּ תוֹדָה וְתִהְלֶלָה לְאֵל מוֹשִׁיעֵי
וּמְצִילֵי מִהַרְוּחַ סֶעָה וְהַסְעֵר הַזֶּה • לְאוֹר בְּקֶר עֶמֶד הַרוּחַ מוֹעֵצוֹ ,
וְעֵינֵי שׁוֹמְמוֹ עַל פְּנֵי הַיָּם לְבַקֵּשׁ אֵת הָאֲנִיָּה וְעַקְבוֹתֶיהָ עוֹד לֹא נֹודְעוּ •

נפשי עגמה להאניה כמו לרע נאמן ההולך ולא ישוב עוד ,
אפס זאת היתה נחמתי , כי הצלתי ממנה כל כלי יקר ודבר חפץ
ולא אבדו גם המה באבדן האניה .

ו

מעון שבתו והליכות ביתו .

בעבר עיני על טובי , אשר קניתי לי בעזר אל והסדו , יעצני
לבבי לכונן לי בית נאמן , הדרוש להפצי ולמעמדי בעת הזאת .
גם הגבעה , אשר שמתי בה משפני בתחלה , גם המקום , אשר
תקעתי בו אהלי , לא ישרו בעיני לכונן שם מעון לשבתי , כי היה
נחוץ לי מקום במושב טוב , נסתר מחם השמש , מפריצי היות ופראי
אדם וקרוב למים טובים אשר ישו , גם מקום גבוה הנשקף על פני
הים , כי אולי תעבר או תעצר אניה במקום הזה , לא תסתר
ממני , ומי יודע , אולי יש תקוה להמלט מגלותי .

דמיתי גם עשיתי . נשאתי תלוי וקנה רבה וארים פעמי
לתור לי מקום כזה . אחרי הלאותי רגלי למדי , מצאתי את
שבקשה נפשי . פנעתי במקום , ושם בקעה קטנה לרגל הר וסלע .
מעבר האחד ההר מצוק מאד , והיושב מתחת יושב לבטח ולא
יירא מצר ואויב , העומד מלמעלה . גם עמק קטן כמבוא מערה
נשען לרגל ההר . הבקעה עטופה בירקרק דשא , רחבה כמאה
אמה וארכה כמאתים , הלכת הלוך ויורד במורד ליד החוף ; מבעד
לגבה ההר , נסתרת היא משרב וקרני השמש , גם מעין יש בה ,
המשלח מים חיים בכל הבקעה . סוף דבר , המקום הזה היה
דרוש לכל חפצי . במקום הזה , קויתי להפיק רצוני וגם דברתי זמתי
לבנות שם מעון לי , לשבת כל עוד נטל עלי לגור באי הזה .

בפי דברתי ובידי מלאתי . לפני העמק נשיתי קו בחצי
מעגל , כשלישים אמה , ואתקע יתדות חזקות שתי מערכות ,

ואך רַוָּה כֶּשֶׁשׁ אֲצַבְעוֹת שְׁמַתִּי בֵּין שְׁתֵּי הַמַּעְרְכוֹת , וְחַבְלֵי הָאֲנִיָּה
אֲרַגְתִּי עִם שְׁתֵּי הַמַּעְרְכוֹת , עַד רֵאשֵׁי הַיְתָדוֹת • בְּתוֹךְ הַמַּעֲנָל
עֲשִׂיתִי מַעְרַכַת יְתָדוֹת שְׁלִישִׁית , גְּבוּהוֹת שְׁתֵּי אֲמוֹת וְחָצִי , וְרֵאשֵׁיהֶן
נִשְׁעָנִים בַּחֲזָקָה בְּרֵאשֵׁי הַיְתָדוֹת הַרְאֻשׁוֹנוֹת , לְמַעַן לֹא יִמָּכּוּ • בְּמִשְׁפָּט
הַזֶּה כּוֹנְנֹתִי לִי מִצּוּדָה , אֲשֶׁר קוִיִּתִּי לְהִשָּׁגֵב בָּהּ מִכָּל מַתְקוֹמִי ,
מִחִיָּה רַעָה וּמִפְּרָאֵי אָדָם • אֲבָל לֹא בְּדַבַּר שְׁפָתַיִם וְחֶבֶק יָדַיִם יִכּוֹנֵן
פְּעֵל פְּפִיִּם , רַבִּיתִי בְּמַחִיר מִצּוּדָתִי עִמָּל אֵין קֶץ וּזְמַן כְּבִיר ! כִּי לֹא
הָיוּ לִי יְתָדוֹת מְזֻמְנוֹת , וּבִיגִיעַת בֶּשֶׂר וְזִיעַת אֶף כִּרְתִּי אוֹתָן מִן
הַיַּעַר וּבְעִמָּל לֹא מַעֲט הִבֵּאתִי אוֹתָן לְמִקּוֹמִי • פָּתַח לֹא עֲשִׂיתִי
לְמִצּוּדָתִי , כִּי אִם בְּמַעֲלוֹת עֲשׂוּיֹת מִחַבְלִים בָּאתִי בְּתוֹכָהּ , וּבְבוֹאִי
מִשְׁכַּתִּי אֶת הַמַּעֲלוֹת אֵלָי •

בְּמִצּוּדָה הַזֹּאת אֲסַפְתִּי אֶת כָּל רְכוּשֵׁי , וּבְתוֹכָהּ עֲשִׂיתִי אֶהֱלֵ
גְּדוֹל וּבְתוֹךְ הָאֶהֱלֵ פְּנִימָה עֲשִׂיתִי עוֹד אֶהֱלֵ קָמָן , מִכֶּסֶה בְּמִפְּרָשֵׁי
הָאֲנִיָּה , לְהִיּוֹת לִי לְמַחֲסֵה מִזֶּרֶם וּמִמַּטֵּר , הַנִּתְּכִים אֲרֻצָּה לְעֵתִים
מְזֻמְנִים •

בְּאֶהֱלֵ הַזֶּה אֲסַפְתִּי כָּל פְּלִי אֲשֶׁר יִבְלַע לֶהֱם הַנָּשִׁים • וְאַחֲרַי
כְּלוֹתִי הַמְּלֹאכָה הַזֹּאת , הַחֲלָתִי מְלֹאכָה כְּבֵדָה וּמִמְשַׁכָּה — לְחֻצַּב
מַעְרָה בְּסַלְעַ , לְהִיּוֹת מִשְׁמֶרֶת לְצִידָתִי • לְמִשְׁוֹשׁ לְבִי הִיָּה הַסַּלְעַ חֵךְ ,
וְאַרְאֵ , כִּי מְלֹאכְתִּי תִכְלָה מֵהָר , מֵאֲשֶׁר דְּמִיתִי בְּתַחֲלָה •

וַיְהִי הַיּוֹם , וְאֲנִי עֹשֶׂה מְלֹאכְתִּי , וְהִנֵּה הַתְּקַדְרוֹ הַשָּׁמַיִם , וְחִשְׁךְ
כֶּסֶה אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ פַּעַם אַחַת , וּפְתָאֵם יִרְדַּחֲזוּזֵי נוֹרָא , וְלִרְגָלֵי רַעַם
רַעַם אִיוֹם בְּרִגְזוֹ וְשִׁאוֹן • « הִוֵּי אֲבִקַּת הַשְּׂרָפָה , אֲבִקַּת הַשְּׂרָפָה ! » שְׁאֲגַתִּי
מִנְהַמַּת לְבִי « וּמָה ? אִם הַבֶּרֶק לְהִט אֶת אֲבִקַּת הַשְּׂרָפָה , הֲלֹא שָׁדְדוּ
פְתָאֵם חֵית יָדַי וּמִשְׁמֶרֶת נַפְשֵׁי יִהְדֵּי ! » זֹאת הִיָּתָה כָּל הַגּוֹת לְבִי ,
נְבַהֲלָתִי מֵאֵד , וְכָל לְבָבִי מֵלֹא חֲלָהֵלָה • בְּחִדּוֹל הַגִּשְׁם וְהַרוּחַ
קָמָה לְדַמְמָה , חֲשִׁיתִי אֵל אֲצֵר אֲבִקַּת הַשְּׂרָפָה , וּלְמִשְׁוֹשׁ לְבִי
רֵאִיתִי כִּי כָּל רַע לֹא אָנָּה לוֹ • אוֹלָם , פֶּן יִקְרַנִּי אֲסוֹן לִימִים הַבָּאִים ,
הַכִּינּוֹתִי לִי שָׁקִים וְחֲרִיטִים רַבִּים , וְאֲשִׁים בְּמוֹ אֶת אֲבִקַּת הַשְּׂרָפָה
וּמְנַתִּים בְּמִקּוֹמוֹת שׁוֹנִים , כִּי אֲמַרְתִּי , פֶּן יִקְרָה כֹּזֵאת עוֹד הַפַּעַם
לְמָה •

למה אֲשַׁרְד מכל מוצא חַיְתִי פעם אחת • יום יום , אחרי כלותי
מלאכתי , שוטטתי בכל האי , לבקש מַחִיה , ובלכתי , דרשתי
וחקרתי , לדעת צאצאי האי מה המה • אחרי דרשי היטב ימים
שָׁנִים , ראיתי כי יש פה מוצא לגדיי יער • גם זאת ראיתי , כי
בעמדם על ראשי הררי הסלעים ואנכי כבקעה , יִהְפּוּ לנֹס ,
ובְעַמְדִי מעלה והמה בבקעה , לא ימושו ממקומם • ואבינה , כי
עינם אך לשפל תִּפְיֹט ונשוא מרום לא יוכלו ; לכן מהיום ההוא
והלאה עָרַם הערמתי לירות עליהם מגבוה , והמרמה הצליחה בידי ,
להכין לי גדיים די מחסרי • בפעם הראשונה הכיתי עֵז , ועולה
הלך אצלה , ובנשאי העז לביתי , הלך גם עולה לרגלי , ואקוה
לענותה תחת ידי ; אבל נפשה קצתה בתבן ומספוא , על כן
שהטתיה ויהי לי בשר לימים אחרים , ואת האכל אשר מצאתי
באניה , חשכתי לימים הבאים •

עתה עת מִצָּא היא לסַפֵּר להקורא , אֲשֶׁר לא ספרתי עד כה ,
הנה מצאתי לי רַע נאמן ואח לצרה , אשר היה לי שעשועים יום
יום , ואשר הלך לרגלי תמיד ולא עזבני רגע , ובצודי לי צִיד היה
לי עזר לא מעט • בבואי פעם הראשונה לאניה , פָּזוּ וּכְרָפָר לנגדי
הכלב , אשר לקחנו אֶתְנוּ מִבְּרֵאזִי ליען , כי רק הוא ושני
חתולים לבדם נמלטו , ועם אנשי האניה לא נָּגְעוּ . אין מלה בלשוני
להביע רגשי גיל אשר הסתערו בלבי , בראותי אותו . כאשר
ישיש איש לקראת רעהו ואוהבו הנאמן אשר לא ראהו שנים רבות ,
כן ששתי אני עליו והוא עלי , אמנם שויתי לנגדי , כי מצאתי אה
לי במדבר מגורי . בשובי מן האניה , צַף הוא לפני על פני הים ,
ובבואו על שפתו , רץ לקראתי ויחבקני , כאשר יחבק איש את
רעהו , וילחך את ידי , הָמָּה , נָּבַח ושחק , לתת לי אות לאהבה ,
ומאז והלאה היה באמנה אֶתִי , ולא עזבני רגע . הבין כל אשר
דברתי אליו , ולתנופת אצבעי נשמע לי , עד כי עבד מקשוב לא
דָּמָה אליו , ולולא הִשְׁהוּ אלוה ניב שפתים , כי אז עמל שכחתי
ולא הייתי בודד וגלמוד בערבה ההיא ; אפס גם בלי לשון מְדַבֶּרֶת

ערבה

עָרְבָה עָלַי חֶבְרָתוֹ מְאֹד . בְּכֹל אֲשֶׁר הִלַּכְתִּי הֵלֶךְ גַּם הוּא , וַיְהִי לִי
לְעֹזֵר וּלְהוֹעִיל , וְעוֹד יוֹתֵר , בְּלַכְתִּי לְצוּד צִיד . וְלֹא אֶהְיֶה וּשְׂתִים ,
בְּעִשׂוֹתַי מִלֹּאכְתִּי בְּבֵיתִי , הֵלֶךְ הוּא לְבַדּוֹ לְצוּד צִיד וַיָּבֵא לִי . אִוְלָם
אֶת עֵזְרִי הִיעֵר לֹא יִכָּל הַכֶּלֶב דָּבַר , מִלְּבַד אֲשֶׁר לֹא פָחַדּוּ וְלֹא חָרְדוּ
מִפְּנֵיו , הִתְגַּרְּוּ בּוֹ גַּם מִלְּחַמּוֹת , הִתְמַרְמְרוּ אֵלָיו וַיִּתְנַגְּחוּ בְּקִרְנוֹתֵיהֶן ,
עַד כִּי לֹא הָיָה לוֹ כַח לְעַמּוֹד לִפְנֵיהֶן ; לָכֵן לֹא חָפֵץ לְנִסּוֹת קְרָבוֹת
אֵלֵיהֶן , כִּי לִמָּה יִתְגַּרְּהָ בְּרַעְיָהּ לֹא לְעֹזֵר וְלֹא לְהוֹעִיל .

לְכֹל הָיָה לִי זְמַן וְעַתָּה מְזִמָּן לְכֹל חָפְצִי . אֶת הַיּוֹם חִלַּקְתִּי
לְמַחְלָקוֹת בְּמִשְׁפָּט הַזֶּה : בְּבִקְרָא כְּשֶׁלֶשׁ שָׁעוֹת הִתְהַלַּכְתִּי בָּאֵי ,
עֶרֶךְ בְּכֹלֵי נִשְׁקִי , אִם לְצוּד צִיד אִו לְשׁוּחָה , כֹּאֲשֶׁר הָיָה בְּקֶרֶךְ לֹא
עֲבוֹת ; מֵאִז עַד הַצְּהָרִים עֲבֹדְתִי עֲבוֹדְתִי , אַחֲרַי כֵּן אֶכְלַתִּי אֶרְחַתִּי ,
כְּשֵׁתִי שָׁעוֹת שִׁכְבַּתִּי אֶת מִשְׁכַּב הַצְּהָרִים , כִּי חָם הַיּוֹם לֹא נִתְּנֵנִי
לְעִבּוֹד עֲבוֹדְתִי , וּמֵאִז עַד הָעֶרֶב כְּלִיתִי מִלֹּאכְתִּי וְצִפִּיתִי
הַלִּיכַת בֵּיתִי .

בְּרַגְעֵי הַמְּרַגּוּעַ וְהַמְּנוּחָה שֶׁעֲשִׂיתִי בְּקִנְיָהּ הָרְאִי*) אִו יְהִיגִיתִי
בְּסֵפֶר הַלִּיכַת הָאֲנִיּוֹת**) כֹּל אֱלֹהִים גַּם שְׁלֹשָׁה סְפָרֵי קִדְשׁ מִצֵּאתִי
בְּתָא רַב הַחֹבֵל . גַּם זֹאת הִיתָה לִי שֶׁעֲשׂוּעִים יוֹם יוֹם , בְּקִתְּבִי אֶת
תּוֹלְדוֹתַי וְקִרְתִּי יְמֵי חַיִּי , כִּי גַם דִּיּוֹ וְקִסְתִּי סוֹפֵר מִצֵּאתִי בְּאֲנִיָּה . וְלֹא
קִרְתִּי בְּיְמֵי מַגּוּרֵי עַל הָאֵי לְבַד כְּתַבְתִּי , כִּי אִם גַּם קִרְתִּי כֹל יְמֵי
חַיִּי אֲשֶׁר זָכַרְתִּי חֲקִיתִי עַל סֵפֶר . לְמִרְתִּי רוּחִי רֵאִיתִי , כִּי הִדִּיּוֹ הָיָה
הַלּוֹךְ וְחֹסֵר וְכֹל עֲצָה רַחֲקָה מִמֶּנִּי לְמִלְּאוֹת הַתְּסַרְוֹן הַזֶּה , עַל כֵּן
חֲשַׁכְתִּי אֶת הִדִּיּוֹ מֵאִז וְהִלֵּאתִי . גַּם לְעִשׂוֹת לִי לוֹחַ הַעֲתִים***)
אֲשֶׁר בִּלְעֵדוֹ שִׁכַּחְתִּי סְדְרֵי הַיְמִים וְהַמּוֹעֲדִים , חֲמַלְתִּי עַל הִדִּיּוֹ ,
וַחֲשַׁבְתִּי מַחֲשָׁבוֹת רַבּוֹת לְעִשׂוֹת בְּלִי דִיּוֹ . וְאַחֲרַי שִׁיתִי עֲצוֹת
בְּנַפְשִׁי זְמַן כְּבִיר , הִיתָה זֹאת הַעֲצָה הַיְעוּצָה : בְּמִקּוֹם , אֲשֶׁר דִּרְכָה
רַגְלֵי בּוֹ רֵאִשׁוֹנָה , חֲקִיתִי עַל עֵץ חֶלֶק הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה : « בְּמִקּוֹם הַזֶּה
בְּשָׁלְשִׁים לְחָדֶשׁ תִּשְׁרִי שְׁנַת 1659 , דְּרַךְ רֵאָבִיבִי נִזְאָן בָּאֵי הַזֶּה
בְּרֵאִשׁוֹנָה . וּמִלְּמַטָּה עַל הַגּוֹעַ חֲקִיתִי בְּעֶרֶב , מִדֵּי יוֹם בִּזְמוֹ , שֵׁם

הַיּוֹם

*) זַעֲהָ רַחֲמֵהָ , סְפָרֵן רַחֲמֵהָ . **) טִיפְסָהָרֵס . ***) קַמְלִסְדֵּמֶר .

ביום מימי השבוע, ויום השביעי, באותיות גדולות מן הראשונות,
ויום ראשון לחדש, באותיות גדולות מן השניות. במשפט הזה
ידעתי השבון הימים אל נכון, וידעתי לשבות ביום אשר ישבתו
בו כל יושבי ארץ נושבת, ולחג כמחם כל ימי החג.

ז

סדרים חדשים וטובים בבנין מעונו ובהליכת ביתו.

אם כי ענינים רבים ושונים נתנו לי לענות במו, בכל זאת
היה לי לכל זמן, גם עת לחשוב מחשבות על מצבי ומעמדי.
המחשבות האלה, רגע עצבו רוחי, ונפשי השתוחחה, ורגע
הצהילו רוחי ונפשי צהלה. אם זכרתי, כי בשימון הזה מחרם
מכל אדם, כערער בערבה אבלה כל ימי צבאי, וכשוכב קבר
וכל רוחו בקרבו אדרה כל שנותי, ונבהלתי; וההגיון הזה השח
לעפר נפשי וישם מצוקה בלבבי מבלי כלל, וחצי מוסר שדי עוד
העמיקו, הרחיבו מצוקת לבי, בזכרי, כי אידי הבאתי בידי,
אולתי סלפה דרכי ולא יד זרים נגעה בי, ועתה אין לי כל צדקה
גם לזעק ולהתאונן; בזכרי זאת, נפוגותי ונדכיתי ותבחר מתנק
נפשי, ברפי כשלו ולא היה בי כח לעמוד על רגלי. לא אליכם,
אחי, מרת נפש האובר, היודע כי אובר הוא ביד פשעו, מצוקת
לב כזאת, מי יכלכלנה? אולם, כי השבותי אל לבבי וכי
התבוננתי על כל העתים והמסבות, אשר התהפכו עלי, ראיתי,
כי אצבע אלהים היא ויד אל השוררת במסתרים את כל אלה
עשתה, על כן אשב ואדום; אף רוח מבינתי ענני: «הן אמנם
חבלים נפלו לי ביגון, אולם האני ראשון ואני אהרון? המעטים
הם האובדים והאומללים בארץ, השתים ומוצצים את קבעת כוס
התרעלה? הלא אקח מוסר מרעי יורדי האניה עמי יחד? האם
לא בתרו. למו חיים כאלה, מלהיות טרף לדגי הים? הטעם ממני,

כי

כי רק אנכי לבדי הוֹחַנְתִּי וּנְמַלְטִיתִי מִיַּדִּי הָאֲסוֹן אֲשֶׁר קָרָה אֶת כָּל יֵתֵר אַחִי? הַטּוֹב טוֹב אֲנִי מֵהֶם? הֲלֹא הִמָּה לְנֹצָחַ לֹא יִרְאוּ אֹרֶחַ הַחַיִּים, וְאֲנִי חַי, חַי הַנְּנִי הַיּוֹם, וְכָל עוֹד רוּחִי בִקְרִבִי, תִּקְוֹתִי עוֹד לֹא נִכְרַתָּה לְרֵאוֹת חַיִּים עִם בְּנֵי אָדָם כְּמִנִּי, וּמִי יוֹדֵעַ, אֲוֹלֵי יִצְלַח גַּם בִּידֵי לְהִיטִיב לְמוֹ, כִּי אֵהִיָּה כְמוֹפֶת לְרַבִּים, זְמַמְנוּ יִרְאוּ וְכִסְלָה כְּמִנִּי לֹא יַעֲשׂוּ. וְגַם עֵתָה לְוֹלֵי ה' שֶׁהִיָּה לִי, אֲזִי כִבֵּר גְּוַעַתִּי בְרַעֲב וּבְצַמָּאָה, כֹּאֲשֶׁר עֵינֵי רָאוּ וְלֹא זָר, הָאֵם לֹא הִיתָה עִמָּדְתִּי בְרֵאשׁוֹנָה רַעָה וּמְרָה מֵעֵתָה, וְלִמָּה זֶה אֶתְאוּנֶנּוּ? הַשִּׁיחָה הַזֹּאת וְהַהֲגִיוֹן הַזֶּה חַיּוֹ נִפְשֵׁי הַנוֹגָה, וַיַּחֲזְקוּ יָדֵי הַרְפּוֹת לְעִבּוֹד עִבּוֹדִתִּי. אֲזִי אִמְרַתִּי: «מָה טוֹב לְגִבֹר כִּי יַעֲנֶה; מִי כַעֲנֵי מְצָרָף וּמְטָהָר לֵב אָנוּשׁ מְכַל פֶּתֶם וְהִלְאָה? מִי כִמְהוֹ מוֹרָה חֲטָאִים בְּדֶרֶךְ וּמְלַמֵּד יָדֵי גְרָפִים לְעִבּוּדָה, אִם כָּל צְדָקָה?»

מִלֹּאכְתִּי הַתְּנַהֲלָה לְאֲטִי, כִּשְׁנָה תְּמִימָה חֲלָפָה הִלְכָה לָהּ עַד כִּי כָלִיתִי הַגֵּדֶר סְבִיבִי לְמַעוֹנֵי, הָאֵם נִפְלֵאת הִיא? הֵן אֲמַנִּם כָּלִי מִלֹּאכָה הַרְבֵּה מִצֵּאתִי בְּאֲנִיָּה, בְּכָל זֹאת חֲסָרוֹ לִי עוֹד לֹא יִמְעַט, אֲשֶׁר בְּלַעֲדָם קִצְרָה יָדֵי לַעֲשׂוֹת מִלֹּאכְתִּי. חֲסָרְתִּי מְעַדָּר, כִּי הַמַּעֲדָרָה, אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לִי מִבֵּית הַצֶּבֶב, לֹא הִיָּה דֵי הַמְּנוֹת הַחֲסָרוֹן, גַּם יָעָה* (חֲסָר לִי וְעוֹד רַבִּים כֹּאֲלֵה. בְּכָל פֶּעַם וּפֶעַם בְּלִיתִי עֲלֵשָׁה יָמִים לְתַקּוּעַ יֵתֵד בְּמִקּוֹם נֶאֱמַן, כִּי הִלְמֹזֶת**) לֹא הִיתָה לִי לְהֵלֶם אֶת הִיתֵד. בְּרֵאשׁוֹנָה לְקַחְתִּי בּוֹל עֵץ, וְאַחֲרַי כֵּן הַמַּעֲצָד, אֲשֶׁר הִבֵּאתִי מִן הָאֲנִיָּה, וְגַם שְׁנִימּוֹ לֹא צִלְחוּ לְמִלֹּאכָה הַזֹּאת, וּמִלֹּאכְתִּי הִיתָה עִבּוֹדֶת פֶּרֶךְ וְהַמְבָּלָה זְמַן רַב. אֲוֹלָם עֲתוֹתֵי הָיוּ בִּידֵי וְעֵינֵי לֹא חֲסָה עַל עֵת וּזְמַן כְּכָל שְׂאֵר הָאָדָם; וְעֲתוֹת הַעִבּוּדָה וְהַמִּלֹּאכָה נַעֲמּוּ לִי טָאֵד, כִּי בַעֲשׂוֹתִי בְּהֵן צִהֲלָה רוּחִי וְנִפְשֵׁי שִׁקְטָה. בְּרִגְעֵי הַמַּרְגָּעָה וְהַמְנוּחָה הִיִּיתִי מְפִלִּים בְּפִלִּים שְׂכָלִי אֶת הַטּוֹב לְעִמַּת הַרַע אֲשֶׁר הִנְחִלוּ לִי, וְאַתְּבוֹנֶנּוּ, כִּי לְחַנֵּם תְּלוֹנוֹתִי, כִּי אֲמַנִּם גּוֹרְלִי וּמִנַּת חֲלִקֵי אֵינִם רַעִים כֹּאֲשֶׁר לְבָבִי יִדְמָה, רַק לוֹ יֵהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּדִי, כִּי עֵתָה גַם בְּאֵי הַשּׁוֹמֵם הַזֶּה אֲרֵאָה חַיִּים נַעֲיָמִים. מַחֲשַׁבּוֹתֵי

אלה

(*) טוֹיִסְטָן • (***) קִימְטְסְעֵל •

אלה פעלו רבות בקרבי, עד כי שפרה עלי נחלתי • אז ראיתי,
כי רעת האדם ואשרו שניהם אך חזיון לבו המה, ברצונו יטה לו
שמים בבטן שאול, ומאשר הוא בעצם רעתו, וברצונו יציע לו
שאול בלב שמים, ואומלל הוא בעצם אשרו •

מלאכת הגדרה נמשכה עוד יתר הרבה, כי שפכתי עפר
בקומת שתי אמות סביב לגדר לבצר אותו, ועתה היה לי הגדר
למבצר משגב • לימים אחדים עשיתי מסעדים* (לגדר אל עבר
הסלע ואעביתם בענפי עץ חוק מאד, עד בלי מקום לעבר בהם
נטף מים • ועתה ישבתי בטח במעוני כמו במצודה, אך צר היה
לי המקום מעט, להכיל אותי ואת כל בלי; על כן החלתי להעמיק
ולהרחיב את המערה, ומלאכתי צלחה בידי בזמן לא כביר, גם
הצלחתי לנקר הסלע מן הקצה אל הקצה • נקרת הסלע היתה לי
לפתח סתרים, והמבוא הארוך היה לי מקום רחב ידים, להניח
ישמה כל יתר פלי • בכתל תקעתי יתדות להלות עליהן כל בלי
מלאכה וכל בלי נשקי, איש איש על מקומו • ולקץ הימים היו
סדרים במעוני, עד כי יכלתי למצא כרגע כל דבר גם באשון
חשך ואפלה •

הן כבר ראיתי כי עוד בלי בית יחסרו לי להליכות ביתי,
ואפון לעשות עתה יתר בלי ביתי • ראשונה נסיתי לעשות לי כסא
ושלחן • מה עלץ לבי בכלותי מלאכתי, ובכל אות נפשי ישבתי
על כסא אל שלחני ככל האדם • אבלתי משנה, ומשנה מתקו
אבלי ושקויי לחפי • מלבד זאת, עשיתי מכונות* (ואעמידן במערה
להעמיד עליהן כלים וכל דבר • מה רחב לבבי בראותי הסדרים
הנכונים במעוני, ובמצאי כל דבר הדרוש לי נכון לידי! רק יעה,
אשר חסרת, היה חסרון לא יוכל להמנות •

ויהי היום ואני הולך ביער וקנה הרבה בידי, ואבינה בעצים,
עץ איתן מאד, אשר בעבור זאת יקרא בבראזילי עץ
ברזל***) • כרגע זמתי דברתי לעשות לי מן העץ הזה יעה, אשר
בקשתיו

(* טיטלטן • ** ג'סטלוט • *** חייזטן הקלן •

בקשתיו זה ימים רבים • מהרה שָׁבְתִי לְבֵיתִי וְאֶקַּח קַרְדּוּמֵי יָדַי ,
וּשְׁבַתִי הַיְעָרָה לְבַצֵּעַ מַחְשַׁבְתִּי ; אֲבָל לֹא עַל נִקְלָה כְּאֲשֶׁר דְּמִיתִי
נַעֲשֶׂתָה מַחְשַׁבְתִּי ; בִּכְרַתִי אֶת הָעֵץ רֵאִיתִי , כִּי לֹא לַחֲנָם יִקְרָא עֵץ
הַבְּרוּז , כִּי בְאֵמֶת קֶשֶׁה הוּא כְּבִרְזוּל , וְעוֹד מֵעַט מוֹעֵר שְׁבַרְתִּי
קַרְדּוּמֵי , וּמֵה פִּלְאָה לְהַבְיֹאוֹ הַבֵּיתָה , וְעַתָּה הֲלֹא נִקְלָה לְדַעַת הָעֵמֶל
וְהַזְמַן הַדְּרוּשִׁים לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ יָעָה • הֵן אֲמַנֵּם גַּם תְּבַנִּית יָעָה לֹא
הִיְתָה לִי , בְּכֹל זֹאת גַּם בּוֹ הִשְׁתַּפְּקָה נַפְשִׁי וְשִׁעֲשִׂיתִי עֲלָיו כְּעַל כָּל
הַזֶּן • וְאִם כִּי לֹא הִיָּה מִצָּפָה בְּבִרְזוּל , מִצְּאֵתִי בּוֹ חֲפִץ •

גַּם הִפְצֵתִי לַעֲשׂוֹת לִי עֲגֹלָה אוֹ סֵל לַעֲמוֹס עֲלָיו סָבֵל , אֲבָל
לֹא הִיָּה לֹאֵל יָדַי , כִּי לֹא הָיוּ לִי עֲרָבֵי נַחַל וְאוֹפְנִים , וְאֶקַּח תַּחְתֵּיהֶם
קֶרֶשׁ רַחֵב , לַעֲמוֹס עֲלָיו מִשָּׂאֵי כְּאֲשֶׁר יַעֲשׂוּ הַבּוֹנִים לְשֵׂאת לְבָנִים
וְהִמְרֵ • עַתָּה שְׁבַתִי לְרֵאשׁ מְלֹאכְתִּי — לְהַעֲמִיק וּלְהַרְחִיב הַמַּעְרָה ,
אֲשֶׁר חִדַּלְתִּי יָמִים אֲחֵרִים לְמַעַן עֲשׂוֹת הַכְּלִים הָאֵלֶּה • וְעַתָּה כּוֹנְנֵנו
יָדַי מֵעוֹן רַחֵב יָדַיִם , בֵּית אֲכָל וְחִדְרֵי פִירִים , גַּם חִדְרֵי לְמִשְׁמַרְתִּי לְמֵאכְלֵי •
אֲבָל בְּשִׁלְחֵי יָדַי לְבָלוֹת קוֹרֵת הַמַּעְרָה , וְאֲשִׁמַּע קוֹל כְּמִקְרָקֵר
קִיר , וְאֲבִיט מֵאַחֲרַי , וְהִנֵּה צֹלַע אַחַת מִן הַמַּעְרָה פָּלָה נִהְרַסָה ,
וְלֹלֵא עֲמַדְתִּי בְּצֹלַע הַשְּׁנִיָּה , כִּי עַתָּה הוֹרַדְתִּי חַיִּים שְׂאוֹלָה • מִי
לֹא יִבִּין עֲמִלֵי הָרֶב לְתַקֵּן הַמַּעֲוֹת • חֲשַׁתִּי וְלֹא הִתְמַהֲמַהְתִּי לְפָנֹת
הָעֵפֶר , אֲךָ לְהַסִּיר הַמְּכַשְׁלָה , גַּם לַיָּמִים הַבָּאִים עֲשִׂיתִי מַסְעָדִים ,
עֲרַכְתִּי מַעֲרַכַת יִתְדוֹת גְּבוּהוֹת לְרַחֵב הַמַּעוֹן , וּבִזְאת נִחַלֵק מַעוֹנֵי
לְשָׁנִים , וְאִזּוֹ שְׁבַתִי לְעִבּוֹד עֲבוֹדְתִי — בְּנִין מַעוֹנֵי • יוֹתֵר שְׁקַדְתִּי
עַל מְלֹאכְתִּי בְיוֹם סַגְרִיר , וּבַעַת הַהִיא הִיָּה הַגֶּשֶׁם נִפְרֵץ • מֵאִימַת
פְּרָאֵי אֲדָם הַגְּבַהֲתִי אֶת הַיָּל הָעֵפֶר גְּבוּהָ לְמַעֲלָה , לְמַעַן לֹא יִרְאָה
לְעֵינַי כִּי בְּמִקּוֹם הַזֶּה יֵשׁ מַעוֹן אָדָם •

בְּחִדְרוֹל הַמַּטֵּר וְהַשְּׁמַיִם מִהָרוּ הִלְכְתִי לְצוֹד צִיד , כִּי הַבָּשָׂר
אֲזַל • בִּלְכַתִּי , פָּגַשְׁתִּי שְׁתֵּי עוֹזֵי יַעַר , אַחַת הִמְתִּי וְהַשְּׁנִיָּה תִפְשַׁתִּי
חַיִּים , כִּי מִחְצֵתִי אֶת רַגְלָהּ וְעַל נִקְלָה כְּבִשְׁתִּיהָ , חֲבַשְׁתִּי רַגְלָהּ
וְאוֹבִילָהּ בְּחַבֵּל לְמַעוֹנֵי • חֵישׁ סֹהַר נִרְפָּא מִחֵץ מִכְתָּהּ וְהַתַּעֲנָה תַּחַת
יָדַי וְתָרַעָה עַל יָדַי הַגְּדֵר • זֹאת הִיְעִירָה רוּחִי בְּתַחֲלָה לְשִׁית לְבִי
לְעִדְרִים •

לעדרים, רבר אשר היה נחוץ לי מאד לעת ההיא, אשר אבקת
השרפה הלכה הלוך וחסר, ובתקופת הימים הלא תתם כלה.
בלכתי יום יום לצוד ציד, מצאתי, ראיתי יוני יער מקננות
בנקרת צורים וכפים. צדתי אפרחים רבים מהן, כי בידים
יתפשו ואביאם לביתי. הן היה עם לבבי לענותם ולהרגיל למו
בביתי וגם אמנם התענו, אולם כאשר גדלו פשטו ויעופו; לכן
עזבתי מחשבתי ומצאתי תהבלה אחרת — חפשתי את קניהן בין
הכפים ויהי לי בשר לשבע.

גם התול יער המתי בלכתי לשוח, אך לא מצאתי תפץ,
כי אם בעורו הרך. בשובי למעוני ראיתי צפרים רבות מתהלכות
על שפת הים המזרות לי עד כה, גם עגלי ים ראיתי צפים על פני
המים, אך בראותם אותי ואת כלבי, חרדו מפנינו ויצללו במים,
והמה לא ידעו כי חרדתי מפניהם מאשר חרדו המה ממני, כי
חיות כמהם לא ראיתי מיום הולדי.

בבואי למעוני וחפצתי לעשות מלאכתי, ראיתי, לדאבון
נפשי, כי קרדומי וכל כלי המלאכה, אשר פרתני בהם את עץ
הברזל, קתו מאד, ואם לא אחיש ואמהר לתקן המעוות, יהיו
כלמו כלים אין הפץ בהם. אולם במה? הן אמנם בין כלי המלאכה,
אשר מצאתי, היתה גם אבן לטשט; אבל איכה תוסב כלי עזר
ידים זולתי. זאת הפעם, למשוש לבי, מצאתי מהר עצה נכונה:
לקחתי חבל וקשרתי ראשו האחד בעץ התקוע בלב האבן, וראשו
השני קשרתי בעץ העשוי מתחת, לדרוך ברגל, ואז הוסבה האבן
קל מהרה. אך ביום ההוא לא יכלתי ללמש פלי, כי בא העימש,
ולמרת רוהי בבוא הערב לא יכלתי לעשות דבר, כי אם לשבת
בחשך, או לשכב על משכבי, כי נר לא היה לי. הן כבר מר
לי מר לשבת חשך כמתי עולם, אבל היום ההוא היה מר לי סמכות:
שתי עצות בנפשי כל הלילה, גם שמונה ימים בלתי סרה חשבתי
מחשבות להסיר את המות הזה מעלי; אבל לא לעזר ולא להועיל —
את כלי מלאכתי כבר לטשתי — כל עצה אברה ממני בפעם

הזאת • אולם אחרי אשר כבר עזבתי את כחשבותי לעשות לי נר,
עלתה על לבי להתיך חלב עזים והיה לי לביער תחת שמן • חשתי
ולא התמהמהתי רגע להפיק רצוני • זכרתי, כי בחפרי אצל מעוני,
ראיתי שמה חמר יוצרים • מהרתי לקחת החמר ואנסה לעשות
סיר קטנה, וגם הצלחתי • אחרי כן העמדתי לפני השמש ליבשה,
ואשים פתיל פשתים בתוכה, והנה יצאה לי מנורה • הן אמנם לא
הפיצה אור יקרות במעוני, בכל זאת מה עלץ לבי בעשותי
מלאכתי בפעם הראשונה לאורה, וינעם לי שבעתים כאור שבעת
הימים • כרעתי על ברכי להודות ולהתפלל לה' עזרי בצר לי,
ובקול רם התפללתי תפלת משה איש האלהים, התפלה הזאת היתה
רפאות לרוחי וענג לנפשי •

ח

שבלי השערים—הרעש—שרידי האניה •

הן כל יושבי תבל פלם יענו פה אחד, גם קרת ימי חיי
הורוני למדי, כי יש ענינים רבים בארץ, ראשיתם מצער ואחריתם
ישגה מאד; יש אשר דבר קטן בעינינו יפעל נשגבות דא נקוה;
אולם האמת הזאת עין בעין עוד לא ראיתיה כאשר ראיתי היום,
למשוש נפשי •

הן לפני ירהים ענים צמחים נראו לי, הנוגעים בסלע לפני
מעוני, ולא פניתו למו ולא עָתִי לבי אליהם; אפס, מה שמח
לבבי היום, בראותי, כי שבלי שערים הנה, מלאות וטובות,
לא נופלות משערי אֵי רֵא פֵּא הַטּוֹבִים. בראשונה היה עמל בעיני
לדעת מאין באו ואיכה נולדו המה פתאם, אולם אחרי שובי אל
לבי והתבוננתי היטב, זכר זכרתי, כי בתְּתִי את אבקת
השרפה בשקים רבים, הריקתי במקום הזה שק מלא בָּר, אשר
התְּתִדוּ לְצַפְרֵי האניה, אך בשחת העכברים אותם, היו כסוץ
למראה, וכן היו בעיני, על כן הריקתיים ואזרם לרוח כדבר אין

הפץ בו, אך לא אפונה כי גם בר בריא היה שם, אשר לא ראיתם, וברדת עליהם מטרת עז, וצל הסלע היה עליהם סתרה מהם השמש, צמחו גדלו והצליחו וגם פרי ברכה.

אין טורה תטאים בדרך כעני! הוא כאש מצרף, מטהר ומזקק את האדם ככסף וכוהב. לו קרתני זאת טרם כי עניתי, כי עתה לא שמתי הדבר הזה אל לבי וגם לו התבוננתי, כי אז אמרתי «מקרה הוא», ועתה השבלים האלה פעלו גדולות ונפלאות בקרבי, הגדילו והוסיפו בלבי אמונה אמן בה' ואמצו רוחי לשים באלהים פסלי; אף רוח מבינתי השיב אמרים לי: «ראה, כי אצבע אלהים היא!» הן אמר לבי, יש אלהים משגיחים בארץ, אב חונן כל יצוריו, לא ירפם ולא יגרע רגע עינו מהם, אל דעות הוא, וגם צעירי היצורים ממנו לא נכחדו. מה אנכי כי יזכרני? ומי אני כי יפקדני? עתה ידעתי, כי לו שם האדם בה' מבטחו, כי אז כעוף השמים, לא זרע ולא נטע אף בל קצר והוא שבע; עתה עין בעין ראיתי, כי ישים ערבה לכרמל וארץ ציה לפריה. האל המסתתר, במסתרים אהו בידי ונטה להריק זרע בארץ מלחה ויצמיה פרי ברכה, ולמעני, למעני עשה זאת, מה רבו הסדי ה'! ראו בני תמותה והשתאו, ובני הלוף והתמהו!! ככלותי לדבר אל לבי, דלו עיני למרום ושפתי נאלמו, ורק דמעות עיני היו עדי תודתי ורגשי נפשי.

בראותי, כי בין השבלים תצמחנה גם שבלי ארו, הניעה שמתתי עד מרום קצה, כי בשבתי בא פרי יקא למדתי לאפות להם מן הארו ולעשות ממנו מטעמים. כאשר בשל קציר, קצרתי, אך לא נגעת בו, כי אם אצרתי והשכתי לזרע השדה.

אבל גם אז לא היה קץ לעמלי, גם אז עוד לא נכונו בידי ימי טובה. אם עתה זה מקרוב הראה לי האל עשה פלא גדולות ונפלאות להוציא יש מאפס ואין, ולהצמיח לי ארץ מלחה,

ראיתי

ראיתי השתוממתי ונפשי צהלה, חיש מהר שב והראה את כחו וידו
החזקה להרם ולנתץ, ראיתי, נבהלתי ונפשי מפניו השתוחחה —
ויהי מקץ ימים, אחרי ראותי את שבלי השערים, ואני
עשיתי מלאכתי הוצה, גם היה עם לבבי ללמש את קרדומי,
והנה תחת רגזה ארץ ופֶשֶׁר דבר לא ידעתי, אך בשקדי על
מלאכתי לא שמתי זאת אל לבי, הן אמנם גם בבקר, בהיותי
במערה אשר לי, נפלו על ראשי רגבי עפר ואבן, אכן גם אז
לא פניתי לזאת. פתאם, והנה מוט התמוטטה הארץ תחת,י,
ואשמע אחרי קול רעש גדול אדיר ונורא, הקרדום נפל מידי וגם
אני נפלתי לארץ מחרדת עז, כחי ואור עיני עזבוני, ורגעים
אחרים שכבתי לארץ מתעלף כאיש נדהם וכגבר אין אֵיל. שלש
פעמים נִשְׁנָה הרעש בכח ועז, אשר לא ראיתי כמהו מיום
הולדִי ועד עתה. לבי הגיד לי, כי רעש הוא, אשר עד כה רק
לשמע און שמעתיו. חָרַד ומשמים הבטתי אחר וקדם, ועיני
דלו אל הגבעה הנשענת למעוני, והנה השבה לפול עלי ולכסות
אותי ואת כל רכושי, אשר רכשתי בזעת אפי, כי כבר נִפֶק
ממנה גוש עפר גדול, והעצים אשר עליו נהפכו משרש.
בראותי זאת, מר צרחת: «חוסה אדוני! ואדם כאבן, גם עיני
קמו, עד כי לא ידעתי נפשי, אם הי או מת הנני. כחצי שעה
עמדתי משמים עד שוב רוחי אלי, והנה פתאם התקדו
השמים ורוח חזק נעור מירכתי האי, ולרגעים החליף כח ויהי
לסער מתהולל. את הים שם למרקחה וגלים כהרים לעב הניעו,
ולהמית שאונם רגזה הארץ. כשלש שעות בלי הֶשֶׁךְ התרגזו
הַאֲתָנִים מוסדי הארץ. בעת ההיא יראתי למוש ממקומי, עד
כי סמר סוהף נִפֶד ארצה ויהי בעיני כמבשר טוב, משמיע
ישועה: «הנה קץ הרעש בא» ותחי רוחי. בהבליני מעט קט,
שויתי רגלי כאילות וארוץ לבקש מִחַבֵּא וסתר מורמי מטרות
עז, ולראות השלום במעוני, כי היה לבי חָרַד על רכושי, ומי
יודע אם יִקְרָה אלהים לפני עוד הפעם לרכוש רכוש כזה? ובראותי

כי שלום במעוני , שאפתי רוח חיים ; אולם בכל עת אשר
זכרתי קֶרַת היום ההוא , הגה לבבי אימה . אם אזכרה
ואתמה גם עתה מה עִרְלָה היתה אז לְבָתִי : כי יראה איש
מִרְאָה נפלא ונורא , הלא יתבונן לשים לבו על דרכיו ? ואני —
לא בן היה עמדי , לכל המראה והמוראים הגדולים , לא השיבותי
אל לבי לאמר : אצבע אלהים היא , להכין לבבי אליו , כי אם לבי
חרד תמיד , פן יקרני כמקרה הזה עוד הפעם , ואֶקְבֵר היום עם
כל רכושי , ועתה רק לבשרי ולא לרוחי דאגתי ! וגם אמנם
מדאגה מדבר הזה , השבתי לְהִסָּב מעוני למקום מישור , רחוק
מהר וגבע ; אולם בהשיבי אל לבי העמל שעמלתי במעוני הראשון
ושאעמל עוד לכונן לי מעון חדש , נִחַמְתִּי על מחשבתי וישבתי
במקומי הראשון . אבל מְגוֹרְתִי לא נתנה שָׁנָה לעיני בלילות
הראשונים אחרי הרעש , עד כי הקרה ה' לפני עינים חדשים ,
אשר המו לבבי אליהם להנות במו ; אז סרה כל דאגה וחרדה
מלבי , ולבבי לא שעה עוד במגורת שוא ובמהתת שקר .

כעשר ימים אחרי הרעש בעת מגרעת המים , נשאתי
עיני אל חוף הים , וארא דבר גדול על פני המים , ואסור לראות
מה הוא , והנה האניה הנשברה לנגדי וחבית מלאה אבקת
שרפה אצלה , פניה הולכים רוֹמָה למעלה כארבע אמות , אך
בעת ההיא עמדה לרוח אחרת , מאשר עמדה בתחלה , וממנה
עד החוף נערמו חול רב מאד , עד כי בעת מגרעת המים , לא
יָבֹצֵר ממני לעבור ברגל . בראותי אותה , שִׁשְׁפִּיתִי עליה כראות
פני אה ומודע . ועתה לא היה עוד זכר הרעש לי לחנא כאשר
בראשונה , כי לולא הרעש , לא ראיתי עוד את האניה , וכמה
כלי חפץ אבדו ממני . היש מהר הרימתי פעמי ואבוא אליה בלי
עמל ותלאה ; אולם בהיותה מלאה חול עד פיה ולא יכלתי לבוא
פנימה , הצלתי לי ממנה כל אשר מצאה ידי , קרשים , ברזל
וכדומה , כי בעת ההיא , כל דבר היה יקר בעיני ומצאתי
במו הפץ .

מהיום

מהיום ההוא והלאה הלכתי לאניה מדי יום ביומו, בעתות
מנרעת המים, ומדי יום ביומו הצלתי לי דבר, אם ממנה, או
מהנמצא בתוכה. במקבת נקבתי חור בקירותיה והוצאתי מתוכה
כל אשר מצאה ידי. נשיל עפרת היה בה, אך לא יכלתי הניד
אותו ממקומו, כי היה כבד מאד, ואגזר ממנו יום יום גזר,
כאשר יכלתי שאת, עד כי קבצתי על יר, בְּכַפֵּר עפרת. בידי
לא נשאתי מאומה, כי אם חברתי קרשים אחד לאחד ועמסתי
עליהם את הברזל והעפרת וכל דבר הכבד, ובבוא גאות המים
העברתי אל מעוני.

מעט מעט עריתי את האניה עד היסור בה. ביום האחרון
כאשר לא נשארה ממנה מאומה ושבתי למעוני, מצאתי על
החוף צב גדול*) אשר כמחו לא ראיתי עוד כל ימי חיי, כשתי
אמות ארכו. הוא היה הצב הראשון, אשר ראיתי באי ההוא,
וכמקרה זר היה בעיני; אולם אחרי כן נודע לי, כי עבר השני
מן האי מקום מוצא הוא לצבים. מה מאד תאבה נפשי להכין לי
ממנו מעט מֶרֶק, כי זכרתי מֶרֶק הצבים אשר אכלתי בבית אבי
וטעמו הערב לחיך; אבל לא היה לאל ידי להכינו, כי חסרתי
כרי בשול, אך גם בבשרו לבד שמחתי, כי עתה לא יהיה לי
בשר העזים והצפרים לזרא, באכלי אותם יום יום. כיום תמים
חלף לי עד כי פצחתי את בית הצב הקשה כחלמיש לעשות לי
המטעמים, אשר גרסה נפשי כל היום לתאבה; זה חלק
אדם בודד! —

מ

מחלת ר א ב י נ ז א ן

לא אדע נפשי, אם הנשם או הקר, ואולי שנימו יחד עוללו
לנפשי וימישו עלי מחלה עזה, אשר לא נִתְּנָתְּנִי למוש ממשכבי.

פלצות

(*) טילוקרפטט.

פלצות וקר חוק אחזוני , ולרגלם סכבו ובאו זלעפה נוראה והם
בוער כאש לזהט , וארא כי הקדחת אחזתני בחזקת ידה • ואם
זכרתי כי משכה ונעזב אנכי במדבר , בדר וגלמוד באין עוזר
ותומך , חָרַד לבבי ויתר ממקומו , וזאת הציקתני , עד כי דמיתי ,
כי אך רגעי מספר חצצו לי , התפללתי , ונפשי בל ידעה מה •
הן אמנם הפלתי לא שבה ריקם , כי סרה מעלי רוח הרעה
וירוח לי מעט ; אבל אימת מחלה עזה וממשכה בעתתני בלתי
סרה , ומתנרת יד הקדחת , אשר השתַּעְרָה עלי לרגעים ביתר
שאת וביתר עז כמעט כליתי , ולרגלה בא תמיד כאב ראש אָנוּש
כאד , ואחרי כן נִתְּכַהֲזָעָה מבשרי כזרם מים ותמץ שארית כחי ,
עד כי דמיתי כי גם נפשי נתכת • לימים אחדים הקלה הקדחת את ידה
מעלי מעט וַאֲגִיבֵר כל הילי לכת היערה לצוד לי ציד , ברב כח
צדתי גדי ואצלה צלי וינעם להכי מאד • אפס מעט מָרַק אֹתָהּ
נפשי , וגם נחויץ היה לי מאד , אבל סיר לא היה לי • בלילה
הציקני חם כביר , עד כי דמיתי לַגֹּזַע בַּצְּמָאָה • הן אמנם מעין
מים חיים היה קרוב אלי , אולם פָּהִי עֹזְבֵנִי ולא עצרתי כח לקום
משכבי • בזלעפות צמאה ואחרי אשר נִתְּכּוּ כַּמִּים שאגותי , נפלה
עלי תנומה ואישן • אבל זאת הפעם גם השנה יספה יגון על מחלתי
ומנוחה לא מצאתי בה , כי חלמות מבהילים הבהילוני , וחזיונות
איומים בעתוני • בחלומי , הנני עומד אצל מעוני , כאשר עמדתי
עת נִבְּעָתִי מפני הרעש , ואשא עיני השמימה וארא , והנה ענן
כבד ואש מתלקחת בתוכו , ועשן בגלגל כְּעֵשֶׁן הכבשן , כסה את
עין כל הארץ , וכמראה אדם מלמעלה , הוד פניו אימה , עיניו ברקים
בָּרָקוּ , לפידי אש משיו התמלטו , ומנִגָּה לו סביב , כהו עיני ולא
הכרתי מראהו , וכנשר יפוש עלי אכל , כן נחת עלי בזעף אף
ובעמרו ותגעש ותרעש הארץ . ויגש אלי ובירו הנית גדולה וירעם
עלי בקול גדול , הוצב להבות אש , לאמר : « יען כי ערל לב אתה
ולא שמת לבך אל האותות והמופתים אשר ראו עיניך , לכן מות
תמות ! » ובדברו , הרים את תניתו לדַּקְרָנִי , ואצרה מר ואיקץ •

זָעָה קָרָה כִּסְתָה אֶת כָּל בְּשָׁרִי , וּאִפֵּן כִּה וְכִה וְאֵרָא כִּי אֵין תְּמוּנָה
וְאֵין מִרְאָה , וְאֵרָע , כִּי אֵךְ חֵלוֹם הוּא . אֲבָל גַּם זֹאת הִדְאִיבָה
נִפְשֵׁי מָאד , לְבִי חָלַל בְּקִרְבִּי וְרוּחִי כָּהָתָה . בְּתִמוּנוֹת אִיוֹמוֹת ,
כְּגִדּוּדֵי מִלְאכֵי זַעַם וּבִלְהוֹת , הִתִּיצְבוּ יְמֵי נְעוּרַי לְנִגְדֵי . אֲכַנֵּם יְמֵי
נְעוּרַי כְּלִיתִי בַעֲוֹן וְעֵלוֹמִי בַחֲטָאתִי . וּלְכַבֵּי בִלְתִּי סִיָּה חָרְפְּנִי לֵאמֹר :
«זֹאת נִחַלְתִּי אֶמְרֹךְ מָאֵל , אֲשֶׁר הָאֵרִיךְ אִפּוֹ לְךָ וַיִּגַּל אֲזַנְךָ לְמוֹסֵר ,
וְאֵתָה לֹא נוֹסֶרֶת !» נִפְשֵׁי יָדְעָה מָאד , כִּי דְבָרִים פְּנִים וְנֶאֱמָנִים
הֵמָּה ; הָאֵם לֹא הִיָּה הִרְעֵשׂ קוֹל אֱלֹהִים לִיסְרָנִי ? וְאֵנִי — מוֹסֵר לֹא
לְקַחְתִּי ; רַגְלֵי נִטְוִי תָמִיד בְּמַעֲגָלוֹת הַצַּדֵּק , וְאֵךְ לַעֲתִים רַחֲקוֹת
וּלְמַצְעַר הַכִּינֹתִי לְבַבִּי לְאֱלֹהִים בְּאֵמֶת , רַגַע שִׁמְחָתִי בַחֲלָקִי וְנִחַלְתִּי
מָאֵל עָלַי שִׁפְרָה , וְרַגַע הִתְאוֹנַנְתִּי וְעַל ה' זַעַף לְבִי ; רַגַע לַעֲשׂוֹת
רִצּוֹן אֱלֹהֵי חֲפִצְתִּי , וְרַגַע הִלְכָתִי עִמּוֹ קָרִי וְהִמְרִיתִי עֵינַי כְּבוֹדוֹ .
רַב שִׁרְעַפֵּי אֱלֹהֵי בְקִרְבִּי לֹא נִתְּנוּ דְמֵי לִי יוֹמָם וּלְיַלְהָ , וְהֵמָּה הוֹלִידוּ
הַחַזְיוֹנוֹת הָאִיוֹמִים , אֲשֶׁר חֲזִיתִי בַלַּיְלָה עַל מִשְׁכְּבִי . בְּמַצּוֹקֶת לֵב
כֹּאֲלֵה הִתְעַטַּף עָלַי רוּחִי וְאֵרִיד בְּשִׁיחִי : «אֲנֵא אֵלֵי , מָה אֶמְלֹל אֵנִי ,
חֲלֹצָה נִפְשֵׁי מִשְׁחַת פְּלִי ! אֲנֵא ה' חוֹשֶׁה לְעִזְרָתִי , כִּי בַצָּרָה גְדוֹלָה
אֲנִכִּי !» שְׁוֹעַתִּי תִמְרוֹרִים מִלֵּב עָמַק וּזְרָמֵי דַמְעָה זָרְמוּ עֵינַי , וַיְרוּה
לִי . אֲזִי נִתְּתִי אֵל לְבִי וְקָרָתִי אֲמֵנָה , לְהַכִּין לְבַבִּי לַה' בְּאֵמֶת וּבִתְמִים ,
לְאַחוֹ רַגְלֵי בְּאֶשְׁרֵי הַצַּדֵּק וּמִדְרֹךְ הָאֵמֶת לֹא אִטָּה עוֹד .

לְמַחַר מִצְאָתִי אֲוֹן לִי לְקוֹם מִמִּשְׁכְּבִי ; וּבְכָל זֹאת , פֶּן
תֵּאֲחֹזֵנִי הַקְּדַחַת עוֹד הַפַּעַם וְלֹא אוֹכֵל לְמוֹשׁ מִמִּשְׁכְּבִי , לְקַחְתִּי מֵעַט
מִים , הַעֲמַדְתִּי לְמִרְאֲשׁוֹתַי צִפְחַת מִים , יִצְקָתִי בְּמוֹ מַעַשׂ יַיִן
וְאֵצְלָה בְּשָׂר גְּדִי ; אֲבָל הִמְחַלְהָ לְקַחָה טַעַם חֲפִי וְתִשָּׁם מִתּוֹק לְמַר ,
וּבְקַחְתִּי אֶת הַבְּשָׂר לְפִי , הִיָּה לִי לְזֵרָא . לַעֲתָ עַרְבַּ נְסִיתִי לְכַת
הַחֹצָה וּלְשׁוֹחַ בְּשֵׂרָה ; אֵךְ יַעַן כִּי בְּרַכִּי כִשְׁלוֹ מַחֲלִי , יִשְׁבַּתִּי
לְנוּחַ עַל יַד הַיָּם . בְּרֵאוֹתַי אֶת הַיָּם רַחֲבֵי הַיָּדִים עוֹבֵר עַל פְּנֵי בִשׁוּבָה
וְנַחַת , וְהַגְּלִים בְּגֵאוֹנָם , רַגַע יַעֲלוּ שָׁמַיִם , רַגַע יִרְדּוּ תֵהוֹמוֹת
וְעַקְבוֹתֵיהֶם לֹא נוֹרְעוּ עוֹד , וְהַיָּם בְּמַסְלָתוֹ יִלְךְ וְלֹא יַעֲבֹשׂ אֲרָחוֹ ,
רַחֵשׁ לְבִי רַגְשֵׁי נַעַם , מִהוֹלִים בְּתוֹגָה : «זֶה הַיָּם תִּבְלֵ הַנֶּפֶךְ , וְגִלְיוֹ

יושביה הנמו — האדם בגאונו יתברך בלבבו, כל התבל וכל
 צאצאיה לו נבראו, הוא המלך והיא ממלכתו, והיא לגאונו תלעג,
 הוא יאבד רגע ואיננו, והארץ לעולם עומדת; בגבה לבו יאמר:
 אעלה על במתי עב, שחקים אשים רכובי, ופגע קטן יורידנו
 פלאים, וכל חכמתו לא תעמוד לו, לעמוד על נפשו, הוי נטף
 מים נופל בים הנצח! סוף דבר, אמר לבי, יש אל שגיא כח,
 קנה שמים וארץ, בידו תבל וכל יושביה ולכל אשר יהפוך יטה,
 בלעדו לא ירים איש את ידו זאת רגלו, ולא יגף אצבעו, גם עלה
 מעץ בלתו לא יפל, אפס בלעדו! כרצונו לא בלעתני המצולה אצל
 חוף יאר מוטה, ברצונו נמלטתי מיד שודדי הים; ברצונו נצלתני
 ממצולה ולא טבעתי ככל מרעי אצל השפה הזאת, וברצונו לא
 נפצני הנפץ, בנפצו את אלוני חסן, וכל אשר קרה ואשר יקרה,
 מידו המה; ועתה בן-אדם, שימה זאת אל לבך וראה כי עולל
 ורפה כח אתה, לכל פעך אין ידים, וכל חקרי לבך מאפע, אך
 בטח בה, והוא יישר אורחותיך! ברב שרעפי בקרבי ורגשותי
 כי נכמרו, אחותני הקדחת ואחיש מהר למעוני.

בבואי למעוני זכרתי, כי בני בר אולי יען ייטיבו גהה
 למחלת הקדחת בעלי מרורים — טאבאק — וזכרתי כי בארגזי
 נמצאים עלים אחדים, השתי אל הארגז ואקח את העלים, גם
 ספר קדש* אשר לא קראתי בו, מאז עשיתי את המנורה.
 את עלי המרורים הכינתי על אפנים שונים, כי אמרתי אולי
 ירחם ה' ויעלה לי ארוכה. ראשונה לקחתי עלה בפי, אחרי כן
 שתיתי משרת העלים העשויה ביין, גם קטרתי ואשאף את
 העשן. כל אלה השכירוני עד כי לא עצרתי כח לשבת הַבֵּן
 ואשכב. לפני שִׁכְבִי פתחתי את ספר הקדש לקרא בו מעט,
 ובפתחי אותו, נגלה לעיני המור הזה «וּקְרָאֲנִי בַיּוֹם צָרָה אֶהְלָצֶה
 וְתִכְבְּדֶנִּי» הן אמר לבי, אקראך, אקראך, גם אשחרך כל עוד
 רוחי בקרבי. הדברים האלה היו רפאות לרוחי ונפשי. כרעתי

על

(*) תי"ד

על ברכי ויצקתי לחש לפני ה', אחרי כן שכבתי על משכבי ואישן, ושנתי ערבה לי. וכמו שערתני בנפשי, ישנתי עד מחר השלישית, כי לולא זאת, עמל היה בעיני לדעת מאין בא החסרון בלוח העתים אשר לי, כי יום אחד חסר בו. בהקיצתי וירוח לי ומחלתי רפתה מעלי.

בבקר השכם הלכתי לשוח וקנה הרבה בידי, והמתי צפר הים. מראה כאו המדבר, אבל יראתי לאכלה, כי עוד לא נרפאתי פלה. בלכתי, ראיתי כי הקדחת הולכת ושבה אלי, ואמחר למעוני ואבין משרת העלים ושתייתי עוד הפעם, אז רפתה מחלתי מעלי כלה. מני אז הניתני בספר הקדש בבקר ובערב ותחי נפשי. מה רב טוב צפון בו! מלא הנחומות אל ונעימות יה! בו ימרק האדם, עד כי יזהיר כוהר הרקיע — מהיום ההוא והלאה סרה כמני חמת רוחי ולא ראיתי את נפשי ברע כבתחלה, אף נחלתי שפרה עלי, ולא עלתה עוד על לבי לבקש פלטה והצלה מגלותי; כי אם כל מעיני היו, להסיר מעלי נטל העון וכבד הפשע, המכביד עלי כעבטיט. ספרי הקדש המה גלו עיני לראות הדרך הטובה והישרה, ויכינו את לבבי לעבוד את ה' באמת.

לאט לאט שב כחי ואוני אלי, עד כי שבתי כלה לאיתני. עתה היה לבי שמח ורוחי צהלה. ואז היה עם לבבי לעשות מחשבתי, אשר אליה נכספה וגם כלתה נפשי כאז דרכה רגלי על האי הזה — לתור ולחקר היטב את כל האי, מקום מגורי, אולי יש בו צאצאי חפץ, אשר היו לי מוזרים עד כה.

ר

ר א ב י ג ז א נ הולך לתור את אי מגורו — בנין בית הקיץ.

אם יפלא בעיני הקורא, אשר מודעת לו תשוקתי העזה לסתור ארצות שנות נכריות לראות מה הנה, ואיך כלאתי

רות

רוחי זה ימים כבירים, לבלי חקר ארץ מגורי אשר זה משפט כל
איש לדעת מקום מושבו, על זאת אשיבנו: הן כבר זמתי דברתי
לתור את אי מגורי, אבל פחדתי מחיות רעות ופראי אדם; אולם
בראותי כי על אי שומם אנכי יושב, איצר גם שועלים בל יהלכו
בו, גם אחרי אשר הכינתי לבי לה' ונפשי הוסיפה אמן, מצאתי
את לבי לבצע את מחשבתי, אשר חשבתי זה ימים רבים.

בחמשה עשר לחדש תמוז שמתי לדרך פעמי. בראשונה
כוננתי צעדי למפרץ הים* (מקום תהנות דברתי תמיד בשובי מן
האניה, ומשם הלכתי על גדות הנחל, כשתי פרסאות
לארכו, ואפגע בנאות דשא נחמדות למראה, וסביב להן הרים
עטופים פרחים מפרחים שונים, ולרגליהם יצמחו טרפי מרורים
ויערות הרבש, גם עצי מור ואהלוח, ונטיעים מוזרים למכביר
נתנו ריח ניחוח לאפי, כגן עדן הארץ לפני! מה נחמתי כי לא
למדתי, בעת מצוא, לדעת הנטיעים והצמחים למיניהם.

למחר בבקר השכם, אחזתי דרך אחרת ואפגע ביערי
חמר רחבי ידים, ומה התענגתי על מראה הקשואים המגדלים
למכביר ואשכלות ענבים גדולים, ושריגיהם ישתרגו יעלו סביב
לעץ, מן הגזע עד ראש האמיר. אכלתי ענבים כנפשי, והיותר
הנחתי אל פני השמש ליבשם ולהניחם למשמרת לעתות הנשם,
כאשר לא אמצא בשדה, ואכל צמוקים. בין כה וכה רד היום
מאד, ולבלי לבת באשון חשך, עליתי על עץ גבוה ואקשר בו
גוי ואישן כל הלילה בבימים הראשונים.

למחר, קמתי בעלות השחר לעשות דרכי, ויובילוני
רגלי בעמק נאווה ונחמד לעינים, כלו משקה, רוח עדנים
למשיבת נפש מרחפת על פניהו, ומעטה ירקרק בצבעי רקמה
יעטה מבל עבריו, כגן נסוע בידי אנוש לתפארת אדם. ואם
זכרתי כי כל אשר עיני ראות, לי המה, זאת נחלתי וחלקי,
יאנכי המושל במו באין מעצור, שבעתי שבע שמחות וגיל.

אבל

אבל חיש מהרה נהפכה כוס שישוני לכוס תְּרַעֲלָה, מה יתן
ומה יוסיף לי נחלתי הרחבה, אמר לבי, אחרי כי בדד וגלמוד
הנני, ואיש אין אִתִּי לשעשע נפשי! שִׁמַּחְתִּי עֲדֵי רַגַע, בצאתה
בן תַּגִּיעַ, ויהי לה לבי קברה, כי מה הגבר בלי אחוזת מרעים
כמהו, כל אוצרות חמד והסן מלצים כעפר לו נחשבו, וכל
תענוגות תבל, אך לתוגה לו. ואוסיף לדבר אל לבי וְאָמַר:
«הוי בן אדם, מה עֲפָלָה ולא ישיה נפשך בך! כי ירחיב ה'
את גבולך ותֵּשֵׁב בתְרוּמַת אוהביך ומרעיך, אשר בצרתך למו
צר ובמשושך למו משוש, עצב כי יציק את רוחך, תשפך
לפניהם את לבבך ונסו יגון ואנחה; ובכל זאת תחרד לרגעים
מפני הנופת יד גבר, פן תגע ידו בך ובנחלתך כמלא כף,
ולכן כל בני האדם כמלאכי זעם ובלהות בעיניך, גם רעד
כנפשך, סילון משאר וקוץ מכאיב הוא בעיניך, ונפשך תכלה
לשבת בדר, כי לבך יפתך, כי אז תשב בטח ותתענג על
הונך ונחלתך באין מחריד ומכלים דבר. הוי בן אדם, נִסֶּה
נא לשבת בדר באין אח ורֵעַ, מה סהרה תשוב ותִּנְתָּם על
מחשבתך! מנוחתך תִּהְפֵּךְ לך לרגז ושלותך לחרון ועצב, תמאס
בנחלתך ורכושך גם בחיידך, ותבחר במוֹת מחיים כאלה; אז
תוקיר אנוש מפו ונפשך תכלה לאדם אשר מאסת בו, ותחת
אשר היה בעיניך כמלאך בלהות ושטן לך בדרכך, יהיה בעיניך
ככרוב סוכך ומלאך מושיע, כי אז תבין מה יִקְרָה לאדם אחוזת
מרעים, וכי האדם הבודד, חייו לו למעמסה, וארץ החיים
תִּהְפֵּךְ לוֹ לשאול ואבדון, ומה תתאונן לרגעים לאמר: «מה יסכן
לי טובי בידי ומה אועיל מנחלתי הרחבה, ואיש אין אִתִּי».
ועתה ראה בן אדם! כי בעדן גן אלהים היית, ואך יִצַר לִבְךָ
הרע, הוא המלאך הזעם, הדחה אותך מִדְּחֵי אֱלֹהִים, ועל ה'
יזעף לִבְךָ». כה דברתי אל לבי ונפשי שבה למנוחתה. אחרי
בן נשאתי רגלי לעשות דרכי, ואפגע בעצי זית ועצי הָדָר
למבביר, רק בעתות השנה האלה נשאו פרי למצער. שחמתי

פרי אחד מעץ הדר אל כוס מים, ויהי לי למשיב נפש; ואחר
כן צברתי שלשה חמרים מן הנמצא, ואלך להביא שק לשאת
אותם למעוני. בשובי, מצאתי הענבים נשחתים ומפוזרים,
ואבינה, כי חיתו יער היו במקום הזה, ואתחכמה להן, פן
תשחתנה פריי עוד; את הענבים תליתי בהבל על ענפי
העצים, מן הקשואים ופרי עץ הדר לקחתי בידי כאשר
יכלתי שאת.

בלכתי, נתתי אל לבי להסב את מעוני בבקעה הפרייה
והנחמדה הזאת. כי ראיתי, אשר סכוכה היא מרוח וסער מכל
עבריה, רכסי הרים קפנים ישתרעו לצדה האחד ויער עב לצדה
השני. גם לפי ראות עיני, הבקעה הזאת נשאת פרי הרבה,
אולם אחרי כן נחמתי, בראותי, כי לא נכונה עצתי, כי אז
יסתר מעיני המקהה אל שפת הים, ואולי תהדף אניה אל
האי הזה ונעלמה מעיני; אף כי זאת היתה תוחלת
נכזבה בעיני, בכל זאת עזבתי מחשבתי להסב מעוני בבקעה
הזאת, כי אמרתי, מי יודע מה ילך יום? אך זאת זמתי, לבנות
לי אהל קטן במקום הזה לבית הקיץ. דמיתני גם עשיתי. על ראש
גבעה בניתי אהל קטן ואגדר לו מסביב גדר משנה, ומסביב
לגדר הזה עשיתי עוד גדר גדול ממנו, גבהו שלש אמות. גם
באהל הזה לא עשיתי את הפתח בצדו, כי אם מלמעלה כאשר
עשיתי במעוני.

העבודה הזאת עצרה בעדי מלצאת ההוצה, עד חדש
אלול. אז החלו עתות הגשם, השולטות במחוז הזה עד הצי
חשון; על כן לקחתי את הענבים, אשר תליתי ליבשם,
ונשאתים למעוני הראשון. בעוד עשיתי סדרים במעוני, והנה
אשר לא קויתי ראו עיני—החתולים, אשר נעלמו מעיני ימים
כבירים, המלישו ילדים במעוני. בתחלה היו לי לשעשועים,
אך בראותי כי רבו, נרשתים מביתי, כי לא היה טוב בעיני
לעזב אליהם כל יגיעי ואצר כל מפלת ביתי.

אם כי מטרות עז נִתְּכוּ ארצה בלתי סרה, בכל זאת הלכתי
שתי פעמים לצוד ציד, כי אכף עלי פי • בפעם הראשונה צדתי
גדי, ובפעם השניה מצאתי צב גדול, ויהי לי די בשר לאכלי •
וכה היה משפט שלחני: בבקר אכלתי ענבים, בצהרים אכלתי
יום אחד בשר גדי ויום אחד בשר צב; בין הערבים אכלתי
שנים או שלשה ביצי צב •

לתקופת השנה, ביום שלשים לחדש תשרי, הוא היום
אשר השיבני ה' ממצולות ים, היום, אשר דרכה רגלי על האי
הזה בראשונה, חגותי איתו חג לה', כל מלאכה לא עשיתי
בו, וכל הגיוני ועשתנותי היו קדשים לה' •

ידעתי נאמנה, כי שנה תסימה חלפה לה מאז בואי על
האי הַזֶּה, כי שלש מאות שישים וחמשה שָׁרְטִים עשיתי על העץ,
אשר הכנתי ללוח העתים; ועל כי אך בחדשים הראשונים רשמתי
את שבתות השנה בשרץ גדול, ואחרי כן חדלתי, על כן חלקתי
את כל ימי השנה לשָׁבְעוֹת, ויצאו לי שבתות השנה, ואשבת
את יום השביעי כמשפט •

בשנה הראשונה הזאת, בעוד כי מוזרים היו לי זעת ומשפט
מקום מגורי, בעוד לא ידעתי לשמור שָׁבְעוֹת, חֲקוֹת הַזֶּרַע
והקציר, היה כל עמלי ויגיעי לריק, ומעט הזרע אשר היה לי
להבל בליתי, כי זרעתי בעת=לא=מצוא, וכל מאומה לא מצאתי
בשרה • החם הבוער כאש בתחלת ימי הקיץ, והמטר הסוחף,
הבא לאחרונה, השחיתו את כל יבול השרה • למשוש לבי
השארתיו עוד מעט זרע • בשנה השנית זרעתי לקץ חדש אדר,
וזאת הפעם מלאכתי הצליחה לי והארץ נתנה פרי תבואה, אשר
לא קויתי • גם נסיתי לזרע שנית בשנה הזאת, וגם זאת הזעם
לא לריק זרעתי • בעבר ימי הנשמים הלכתי לפקד את נְוֵה
הקיץ, כי לא ראיתיו זה חדשים אחדים • למשוש לבי מצאתיהו
כאשר עזבתיו, דבר לא נעדר • גם אשר לא קויתי ראיתי —
סבכי הגדר פרחו, והיתדות העלו ענפים, הדמים לערבי נחל

באיראפא

בֵּאִיר אָפֶא • רוּחִי הֵעִירֵנִי כִּי הֵעֲנִפִים הָאֵלֶּה יִצְלָחוּ לַעֲשׂוֹת מֵהֶם
סְלִים •

בְּפִי דִבַּרְתִּי וּבִידֵי מְלֹאתִי • פָּרַתִּי אֶת הַזּוֹלִים , וְלַעֲלִיצוֹת
נַפְשֵׁי פָרְחוּ מֵהָר וַיּוֹסִיפוּ לַעֲלוֹת עֲנָפִים יֵתֵר הַרְבֵּה , עַד כִּי כָּסוּ
אֶת כָּל הַגֵּדֵר וַיְהִי בַעֲתוֹת הַחֶם לִצֹל מִחֶרֶב וּלְמַחֲסָה מִשֶּׁרֶב •

אֶת הַזּוֹלִים הַכְּרוֹתִים נִשְׁאֲתִי לְמַעֲוֵנִי , וְאַנְסָה לַעֲשׂוֹת מֵהֶם
סְלִים , וּמַעֲשֵׂה יְדֵי הַצְּלִיחַ לִי , כִּי בִימֵי יְלֻדְתִּי נִקְרָה נִקְרִיתִי
בְּבֵית עֲשֵׂה סְלִים , וּמִמֶּנּוּ רֵאִיתִי וּכְנַ עֲשִׂיתִי גַם אֲנִי • מַה טוֹב
וְנִכּוֹן לְאָדָם לֵשִׁים לְבוֹ עַל כָּל אֲשֶׁר עֵינָיו רֵאוֹת , כִּי אִין דָּבָר
אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה לוֹ לְהוֹעִיל בַּעַת מִן הָעֲתִים אֲשֶׁר יַעֲבְרוּ עָלָיו בִּימֵי
מִגֻּדוֹ עַל הָאָרֶץ , וְאִם כִּי בַּעַת הַהִיא אֵינְנִי נֹחֵשֶׁב הַדָּבָר הַזֶּה
בְּעֵינָיו לְמֵאוֹמָה , בְּכָל זֹאת אֵל יְבוֹז לְדָבָר , כִּי לֹא יָדַע מַה
יֵלֵד יוֹם , וְאוֹלֵי יְבוֹאוּ יָמִים כִּי יִיקַר בְּעֵינָיו מִכָּל יִיקַר • וְאַחֲרַי כִּי
עֲצִים כֹּאֵלֶּה גִדְּלוּ לְמַכְבִּיר בְּמִקּוֹם הַזֶּה , הַכִּיֵּנְתִי לִי עֲנָפִים בְּשִׁפְעַ
יָב , וְכָל יְמֵי הַגֶּשֶׁם יִשְׁבַּתִּי בְּבֵיתִי וְעֲשִׂיתִי סְלִים בַּחֲפֶץ כַּפִּים •
מַה עֲלֶץ לְבִי , בְּרֵאוֹתִי אֶת הַסְּלִים אֲשֶׁר כּוֹנְנֵנִי יְדֵי ! וְאַף אִם לֹא
הָיוּ כְּלוּלִים בְּמֵלֶאכֶתֶם ; רַבַּת הוֹעֲלֵתִי בָהֶם לְהִלִּיכֹת בֵּיתִי , גַּם
זֹאת הָיוּ לִי לִישׁוּעָה , כִּי בַעֲשׂוֹתִי בָהֶם לֹא הִיתָה לִי הַעֵת לְמִשְׁא ,
וְהַיָּמִים הֵיזְ גָּזוּ וְעָפוּ כְּרִגְעִים בְּעֵינָי • אִזּוֹ אֲמַרְתִּי : הָיוּ נִרְפִים
אַתֶּם נִרְפִים ! תִּתְּבִקוּ יְדֵיכֶם וְתֹאכְלוּ אֶת בְּשָׂרְכֶם , חֲפָכֶם לֹא
יִשְׁעֶם לוֹ אֲכַל וְנַפְשְׁכֶם תִּזְוְהֶם מֵאֲכַל תִּאָּוָה , הַעֵת תִּהְיֶה עֲלֵיכֶם
לְמַעֲמָסָה , הַרְגַעִים לְשָׁנִים לָכֶם יִמָּשְׁכוּ , לָכֵן אַחֲרַי תַּעֲנוּגוֹת
וְשַׁעֲשַׁעִים חֲדָשִׁים לְבִקְרִים תִּדְרֹשׁוּן , לְהַקֵּל מֵעֲלֵיכֶם הַמִּשְׁא הַכֶּבֶד
הַזֶּה , וְהוֹעֵל לֹא יוֹעִילוֹ לָכֶם , כִּי גַם הֵמָּה יִהְיוּ עֲלֵיכֶם לְמַעֲמָסָה ,
וְהַשַּׁעֲשַׁעִים , אֲצִיר לְפָנַי רַגַע רַבִּיתֶם בְּנִחְיֵיהֶם , בַּעֲבֹר רַגַע
תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם בִּם וְלֹא תִמְצְאוּ בָהֶם חֲפֶץ , וּכְנַ תִּרְדְּפוּם
בְּעֵינֵי עֲצוּמוֹת וְתִלְכוּ מִדְּחֵי אֵל דְּחֵי , וְלֹא תִדְעוּ , כִּי רַגְלֵיכֶם
יִרְדּוּת מוֹת ; בְּלִי חֲמֵדָה תִּסְפוּ חֲמֵאת עַל חֲמֵאת וּפְשַׁע עַל פְּשַׁע —
כִּי הַבְּטָלָה אִם כָּל חֲמֵאת וּפְשַׁע — עַד כִּי כְּמִשְׁא כֶּבֶד יִכְבְּדוּ
עֲלֵיכֶם

עליכם , או אז תפקחנה עיניכם ותביטו לאחור , תראו , כי הסביו
בבוץ רגליכם , ונהמתם בעת אשר לא יהיה לאל ידכם להושיע
אתכם . — אולם נסו נא ולמדו ידיכם לעבודה ותראו , מה רב
טוב צפון בה ; היא הקל מעליכם משא העת , היא תשים לכם
ימים לרגעים ושנים בצפרים עפות תעפינה בעיניכם ; תשמתו
במעשיכם ותתעננו על פֶּעַל כפיכם , והטאת ופִּשַׁע לא יקרבו
אליכם ; אז בכל אֹת נפשכם לחמכם תאכלו ובלב טוב יינכם
תשתו , כי רק תך העובר אבל ישעם לו , גם שָׁנַת לא תגזל
מעיניכם , כי מתוקה שנת העובד . דברי אלה הוסיפו לי אמץ
לשקוד על מלאבתי יתר הרבה , ולעבוד עבודתי בהפץ פִּי .

ואך הסר הסירו השמים את עֲרַפְלֵי התולתם , ואור בהיר
בשחקים נגלה , אחותי דרכי שנית לתור ולהרוש תוצאות האי .
ערוך בכלי גשמי ובצדה לדרך — בתפינים וענבים , עשיתי דרכי ,
וכלבי הלך לרגלי ; ואשים אל העמק פני , ובעברי אותו נגלה הים
ערום לעיני . ומה רחב לבבי , בראותי מרחוק כשתים עשרה פרסאות
לרחב הים ארץ איתן . אך אתרי שובי אל לבי השכלתי , אשר האי
ההוא אחוזת פראי אדם הוא ; כי אם היה אחוזה לאנשי תרבות ,
אזי כבר ראיתי אניה או סירת דוגה עברת ארחות ים ; לכן כלאתי
רוח תאותי , הבוערה כאש לעשות שמה דרכי , ואתהלך על אי
מנורי .

בכל מדרך כף רגלי , נראה האי לעיני כלול בהדרו , ביתר שאת
וביתר עז ; נאות דשא נחפות בירקרק חרוץ ; רבותים אלפי שושנים
זנצני חמר כללו יפין ; הררים וגבעות גיל יחגרו , ותִּבְיִים * לאלפים
בצבעי רקמה , מבין עפאים יתרועעו אף ישירו , ויהי האי בעיני
כגן עדן , ואני — מתהלך בדר בתוכו , כאדם הראשון טרם נתן לו
עור כנגדו : ידי הושיעה לי לצוד תִּבְיִ אחר בעודנו אפרח , ואקחהו
למעוני . ולמשוש לבי הצליחה לי ללמד לשונו דְּבַר מלות מעטות ,

וגם

(* ספגייסן)

וגם שמי בהן • הבל לשון למודים, שוא עט סופר מהיר לחות עליצות
נפשי, לִשְׁמַע צִדְצָל קוֹל דְּבָרִים, דומה לקול דברי בני אדם!
וְאָמַר: «הוֹי בֶן אָדָם, הֵן שׁוֹבֵךְ בִּידֶךָ, וְאַתָּה נִפְשֶׁךָ לֹא תִדַע! תֵּשֵׁב
בְּסוּד רַעִים נְאֻמִּים, הַעֹמְדִים הֶכֶן לְמַלְאוֹת כָּל תְּאוֹת לִבְךָ, יִשְׁעִשְׂעוּ
נִפְשֶׁךָ בְּכָל תַּעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם, וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְנָה עֵינֶיךָ לֹא יֵאָצְלוּ
מִמֶּךָ, וְנִפְשֶׁךָ עוֹד לֹא תִמְלֹא! נִסֶּה נָא וּרְאֵה חַיִּים אֲךָ שְׁנֵה אַחַת
כַּמְנִי בַדָּד, גִּלְמוּד בְּאַפֶּס תִּקוּה לְרְאוֹת עוֹד פְּנֵי אָדָם כַּמּוֹךְ, אִז
תִּבִּין מַה טוֹב וּמַה נְעִים שַׁבַּת אַחִים יַחַד!»

הַרִימוֹתַי פַּעֲמֵי לִלְכַת הַלְאָה, אֲבָל אֲךָ שְׁתֵּי פִרְסָאוֹת הַלְכַתִּי
יוֹם יוֹם, כִּי הִנְתִּיבוֹת לֹא־סְלוֹלוֹת וְהַדְרָכִים הַרְבוֹת, הַנְּטוֹת עֵקֶלְקְלוֹת,
עֲצָרוּ בְעַדֵּי וַיִּצְרוּ צַעֲדֵי מִלְּהַחִישׁ דְּרָכֵי, וּבְלִילָהּ, הָיוּ הָעֲצִים עֲרֵשׁ
יְצוּעֵי כַּפֶּעַם בַּפֶּעַם • בְּלֹא רְאוֹת, נִשְׁתִּיתִי מִן הַדָּרֶךְ וּרְגְלֵי הוֹבִילוּנִי
לְעֵבֶר הַשְּׁנִי מִן הָאֵי, וּמִצְאָתִי שֵׁם צִבִּים הַרְבֵּה, וְהָעֲצִים יִהְיוּ
מִצְפָּרִים שׁוֹנוֹת לְמִינֵיהֶן, גַּם עֲזִים בְּהַמּוֹן, יִתֵּר הַרְבֵּה מִבְּמִקוֹם
מוֹשְׁבֵי • וְאֵרָא, כִּי הַמִּקוֹם הַנֶּגֶב בְּכָל הָאֵי בַחֲרַתִּי לְמַעוֹן לִי; בְּכָל
זֹאת לֹא נִחַמְתִּי, יַעַן הַסּוּדוֹת הִיָּה לִי הַמִּקוֹם הַזֶּה, וַיִּיקַר בְּעֵינֵי כְּבוֹת
מוֹלַדְתִּי, כִּי בּוֹ דִרְכָה רְגְלֵי בְרֵאשׁוֹנָה, כֹּאֲשֶׁר הִפְלִיא ה' חֲסָדוֹ לִי,
לְהַצִּילֵנִי מִרְדַּת מְצוּלָה •

עוֹד שְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה פִרְסָאוֹת הַלְכַתִּי לְאַרְךָ הָאֵי וְשָׁמָּה הִצַּבְתִּי
גַּם לְצִיּוֹן, כִּי חִפְצָתִי לְסֹב רֵאשׁוֹנָה אֶת כָּל הָאֵי, וְאַחַר כֵּן לְשׁוֹב
לְמַעוֹנִי • בַּדָּרֶךְ שׁוֹבֵי לְבֵיתִי, צַד כְּלָבִי גָדִי, אֲשֶׁר לֹא הִסְכִּין לַעֲשׂוֹת
בָּהּ עַד עַתָּה • הֵן כִּבְרָה הִיָּה עִם לְבָבִי לְאַסּוֹף לִי עֲדָרִים, וְעַתָּה בֹא
הַיּוֹם לְבַצֵּעַ אֶת מַחְשַׁבְתִּי • קִשְׁרַתִּי חָבַל בְּצוּאֵר הַגָּדִי וְתִלַּךְ לְרְגְלֵי
בְּכָל אֹת נִפְשָׁה, וְאוֹבִילָהּ לְבֵית הַקִּיץ, שָׁמָּה הִסְנַרְתִּיהָ וְאִשׁוּב
לְמַעוֹנִי •

אֵין אָמַר וְאֵין דְּבָרִים לְהַגִּיר מִשׁוֹשׁ לְבִי, בְּדָרְכֵי עַל מִפְתַּן
בֵּיתִי • כַּחַי עֲנָה בַּדָּרֶךְ וְנִפְשֵׁי כָלְתָה לְמִנּוּחָהּ, וּמַה טוֹבָה הַמְּנוּחָה
לְעִיף וַיִּגַע! מַה עֲרָבָה לִי שְׁנָתִי, בְּשֹׁכְבֵי סְרוּחַ עַל עֲרֵשׁ יְצוּעֵי הַדָּרֶךְ,
וּמַה נִּהְיָתָה עָלַי, בְּשֹׁכְבֵי עַל הַדְּלִיּוֹת הַקָּשׁוֹת • נִחַתִּי וְאִנְפִּשׁ שְׁנֵי

ימים שלמים, לא עשיתי כל מלאכה, ואחדה בשמחה את פני
נחלתי ורכושי, הערוכים בכל ודרושים להפצי • סקן שני ימים
פקדתי את גדיתי הסגורה בבית הקיץ • בלכתי לקחתי בידי מספוא
ואמצאה גזעת ברעב • באכלה לשבע לקחתי חבל למשכה, אך
ראיתי כי למותר הוא, כי אחרי אשר ענה אותה הרעב הלכה
בכל אות נפשה • ומעת ההיא והלאה שמרה צעדי ולא עזבתני •
גם ההפי התענה תחת ידי, ולשונו היתה למורה לבטא את שמי
באר היטב, ולבו טוב עליו בכלוב, אשר כוננו לו ידי מענפי העץ •
בעת ההיא הגיעה תקופת השנה השנית לשבר האניה •
זאת הפעם חגתי הג הימים בטוב לב ונפש שמחה • לבבי עלץ
וכל דאגה רחקה ממני, כמגמול על שדי אמו, כי ידעתי, אשר
עיני ה' פקוחות על כל דרכי, ומאז הכינתי ללבי אליו ובאשרו
אחזה רגלי, קרב ה' אלי, והוא לא ירפני ולא יעזבני, עד
זקנה ושיבה •

יא

הליכות ביתו ושדהו

לקץ חדש טבת הגיעה עת הקציר השני, ואקנה לאסף
רב תבואות, אבל לדאבון לבי ראיתי, כי העזים תבערנה
בשדה ולא יכלתי אותן דבר, כי אם לשוך את כל השדה סביב
במשוכה, הן אמנם עבודה קשה היא לעיפה, אבל מה אעשה
לשדי, פן תשתתנה העזים את כל יבולי • גם אמנם לא שמתי
לבי אל העמל הרב, כי כבר נסיתי בו, ואשלח ירי במלאכה
הקשה הזאת • וטרם כליתי את מלאכתי, השיבתני את פני
האורחים בקנה רבה יומם, ובכלבי לילה, כי עמדתיו לשמר
יבולי מהגנבים ההולכים על ארבע, אבל אחרי כלותי את המשוכה
בזעת אפי, ואקוה לראות טוב בעמלי, והנה כאב אנוש! כי
ראיתי

ראיתי , אשר בדי ריק יגעתי , כי סבבוני משחיתים חרשים
ורבים , אשר לא שערה נפשי כי גם המשוכה לא תעצור בעדם —
הנה הנם עוף השמים • הן אמנם בבואם , פנעתים בקנה רבה ויפל
מהם רב , אבל מה רגז והרד לבבי , כי אחרי רבי עפו צפרים כעב
כבר , הלא נקל לנבון דעת אִם נגע לבבי , בראותי כי רבו מארבה
משהיתי יבולי • ובהשהיתם לי שבלת אתת , היה בעיני , כמו
השחיתו לי פֶּכֶר לחם שָׁלֵם , ואך הרחק הרחקתי צְעָדֵי מִסְפָּר ,
שבו ויפשטו על השדה כילק ; אז בערה כאש חמתי , ואָרַב עוד
הפעם ואמית מהם שלשה , ואת אלה השלשה שמתי על גַם
גבוה , להחריד את אחיהם • זאת היתה לישועה אשר לא קויתי ;
כי הצפרים הנשארות חרדו מן הַגַּם , ומהיום ההוא והלאה לא
בא כל משחית בכל גבולי , ואמצא מַרְגְּעָה •

אבל גם אז מרי שיחי וקשי יומי לא הרפוני רגע וְהַתְּהַתִּים
חדשים לרגעים היו לשטן לי בדרכי • בעמדי הכן לקצר קצירי ,
נבוכה נפשי בקרבי , יען כי לא היה בידי לא חרמש ולא מַגֵּל ,
ומה יסבון לי כל עמלי ? — לשוא שתי עצות בנפשי כל היום ,
כל עצה נבערה , ואשכב למעצבה ; אך על משכבי בלילות
הופיעה נהרה על ערפלי רעיוני ויעצוני כליותי לקחת החרב ,
אשר מצאתי בין נשקי האניה , תחת חרמש , ולקצור קצירי ,
בכליון עינים שמרתי לבקר , והלילה היה כשנה בעיני • כעלות
השחר מהרתי לקום ממשכבי ואלך בשדה , ובהרב קצרתי
את קצירי • מִשְׁנֵי הַקְּבִים אשר זרעתי , מצאתי שלש סאים ,
מלבד אשר בוקקו הבוקקים ושחתו • מה עלץ ושמח לבבי
בראותי , כי במקום אשר חרדתי לרגעים פן אָגוּעַ ברעב , זרעתי
שדות ויעשו פרי תבואה , ונפשי תתענג בדשן • עתה עין בעין
ראיתי , כי ברצות ה' דרכי איש , ייניקהו דבש מסלע ושמן
מהלמיש צור , אֵל מכתתר הוא , ועיניו פקוחות גם על צעירי
היצורים • לבבי רחש תודה ותהלה לאל עושה פלא , אבל לשוני
נאלמה , והומיה היתה לו תהלה —

כתבואתי זאת לא לקחתי מאוכה למפלת ביתי , כי אם
הנחתיה למשמרת לעת הזרע הבאה . זאת הפעם הרשתי את
השדה ימים רבים לפני עת החריש , כי הסרתי הכלים המְחִישִׁים
והמְקָלִים את העבודה , רק הִזְעָה לבר היה לי כל כלי החריש ,
גם הרשתי עתה חלקת שדה גדולה הרבה מאשר הרשתי בראשונה .
לשָׂדֶד אדמתי לקחתי קְצִים וסלונים , ואעבירם מעל התלמים ,
ואחרי כן שָׁכַתִּי בעד כל השדה במשוכה סביב . שלשה חדשים
הלפו להם עד אשר כליתי מלאכתי זאת , יען הגיעה עת הנשם
ולא עשיתי מלאכתי כי אם ביום לא עבות , ויום כזה היה יקר
בימים ההם ; אפס , גם בשבתי הביתה לא חבקתי ידי , כי
אז הכינתי לי כלים , הדרושים להליכות ביתי . אחרי אשר זה
מקרב הצליחה בידי לעשות מנורת הרם , נתתי אל לבי לנסות
גם עֲשׂוֹת סירות גדולות , לתת בהן בר וקמח למשמרת . אבל
לא בדבר שפתים יפֹן פְּלִי , רגע יִשְׁבֵר האחד , כי לא
יבש למדי , רגע יבקע השני , כי יבש יתר מדי . כלים
מכלים שונים יצאו סירותי , אחת לא דמתה לרעותה
בתבניתה , ככלי יוצר הנעשה בלי אֲבָנִים . בעמל ויגיעת בשר
כוננו עלי מעשי ידי , לעשות לי שתי סירות גדולות , לשום
בהן בר וקמח , ושמתי אותן בסלים לבלתי תִּשְׁבְּרָנָה . כלים
קטנים — סירות קטנות עגולות , קערות וכדים נעשו בידי קל
מהרה ; אבל הסרתי עוד כלי , היקר בעיני מכל כלי המדה ,
הנה הוא — סיר לשפות על האש ולבשל בה מרק , לאשר כלתה
נפשי מני אז ; כי בסיר אשר לא נשרף , ובלי צפוי עֲשֵׂת ,
אין לבשל ; המרק יִפְלַע בסיר , גם הנשאר לא יהיה לאכלה
מריח החמר , ואולי גם תִּמַּס הסיר כדונג . זאת הפעם היתה
יד המקרה בעזרתִי . הָרַשׁ מְחַרְשֵׁי הסירות נפל בכיור אש ,
ובדשני את הדשן , ראיתי הרש אדום וקשה מאד , שרוף
כלבנה . זאת העירה רוחי לנכות שָׂרָף את כל כלי באש וליבשם
במשפט הזה . אך באשר מוזרה היתה לי מלאכת היוצרים , ולא

ידעתי איכה יעשו תנוריהם ואיכה יצפו את כליהם בצפוי עשת ,
ערכתי מדורה גדולה ואשים אל המקרה פני , אם יצלה ואם
יחדל . בראשונה שמתו כלי במדורה לא גדולה , רק אשר תאחו
במו האש מכל עבריהם , ואחר הגדלתי מעט מעט המדורה ,
עד כי לאחרונה היתה למדורה גדולה . מה עלזה נפשי , בראותי
מהרה את פלי אדומים כדם ועודם שלמים בלי כל נזק .

כבר הורה הנסיון אותי , אם ארבה לשרפם , או אם
אוציאם פתאם מהם לקר , יתבקעו , לכן המעטתי המדורה מעט
מעט , עד כי אזלה ותשקע כל האש , למען לא יגיע אליהם
הקר פתאם בקמם ויתבקעו . בבקר השכם קמתי ממשכבי , ומה
רחב לבבי , בראותי שלש כדים ושלוש סירות שרופות , מלאכת
ידי , נצבות לנגד עיני , ואחת מהן מצפה כמו בעפרת , כי החול
הנמצא בהמר נמס במדורה הגדולה ויהי לצפוי עפרת . בראשונה
עמל היה בעיני לדעת מאין בא הצפוי , עד כי חקרתי ונסיתי
היטב , ראיתי , כי כקדח אש הקסים , כן תקרה את החול
וימס בעופרת .

עתה באה תאותי , ובידי סיר לבשל בה מרק , אשר אליו
נכספה וכלתה נפשי זה זמן כביר . בכליון עינים חכיתי כי יסור
החם מן הסיר , ואז חשתי ויצקתי בה מים ואשפת אותה , גם
אספתי אליה נתה טוב מבשר גדי , ויהי לי מרק בריא , מתוק
ונעים להכי , ואף אם טעמו לא בא אל טעם המרק ההוכן בארץ
נושבת , בכל זאת סתק לי , מאשר ימתק לאיש אחר מעדני מלך .
האיש הראה חיים באגודת בני אדם , העוזרים איש את
רעהו , ואשר הסרון האחר יסנה ביד השני , ובלי עמל רב ספקו
ימלא , האיש הזה ידמה בלבבו כי מעפר יצא שלחן ערוך , ומאדמה
יצמחו בגדי מתלצות , ולא ישים אל לבו כי אלפי ידים תעמלנה ,
עד כי יכינו פת לחם לאכל ובגד ללבש , והאדם בלי עזר מרעיו ,
אך הקר יבואנו , ובכל צעדיו מסכנות ועני יפגש ; ואך שמה ישמה
כי נמנה הסרון אחר והנה הסרון חדש נכון לצלעו .

עוד לא שבעתי שבע שמחות כי עשו ידי תושיה להבין לי
סיר לבשל, והמרק עודנו בפיו, נעצב לבי בזכרי, כי אין לי
רחים לטחון קמה; ולעשות לי רחים, ראיתי כי קצרה ידי ימים
רבים בקשתי אבן הדרושה לחפץ הזה ולא מצאתי; גם האבן,
אשר אצל מעוני, לא היתה דרושה לספצי, כי היתה רפה מאד,
ויראתי פן ימלא הקמה הצץ ובאכלי את הלחם יגרם שני. לכן
עזבתי מחשבתי זאת ואבחר עץ עב וקשה ואעשהו נבוב, גם
החלקתיו למשעי מבית ומחוץ, ויהי לי למכתש ומעץ הברזל
עשיתי עלי כבד. בזאת קויתי לטחון את הבר ולאפות להם. אבל
גם אז יד המתכר עלי קשתה, כי הסרתי כבדה להבר את הקמח.
שתי עצות בנפשי כל היום, עד כי יעצוני כליותי לקחת כתנת בד
דקה, הנמצאה תחת ידי, להיות לי לכבדה. זאת נחלת גבר
הנפרד מאחיו, כל יד עמל תבואנו לרגעים ומחסרו לא יחדל.
גם כלי אפה לא בדבר שפתים הכינתי, כי אם בעמל רב
ויגיעת בשר, ככל כלי ביתי. ביור האש אשר עשיתי, היה לי
לתנור. ערכתיו עליו מדורת אש גדולה, ואחרי כי אפלו העצים
לגחלים, דשנתי את הכיור וטאטאתיהו היטב ואתן את הבצק על
המוקדה, וממעלה כסיתי בקערה גדולה, ועל הקערה שפכתי אפר
חם וגחלי אש, ויהי חם כפיר תחת הקערה די אפות לחמי, וגם
אמנם לחמי נאפה היטב. אז הייתי בעיני כחכם הרשים במלאכת
אפה, כי מעשי ידי כוננו עלי, ואפיתי הלוח דותן, טובות מאד,
מעשה ידי אמן.

עוד טרם כליתי המלאכות האלה, עמדו הין לידי ענינים
חדשים ורבים לעשות במו. כי הקציר האחרון הצליח מאד ויאכף
עלי להגדיל את אסמי וממגורותי די הכיל את תבואות שדי, גם
גון גם מרג חסרתי, ולמלול כל שבלת ושבלת לבדה בידי מלאכה
בלי קץ ויגיעת בשר היא. ולדעת נכונה כמה תבואה דרושה
למפלת ביתי לשנה, השבתי, ומצאתי חשבון נכון — כארבעים
סאה לשנה, ולפיהן זרעתי שדותי.

יב

בגדי ר א ב י נ ז א נ מעשה ידיו — יגיעו לריק
לבנות לו אניה •

מה רבו צרפי האדם! אם כי למדתי למלאות ספקי במעט ,
בכל זאת לרגעים חסר באני , לא חסר לדברים אשר אוכל לחסר
נפשי מהם , כי אם לדברים , אשר בלעדם אין לפנות ימין ושמאל •
להדיו כי אפס , ולהתפינים כי אולו לא שמתי לב , כי לתפיני היה
לי לחמי שלמים משנה , ואף כי להדיו לא היה לי כל שלמים ,
אולם נקל היה לי לחסר נפשי ממנו , כי לא כתבתי רק לעתים
רחקות ברגעי המרגוע והמנוחה ; אבל עלמותי כי בלו מעלי , על
זאת היה לבי דנה ורוחי כהה • ואף אם מקרה לא יראתי , כי הם
פביר שרר באי בכל עתות השנה , בכל זאת לא יבלתי שלט
ברוחי ללכת ערום ויחף כפראי מדבר , כי לא נסיתי בזאת זמימי
ילדותי , גם יגרתני מחמת דחם המציק וקרני השמש , המכים
ומוחצים עור ובשר , והמכה אנושה מאד , כאשר ראיתי רבות ,
ומה טוב ונעים היה לבשרי , לו לבשתי כסות דקה וקלה ; ואחר
כי הפשתי חפש מחפש ולא מצאתי מאומה לכסות את בשרי , כי
אם כתנות מספר , אכף עלי מחסרי להפך בתהבולות , אולי אוכל
אני בידי להבין לי מלבוש •

אל יבוז אדם לכל דבר הנמצא בין חפצי ביתו ואל ישליכנו
מנגד ככלי אין חפץ בו , יהי מה ; ואף אם עתה כאשם וכאין בעיניו
ואיננו שזה לו להניחו , אולם מי יודע , אולי ימים יבואו אשר ימצא
בו חפץ ויחפשנו כמטמונים ולא ימצאנו •

את עורות גדי העזים אשר הביתי , היה עם לבבי להשליכם ,
כי אמרתי , מה אועיל בהם , ואינם שוים בנוק העת והעמל ליבשם
ולשמרם , אך אחרי כן נחמתי ויבשתי איתם לחם השמש והנחתים
למשמרת לעת מצוא ; ומה שמחתי כי לא השלכתיים , כי כליותי
יעצוני לנסות , אולי יצלח לי להבין מלבוש לבשרי מהם • אמנם

רבים יבשו ונשתתו ולא צלחו לכל מלאכה, אך רבים מצאתי אשר
לא נשתתו ואמצא בם הפץ.

ראשית מלאכתי היתה לעשות מגבעה לראשי, כי ראשי היה
צפוי בראשונה אלי קרני השמש, ולא אחת ושתיים המיטו עלי כאב
ראש אנוש מאד. ואקה עור גדי ואכפל אותו, ואל ספחים כליתי
מלמעלה, ויהי צר מלמעלה ורחב לא מוצק מתחתיו, לפי מדת ראשי
כמגבעה. ששתי על המגבעה הזאת כמוצא שלל רב, ואחיש להכין
גם מלבוש לבשרי. בראשונה עשיתי לי מעיל קצר עד הירכיים
ובתי ידיו רחבים, ואם כי לא היה כלול במלאכתו ולא נאווה כמעילי
איראפא; בכל זאת שמחתי בו מאד, כי היה די כסות בשרי
הערום ומה לי עוד, הלא ישבתי בדרך ובלעדו לא היה איש על אי
מנורי כי איראפא פן ילעג לי ולבגדי? למכנסים בחרתי עור פיש, אמנם
אך שם מכנסים נקרא עליהם ובתבניתם דמו למחגורת נשים, ולקץ
ימים עשיתי לי מכנסים כמשפט. את צד השער שמתי למעלה.
והצד ההלך למטה. גם בתי רגלים גם מנעלים עשיתי מעורות גדי
העזים, גם אזור לתרות עליו הרבי ולצמיד אותה על מתני, גם
שקים קטנים לשים במו אבקת שרפה וכדורי עופרת.

מה עלץ לבבי בלבשי בגדים, אשר ידי עשום! אם כי
ידעתי אשר ידי לא כללו מלאכתם ולא באו עד תכליתם, בכל
זאת ששתי עלימו, מאשר ישישו בני ארץ נושבת על בגדי
מחלצות. כי לא לאמונים עלי תולע, אשר אלפי ידיים תעמלנה
למו ומעולם לא ידעו מהסר, לא להם הבין משוש הערום, המכסה
בשרו בבגד, גם אם שק יהיה, אשר הכין לו בעמל ידיו ובחפץ
כפיו, אחרי כי הלך ערום ויהף כפראי מדבר; ומה רבה שמחת
גבר בעמלו, שעמלו ידיו ולא התערבה בו יד זרים, לא לכם
יושבי ארץ נושבת דעת זאת! — יום יום רדפתי לכוללם ולהיטיבם.
אל המגבעה מאחורי חברתי עור קצר סרח על ערפי, לבסות חלקת
צוארי מהרב ולבלי יטפו נטפי גשם על בשרי. גם נתתי אל לבי
לעשות

לעשות לי מהסה ממטר *) אשר יהיה לאל ידי לגלום ולמתח אותו כחפצי , כאשר ראיתי בבראזילי עין , כי היה נהוץ לי בכל עתות השנה , גם בימי הגשם גם בימי החם . הן אמנם הרבה עמלתי עד כי בליתיו , וגם אז לא היה כלול במלאכתו , ורק מעט מועיר דמה בתבניתו למחסה ממטר ; בכל זאת היה שונה לי בעמלי , כי מצאתי בו חפץ .

מי יראה את הליצותי , אסינגלה נגליתי ביערך בגדי ביאָרֶק בלאַנדאָן , או בכל עיר מערי איראפא , כי אז ראו וכן תמהו , או קראו עלי מלא ומן גו גרשוני , או אולי נתתי חתית עלימו וינוסו מפני כמפני מלאך משהית . מראשי עד כף רגלי דמות חיה היתה לי , לא תאר אדם ולא הדר . זקני המגדל פרע שתי נוספות על תארי הפרוע , ויהפך חזות פני למשחית נורא על כל סביבי , גם הקרדום התקוע מצדי האחר והמעור מצדי השני , גם המה הוסיפו על תארי הזר . ועתה אם ראני איש במראה הפרוע הזה וגם סל על שכמי , קנה רבה על בתפי והמחסה ממטר על ראשי , האם לא נתנני לשעיר או למלך בלהות ? וביותר , אשר כל ראני יכירני כי יליד אייראפא אנכי , יען עורי עוד לא שחר מעלי , ומה טוור היה עור פני לערך בגדי . אך מה לי ולבני האדם כי אשים לבי להם ולמשפטים ? הלא אין לי חלק בבני אדם ! —

ועתה , כי טובי היה בידי ולא הסרתי דבר , גם מעון לשבת גם לחם לאכל ובגד ללבש , ועתה האם נבצר ממני לראות חיים נעימים על האי הזה ? אבל האדם פְּמֹת לא ישבע ואין קצה לתאנות לבו , כאשר ירבה טובו , כן תרבה תאותו . אמנם האלהים עשה אותה ישרה , ולטוב לבני האדם נתנה בלבם , כי לולא היא שהיתה למו , אזי לא הרים איש את ידו ואת רגלו להוציא דבר לפעלו , וגדולות כל נעשו בארץ : בלעדה , מי חרף נפשו למות על שדה מלהמת ולצאת לקראת תרועת נשק כלקראת תרועת כנור ועגב ? בלעדה , מי השליך נפשו מנגד לעבר ארהות ים זועם וללהום

את

את גלים נצים, הנותנים עליו התיתם לבלעו חיים? בלתי, מי
אכזר כי ינתק מזרועות אהובתו ויקשיח לבו כפרי בטנו, מחמל
נפשו, לנוע בתהו יליל ישימון ולערות נפשו לחמת פריצי חיות או
לזעם סופה וסערה, כי יטמנוהו חיים בהררי הול? בלתי, מי
שם נפשו בכפו לרדת קצבי הרים, לחפש מטמונים גם קבר
במחלות עפרותיהם? ובלעדה, מי הקריב מבחר שנותיו על מזבח
החכמה והמדע להציב נפשו מטרה לחצי הסכלות ולחרב פיפיות
הקנאה? הן כל אלה יד התאוה הזאת פועלת, אך לה זרע עם
גבורה לפעל גדלות ובצורות. היא תאכף על האדם לרדת תהומות,
להציע שאול ולמריא במרום; היא תהפך לו רעש כידון לצלצלי עגב
וכנור, המית גלים להמית נבל, וירכתי בור לארמנות מלכים;
היא תמתיק בפיו חכמה ותרחיב בנפשו עז לעמוד לפני הסכלות
והקנאה. ולולא התאוה הזאת, הבק האדם את ידיו, והתבל עמדה
על עמדה כבימי צאתה מרחם תהו; בת שמים היא! רק זרון האדם
הטה אותה עקלקלות, ורעתו היא שובבתה ותהי לבת שובבה! —
גם אנכי כרב לטובי רבו מאויי לבי, ובמלאת כל ספקי,
נפשי עור לא נמלאה. האי, אשר ראיתי בימי סחרי את מקום
מגורי, והקרב אלי כפי ראית עיני, האי ההוא הטה אליו את
כל מורשי לבבי, ולא היה כל מעצור לתשוקתי העזה לתור
ולבקר את האי ההוא; כי לבי נפתה להאמין אשר אי נושב
הוא, ומי יכזיבני? ולא השיבתו אל לבבי, אולי אאמין
בשוא נתעה, אולי אי שומם הוא כאי מגורי, או מושב לפראי
אדם ואהיה לברות למו; זאת לא זאת עלתה על לבי, כי
תשוקתי העזה להמלט מגלותי עורה עיני ותסלף בינתי. גם תשוקתי
לנוע, אשר הרגיעה כמעט רגע בקרבי, התעוררה עתה בכל
עצמת ידה, כי אין לאל יד האדם להכחיד פלה את יצרו, היושב
איתן בלבו מיום הולדו כיתד במקום נאמן, גם האמיץ
לבו בגבורים לכבש את יצרו, לא יעצור כח לכבשו לעת
מצוא, כי יתפרץ מפניו כאש לוחט אם יגרעו בעליה עיניהם

ממנה , רגע תיקר עד שאול תחתית ; וכן אנכי עמדי , אחרי
כי תשוקתי לנוע הכתה שרש בלבבי מימי ילדותי , קצרה ידי
להכריתה בלה מלבבי , גם אחרי כי נכבשה מעט ביד העני
אשר עניתו , שבה לאיתנה לעת מצוא , כי עווה ידה , ועתה כל
הקרת והעתים אשר עברו עלי , נשכחו בלה מלבי , ומחשבותי
הטובות לשבת דומם ולשמוח בחלקי , היו כלא היו , ורק לעבר
אל חאי ההוא היתה כל מגמת פני , ותשוקתי לא נתנה דמי לי ,
ואשית עצות בנפשי כל היום להפיק חפצי .

ואחרי אשר נלאיתי בלב עצותי , זכרתי כי סירת הרוגה ,
אשר נמלטתי אל תוכה מהאניה הנשברה , נהדפה ביום האיד
אל החוף , וגם ראיתיה עוד עתה מקרוב , ויהי עם לבבי להבינה
ולתקנה , כי תצוף על פני המים ולעבר בה אל חאי הנכסף .
הלכתי אל החוף וגם מצאתיה , אבל למרת רוחי נהדפה בעוז
הגלים על הררי חול . וראיתי כי אני לבדי לא אוכל להביאה
על פני המים , בכל זאת לא אמרתי נואש , וימלך עלי לבי
לעשות גלילים*) להעמידה עליהם ולהדפה בהם אל המים . דמיתי
גם עשיתי . השתי הלכתי היערה , כרתי עצים גם הבאתים
הביתה , והדש תמים עמלתי ופעלתי בזרע כחי עד כי כליתי
לעשות את הגלילים . אבל בכלותי מלאכתי ונפשי קותה לראות
טוב בעמלי , והנה באב אנוש — , ראיתי כי בדי ריק יגעתי
בבל מאמצי כחי לא יכלתי הניד אותה ממקומה , כי היתה
כנטועה במסמרים .

הלא מודעת זאת לכל , כי דרך כל איש אם תבצר ממנו
מזמתו אשר יזם לעשות , יעזבה ויאמר נואש , אולם לא כן
אנכי עמדי , אף כי ראיתי כי תוחלתי נכזבה לבוא אל הארץ
אשר ברא לי רוח דמיוני , בכל זאת לא אמרתי נואש ; לא נחתי
ולא שקטתי ולא חרלתי מלשית עצות בנפשי להפיק מזמתי .

ואועץ

(* וואלנטן .

וְאוֹעֵץ לַעֲשׂוֹת לִי צְנָה *) מֵעַץ אֶחָד , כַּאֲשֶׁר יַעֲשׂוּ הַפְּרָאִים , מִבְּלִי
פֶּלֶם בַּמַּאֲזֵנִי בִּינָה כְּבֹד הַעֲבוּדָה אֲשֶׁר יַעֲמֵד לְשִׁטְנִי לִי לְהַפֵּר מִחֲשַׁבְתִּי .
אֵת הָעֵץ הַגָּדוֹל בַּעֲצֵי הַיַּעַר בַּהֲרָתִי לִי . עֲשָׂרִים יוֹם עִמְלַתִּי

בּוֹעֵת אֶף וּבִיגִיעַת בֶּשֶׂר לְכַרְתּוֹ , כִּי חוֹט שְׁמָנָה אֲמוֹת סָבַב אוֹתוֹ ,
וְאַרְפּוֹ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲמוֹת . בְּקִרְדּוֹם עֲשִׂיתִיו נְבוּב , וְלֹא שָׁמַתִּי
לְבִי אֶל הָעֵמֶל וְהַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְאוֹנִי בַּמְּלָאכָה הַקְּשָׁה הַזֹּאת . כִּשְׁשָׁה
חֳדָשִׁים הִלְפּוּ עַד כִּי כִלִּיתִי מְלָאכָתִי ; אֹלָם הֵלֶךְ עֲבוּדַתִּי הַפְּבֻדָּה
יִרְשָׁתִי גֵיל מְשֻׁנָּה , כִּי יָדֵי הַשִּׁיגָה צְנָה גְדוֹלָה רַחֲבַת יָדַי לַעֲשָׂרִים
אִישׁ . אֵין אָמַר וְאֵין דְּבָרִים לְהַבִּיעַ מִשׁוֹשׁ לְבִי בְּכִלּוֹתִי מְלָאכָתִי ,
כִּי צְנָה מֵעַץ אֶחָד כַּמּוֹה עוֹד לֹא רָאִיתִי , וּבְלִבִּי דָמִיתִי כִּי בַצְנָה
הַזֹּאת אוֹכֵל לְעֵבֶר גַּם אֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתִּי — שְׂאֵהֲבָה נִפְשִׁי . אֲבָל
עִמְתָּהִי הִיתָה אֶךְ עֲדֵי רַגַע , וּמִשׁוֹשׁ לְבִי נִהְפְּכָה לִי לְעִצְבַּת . מֵהֲרָה
נִפְקַחוּ עֵינַי לְרֵאוֹת אֲשֶׁר לְרִיק יִגְעַתִּי , יָדַעְתִּי כִּי לֹא אֶעְצֹר כַּח
לְהַבִּיאָה לְבִדִּי אֶל חוֹף הַיָּם . וְאַחֲרַי אֲשֶׁר שָׁתִּי עֲצוֹת בְּנִפְשִׁי כֹל
הַיּוֹם וְרָאִיתִי , כִּי כֹל עֲצָה נִבְעֶרָה — , אֲזַרְפּוּ יָדַי וְרוּחִי בַהֲתָה .

כַּמְקָרָה סִירַת הַדּוּגָה , כֵּן מְקָרָה הַצְנָה , יָדֵי קִצְרוֹ לְהַגִּיד
אוֹתָהּ עַד מִדְרֶךְ כַּף רֵגֶל אֶף כִּי אֶל חוֹף הַיָּם , הִרְחֹק מִמֶּנָּה כְּשִׁלְשׁ
מֵאוֹת אַמָּה . רַעִיוֹנוֹת אֵין מִסְפָּר חִלְפוּ עִבְרוּ עָלַי לְרַגְעִים . לְשִׁמְחַת
לְבָבִי , הַשְׁכַּלְתִּי בִּינָה מְרָאֵשׁ , כִּי אֶךְ רַעִיוֹנֵי רוּחַ הַמָּה , וְהַבֵּל
יִקְחֶם , וְלֹלָא זֹאת , כִּי אִזּוֹ גַם עֵתָה לְתַהוּ וְהַבֵּל כִּלִּיתִי כַחֵי כַּאֲשֶׁר
עַד כַּה־ . רַגַע הַשְׁבַּתִּי לְחַפּוֹר אֶת הָאֲדָמָה וּלְעֲשׂוֹת מוֹרַד מִן הַצְנָה אֶל
הַחוֹף , וְרַגַע הַשְׁבַּתִּי לְכָרָה תַעֲלֶה עַד הַצְנָה , אֲבָל הַשְׁכַּלְתִּי לְרֵאוֹת ,
כִּי יִמְלָאוּ יָמַי הַמְּלָאכָה עֲשָׂר אוֹ שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנִים , לִכֵּן חִדְלַתִּי מִזֶּה .

אוֹ סִבְתִּי לְיֵאֵשׁ אֶת לְבִי עַל הָעֵמֶל שֶׁעִמְלַתִּי וְעַל מִחֲשַׁבְתִּי .

וְלוֹ

* קְסִינְקִט . מִן וְנִשָּׂא אֶתְכֶם בְּצִנּוֹת (עֲמוֹס ד' ב') וְהוּא מִן צְנָה ,
אוֹ צְנָה בַתִּלְמוּד כִּי הִיוּ עֲשׂוּיֹת כִּסְלִים וְעִיִּין אוֹצַח'שׁ ב'ז ש' צְנָה . וְכִי אֲשֶׁר
קָרָא אֶת הַלִּיכּוֹת הַפְּרָאִים בַּמַּחְכּוֹת קָא פֶּעַר הָאֵמֶר יִקְאֵנִי , יוֹדַע כִּי
אֲנִיּוֹתֵיהֶם עֲשׂוּיֹת כִּסְלִים .

ולו השכלתי מראש , כי אז ראיתי בעת מצוא , כי בשוא נתעיתי
ושוא תמורת תְּהִי . אמנם תוחלתי הנכזבה לבוא בצַנְתִּי לארץ
נושבת , ואולי לארץ כולדתי , הראיבה נפשי מאד ; אולם זאת
היתה לי לישועה , כי עתה לקחתי מוסר , לבלי הִהֵל עשות דבר
מהיום והלאה מרם אשכיל ואתבונן היטב אם ישר וכשר הדבר ,
ואם יהיה לאל ידי לְגַמְרוּ .

יג

מַעֲבַר רֵאָבִי נִזְאָן סְבִיב לְאִי .

הן ארבע שנים חלפו הלכו להן מאו שְׁבַתִּי על אי מגורי , וגם
בפעם הזאת חגתי את היום , אשר בו נצלתי ממצולה , חג לה' .
בל מלאכה לא עשיתי בו , כי הקדשתיו לה' לרנה ותפלה ולהגות
בדרכיו , לפני לא היו זעפים עוד . אולם לא לשבת בתהו ברא ה'
את האדם . שְׁבַתִּי ברד היתה כרקב בעצמותי ומחלה אנושה , אשר
רוחי לא יכלה כלכל . הן אמנם אמר לבי : הנני ראה חיים , נְקִי
מפשעי בני אדם ונגעיהם , שאנן ושקט מִתְּעַתְּעֵי אָנוּשׁ , קניתי לי
הון ואון ביגיע כפי , ובכל יגיעי לא ימצאו לי עון וחטא , אני
מושל בכל אשר לי כְּאֹת נפשי , גם כל האי וצאצאיו לי הוא ,
ואני השליט עליו באין מעצור , בידי הוא לכנות אותי מוֹשֵׁל או
מֶלֶךְ , ומי יכזיבני ? לי יערים , די בנות ערים גדולות וציי אדיר ;
לי שדות רחבי ידים וכרים נרחבים , די בְּלִפְלֵ יושבי ערים גדולות
ועדריהם , ועתה האם טובי לא בידי ? האם לא עשרתי ? — אמנם
עשרתי , אבל מה יסכן לי כל אלה , ואדם אין לאכל עמדי פריי
ותבואתי , אין איש להתערב בשמחתי , ומה אועיל מְעַשְׂרֵי
ומאוצרותי הרבים ? האין די לנפשי מְלֵא חפנים קמח ושעל מים ,
ומה לי פריי ותבואתי הרבה ? האם לא יהיו למורש תולעה ונחלת
רְמָה ? גם בסף וזהב לא אצל אלהים ממני ; אבל מה יתנו ומה

יוסיפו לי הרהבים ושמי כזב אלה? הלא רק עצב ודאבון נפש!
הן אמנם אחרי אשר ענית, נצרף לבי, השכלתי בינה לפקח עין
על המזב אשר בידי, ולהעלים עין מן מהסרי אשר לי, התבוננתי,
כי לולא ה' שהיה לי בשימון הזה, אזי כבר גועתי ברעב ובצמא,
אז הייתי טרף לפריצי חיות ופראי אדם; אבל על זה, כי חסרתי
בן אדם להמתיק יחרו סוד ולשפך לפניו לבבי, היה לבי דוה
ונפשי נונה, ולא עצרתי כה להבליגני על יגוני, ואלך קודר כל
היום בלחץ עציבי.

במשפט הזה חלפו להן חמש שנים לרגלי
ארבעת שנים הראשונות. אין כל חדש במעוני! לא נפר
יום אחד לפני השני. זרעתי, קצרתי, בצרתי ויבשתי ענבים,
יום יום הלכתי וקנה הרבה על שבמי, וכלבי לצלעי לצוד ציד,
מדי יום ביומו טבחתי טבח, להכין ארחת ואת בני ביתי,
כי הייתי מושל ומבשל באחד. את ארחתי אכלתי במסבת עבדי
וסגני, בעלי פקודתי. לימיני ישב סגני הדור בגאווה — הוא
כלבי — אשר שיבה זרקה בו מזקן, ופניו זעפים כאלו, בהיותו
גם היא נזיר מאחיו כמני, ידע לבו גם הוא מרת נפש אדוני.
לשמאלי ישב ילד שעשעעי, — הוא התפי — וזה שמו, אשר
קראתי לו. לו לבדו נתן הרשיון לשיח ולהשתעות עמי, גם
לעזוב את מקומו ולשבת על שבמי ועל נזרי מנבעתי, לשתי
קצות השלחן היה מושב לשומרי ראשי, הנה הנם שני החתולים
יוצאי ירך התול האניה, החרדים לתנופת אצבעי ולרמוז עיני,
הן המה עוינים את כל פתותי לחם, אשר נשאה ידי לפי,
ובצפיתם צפו תמיד למתנת ידי הנתונה למו לרגעים, לאות
כי מצאו הן בעיני.

במשפט הזה בליתי ימי. גם שקדתי ללמד ידי למלאכת
היוצרים בכשרון המעשה. בתקופות הימים הצלחתי לעשות
מלאכתי על אבנים, ככל יוצרי חרש, ואז היה לאל ידי
להחיש ולמהר מעשי, גם נעשו כלי בתבנית הדרושה למו.

וביותר

וביותר שִׁמַּחתי , כי מעשה ידי כונן עלי לעשות לי מְקַטְרֹת*)
אשר נעדרה לי זמן כביר . הן אמנם לא היתה כלולה כהדרה ,
אולם היתה חזקה ודרושה לחפצי , ונפשי הוֹתָה ענג להתענג
בְּעֵשֶׂן עָלַי מרורים עוד הפעם , אשר לא קויתי עוד אחרי השִׁבֵר
מקטרתִי . גם לְמַדּוֹ יְדִי לְמַלְאֲכַת הַסְּלִים ; ואם כי לא הצלחתי
להיות אֶמֶן בְּמַלְאֲכָה הַהִיא , היטבתי מלאכתי מאשר בראשונה .
אמנם לא עצרתי כח לעשות לי סלים די צרכי , כי הסה היו
לי למשמרת למאכלי גם לעבוד ולמשא . בטבחי גדי , תליתי
אותו על עץ , הפשטתי את עורו ואנתחהו לנתחיו , ואת הנתחים
נשאתי בסל לביתי , ובן כל אשר לי נשאתי בסלים . במשפט
הזה הלפו לי המש השנים , באין חליפות למו כיום אחד ארוך בעיני .

ואחרי כי האדם לחליפות ותמורות נולד , ולא לשבת דומם
ולחבוק ידיו , ועתה מי אכזר כי יחמם עלי מזמות , אם
בתקופות שנים רבות כאלה , אשר הלפו לי באין חליפות למו ,
נקטה נפשי בחיים כאלה , ואשית עצות בנפשי לבנות לי צְנָה
עוד הפעם ? זאת הפעם בחרתי לי גזע עץ קטן מן הראשון ,
לא רחוק מן החוף , ומסקום הבנין עד החוף כריתי תעלה ,
רְחֵבָה כשֶׁלֶשׁ אַמּוֹת וְעַמְקָה כשֶׁתִּי אַמּוֹת , ואוביל את הַצְנָה
בתעלה אל שֶׁפֶךְ הַנַּחַל . אך לא בדבר שפתים שלמתי מלאכתי ,
שתי שנים מלאו לימי המלאכה הזאת . מחשבתי הראשונה
לעבוד אל האי אשר רצתה נפשי , עזבתי לדאבון לבבי , כי
ראיתי אשר צנתי קטנה ולא תצלח לחפצי , לכן בפעם הזאת
אמרתִי רק להקיף בה את אי מגורי , כי הדרך אשר עברתי
ברגלי , הֵעִירָה רוּחִי לְתוֹר אֶת הַעֵבֶר הַשֵּׁנִי לְאִי מַגּוּרֵי .

לאניתִי הקטנה עשיתי תרן ומְפָרֵשׁ קטן מְפָרְשֵׁי האניה
הנשברה ותַרְנִיָּה , ובירכתיה עשיתי תַּאִים קטנים לאצור בהם
צדה לדרך ולהתביא בהם אבקת שרפה מזרם וממטר , ולאחורה

קשרתי

* טחבקה פִּיִּיפֶט

קשרתי מחסי מִמָּטֶר הַמְּתוּחַ , לְהִגֵּן עָלַי מַחֵם וּמִשְׁמֵשׁ , גַּם
 לְקַחְתִּי עִמִּי כִכְרוֹת לֶחֶם וּסִיר מְלֵאָה אֲרוּ יִבֶּשׁ , בְּקֶבֶק יִין וְעֵז
 עֲשׂוּיָה , אֲבִקַּת שֶׁרְפָה , כְּדוּרֵי עוֹפְרַת וְיִשְׁתִּי שְׁמֵלוֹת לְמַכְסָה
 וּלְמִשְׁכַּב הַלַּיְלָה , וַיִּרְדֵּתִי אֶל אֲנִיתִי לְעֵבוֹר הַיָּמָה .

עֵינֵי סַלְעִים וְכַפִּים וְגַלֵּי חוֹל , הַמִּשְׁתַּרְעִים לְאֶרֶץ הַצִּי
 פְּרָסָה , אֲשֶׁר רָאִיתִי בְעַמְדֵי עַל גְּבֻעָה הַקְּרוּבָה לְחוּף , אֲכַפּוּ עָלַי
 לְסֹב דֶּרֶךְ רַחוּקָה . אֲבָל בְּבוֹאֵי אֶל קֶצֶה גַל הַחוֹל הָאֲחֵרוֹן ,
 נִסְחַפְּהָ צָנְתִּי בְעִזּוֹ שֶׁטֶף מִים כְּבִירִים , הַשּׁוֹטֵף כְּפָרִץ מִים ,
 וְהַשְּׁבִלֹת שֶׁטְפָתָהּ בַּחֲזֻקַת יָד , וְלֹא עֲצַרְתִּי כַח לְעִצּוֹר אוֹתָהּ ,
 וְנִהַרְפָה בְּלִב הַיָּם , עַד אֲשֶׁר אֲבִדָה תְּקוּתִי לְמַלֵּט נַפְשִׁי . הֵן
 אֲמַנֵּם לֹא יִרְאֵתִי פֶן תִּשְׁבֵּר הַצְנָה , כִּי הַיָּם רָגַע וְשָׁקֵט . אֲךָ
 יִגְדֵתִי פֶן אֶדְחַף רַחוּק מֵאֵי מְגוּרֵי וְאֲמוֹת בְּרַעַב , אֲחֵרֵי אֲשֶׁר לֹא
 הִכִּינְתִּי לִי צֵדָה לְדֶרֶךְ רַחוּקָה , כִּי אִם לְדֶרֶךְ קְרוּבָה . מַה עָרְבוּ
 הַחַיִּים גַּם לְמַחְכִּים לְמֹות בְּרֵאוֹתֵם הַמֹּות ! מַה נְעִימָה הַתְּבַל לְבִנֵּי
 הַמֹּותָה בְּהַפְּרָדֶם מֵעֲלִיָּה ! גַּם אֵי מְגוּרֵי , אֲשֶׁר כְּלוּ עֵינֵי מִיחַל
 לְהַמְלֵט מִמֶּנּוּ , שָׁפַר עָלַי כְּעֵדֶן גֵּן אֱלֹהִים בְּרַגַע הַהוּא , כֹּל תְּאוֹת
 נַפְשִׁי וְכֹל מֵאוּיֵי לְבִי הָיוּ לְשׁוֹב אֵלָיו . הַאֵי הַשּׁוֹמֵם הַזֶּה הִיָּה בְעֵינֵי
 כְּעֵדֶן גֵּן אֱלֹהִים , וְאֲנִי גִרְשָׁתִּי מִמֶּנּוּ בְעִזּוֹנִי ; כֹּאִם רַחֲמָנִיָּה תִּפְרֹשׁ
 כַּפִּיָּה אֶל פְּרֵי בִטְנָה מִחֲמַל נַפְשָׁה , הַהוֹלֵךְ שְׁבִי , כֵּן פִּרְשָׁתִּי
 כַּפִּי אֶל הָאֵי וּמַר צִרְחָתִי כֹאִישׁ נוֹאֵשׁ : הוּא מְדַבֵּר קֹדֶשׁ , פִּרְדֶּם
 שְׁעֲשֻׁעִים ! הָאֵם לֹא תִשׁוּב עֵינֵי לְרֵאוֹתְךָ עוֹד ? ! !

הַשֶּׁמֶשׁ הֵן עֵמֶד בְּהַצִּי הַשָּׁמַיִם , וְצָנְתִּי נִסְחַפְּהָ רַחוּק ,
 מֵאֵי מְגוּרֵי , עַד כִּי נִרְאָה לְעֵינֵי כְּעַב קִטְנָה כְּכַף אִישׁ , וְאֲנִי
 אֲמַרְתִּי נוֹאֵשׁ לְשׁוֹב אֵלָיו עוֹד . וְהִנֵּה פִתְאֵם נָשַׁב רוּחַ צַח , הַדְּרוֹשׁ
 לְהַלִּיבֵת אֲנִיּוֹת . חֲשֵׁתִי וְלֹא הַתְּמַהֲמַתִּי וְאֲפִרְשׁ הַמְּפֹרֵשׁ וְאֲחֻזֵּק
 הַתֵּרוֹן , וְאֵת הַצְּנָה הַטִּיתִי בַּחֲזֻק יָד לִירְכָתִי צִפּוֹן . לְמִשׁוֹשׁ לְבִי
 רָאִיתִי , כִּי פֶה הַמִּים בְּהִירִים כְּעֵצִם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר , וְהַשְּׁבִלֹתִי
 בִּינָה , כִּי שֶׁטֶף הַמִּים שָׁנָה דָּרְכוּ וּלְקִדְמָה רָאִיתִי , כִּי הַמִּשְׁבְּרוֹם
 יִתְהַטָּאוּ וְהַשְּׁבִלֹת תִּחְלַק לְשֵׁתִים לְנִגְבָה וְלַצְּפוֹנָה , וְלַצְּפוֹנָה יִרְתַּח

הים כסיר נפוח , לצד אי מגורי • נושע ברוח צלחה , שמתני פני
לעבור את השפלת , והיא הביאתני בשלום על הדרך לאי
ממשלתני • בדרך הזאת באתי לפני בוא הלילה לעבר האי צפונה ,
הנה הוא לעבר השני מול מעוני • שמה ראיתי עצי אגוזים
הגדלים למכביר •

שפחת לבי גדלה עד מאד , כאלו נמלטתי שנית מרדת
מצולה • כרעתי על ברכי ונתתי תודה לאל מושיעי ומצילי •
אז אסרתני אָסר על נפשי לבלי חרף נפשי עוד הפעם , כאשר
עשיתי עתה • אתרי אשר סעדתי לבי בפת לחם ויין ומשכתי
את הצנה אל המפרץ • שכבתי ואישן שמה • למחר בקומי משנתני
ואבינה , כי הייתי במסבי הנס , אשר תקעתי בנסעי ברגלי •
אולם , נפשי לא אָוּתה עוד לתור ולדרוש את עבר המערבי ,
גם לא לעבור אל מעוני דרך הים , כי אם הבאתי את הצנה
במקום בטוח , ואת קנה הרבה והמחסה ממטר לקחתי בידי
ואחותי דרכי לבית הקיץ ואשכב שמה להנפש תחת צל עצים
רעננים , ואישן מהרה • והנה העירני קול קורא : « ר א ב י נ ז א ן !
ר א ב י נ ז א ן ! אִיָּכָה ? אִיָּפָה הִיִּית ? » הייתי כמשוגע למשמע
אזני , ואקום מהרה ממקומי , ואזני שמעו עוד הפעם את הקול
הקורא מאחרי • נפשי יצא בשמעי , בקשתי את הקורא ולא
מצאתיו , עד כי קמתי הֶכֶן על רגלי , והנה הוא התְּפִי ! — וזה
הדבר אשר בא הֵנָּה , לא אחת ולא שתים הלך לרגלי אל בית הקיץ ,
ובראותו , כי בושש אנכי לבוא , בקשני פה , ובמצאו אותי ,
קרא את הדברים אשר שמתי בפיו ולמדתי לשונו לְבִטָא באר
היטב • להנופת ידי נגש אלי וישב על שכמי וישנה דבריו , כאלו
ידע את דברי פיו • גם אני נפתה לבי להאמין , כי לבו
יודע נפש בעליו , ורגשי נחומים כאלה מלאו חרדי לבי , ואלך
למעוני • שנה תמימה חלפה הלכה לה אחרי כן , ואני שקט ושלו
בלי חליפות וחדשות , כאשר בראשונה , כי תשוקתי לגוע ולהרחיק
נרוד רפתה ממני לעת הזאת •

מ ק ג ה הצאן

האיש ההולך עשר שנים, מדי יום ביומו, לצוד ציד, גם אם יצבור כעפר אבקת שרפה, ומצאה לו? ועתה האם נפלאה היא, כי בשנה העשתי-עשרה לשבתי על האי, אבקת הרבה היתה הלוך וחסר עד מאד? המחסר הזה מלא לבבי דאגה ויגון, כי הוא חסרון לא יוכל להמנות, ואשית עצות בנפשי למלאות החסרון טרם יבואנו, כי אם תכלה אבקת הרבה, הלא נשבר משען חיי. הן אמנם כבר זממתי לאסף לי עדרי עזים, אבל עד כה עוד לא נעשה חפצי, כי לבד העז אשר צדתי ואשר מטה מזקן — על כי חמלתי עליה לשחטה — עוד לא הצלחתי לרבגת ולגדל גם אחת למחיתי, וכל עוד כי לא אכף עלי המחסר בחזקה, התרפיתי לבצע מחשבתי (כן דרך כל אדם), אולם בראותי כי המחסר אץ, גזרתי אמר לעשות אשר זממתי, ולבלתי אהת מכל מכשול ומפריע, אשר יתיצבו לשמן לי בדרכי, כי ראיתי אשר עת לעשות ואין לאחר.

אחרי אשר שתי עצות בנפשי כל היום להוציא הדבר לפעלו, יעצוני כליותי לצוד שנים או שלשה גדיים חיים, איש ואשתו לענותם ולהניחם לשארית* (בפי דברתי ובידי מלאתי. הכינתי

פחים

(*) לוכט. סקרטשלאמלונג. הבהמות העומדות לקיום המין. וזה הוא לפי דעתי כונת הכתוב: ושמתי את הצולעה לשארית והנהלאה לגוי עצום (מיכה ד' ז') כי דרך סגדלי הצאן לבחר הבריאם והקשורים לחיותם לזרע וכן מצאנו ביעקב אשר הציג את הכקלות לנכח הצאן המקשלות, וכן יאמר הנבא: ושמתי את הצולעה לשארית, גם הצולעה תהיה ראויה לשארית — לחיות זרע — כי כלן תהיינה בריאות וטובות ובוה טובן המקבילות והנהלאה לגוי עצום ע"ש.

פחים ופרשתי מכמרות , אבל יגעתי בְּיַדִּי רִיק , כִּי נִתְקוּס בְּרַגְלֵיהֶם .
וּאֶתְחַכֵּם לְכָרָה בּוֹרוֹת וּלְכִסּוֹת בַּעֲנָפִים וְעַרְבֵי נֶהַל , אֲבָל גַּם זֹאת
הִיִּתָה לֹא לְהוֹעִיל , כִּי הַעֲנָפִים הַנֶּאֱכָלִים נִתְּנוּ עֲרִיהֶם כִּי הָיוּ בְּבוֹרוֹת
וְנִמְלְטוּ . אִוְלָם גַּם אִזּוֹ לֹא קִצְרָה נַפְשִׁי בַּעֲמַלִי וַיְדִי לֹא רָפוּ , כִּי מָה
יֻבַּל לְעִמּוּד לִפְנֵי חֶפֶץ אִישׁ , אֲשֶׁר עָנִי וּלְחֶץ יִכְבְּדוּ אֲכַפֵּם עֲלָיו ;
וְאֶעֱמִיק אֶת הַבוֹרוֹת מִשְׁנָה , וּזֹאת הַפַּעַם אִף אִם מִלֹּאכְתִּי הִיִּתָה
עֲבוּדָה קִשָּׁה לְעֵיִפָּה , אֲבָל לֹא לְרִיק יִנְעִתִי , כִּי רֵאִיתִי שֶׁכֵּר אִמַּת
לְעַמְלֵי , בְּבִקְרַת מִצְאָתִי בְּשׁוֹחָה אַחַת תֵּישׁ גְּדוֹל מְאֹד , וּבִשְׁנֵית
שְׁלֹשָׁה גְדָיִי עֲזִים , זָכַר וּשְׁתֵּי נִקְבוֹת . הַתֵּישׁ הִיא פְּרוּעַ מְאֹד ,
וְאָרָא כִּי לֹא אוֹעִיל בּוֹ מְאוּמָה וְאִינְנוּ שׁוֹהַ בַּעֲמַלִי לְלַכּוֹד אוֹתוֹ , לִכֵּן
שִׁלַּחְתִּיהוּ לְנַפְשׁוֹ , וְאֶת שְׁלֹשֶׁת הַגְּדָיִים מִשְׁכַּתִּי אַחַד אַחַד מִן הַבוֹר
וְאוֹבִילָם בְּחַבֵּל לְבֵיתִי . בַּיּוֹם הַרְאִישׁוֹן הָיוּ זַעֲפִים וּזְהָמוּ כָּל אֲכָל וּמֵאֲנוּ
לְנַגַּע בְּמִסְפּוֹא אֲשֶׁר נָתַתִּי לֵהֶם , וּלְמַחֵר , כִּנֵּן חֹזֵק עֲלֵיהֶם הִרְעַב ,
אֲכָלוּ בְּכָל אֹת נַפְשָׁם וַיִּקְפְּצוּ וַיִּרְקְדוּ , וּפְנֵיהֶם הִזְעַפִּים לֹא הָיוּ
לֵהֶם עוֹד .

עֵתָה נָתַתִּי לְבִי לְבַקֵּשׁ מִרְעָה לְצֹאֲנֵי וּלְשׁוֹךְ אוֹתוֹ בְּמִשׁוֹכָה
סְבִיב , כִּי לְרַעוֹתֶם עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה יִרְאֵתִי , פֶּן יִשׁוּבוּ וַיִּלְכוּ לֵהֶם ,
כִּי לֹא הִתְעַנּוּ עוֹד תַּהֲתִי יְדִי , וְלֹא נָסוּ בִּזְמַת לְהִתְעַנּוֹת תַּהֲתִי יָד
אֲדוֹנָיִם קִשָּׁה כַּהֲאָדָם . בְּרֵאשׁוֹנָה הִיא עִם לְבָבִי לְגִדּוֹר כְּבַרְת אֲרִץ
רַהֲבָה כִּשְׁתֵּי פִרְסָאוֹת בְּמַעֲגָל , בְּאֲשֶׁר לֹא יִחַסֵּר לֵהֶם כָּל : דִּשָּׂא ,
מִים וַיֵּצֵל , וְגַם אֲמַנֵּם הִיִּתִי נְכוֹן לְבַצֵּעַ מִחֲשַׁבְתִּי וּלְשַׁלַּח יְדֵי בְּמִלְאֲבָה ;
אוֹלָם אַחֲרַי שׁוֹבֵי אֵל לְבִי נִחְמָתִי . לְמִשׁוֹשׁ לְבִי , נִחְמַתִּי בַּעַת
מִצּוֹא , בַּעוֹד אֲשֶׁר לֹא כִּלִּיתִי כַּחַי לְהַבֵּל וְרִיק , כִּי נִפְקְחוּ עֵינַי לְרֵאוֹת
מָה נוֹאֲלָה עֲצָתִי , כִּי בְּמִרְהַב גְּדוֹל כִּשְׁתֵּי פִרְסָאוֹת , תִּקְצַר יְדֵי
לְצוֹדֵם וּלְכַבְשָׁם , כַּאֲשֶׁר בְּהִיּוֹתֶם מְשַׁלְּחִים וְנַעֲזוּבִים בְּמַדְבָּר , וְלַעֲמַת
זֹאת , אִם לֹא אֲרַחֵב הַמִּשׁוֹכָה , הִקְצַר תִּקְצַר יְדֵי לְהַרְהִיבָה כְּאוֹת
נַפְשִׁי אִם יִפְרְצוּ צֹאֲנֵי ? לִכֵּן עֹזְבֵתִי מִחֲשַׁבְתִּי וְלֹא גִדְרָתִי כִּי . אִם שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת אִמָּה אֲרַךְ וְשְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִמָּה רַחֵב . שְׁלֹשָׁה יְרַחִים מִלְּאוֹ יְמֵי
מִלֹּאכְתִּי . בֵּין כַּה וְכַה רָעִיתִי גְדִיוֹתִי סְבִיב לְמַעוֹנִי , וְלַעֲתִים
הוֹשַׁמְתִּי

הושטתי להם שערים וארזי • למושש לבי הסכינו להיות עמי , עד
כי הרגלתיים לקחת אכל מידי • ובשומי אותם במשוכה רצו אלי לִשְׁמַע
קולי , קפצו ורקדו , עד כי תאווה היתה לעינים •

• ויהי לקץ הימים רבו גדיותי עד ארבעים וארבע • מרבית
עדרי אכפה עלי להרחיב מקום עדרם , ואעש חמש משוכות אצל
הראשונה : אשה קטנה מרעותה , ובכלן עשיתי פתחים לצאת ולבוא
מאשה אל אחותה • ברצותי לצוד אחת , גרשתיה מן הגדולה אל
הקטנה ממנה , עד כי באה אל הקטנה מכלן ואסגר בעדה הדלת
ואתפש אותה ביד • ולא בשר לבר הפיק לי עדרו , כי אם גם
חלב , חמאה וגבינה • אם כי מנעורי לא ידעתי ולא שתי לבי
להליכת בית , אולם המצוק והלחץ הנה הנם אבות כל המדעים •
וכן הגות לבי והנסיון היו בעזרי למנות חסר ידיעתי • להכין חמאה ,
דקחתי סיר גדולה וצרה , ותחת חבית , ועשיתי לה קרש קטן ועגול
לצמיד פתיל וחור בתוכו , ואתן סקל בַּחֹזֶר , ועל ראש המקל
הצמדתי עוד קרש קטן ונקוב , ובידי הניעותי את המקל בלתי חֶשֶׁךְ
בסיר , המלאה חלב נקפא , עד כי נפרד הנקפא מהחלב ויִדָּבֵק
לרגבים , ותצא לי חמאה • אחרי כן , הדחתיה היטב ואמלח במלח
דק כתית , ותהי לי חמאה טובה לשאכל ותאווה לעינים , גם הצלחתי
לעשות הריצי חלב ; אמנם לא באו אל הריצי החלב אשר בארץ
מולדתי , אולם לאיש כמני , היושב בארץ גזרה בתהו לא אדם
בו , היו מעדנים לנפשי •

מלבד העזים , משכתי אלי עוד מין נפש חיה , אשר שִׁפְכָה
רוח חיים על מעוני הבודד • גם זאת היתה לי לישועה , כי לא
תגעד נפשי באַרְחָה אחת יום יום . על יד הים צִדְתִּי צפרי המים
אשר לא ידעתי עד כה , ואביא אותן לביתי ואקציץ ראשי כנפיהן
למען לא תעופינה • בין ענפי המשוכה קָנְנוּ וְתַמְלִטָנָה אפרחים ,
והסכינו להיות עמי , עד כי לא חרדו לקחת אכל מידי וביד
התפשנה • לעת האכל עָפוּ דָאוּ כְיוֹנִים מְקַנְיָהֶן , וּמֵעֲבֵי גִבְסִים
ובשרם נָפְרָו כי לא סבלו רעב ומחסר •

במשפט הזה כלכלתי נפשי; שלחני מלא דשן וכוסי רִיָּה •
מה רבו הסרי ה'! האם קויתי בימים הראשונים, בחרדי
לנוע ברעב, כי לחם לשבע ינתן לי? — או האם האמנתי,
כי הגד לי, אשר שלהן מלא דשן ערוך לי במדבר? ראו בנים
לא יאמון בכם והאמנו, פורעי מוסר והוסרו! •

טו

ר א ב י נ ז א ן ר א ה ע ק ב ו ת א ד מ ב ח ו ל — ה מ צ ו ד ה א ש ר
ב נ ה — ה מ ע ר ה •

תשוקה מוזרה לי ומספּרה במעמקי לבי אכפה עלי בחזקת
היד ללכת אל הגבעה, במקום אשר ירדתי בצנתי לסבב דרך
הים את אי מגורי ובנפשי נצלתי ממצולה • וגם זולת זאת,
הזמן הכביר אשר חלף הלך לו בלי כל חדשות, היה למעמסה
לרוחי, השוקק תמיד לתמורות וחדשות • לכן לא עצרתי כח
למשול ברוחי ולא אצלתי תשוקתי ממני ללכת אל הגבעה •
בלכתי לארך החוף באתי מהרה למקום הפצי • מה השתוממתי
בראותי, הים שוקט כיון הקופא ער שמריו, בלי זרם ושטף,
ולרעת זאת היה עמל בעיני, ער כי לפנות ערב התבוננתי, כי
מגרעת המים הנה היא הנסבה, וארא, אם אשמר חקות
מגרעת ומרבית המים, כי עתה נקל יהיה לי להביא את צנתי
אל קרבת מעוני; אולם בזכרי האכזב אשר קרני בעברי בה על
פני הים, הרדתי ואסוג אחור ממחשבותי • אך לבלי תהא
צנתי ככלי אובד, עברתי בה על החוף לשעשע נפשי, אבנ
לעבור בה רחוק לא ערבתי את לבי •

ויהי היום, ואני עשיתי דרכי אל שפת הים כפעם בפעם
והנה פתאם עמדתי תתתי, ולא יכלתי הניד רגלי כאיש נבהל
מבלהות קות • שרשי רגל אדם ערומה ראיתי בחול! חרד

ונבהל

(ז)

ונבהל הבטתי מאחור ומקדם, ובתמהון לבי הקשבתי רב קשב
לקול כל עלה נדף, אולם לא שמעתי ולא ראיתי דבר כצפר
חרדתי על הגבעה, באשר ערם נגרי כל האי, וגם שם לא
ראיתי מאומה ואמר אל לבי, אולי התולים עמדי וחיוני לבי
יבֶּעֱתוּנִי, ואשוב שמה לחקר ולדרש הדבר היטב, וארא כי
אמת נכון הדבר: בהנות הרגלים ועקבותיהן נודעו, כל כף
רגל אדם! מרדף מפהר וחרדת לב, רצתי שולל אל מעוני, וכל
עץ והטר אשר פנעתי בדרך, נתנו חתית עלי, ולבבי דמה
כי איש רודף אחרי להִפְנִי נפש. לא ידעתי נפשי, איכה באתי
למעוני, אם דרך מבוא החצון או על יד מעלות החבלים,
כן נבהלתי מאימה ובעתה!

מה הפכפך וזר דרך האדם! לאשר כלתה ונכספה נפשו
אתכול, ינום ממנו היום כמנוסת הרב; את אשר יהפש לפני
רגע כמטמונים, יבְהִיל מִפְּנֵיו ברגע השני כמפני בלהות צלמות, עתה זה
מקרוב ראש עֶצְבִי ורגזי היה, כי רחוק הנני מאגודת בני האדם, ואך
להקשיב קול אדם כלתה נפשי, ועתה מלאו מתני הלחלה פן
אפגע אדם; גם למראה עקבותיו, צירים והבלים אחזוני, נפלאים
מעשיך אלהים! — שלשה ימים הייתי סגור ומסגר; חרדתי
לקול צְעָדִי, גם צל גְּוִי בעתני; שעפים זרים ומבהילים,
כצפרים עפות הלפו עברו בהדרי לבבי, עיני ראו זרות ולבי
הגה אימה, רגע שמעה נפשי תרועת הפראים הלוכדים מעוני,
רגע חזו עיני את דור העצים לאשר יובילוני לטבחני, ולהכין
זבח שקוציהם, ורגע דמיתי בלבי, כי הן שלחו בי ידם לאסרני.
כל מנום לא מצאתי מהאמים והפחדים! אמרתי, תפלתי תאמצני
ותחַנְתִּי תרגיע רוחי, אבל לשוא! אך שפתי נָעו ולבי בל ידע
מה. אפס מקץ שלשה ימים, אחרי אשר נסיתי באימים ואמצתי
מעט; שִׁבְתִּי אל לבי וָאָמַר, אולי שרשי רגלי המה אשר ראיתי
בחול, אז הרהבתי עז בנפשי לעזוב מעוני, ללכת לחקור ולראות
הדבר היטב, אך ראשונה הלכתי לחלב גדיותי, למען לא

יִצְמַת הַחֶלֶב וַיִּצְמְקוּ דְדִיהֶן , וְאַחֲרֵי כֵן הִלַּכְתִּי לְמָקוֹם הַחֲרָדָה •
לְרַגְעִים הַבִּטְּתִי מֵאַחֲרֵי כִצְבִי נִכְלַט מִיָּד , וּכְאִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ רָעָה
תִּבְּעֶתְנֹו • מִדְּתִי עֵקְבִי לְעַמַּת הָעֵקְבוֹת אֲשֶׁר בַּחֹל , וּבְרֵאוֹתֵי כִי
רַחֲבִים הֵמָּה מֵעֵקְבִי , אִזּוּ גְבֵרָה חָרָדְתִּי עַד מָאֵד , כִּי עֵתָה רֵאִיתִי
אֵל נִכּוֹן כִּי רַגְלֵי זָרִים דָּרְכוּ בְּאֵי מְנוּרֵי , וּלְבַבִּי פָחַד וַחֲרָד בֵּיתֵךְ
עִז • זֹלַעְפוֹת מוֹת אַחְזוֹנֵי , פִּלְצוֹת בַּעֲתַתְנִי , וְאָמַר , עֵתָה אִמַּת
נִכּוֹן הַדְּבַר כִּי זֹבְחֵי אָדָם יֵשׁ לְמוֹ מְהַלְכִים בְּאֵי מְנוּרֵי , וְאֲנִי נִכּוֹן
לְהֵם לְטָרֶף • מַה נּוֹאֲלוּ מַחֲשֻׁבוֹת חָרָד ! — עִם לְבַבִּי הִיָּה לְנִתְּן
וּלְהָרוֹם רַגַע אֶת אֲשֶׁר בְּנִיתִי וְעַמַּלְתִּי שָׁנִים רַבּוֹת בּוֹעַת אֶף , הֵן
אֲבִיתִי לְפָרוֹץ הַגֵּר , לְגֵרֶשׁ עַדְרֵי הַיַּעֲרָה , לְשׁוֹם שְׂדוֹתַי שְׂמַמָּה
וּלְהַכּוֹת בֵּיתִי עַל בֵּית הַקִּיץ חָרָם , לְמַעַן לֹא יָמוּ אֲלֵיהֶם לֵב
הַפְּרָאִים וְלֹא יִדְעוּ וְלֹא יִבִּינוּ כִּי הֵאֵי הַזֶּה מוֹשֵׁב לְבֵן אָדָם הוּא ,
כֵּן סָפְרוּ הַפָּחַד וְהַחֲרָדָה אֶת לְבַבִּי !

הַפּוֹשׁ בַּמַּחֲשָׁבוֹת הַבֵּל כְּאַלֶּה שֶׁבְּתִי אֵל מַעוֹנִי וְאַשְׁכֵּב עַל
מִשְׁכְּבִי רַב שָׁרַעְפֵי בְקֶרְבִי לֹא הִנִּיחוּ לִי לִישׁוֹן , וְכֹל הַלַּיְלָה
שָׁכַבְתִּי לְמַעַצְבָּה שְׁבַע נְדוּדִים , עַד כִּי עֲזַבְנִי כַחֵי וְאַתְעַלֶּף , אִזּוּ
נִרְדַּכְתִּי וְאִישָׁן • מַה רַב טוֹב צָפוֹן לְגֵבֵר בְּשָׁנָה ! רַפְּאוֹת הֵיא
לְבִשְׁרוֹ וְרוּחוֹ • בְּהַקִּיצִי נַחוּ שְׁקִטוֹ שָׁרַעְפֵי וְהַמִּית רוּחֵי שְׂכֵכָה •
אִזּוּ הִשְׁיִבּוֹתִי אֵל לְבִי וְאָמַר : מִי יוֹדַע אֲוֵלֵי מְגִירַת שׁוֹא תִבְעֶתְנִי •
וְאַפְחָדָה פָּחַד לֹא פָחַד , אֲוֵלֵי שָׁרְשֵׁי רַגְלֵי עוֹבְרֵי יָמִים הֵמָּה אֲשֶׁר
רֵאִיתִי , וְלֹא דְבַר רִיק הוּא לְהֵאֲמִין , כִּי יוֹשְׁבֵי אֶרֶץ נוֹשֶׁבֶת ,
בְּעֵבְרָם עַל אֵי נַחֲמָד לְמַרְאֵה כּוֹזָה , הִלְכוּ לְרֵאוֹתוֹ וּלְשׁוּחַ בּוֹ • וְאִם
לֹא פִגְעִיתִים בִּימֵים הַרְבִּים אֲשֶׁר אֲנִכִּי יוֹשֵׁב עַל הָאֵי ,
הֵאֵם אֹת הוּא כִּי לֹא הִיוּ פֵה ? הֲלֹא גַם פְּרָאֵי אָדָם לֹא פִגְעִיתִי ,
וְעֵתָה אֵינִן לִי לְפָחַד וְאֵינִן לַעֲשׂוֹת כֹּל מְאוּמָה , כִּי אִם לְהַכִּין לִי מָקוֹם
מִקְלַט לְמַחֲסָה וְסֹתֵר •

מַחֲשָׁבוֹתֵי אֱלֹהֵי הַנִּיחוּ רוּחֵי , וּפְנִיתִי אֲנִי לְכוּנֵן לִי מִקְלַט
וּמַחֲסָה , לְהִגָּן עָלַי מֵאֲסוֹן כּוֹזָה פֶּן יִקְרַנִּי • וְאַתָּן אֵל לְבִי לְהִסָּב
מַעוֹנִי

מעוני למבצר משגב • דמיתי גם עשיתי : לא רחוק מחל הראשון
עשיתי חל שני ויהי לי מבצר משנה • סביב לחל החצון שפכתי
עפר רחב חמש אמות , להיות לי לסוללה , גם עשיתי בהל חורים ,
ובכל חור וחור שמתתי קנה רבה , ככלי תותח במבצר , למען
אוכל לירות בעת צר רגע אחד בכל כלי נשקי יחד ;
חויץ למשגבי נטעתי זמורות זר במרחב רב , הצומחות
מהר , לסוככני מעין ראיה , ונטעים אלה הצליחו מאד , עד כי
לתקופת השנים היו להרש מצל סביב למעוני , ולא נראה כל
מאומה החוצה •

ועתה היה לי מעוני למבצר משגב , אמנם לא על נקלה ,
כי ימים כבירים עמלתי בזעת אפי עד כי כליתי מלאכתי • וגם
אז , אף שאר עניני לא השלכתי אחרי גני ; גם לגדיותי דאגתי
ויותר הרבה לעת כזאת , אשר הדלתי לצוד ציד , הלא הנה היו
בסומכי נפשי • ולמען לא אשדד מכל ערדי פעם אחת בבוא
הפראים , מהתת נפשי , היה עם לבבי לבנות למו גדרות בסתרי
האי ולעשות עדרים , עדרים לבדם • בשומטי בכל האי לבקש
מסתרים כאלה , פגעתו במקום רחב ידיים רבוע , ויער עם סתר לו
מסביב , מקום דרוש להפצי , אשר לא קויתי , ויעבור משכיות
לבבי , כי לא חסר בו דבר לתקנו , כי אם לשוך אותו מעט
בענפים , כאלו כונן מראש אך להפצי • שמה שמתתי עשרה עזים
ושני עתודים , אהרי כן הלכתי עוד הפעם בכל ירכתי האי ,
לבקש עוד מקום סתר כזה , ובבואי אל פאת דרומית מזרחית , והנה —
הוי זועה ! — מה חזו עיני ? פלצות אחותני , דמי בעורקי
קפאו , ואני כאבן דומם לא יכלתי המש ממקומי , עיני ראו
עצמות אדם : נלגלת , ידים ורגלים משלכות כדמן על פני השדה •
גם פלפי נבהל ממראה האיום הזה , ויהי כמשוגע ממראה
עיניו : נבח , געה וירגן , קפץ , רקד וירץ במעגל רצוא ושוב •
גם גחלים , אשר פכו זה מקרוב , ראיתי עימה • מסביב היה

מושב עשוי מעשב וארמה, אשר עליו ישבו זובחי האדם בהכינם
זבחי שקוציהם, אשר אך לשמע שמם נבהלתי תמיד. הסבתי
עיני, מבלי התעלף ממראה עיני האיום, ועזבתי מהרה את מקום
התפת הזה — משכן הבלהות.

בבואי הביתה כרעתי על ברכי ואתן תודה לה' כי לא
נולדתי מחלצי הפראים האלה, ואשר לא הביאני אליהם. עתה
רחש לבבי, כי אשרי האיש הנולד בעם אשר לו חקים צדיקים
ומשפטים ישרים. עתה חזיתי עין בעין כי טוב ה', ולטוב לי
הנחני לעבר הזה ולא לעבר השני—מקום הועד לזובחי האדם. גם
ראיתי, כי הפראים דבר אין להם באי הזה. כי אם כמזכה הוא בעיניהם
לזבח עליו זבחי שקוציהם, לכן אין לי לעשות דבר, כי אם לשבת
כלוא במצודתי, לבלתי הגלות למו. אבל לא היה קץ לחרדת
נפשי. המראה האיום וגעל נפשי לעלילותיהם הנתעבות ודרכיהם
הנאלחות עוללו לנפשי מאד, רוחי כהתה ונפשי שחה
לעפר, וכשתי שנים לא עברתי גבול מקומי, לבד אשר הלכתי
לדעת פני צאני ולשית לבי לעדרים ולשאר עניני. כי שמה בירכתי
היערה הכינתי לי מקום גם למלאכת הסירים, למען לא יודע מושבי
על יד העשן, גם שרפתי שמה עצים ועשיתי גחלים, לבשל
ולאפות, לבלתי בשל בעצים המעלים עשן. בלכתי שמה לקחתי
בידי שני קני רבה קטנים וחרב גדולה וחדה.

ימי יגון וחרדה כאלה בליתי מאז ראיתי את המראה
האיום. . . . אך הזמן, רופא כל מכה, רפא גם מכת לבי.
לתקופת שתי שנים שקט לכבי, ורוח מבינתי השכילתני, כי
לא תאנה לי כל רעה, רק אם אשמור נפשי במשמרת הדרושה לי.
ולקץ הימים שבתי, אחזתי דרכי הראשונה, לחיות היי סדרים
בהשקט ונחת כמקדם. אבל לא ארכו הימים וגם רוחי הסוער נעור
בקרבי ולבבי חשב מהשבות וחדשות, אשר לא עלו על לבבי עד כה.
זמתי בלבי להרג ולאבד את עדת הפראים פעם אחת בשבתם

על זבחי שקוציהם , או לתת תיתי עליהם , כי יוראו לבוא על
האי הזה ימים רבים . הן אמנם לא נכחד ממני העמל לבצע מזמותי
וכי כבד הדבר ממני , איש אחד , לעמוד לפני עשרים או שלשים
פראים , הקולעים בהציהם ובהניתותיהם מבלי החטא , כמני
בקנה הרב , אבל לדאבון נפשי זה דרכי מנעורי , אם יעלה דבר
על לבי לא אעצור כה למשור ברוחי ולא אישקט ולא אנוח עד כי אוציא
הדבר לפעלו , או עד כי אראה כי אין לאל ידי לעשות תושיה .
כל היום יִשְׁתִּי עצות בנפשי לעשות מחשבתי , ויעצוני
כליותי לעשות הור בארץ מתחת למקום המוקד , באשר יזבתו
הפראים את זבחי שקוציהם , ולמלאות את החור אבקת שרפה ,
ובהבעירם אש , תלהט כל ערתם יחד ; אולם חיש מהר ראיתי
אשר עצתי נואלה , כי מי יודע , פן תבער אבקת השרפה בעת=לא=
מצוא , גם חסה עיני על מעט אבקת השרפה אשר לי , כי למה
אבלענה לריק . אבל רוחי כים נגרש , השקט לא יכלה , ולבבי
התהפך בתהבולות בלי הַשָּׁךְ , עד כי מצאתי עצה הישרה בעיני :
יִעֲצָתִי להתחבא במחבוא , לא רחוק ממקום המוקד , ולירות על
הפראים באכלם את זבחיהם , ואַחֵר , לפול עליהם פתאם ולהרגם
בחרב . העצה הזאת ישרה בעיני מאד , ושבועות אחדים חרה
והגה לבבי לבצע מחשבתי , וימים רבים בליתי לבקש לי מחבוא
בקִרְבַּת המקום ההוא . בקשתיו גם מצאתיו במורד הַר קַטָּן .
ואמר בלבי : פה אשב עד בואם , ובבואם אלכה בלאט אל שדרות
העצים , ומשם אלך ואקרב אליהם , עד כי יהיה לאל ידי להבין
ולהשגיח על כל מעשיהם , והמה לא יראוני , ואז יצליח לי ,
לירות בְּמוֹ סֶתֶר לְמוֹ :

יום יום בבקר הלכתי אל גבעת המצפה אשר לי , ועליתי
עליה להביט מרחוק , אולי באה צנָה אל החוף ; אולם בעמדי על
המצפה חרשים רבים ולא ראיתי כל מאומה , נלאיתי נשוא עבודה אשר
לא לעזר ולא להועיל . אז רפתה רוחי מעלי ותבונתי הישרה עוזה על

חפץ לבי, ואשיחה עם לבבי לאמר: «מי שִׁמְנֵי לֶשֶׁר וְשׁוֹפֵט עליהם? מה עשו לי האנשים האלה? ולמה אתעבר על ריב לא לי, ולהתערב בדברי ריבותם בין דם לדם? הלא ביד ה' המה כִּמְנֵי, תהי יד ה' בם, וידי לא תהיה בהם! בלי שִׁפְק*» דרכם ישר בעיניהם ועלילותיהם לֹא תהיינה למו לפוקה ולמכשול לב; בלי תפונה בקרב לבם לא ימצאו עון וחטא, אם יזבחו שְׁבוּיֵי חֶרֶב כְּמוֹנוּ יוֹשְׁבֵי אֶרֶץ נוֹשְׁבֵת, בְּשִׁבְיָנוּ שׁוֹר אוֹ כֶּשֶׁב, על כן אין לנו כל משפט וצדקה לשפוט אותם מִשִּׁפְט בְּנֵי בְלִיעֵל וְרוֹצְחִים, אחרי אשר בלבבם יִדְמוּ כִּי דִין וּמִשְׁפָּט אֶרְצָם יִתְמוּכוּ, ואם לא איפוא מה יתרון יושבי ארצות נושבות? הלא גם המה בהצותם את אויביהם יהרגו במו הרג ואבדן — האם גם אותם נהן לפני בני בליעל ורוצחים? ומלבד כל אלה, למה אנשים נפשי בכפי חנם? גם כי אמרתי כי בכלי נשקי אֶעֱצֵר פֶּחַ לְעַמּוּד לִפְנֵיהֶם, אבל פֶּן יִמְלֹט אַחַר מֵהֶם ויגיד לבני עמו כל הקִרְתָּ אוֹתָם, האם לא יגדו על נפשי לאלפים, לנקום נקמת דם אחיהם השפוך? האם לא אחטא בנפשי? «השיחה הזאת הִנִּיחָה כֹּל רוּחִי וְנִחַמְתִּי עַל עֲצָתִי, כִּי עַתָּה נִפְקְחוּ עֵינֵי לְרֵאוֹת מַה נוֹאֲלָתִי, וְכִי בִזְאוֹת אֶעֱשֶׂה רַעַה גְדוֹלָה לְנַפְשִׁי וְחַטָּאתִי לְאֱלֹהִים; לִכֵּן הִפְקַדְתִּי הַרְבֵּר בִּיד ה' , כִּי הַמִּצַּפֵּט לְאֱלֹהִים הוּא, וּבִירוֹ לַעֲשׂוֹת אֶתֶם כַּחֲפָצוֹ, וְאֲנִי לֹא אוֹכֵל עֲשׂוֹת דְּבַר, כִּי אִם לְחַמּוֹל עֲלֵיהֶם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ רָצָח בְּבִלֵי דַעַת — אִזּוּ נָגְלוּ מֵעַל לִבְבִי אֲבִנִי מֵעַמְסָה, אֲשֶׁר הָעֵיִקוּ רוּחִי לְעִיפָה — וַיָּרֹחַ לִי — וְאַתָּן תּוֹדָה לֵה', אֲשֶׁר בִּידוֹ כֹּל עֲתוֹתִי, כִּי כֹלֵאֲנִי מִבּוֹא בְדַמִּים — גַּם הַתְּפַלְלָתִי אֵלָיו, כִּי יַעֲמִרְנִי מִיַּד הַפְּרָאִים הָאֵלֶּה וַיַּחֲשֶׁךְ גַּם אוֹתִי מִנְּסוֹת דְּבַר אֱלֹהִים, בִּלְתִּי אִם אֶהְיֶה אָנוּס לְעַמּוּד עַל נַפְשִׁי, וְאִזּוּ נִקִּי אֶהְיֶה מֵה' וּמִנַּפְשִׁי»

עתה

* לווייפֶּל בתלמוד שמושו הרבה והיא מלה עברית מן פן יסיתך
בִּשְׁפָק (איוב ל"ז, י"ח) ומן כינינו יספק (שם ל"ד ל"ז) ועיין שם בבאור
רמ"ל ובאיצה"ש שרש ספק

עתה, מזמותי, אשר זמתי להתגרות בפראים, פלה
 נהקו מלבבי, ואחדל מלכת אל גבעת המצפה אשר לי, ושבת
 לעניני הראשונים ולחיות חיי סדרים כבראשונה, גם לעשות משמרת
 לנפשי, פן יבואו הפראים על האי. הצנה לקחתי ממקומה
 הראשון, והבאתיה לעבר השני, ופניתי ממנה כל הנמצא בה,
 לא השארתי דבר והסתרתיה בנקרת צור, ואת מקני נהלתי
 באכל, ואכין לי גחלים וכל שאר צרכי.

ויהי היום, ואני בורת עצים ביער, ואביט מאחרי וארא
 כמערה בין סבכי היער. חפצי לדעת מה היא חזק עלי מאד,
 וארד בה לראותה, והנה היא רחבת ידים לעמוד בה ולשכב
 לרוחה; אבל בפחד וחרדה עזבתיה ואָנוס החוצה, כאשר ינוס
 איש מפני הארי, כי אך העיפותי עיני בה חלאה, והנה לנגדי
 שתי עינים נוצצות כבכקים, מזרזת זיקות, זעם ואימה! אך חיש
 מהר נחמתי ונכלמתי בפני על מרך לבי, ואקח לפיד אש, ובאמץ
 לב שבת, ירדתי בתוך המערה. עוד לא צעדתי שני צעדים
 ואבהל שנית עוד יותר מאשר בראשונה, עד כי לא קמה בי כל
 רוח. אנקת הלל וקול מתייפח כמתהפך בחבלים שמעה אזני.
 זעה קרה מעל פני נזולה, שערות בשרי כמסמרים סמרו, וכחי
 עזבני, עד כי לא יכלתי להרים רגלי. בשוב רוחי אלי אמצתי
 לבי וגפרתי כל חילי וצעדתי כאיש מלחמה לקראת נשק היורה
 זיקים חצים ומות. והנה — כל השומע יצחק לי — הנה הוא
 עתוד זקן וגדול ההולך למות, ויבחר לו את המערה הזאת למשכב
 חליו וקברו יחד, ומפניו חרדתי את כל החרדה הזאת. זאת
 נחלת הירא והחרד! — יערץ מקול עלה נדרף ויחת מקול זבוב
 המות. רעה חולה היא, אשר ינחלו בנים לא-אמן* מהוריהם.
 מפנקים המה מנער, וכל אשר תשאלנה עיניהם לא יאצל מהם,
 אוכלים

(* מענין חנוך=פרליהנג=ועיין אנצה"ש ש' אמן.)

אוכלים תמיד מערנים ומאכל בריא תִּזְהַם נפשם , לא יִנְסוּ הַצֵּג
כף רגלם על הארץ , ובימי קר והם כלואים המה בבתיהם , ולא
ידעו ולא יבינו כי בזאת גויותיהם תרפינה ועֲצָבִיהם** (יחלשו •
ואלה תולדות רפיון העצבים : מִרְךָ בלב והלהלה במתנים ; ובידי
בני התענוגות אלה נִכּוֹנוּ יְמֵי הַשָּׁךְ , כי כהם צר לעמוד לפני
הנגעים והפגעים אשר יקרו את כל אדם בתבל ארצה — כי
התהתים רבים אין מכפר בדרך החיים ואין איש אשר מלא את
ימיו , וכל רע לא אָנָּה לו — ורוח המִפְנָקִים לא יכלכל גם פגע
קטן , ולכל מקרה אשר יִקְרָם , תמס כמים יהלכו , גם תוחלתם
הקטנה אם תשאר מְעַל , תִּשָּׁח לעפר נפשם , יען מה ? יען אשר
לא לָמְדוּ לְשֹׂא עַל בנעוריהם • זאת הירֶשֶׁה וזאת הנחלה , הורים !
אשר תנחילו לבניכם מהמדי לבכם ; אולם ראו את האֲמוֹן עלי
ברכי הטבע , אשר לא נָסָה במעדנים ולא לָמְדוּ לתענוגות בנים
מפנקים , הוא בריא וחסן כְּאֵלֹן , הוא לכל פגע ישחק ולא יירא
מחרב ביום ומקרה בלילה , תוחלתו אם נכזבה לא ישום אליה לב ,
גם ישחק לפחד ולא יַחַת , כאלו עֲשׂוּי לבלוי תָּת , כי לבו יצוק
כמו אבן וְעֲצָבִיו כעבות העגלה • וכן גם אני אחד מבני התענוגות ,
בשמעי את אנקת העתוד , נבהלתי ולא השיבתי אל לבי לאמר •
למה אירא ? כי אמרתי , פן המערה מעונה היא לחיתי מרף ;
הלא ראיתי למדי , בזמן הכביר אשר ישבתי באי מגורי , כי גם
שועלים לא הלכו בו , ולמה אירא ? ולולא אמצתי את לבי לרדת
עור הפעם במערה ולא ראיתי בעיני את העתוד הזקן , אז גם
עתה דמיתני , כי המערה מעון היא לפר צי חיות , ואולי משכן
למלך בלהות •

בנגוע רגלי בו , התעורר לקום , ויתנודד רגע קטן כשפך

ויפל

** נַמְרָסֵםן ועיין פסוק וְעֲצָבִךְ בבית נכרי (משלי ה' ו') באור

המבארים ואצ"ה ש' עצב •

ויפל עוד לארץ ואָסב עיני מנגדו , כי נכמרו רחמי עליו להפריעו ממנוחתו ברגע האחרון בַּנְפֹּחַ נפשו . המראה הזה מסך בקרבי רוח פֶּהָה ועצב , ואמר בלבי : «הלא מופת הוא לנפשי , כמהו כמני ברד אנוע בשממה הזאת , ואין בָּכָה ומתאבל עלי , ומי יתן כי חיתו יער לא יפריעו גם אותי ממנוחתי !» — הגיון נורא ! ! — מר בחמת רוחי , עזבתי את המקום הזה ואלך הלאה לראות את המערה מה היא . וארא , כי מבית היא כשש אמות מסביב , עשויה בלי סדרים , לא עגולה ולא מְרַבֶּעַת , כמעשה ידי הטבע ולירכתיה יש מערה שניה , אך פיה צר מאד ואין לבוא בה קוממיות , כי אם ללכת על הנחון . ולאן היא תִּשְׁתַּרֶע , לא יכלתי לראות בלי אור הנר , לכן העברתי המועד למחר לראותה בלפיד אש .

למחר הלכתי לראות את המערה הפנימית , ואקה בידי שישה נרות עשויים מֶחֶלֶב עזים , גם קנה רבה ואבקת שרפה לקחתי להבעיר אש . ובכל מאמצי כחי חדרתי בפיה הצר , כי חזקה עלי תשוקתי לראותה מה היא כעשרה . קני מדה*) חדרתי בכל עז , ולא אחת ושתיים יסרוני כליותי , כי אזיד בנפשי , בהעפילי לחרור בְּמֵאוֹרָה המזורה לי , מבלי דעת אנה ומה יקרני שמה . אבל לא יכלתי שוב עוד , כי המקום היה צר , ולא היה לי ידים לשוב אחור ; אולם כמעט רגע , ואבינה מקום רחב לא כוצק , ורגלי קמו עמדו במרחב , והנה ראיתי , כי בצריה רחב ידים הנני , קומתו עשר אמות , ואור בהיר , שבעתים כנגה הירח נִגְהַע על קירותיו , עד כי למראה עיני דמיתי כי מצפים זהב מאופז וממלאים באבנים יקרות המה , קרקע המערה היה נקי ומבֶּסֶה בחול דק ויפה ; כל לַח וכל ריח רע לא היו בה , גם עקבות חיתו טרף או זוחלי עפר לא נודעו בה . סוף דבר , מערה יפה ונאוה ,

אשר

(* פֶּסֶטֶן

אשר עלה על כל מַאֲוִי וְעִבְרָה כֹּל מִשְׁכִּיּוֹת לִבִּי • וְלוֹ הָדָר
בְּתוֹכָהּ אֹרֶן הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי אִזְּ בַחֲרַתִּיהָ לְמוֹשֵׁב לִי, מִה שֶׁמַּח לִבִּי עַל
הַמַּעֲרָה הַזֹּאת, אַחֲרֵי הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצֵּאתַנִּי בִלְכַתִּי אֵלֶיךָ, כִּי
מִהְבּוֹא טוֹב כֹּזֵה לֹא קִוִּיתִי מֵעוֹלָם • לִכֵּן הִבֵּאתִי בָּהּ כֹּל כְּלֵי חַמְדָּה
וְכֹל דְּבַר יָקָר בְּעֵינַי • אֲבָקָה הַשֶּׁרְפָה, כְּרוּרֵי הָעֵפֶרֶת: וְכֹל כְּלֵי
נִשְׁקֵי, לְבַד הַמֶּשֶׁה קִנִּי רַבָּה, אֲשֶׁר הִנַּחְתִּי בְּמִצּוֹדְתִי, בְּמִקּוֹם
כְּלֵי תוֹתֶךָ בְּמִבְצָר מִשְׁגָּב, אֵת כָּל הַבֵּאתִי בְּמַעֲרָה הַהִיא, אֲשֶׁר
כּוֹנְנוּהָ יְדֵי הַטַּבֵּעַ לְמִצּוֹדָהּ, וְכִמוֹ עֲרוּכָה וְשִׁמּוּרָה הִיְתָה לִי
מֵאִזְ הַיּוֹסֵדָה •

בְּהַעֲבִירִי כֹל טוֹבֵי אֵל הַמַּעֲרָה, וְעִבְרַתִּי עַל הַחֵבֵית אֲבָקָה
הַשֶּׁרְפָה, אֲשֶׁר מְשִׁיתֶיךָ מִן הַמַּיִם וְהַשְּׁלַכְתִּיהָ מִנֶּגֶד עֵינַי וְכִדְבַר
אֵין חֶפֶץ בּוֹ, עַל כִּי הִיְתָה לְחָהּ, וְאֲבִינָה בָּהּ עֵתָהּ, לְמִשְׁוֹשׁ לִבִּי,
כִּי רַק מִלְּמַעֲדָה כְּעוֹר דֶּק מְשַׁחֲתָהּ בָּהּ, וּמִתְהַתֵּת, פְּכֻפְרִים, יִבְשֶׁה
וְטוֹבָה הִיא מֵאֵד וְתִצְלַח לְמִלְּאֲכָה • פְּכֻפְרֵי הַנִּחַתִּי בְּמִצּוֹדְתִי, וְהַנּוֹתֵר
הַבֵּאתִי אֵל הַמַּעֲרָה • וּבְכֻלְּפִלִּי אֹתִי בְּכֹל צְרָפֵי הַדְּרוּשִׁים לְמַחִיתִי
וְלְמִשְׁמַרְתִּי נִפְשֵׁי, הִיְתָה בְּעֵינַי כְּהַעֲנִיקִים, אֲשֶׁר לְפִי מִשָּׁל הַקְּדָמוֹנִי,
גֵּרוֹ בְּמַעֲרוֹת צוּרִים וּבְמַחְלוֹת עֵפֶר, הַחוֹסְמוֹת אֵת הָעוֹבְרִים מִקְּרֹב
אֵלֶיךָ, וְרַבִּי הִיא נִכּוֹן בְּטוֹחַ, כִּי אִם נִם יִגְדּוּ הַפְּרָאִים עָלַי
גְּדוּדִים וְגַם יִשְׁחַרְוּנֵנִי וְיִמְצָאוּנֵנִי, לֹא יַעֲרְבוּ אֵת לִבָּם לְהַתְּנִיחַ
בִּי מִלְּחָמָה • בְּיוֹם אֲשֶׁר תִּנְכַּתִּי אֵת הַמִּצּוֹדָהּ הַהַדְּשָׁה, מִתְּהַתּוֹד,
אֲשֶׁר מִצֵּאתִי בְּהָאֲבָקוֹ עִם הַסֹּת, בִּירְכַתִּי הַמַּעֲרָה • הַצְּבַתִּי לוֹ
לוֹ פֶה קָבֵר בְּמִקּוֹמוֹ, כִּי רֵאִיתִי, אֲשֶׁר עוֹרוֹ אֵינְנוֹ שׁוֹהַ בְּעַמְלֵי
הָעֵלּוֹת וְלִהְפֵשִׁימוֹ •

מֵאִזְ מִצֵּאתִי אֵת הַמַּעֲרָה מִלֹּא לִבִּי הִשְׁקָה וּבִטְחָהּ, וְאֵהִיָּה
שָׁקֵט וְשָׁלוֹ יוֹם כְּיוֹם, בְּמִשְׁפַּט אַחַד וּבְעֵנִינִים שְׁוִים וְרוּמִים חֲלֻפָה
הַלְכָה לָהּ שְׁנֵה תְּמִימָה, וְכֵן תִּמָּה שְׁנַת הָעֵשְׂרִים וְשִׁלְשׁ לִימֵי גְלוּתִי •
וְלֹא הִשְׁכַּלְתִּי לְהַמְצִיא לִי עֵנִינִים הַדְּשִׁים לְבִקְרִים, לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ
וְלַעֲשׂוֹת בְּהֵם תְּמִיד, כִּי אִזְ נִמְשְׁכוּ הַיָּמִים בְּעֵינַי לִימֵי נִצְחָה •
לְדַאֲבֹן נִפְשֵׁי וְלְמַרְתִּי רוּחִי, מִתְּ כֻלְּבִי מוֹקֵן • מוֹת כֻּלְּבִי הָעֵצִיב

רוחי עד מאד • ואם יפלא הדבר הוה בעיני רבים, לא יפלא בעיני
היודע נפש הבודד, נפשו תדבק בכל נפש חיה, ועוד יותר,
אשר לה דעת והשכל לשעשע נפשנו לרגעים • פלבי זה היה
באמנה אתי זה שש עשרה שנים, הוא ידע והבין כל תנופת ידי
וכל סבב עיני; ממנו לא נעלמה מרת נפשי גם שמחתה; לעתים
הביט עלי ועיניו הפיקו המלה, כאלו אבה להביע לי רוחו לאמר:
«מי יתן כי אוכל תת נפשי תחת נפשך!» ועתה לא נשאר לי כי
אם תפיי פאל ועוד שני תכיים, אשר פבשתים ולמדתיים לבטא
מלים מספר, אך המה לא באו עד אחיהם פאל ל הבכור, מהם
הכי נכבד, ועד כלבי לא בא • ועתה לאבדן כלבי, לא היה לי
שלומים • פאל ארח להברה עמי עשרים ושש שנים, כמה
שנים תיה עוד על האי לא ידעתי, ואולי חי, חי הוא עודנו,
וקורא ראבינזאן! ראבינזאן! כי בראזי ליען הגד לי כי
התפיים חיים עד מאה שנה ויותר • איכה ישתאה העובר ארחות
ימים בעברו על פני האי הזה בימים יבואו, ואזניו תשמענה מאחריו
קול תפי קורא ראבינזאן! ראבינזאן! נאקת קול תפי
בן סאה שנים תחדש ימי נעוריו, הימים אשר קרת ראבינזאן
בגן אבי זקנו, או בשבתו תחת גפנו ותאנתו •

מז

זובחי האדם — אניה סערה — החלום •

עשרים ושלוש שנים חלפו הלכו להן מאז שבתתי על אי
הישימון הזה • הלא לא יום אחד ולא יומים הנה? לכן למד למדתי
לחיים כאלה, עד כי לולא הפחד פחדתי מפני הפראים, וכליון
עיני לבן אדם כמני, כי עתה ראיתי חיי מנוחה, ובנפש שקטה
ולב שאנן הבטתי ואשחק ליום אחרון •
ויהי היום, ואקום בבקר השכם לקצור קצירי, וארא והנה

מרחוק אור גדול כמדורת אש , חיל ורעדה אחזוני . ואמר אל לבי :
הן פָּרָאִי אדם באו על אי מגורי . כל עצמותי רחפו ואחדל מעשות
מלאכתי ; לא ערבתי את לבי ללכת שמה , גם רגלי פָּקוּ וְאֶעֱמְדָה
תהתי כמצבת אבן , עד כי החלפתי כֹּחַ ואברח במגנת לב
למצודתי , ואכין הסוכך : מלאתי את כל קני הרבה הגדולים עם
הקטנים אבקת שרפה , חרב שלופה תליתי על ירכי וגמרתני בלבי
לעמוד על נפשי כל עוד רוחי בקרבי , ולה' התפללתי לחוש
לעזרתי , אבל כעבור זמן לא כביר , חזקה עלי יד תשוקתי לדעת
הנעשה שמה . במעלות החבלים עליתי על ראש הסלע ואביט בקנה
רְאִי אל החוף . הפחד פחדתי אֶתְנִי ואשר יגרתני בא לי . ראיתי
תשעה זובחי אדם חֲנִים פָּדוּר על מדורת עצים , ומכינים זבחי
שקוציהם . אם אנשים ונשים , או אנשים לבד היו בתוכם ,
לא יכלתי לראות . שתי צנותם משכו על החוף , בלי שִׁפְק , חפו
לעת גאות המים לשוב לבתיהם . זאת נתנה תקוה בלבי ותחי
רוחי , כי ראיתי אשר בעת גאות המים לא יותר אחד מהם , ואוכל
לעשות מלאכתי באין מחריד . תקותי נִתְּנָה . אך הִחַל הַיְחַלָּה
גאות המים לבוא לפאת מערבי , הִחִלוּ הפראים לנוע ולהל במחלת ,
וירדו בצנותיהם וישומו בכל עז ועצמה , עד כי ברנע חלפו מעיני .

עתה בעיני ראיתי מרחוק את הפראים ותמונותיהם האיומות ,
אשר עליהם הָגָה לבי אימה זה ימים אין מספר , ואשר אָךְ למשמע אֶזְנִי
הרדתי ונבהלתי . אז ראיתי מה נאמנו דברי מִשַׁל הַקְּרַמְנִי : «המגורה
מפני הָרָעָה , רָעָה מִהָרָעָה עצמה» . הן בטרם ראיתי את הפראים ,
בעת זכרתים נבהלתי , ובלבי דמיתי אם אביטם בעיני , גם הבהלה
לבד תעשה אותי כלה , ועתה לא כן , תמונתם לא הפילה עלי כל
אימה ופחד , כי תמונת כל אדם להם , ואולי אנכי בבגדי המוזרים
ובכלי נשקי נתתי התית על ראוי יתר הרבה . אמנם לא תמונותיהם
הִנָּה הַכְּהָתָה לכל שומעיהם , כי אם מעשיהם המתעבים והנאלחים
הנה הנם הנותנים הַתִּיתָם בארץ החיים . ואם זכרתי תעבותיהם

התרוצצו בקרבי רגשי חמלה ונקם יחד , ואברך את ה' , כי לא
ראיתי בעיני כאשר זבחו שקוציהם .

ואחרי אשר נסעו מזה הפראים . הלכתי חמש למקום
התפת והבלהה . בלכתי ראיתי מראש גבעה , כי עוד שלש צנות
עוברות על פני הים , בלי תפונה היוגם המה על אי מגורי . בבואי
שמה מצאתי נותר זבחי תעבותיהם ושקוץ המשומם : עצמות
אדם , דם ובשר הסחוב כבלווי סחבות , על אשר התענגו הפראים
כחיתו יער . המראה האיום הזה הרתיה כסיר את כל קרבי , וברם
עורקי יקוד יקוד כיקוד אש , וכסער מהחולל נעור בקרבי רוח נקם
לנקום דם השפוך , ובהמי לא זכרתי ולא שתי לבי לאשר הרצתי
ברבי , לבלתי התעבר על ריב לא לי . רוחי שאפה נקם , וכל
מעיני היו לעצור בעדם בחזקה לבלתי יתעוללו עלילותם ברצח .
מהיום ההוא והלאה רבו שרעפי אלה בקרבי ומנוחה לא מצאתי .
כל היום הייתי סר וועף , גם בלילה לא שכב רבי וכצל כנשותו
נהלכתי , חלומות איומים וחזיונות זרים בעתוני . כל היום קודר
הלכתי במצוקות לב כאלה , גם על משכבי בלילות היו כל
מהשבותי והגיוני להכרית את זבחי האדם , וגם עשיתי פלילה ,
כי בכל פעלי לא ימצאו לי עון וחטא .

בהמשה עשר לחדש זיו — לפי העבון הימים אשר לי ,
קם רוח סערה , ולרגליו יצא הזיו ורעם נורא מאד , כל היום ההוא
וכל הלילה הקולות לא הרלו . ובעת ההיא אני קורא בספר ה' ,
לבבי הגה במפעלות אלוה ובמפלאות המים דעים , ונפשי , תפושה
בסתרי מזמותיה , הגביהה עוף מעל לכוכבי אל ותהוה נעם
בנעימות שמים , והנה קול שאון , כשאון קול תותת העורני מחלומי
הנעים . קול השאון הזה פלה כהץ את לבבי . בחרדה קמתי
ממקומי , ואעל במעלות החבלים על ראש הסלע . ברגע עליתי
נגה על עיני כנגה הברק , ואדע כי גם זה שאון תותת הוא מבשר ,
וגם בא ברגע הזה לאוני . הקשבתי ואשמע כי הקול מההלך מרוח
הים , מן המקום , אשר גם צנתי נהרפה בעזוז השבלת , ואדע

אל נכון כי שאון כלי תותח הוא , אשר הרעימו בני אניה סערה
לתת אות כי בצרה המה . למגנת לבי ולדאבון נפשי לא היה לאל
ידי לעשות מאומה לעזרתם . מי לא יודע דאבון לב הראה את
רעהו בצרה , ונפשו תכלה להושיעו , ואין לאל ידו ! נפשי עלי
אבלה , ינעתי באנחתי ומנוסה לא מצאתי , עד כי שבתו אל לבי
ואמר : מה תסכון למו אנחתי ומה מנהם יהלך כי אוגה נפשי ,
אחרי כי קצרה ידי להושיעם ? אפס זאת עשיתי , צברתי ענפים
יבשים הרבה ואבעיר בערה גדולה מאד , אשר גם רוח סערה לא
יכַבְנָה , כי אמרתי , אם אין לאל ידי להושיע למו , אולי ירחם
ה' עליהם , והמה יהיו לי לישועה . ברגע הזה בא לאוני קול
שאון תותח עוד הפעם , ואחרי כן נשְׁנָה השאון בלי חֶשֶׁךְ , ואדע
אל נכון , כי בני האניה ראו אור אִישִׁי . בערתי עצים והתהפכתי
שִׁבַע נדודים כל הלילה , כמתהפך על ערש דְּוִי , ועיני כלו מיחל
לבקר , הלילה הזה אֶרְךְ בעיני כשנות נצח , הָרוּת עמל ויגון .
כאור הבקר , בהביטי אחור וקדם , ראיתי דבר גדול על פני הים
לפאת מזרח האי , הבטתי מרחוק בקנה הראי ולא יכלתי הִפֵּר מה
הוא . אבל בעמדו תחתיו כיתר במקום נאמן , הבינותי , כי אניה
היא ונעצרה במקום ההוא . ולמען דעת אל נכון , רצתי לפאת נגב
האי אל מצוקי הסלעים , באשר שטטתני השבלת , וכלי נשקי
על שכמי , ואעלה על שֵׁן סלע גדול , ולמרת רוחי ראיתי אל נכון
(בקר לא עבות היה) כי אניה היא ומבקעה לבקעים . שטף המים
הכבירים והזרם החזק , בפגעים בסלעים המו רעשו מאד , זאת
ההטולה הגדולה אשר שמעתי , והסלעים , אשר היו לי לישועה ,
הן המה אשר נפצו את האניה . תכלית שדי מי ימצא ! הדבר
אשר היה כלי משחית להַבֵּל האומללים האלה , היה עזרתי
ומפלטִי !

אין אמר ואין דברים להביע מר רוחי ומרי שיהי , רגשי המלה
ותונה מלאו את כל חדרו לבבי , ולא מצאתי כל תנחומים לנפשי
הנוגה . כל היום הגה לבבי בְּאֶסּוֹן אשר קרה את האובדים ההם .

אבל

אבל כל הגיוני היו רק כמו שער בנפשי, ונכונה לא ידעתים... «הה
לו נמלט גם אחד מכל אנשי האניה, ואח לצרה נולד לי! «מר
צרחתי כגבר נואש, פרשתי בידי כל היום ואלך שולל ואשוטט
בכל החוף, אולי אמצא שאהבה נפשי — בן אדם כמני, אבל
הה — לשוא! אחד מהם לא נותר! רק גיית מלה אחד מצאתי
על שפת הים, ולא הפרתי מאיזה עם הוא, כי היה לבוש כמשפט
כל המלחים. בכיס מעילו מצאתי שני שקלי כסף, ואשליכם
כדמן על פני האדמה, כי מה יסכנו לי אלה? אך מקטרת, אשר
מצאתי, לקחתי לי.

בקום הסערה לדממה, כלתה נפשי לבקר את האניה
הנשברת, לא לשלול שלל, או לרכוש רכוש, כי אם אולי אמצא
בה אדם, אותו אציל ממות ולי אח יולד. ואכין לי בצנתי צדה
לדרך, גם את המחסת מהם וממטר לקחתי, לעבר עד ירכתי
האי צפונה, בבואי שמה, חפיתי לגאות המים, ולמחר בבקר
נסעתי אל האניה ואבוא אליה קל מהרה.

מראה איום ונורא. האניה — לפי בנינה הכרתי כי אני
ספרד היא — עמדה כנטועה במסמרים בין סלעים וכפים,
ירכתיה ובטנה התפוצצו לשבבים בהמת הילים, התרן הגדול
שבר, ונמש על הספון. בלכתי הלאה אל ירפתי הספינה
ראיתי — נפשי יוצאת בדברי — עוד שני מלחים מתים, סחבקים איש
בזרועות רעהו, ונמשים על הספון. לא אפונה, כי בגאות הים
ושטף עבר על פני הספון, מצאו למו קבר. דממת מות שררה
על כל פני האניה כעל שרה קטל. אך בלכתי הלאה שמעתי
קול כלב נובח, בבואי נגדו קשץ הימה ויצף לצנתי. לקחתי
אותו עמדי ואש אליו אכל ומשקה לשבור רעבונו וצמאו. אותות
תודתו, אשר הראה לי בהזות פניו, בעיניו ובקן קולו, החיו
רוחי הנכאה. ואמר זה הלקי מבל עמלי, כי הצלתי נפש היה
אחת כמות.

כל פלי הספינה משחחים היו במים, וזולת זאת לא היה

לאל.

לאל ידי לקחת מאומה , כי רָפָם היו כלים גדולים מאד . אך את
אלה לקחתי : שתי תבואת קטנות , קרן מלאה אבקת שרפה כעשרים
ליטרות , מלקחים אחרים , שני דורי נחשת , כיוור נחשת ויָעָה ,
אשר כבר כלתה נפשי אליו , את הרברים האלה לקחתי עמי
ועברתי לאי מגורי . בחצות הלילה באתי אל האי , ואשכב עד
הבקר בצנתי . שרם הבאתי את רכושי במערה , פתחתי את שתי
התבואות לראות מה בתוכן . בתבה האחת היו בגדים לא יקרים ,
שתי לטרות אבקת שרפה וצָמֵד נעלים . בתבה השניה מצאתי
נְטָפוֹת*) מלאות , ומגופותיהן מצפות כסף , שני סירים מלאות
מרקחת , פְּתָנוֹת טובות , מְטָפְחוֹת ידים , ארבעה מרבדים ,
ומִפְתָּחֵתם שלשה כיסים שקלי כסף וְעָדֵי זָהָב . לוֹ הִיָּה לאל ידי
פי אז הֵמַר המירתי את כל הכסף בער צָמֵד נעלים , או בער צמד
בְּתֵי רַגְלִים , אשר חסרתיו זה זמן כביר , כִּנֵּי הנעלים אשר מצאתי
בתבה הראשונה , גם שני הצפדים , אשר שלפתי מעד רגלי
המלחים המתים , היו נעלים המכסים רק את ראשי האצבעות . את
כל הרברים אשר מצאתי צָפַנְתִּי במערה , ואת הצְנָה משכתי אל
מקומה ואלך מהר למעוני .

הרכוש אשר מצאתי באניה , לא היה שכר לעמלי ולעבודתי ,
כי לא זאת היתה סגמת פני , ותוחלתי נכזבה . קויתי למצוא
את שאהבה נפשי — בן אדם , אוהב וְרָע , וריקם נתעה בשוא
שבתי למעוני . תוחלתי הנכזבה הגדילה חמת רוחי והכבירה מְרֵי
שיחי עלי מאד מאד . חיי היו עלי לטֶרַח , נלאיתי נשוא שבתי

* פֶּלֶאקְטֵנֶט אֶדֶר באונֶטן ביכסע . כלים קטנים שמישימים בהם נְטָף או
נפסי שאר בשם טוב לתת ריח , והוא מתכשיטי הנשים , גם להשיב נפש
מתעלף או החלש . ועיין אוצה"ש ב"ז שרש נטף ועד לזה «והיה תחת בשם
מק יהיה» (ישעיה ג' כ"ד) כי לפי דעת המבארים האומרים «נטפות» הם
מרגליות לא יזכר כל בשם בין תכשיטי בנות ציון שם בישעיה , ומה
זה יאמר והיה תחת בשם וכו' ?

בדר , ונפשי נקמה בְּחַיִּי , עד כי בחרתי לערות לַמּוֹת נפשי ,
רק להַמְלֵט מהאי השומם ההוא . יומם חשבתי מחשבות להחיש
פרות לנפשי מכור העני הזה , בחרתי לנסוע לארץ הפראים וזבחי
האדם , מלבלות כל ימי חיי בדר וגלמוד בישימון הזה , כי אמרתי ,
הלא טוב לי למות בין בני אדם , מלהיות חיי בודד כמני ? ומי
יודע , אורי אמצא שם ידים להַמְלֵט לארץ נושבת מבעלי מוסר
ודָעָה . לא שָׁתִי לבי אל הפגעים , הַכּוֹנִים שמה לצלעי , כי אם שויתי
תקותי לנגדי תמיד כי שם אמצא אניה , ובה אבוא לארץ נושבת .
מחשבות כאלה מלאו את כל הדרי לבבי ולא הרפוני רגע , גם בלילה
גזלו שנתו מעיני ואף אם ישנתי , לא מצאתי מנוחה מחלמות חזיונות
לילה . ויהי הלילה וארא בחלומי : והנה פָּרא אדם בא על אי
מגורי , ובפנים צהלות בא לקראתי , ויאמר להביאני בצַנְתוֹ לארץ
נושבת , ואיקץ . מאז והלאה צרר אותי רוח הרמיון בכנפיו ואמר :
אין זה כי אם ביד פרא אדם אֲנִי . כאשר עד כה נתנו הפראים
חֲתִיתָם עלי , וכל מאויי היו כי ירחקו מעלי , כן עתה בלתה
נפשי להם , ונפשי גרסה לתאבה כי יבואו על אי מגורי , כי
אמרתי , אולי תצליח לי לתפוש אחד מהם חי וַיֵּאֱמַן חלומי . כן
מחשבות האדם , אין חקר להנה , מאשר ינום לפני רגע כמנוסת
חרב , תכסף ותבלה נפשו אליו ברגע השני כמו למחמד עיניו .
כשתי שנים הלֹךְ הלכתי יום יום מערבה ונגבה לראות אולי באו
הפראים , אבל לשוא , גם עקבותיהם לא נודעו ; ובכל זאת לא
נִלְאַיתִי נשוא ללכת שמה שתי שנים חנם , ועבודתי בלי שכר
לא היתה עלי לטרח , כן חזקה עלי תשוקתי ! —

יז

ר א ב י נ ז א ן ע ש ה מ ל ח מ ה א ת ה פ ר א י מ • ז מ ט ל ה ר ג
ח ש ך מ מ ו ת •

תּוּחַלַּת מְמִשְׁכָּה מְחַלָּה לֵב וְעֵץ חַיִּים תֵּאָוֶה בָּאָה
(מְשַׁלֵּי י"ג, י"ב)

שנת העשרים וחמש לימי מגורי על האי קרבה ובאה,
שנת שמורים היא לי להפיק תוחלתי הממשכה זה ימים כבירים,
תוחלתי — אשר עיני כלו מיחל שנים רבות; תוחלתי — אשר
בעבורה כליתי כחי והיא נכזבה, ועתה כאשר אמרתי לה נואש,
הנה היא באה, אין זאת כי אם אחרי אשר נצרפתי בכור העני
זה חמש ועשרים שנה, ונרצה עוני ומלאה צבאי, אז באה
העת לחנני.

ויהי היום, יום לא עבות, בהר בשחקים, ואנכי נצב על
המצפה אצל מעוני ומביט בקנה הראי על פני הים ההולך בשובה
ונחת, ופניו כראי מוצק, וארא, והנה על החוף לפאת מעוני,
עומדות חמש צנות ריקות, אין בהן כל איש • אף אם כבר
הספן הסכנתי ולמדתי למראות כאלה וגם הפיתתי להם עתה בכליון
עינים, בכל זאת נבהלתי למראה עיני; בלי שפק, על כי
מספר הראים היה רב מאד, כי אנסה אליהם דבר • חיש מהר
הוכן הסוכך, ואמהר לעלות עוד הפעם על המצפה, וארא
כשלישים פראים מחוללים במחולות פְּכָדוֹר סביב למדורת אש •
בכרותם את המחולות, סחבו מצנותם שני אסירים בנחשתים
ויובילום כשה לטבח • את האחד הפז בבול עץ וימת כרנע,
ושלשה פראים התנפלו עליו כפריצי חיות וישסעוהו כשסע הגדי,
והנשארים הכינו את הנהחים לזבח שקוציהם • המראה האיום
והמוזר הזה כסך בקרבי רוח עברה וחמת פתנים, רוחי הָמָה
בקרבי

בקרבי כהמות ימים ועורקי הלמו כהלם פעם, ובהם עברתי
שכחתי את נפשי, ולא שמת לי לבי אל הרעה אשר נגד פני,
ואכרתי יעבור עלי מה, תמות נפשי עמהם, אך פלא אכלא את
שואפי הרצה להתעולל עלילות ברשע כאלה! אולם מראה הדש
נתן עלי עבותים מבלי הניע רגל מקום מצבי: האסיר השני,
אשר שכב עד כה כבול עץ ובלי כל הנועה כאבן דומם, רק
עיניו נעות ונמקות בחוריהן, בראותו כי היש מהר ישתה גם הוא
את כוס רעהו; והנה כאשר פתחו רגליו מן האזקים להובילו
לטבח, ובעוד כמה עשים הגה והנה, וישמש מידם בהפזון וינם,
וישם פניו למקום מושבי לבבי פחד ורחב, גיל ורעדה יחד
מלאו את לבי, גיל — בראותי, מט להרג נמלט מידי הורגיו,
ורעדה — פן יגדו כלמו לרדוף אחרי הפליט, ובי ובמעוני
יפגיעו עוני. אולם מהרה ראיתי כי לחנם פחדתי, כי רק שלשה
מהם רדפוהו, והוא היה קל ברגליו וגם הרעה נגד פניו עשתה לו
כנפים, עד כי ברגע קטן הרחיק מפניהם ככברת ארץ, ולבבי היה
נכון בטוח אם תהיינה רגליו אמונה, אך עוד רגעי מספר, ימלט
אל נכון מידי רודפיו.

בין מעוני ובין מקום זבח הפראים היה מפרץ קטן, כאמור
למעלה, בבוא הפליט אליו לא התעשת גם רגע ויקפץ במים
וימהר לשחות נפלאות כדג, ובהגיעו לעבר השני, אחז דרכו
כבתחלה וירץ כאיל גם עתה, ויעבר חלקה גדולה, בעוד שנים
מרודפיו עברו את המפרץ ברב כח ועמל. השלישי לא ערב את
לבו לשחות וישקף רגע על הפליט, וישב בשובה ונחת אל אחוזת
מרעיו עריצי האדם, ולא שָׁת לבו אל שני רעיו.

עתה, עתה אמרתי בלבי, עת לעשות! הנה היום שקויתי
להפיק מאויי! עוד לא כליתי לדבר אל לבי ותצלה עלי רוח
גבורה, אשר כמוה לא ידעתי טיוס הולדי. כרעם בגלגל נתתי
בקולי על הפליט «הרף!» אם כי לא הבין דברי, בכל זאת קולי
המוזר לו אכף עליו לעמוד ולהפך פניו אלי, וכאשר התבוננתי

הפילה.

הפילה חוות פני עריו אימתה ופחד יתר הרבה מאימת רודפיו ,
מללתי ברגלי , קרצתי בעיני והניפותי ידי , חתרתני בכל עז
להשכילהו בינה כי עומד אנכי לעזרתו . אז שאף רוח ואמץ לבו
ויעמד , ואני , בהמת כחי רצתי אל רודפיו , ואסגר עליהם את
הדרך . את הראשון הרצתי את גלגלתו בעבי . גבי קנה הרבה אשר
בידי , כי יראתי לרב בכלי נשקי , פן ישמעו מרעיו את הקול
ויתאספו כלמו . השני , בראותו כי רעהו נפל שדוד , עמד ממרוצתו
וידרך עלי קשתו , אז לא יכלתי להתאפק עוד , וטרם פלה לדרך
קשתו , חלפהו כרור העוזרת , אשר יריתי מבלי החטיא , ויפל
גם הוא שדוד לרגלי . הפליט נבעת ונבהל ממראה עיניו , כי
לא נסה בזאת , ויעמד על עמדו כאיש נרהם מבלי דעת פשר
דבר אשר נעשה הנה , האם לעזרתו הוא ומלאך מושיע
אני ? או לרעתו ומלאך משהית אני ? עשיתי אות בירי לגשת
אלי ובלי חמדה סר למשמעתי , בצעדו צעדים אחדים עמד ,
ויצעד עוד צעדים אחדים ויעמד שנית , ויבט עלי בתחנונים
ובהרדה , ואף כי לא הבנתי דבריו , בכל זאת המו מעי בקרבי
בשמעי כי יחנן קולו , כי ירא פן יוסת בירי כרודפיו , לכן ינעתי
בכל מאמצי כחי לחזק ולאמץ את לבו ולהשכילהו כי טובתו אנכי
דורש , ואעש אות שנית לגשת אלי . אז הלך אלי ברוח נכון ,
אך בצעדו כעשרה צעדים , ויקד וישתחוה , ואבינה כי בזאת
אבה לתת לי אות על תודת לכו , אשר פדיתיו מרדת שחת .
ובראותו את אור פני , ננש אלי ויפל אפים ארץ וינשק את עפרה ,
ואחרי כן כפף את ראשו ויקח את רגלי וישם על צוארו , לעשות
אות כי נשבע להיות לי עבד עולם , הקימותיו מן הארץ והשכלתיהו
כאשר יכלתי , כי אין לו לירא מפני מאומה , כי טובתו ולא רעתו
אנכי דורש . איה לשון למודים למלל , או לב רגש לרחוש עליצות
נפשי , בראותי , כי עוד לא אהיה גלמוד ולא אשב עוד בדר .
עתה נקנה תקותי אשר קויתי זה עשרים וחמש שנים בכליון
עינים !

בין כה וכה ראיתי , כי הפרא אשר הכותי בעבי גבי קנה
הרבה , עוד כל נפשו בו , ויתנער סעפר ויבקש לקום על רגליו .
הראיתי זאת להפרא הפליט בתנופת ידי , והוא בקש לחות לי
מחשבתו בדבר שפתים , אבל לא שמעתי שפתו ; אולם קולו קול
אדם , אשר שמעתי היום בפעם הראשונה , בתקופת עשרים וחמש
שנים , ערב לאוני כרננת בני אלהים וכקול אל שדי בדברו ,
ולו היתה עת מצוא , כי אז הספתי פני הדבר להציל מפיו דבריו
הנעימים לאוני כל היום . בראות הפרא , כי לא אשמע לשונו
ויעש אות כי את הרבי הוא מבקש , ובתתי לו רץ אל אויבו בחמת
כחו , ויכרת את ראשו פעם אחת , ולא שנה לו . בצחוק נעים
שב אלי , ויצק לרגלי את הראש ואת החרב בנאון והור , לאות
על תקף נצחוני , בשיתי לו אות כי ילך לרגלי , בקש ממני —
כן ענתה הכרת פניו — כי אתן לו רשיון להביט בפני המומת בקנה
הרבה , כי פליאה דעת מנו איכה הומת בעמדו רחוק ממני מרחק
רב . הפך אותו הנה והנה , ויבקר את הסכה בחוהו , ולא יכל להשיב
אליו רוחו ונשמתו מרב התמהון . בשיתי לו אות שנית ללכת אחרי ,
השכילני כי לנו המשפץ לקבר ראשונה את החללים , למען משמרת
נפשנו , ובעוד כי נפלאתי בקרבי על תבונתו הרבה , הפר בידו
שני חודים חיש קל אשר לא יאמן כי יספר , וישלך שימה את
הפנרים , גם כן חיש מהרה , עד כי כל הדבר לא מלא , כי אם
רנעים אחרים . ואחר כן הלכנו אל המערה , ואתן לו פת לחם
לסעוד לבו , גם ענב אחד ומים נתתי לו , ונתתי לו אות לשכב על
משכב תבן העשוי לרבר , ויעש כאשר צויתיו וישכב , והקשת
והחצים , אשר לקח מאויביו , הניח לצדו , כאיש מלחמה .

יה

ר א ב י נ ז א נ ק ר א ש ש הפרא "שִׁשְׁבַּצַר"
ויוורנו בחקות חיי אנשי מוסר וְדַעָה ודת אלוה :

קוראי דברי ! לשוא יהיה עמלי להביע לכם רגשי לבי
בהבימי על הישן ארצה • כל הדברים ינעים , כל שפה קצרה ,
גם שפת נאמני ארץ לא תעצור כח למלל אף שמץ מנהם , גם לב
הַגֵּשׁ כזה אֵין כי ירחש את אשר רחש לבבי , כי אם איש ,
אשר היכמני משלח ונעזב במדבר המש ועשרים שנה ברד ,
גלמוד בתהו לא דרך , בלב הים הגדול , אשר אזלת כל תקוה
ונכזבה כל תוחלת לשוב ולראות פני ארם , ועוד בחיים חיתו ,
והנה פתאם הקרה ה' לפניו איש רעים , ואולי גם אוהב נאמן ,
הוא לבבו יבין רגשי לבי • מה אֲשׁוּהָ ואדמה בכל הסודות תבל
לאוהב נאמן ! לא יערכנו חסן רוזנים ולא יסֶלֶה באוצרות נדיבים !
אוצר כל חמדת שמים הוא בתבל ארצה , ותנחומות אֵל כל ימי
חיינו במחשכי ארץ ! הגיונות כאלה כצפרים עפות , רצוא ושוב
עברו , בחדרי לבבי , ועיני לא שבעו מהביט על השוכב
ארצה וְנָם שנתו בטח ושאנן •

תאר פניו לא היה פרוע ולא נורא על ראיו כשאר הפראים ,
ונהפוך הוא , אמונה , תם וצדק מבעד פניהו נשקפו • איש
מִדָּה , בריא וחסון כאלון , כבן עשרים ושש שנים • עור בשרו
לא היה שחור , כי אם צהוב כזיתים , קוצותיו תלתלים שהורות
כעורב , מבעד למצחו הרחב והמצוק נשקפות שתי עינים נוצצות
כברקים ומשיקות צדק , אהבה , חן ונעם ; אפו יפה וקצוב לפי
מדת פניהו , ומבינות לפיהו הצר , נשקפות שתי שדרות שְׁנִים
לבנות כשן • פָּלוּ יפה ומום אין בו !

אחרי אשר התבוננתי אליו עת לא מעט בחן ואהבה ,
הלכתי לחלוב את גדיותי בנגרה הקרובה • ואך התלתי לחלוב •
וארא כי הלך הוא וקרב אלי , כי לא ישן , רק הבליג ויִנְפֵשׁ

מעט • בגשתו אלי , ראיתי פניו כלו אומר לי כבוד ותודה ,
וישנה עור הזעם את אותותיו לְעֵד , כי עבדי הוא , ובראותו כי
את אותותיו לא נִפְרַתִּי , וכי מצאתי בו חֵץ . הופיעה על פניו
נהרה וגיל .

ראשית כל ישעי וחפצי היתה להשכילהו וללמדו את לשוני ,
למען נוכל לְגַלוֹת אִישׁ לרעהו את מחשבות לבנו , על נקלה •
בתחלה השכלתיהו , כי אקרא את שמו «יֵשׁ בְּצַר» זה שמו
אשר פי יקבנו מהיום והלאה , וזה זכרון לְזִכְרֵ הַיּוֹם , הוא יום
הַיֵּשׁ בְּצַר , אשר בו הרחיב ה' בְּצַר לִי , ויתן לי ראש מאויי—
אח ורע נאמן • גם גִּבְרַתִּי חִלִּי ללמד לשונו דְבַר המלות הדרושות
לנו בכל עת ורגע , ולשננן לו היטב , כמו «אדוני» — בתהלת
דברו אלי — «הן , לא , אָכֹל , שְׁתֵּה , לַחֵם , מִיִּם , אִישׁ , עוֹ , עֲנָב
והלב» ועוד רבות כאלה •

בלילה הראשון לְנו שנינו יחד במערה , בבקר השכמנו
ללכת למעוני • בעברנו דרך קבורת שני הפראים המומתים , שָׁם
לִי יֵשׁ בְּצַר אֹתִי , כי הפצו להעלות את החללים מקבריהם
ולחכין לְנו אֶרְחָה ; אולם בְּעֵנֹת לוֹ הִכַּרְתִּי פָנַי כִּי נִפְשִׁי
געלה בזאת , נחם על מחשבתו , וּבְצֹתִי אֹתוֹ ללכת הלאה ,
סר למשמעתי ולא מרה פי •

בבואנו אל מצודתי לא שבעה עיני מראות , כי כל אשר
ראה , הרש היה בעיניו , אולם לא נתתי לו זמן גם להעיף עינו
במו , ואתן לו אות ללכת שְׁפִי ולהתבונן מעללי אויביו • למשוש
לבנו ראינו כי אחד מהם לא נותר , בלי שֶׁפֶק , לא דאגו ולא
שמו לבם לאבדן רעיהם • ולמען דעת הדבר אל נכון , הלכנו
שנינו חֲמִשִּׁים אל מקום המועדה לִפְרָאִים , מלבד הקשת והחצים אשר
לקח מאויביו נתתי לו הרב וקנה רבה , ואני לקחתי לי כלי
נשק אחרים , אולם לחנם הִרְדַּנו את כל החרדה הזאת , כי לא
מצאנו שם כל נשמה , כי אם שרידי זבחי שקוציהם • געל
ופלצות מלאו כל חדרֵי לְבָבִי למראה עיני , ועשׂבצר הביט על

זאת ברוח שקט ושאנן , כאשר יביט איש על כלב מת • באותות
אשר עשה לי בתנופת ידיו ובהזות פניו , הִרְאָה אותי לדעת ,
כי שלשה מבני עמו מתו במקום הזה , מות המרורים , והוא
גם הוא , לולא נמלט נפשו , כי אז שְׁתָּה גם הוא את כוס החמה
אשר שתו שלשה אהיו , וכי בני עמו עשו מלחמה את עם פראים
עריצים ועצומים מהם , ואויביהם שבו מהם שבי גדול , ורבים
מבני עמו הובלו לטבח במקומות ממקומות שונים • על פי פקודתי
אסף את שרידי עצמות הטבוחים וישרפם • גם עתה עוד לא זר
מתאותו והתאוה תאוה לאכל את בשר החללים , כי למד לזאת
מנעוריו ולא על נקלה יִפְתַּח מנהג רע , אשר הכה שרש בלב
האדם מנער , אך כאשר לטשתי עיני לו , נסוג אחור ממחשבתו
וישב לעשות מלאכתו •

בכלותו מלאכתו לשרף את החללים שבנו למעוני • בבואנו
למעוני וירא את רכושי הרב והסדרים הנעשים בטוב טעם ודעת ,
היה כהולם , ויפג לבו מרוב תמהון , כי מעולם לא ראה כזאת ,
ובלי שִׁפֵּק הייתי בעיניו חזק ועשיר יותר מִה קָאָ צִי קָ ע*) .
ראש כל דבר בקשתי לו בגדים , אשר יאותו לו לפי קצב גויתו ,
אבל מכל הבגדים אשר נמצאו אז תחת ידי לא נמצאו לו כי אם
מכנסי המלחים , לכן בלי חמדה שִׁבְּתִי למלאכתי , לתפור בגדים
לכסות בשרו , כאשר יאתה לו • מעיל קצר מעורות גדיי עזים
ומנבעה מעור ארנבת , הנה הנם הבגדים אשר הכינתי בראשונה
לשש בצר • מה עלץ לבבו בראותו , כי גם הוא לבוש
כאדניו , אולם מראהו והאר פניו בבגדים אשר לבש מלא פי
שחוק , כי לא נִסָּה באלה ולא לְבָשׁוּהוּ**) , ולא אפונה כי גם
עצוב רוח מלדה , אשר מעולם לא עבר צחוק על פניו , צחוק
עשה לי מראהו המוזר לבגדיו • בתהלה היו בגדיו לו משא
לעיפה

(* מושל הפראים נקרא בן בלשונם •

(**) : ח קליידטטטן מיהנן ניכט וכן מבארים חז"ל במדרש הפסוק צדק

(מ)

לבשתי וילבשני (איוב כט יד)

לעיפה , אחרי אשר לא גסה באלה , רגע קָחצו בית היר ממעל
לשכמו , רגע מתת לזרועו , ועל כל , לא יכל מלט המשא לרכוס
את המתנים ובתי הידים , אך איה אפוא מורה משכיל כהזמן ,
המורה דעת מבלי החטא גם לנבונים גם לפתאים . בתקופות
הימים למרו ידיו ואצבעותיו ללבנש בגדיו ככל האדם . כמו
הנערים , הבאים בצבא מלחמה , יחשבו בראשונה , בלבשם
את בגדי אנשי הצבא הצרים , כי ברזל באה נפשם , ובגדיהם
הגם מהנק למו ובתקופת הימים מתרפקים עליהם , כעלמה על דוד
נעוריה , ולא ימירו אותם בבגדי חופש ובמחלצות הורים וסננים .
טרם בחנתי את לבבו וכל עוד לא ידעתי את רוחו , יעצוני
כליותי , מראגה לנפשי , להכין לו מקום לבדו , ולי לבדי , ואם
לו אהל בין מעוני ובין מצודתי , ובלילה סגרת מעוני סגור ומסגר .
אך בזמן לא כביר ראיתי כי להגם הרדתי אתיכל החרדה , בראותי
אל נכון אשר ש ש ב צ ר עבר נאמן הוא לי ואוהב אותי באמת
ובתמים , עד כי נקל היה בעיניו לתת נפשו כפר נפשי . קץ לא
היה לעליצות נפשו , בראותו כי מצא חן בעיני , וראה אני את
פניו בתרועה , ופקודתי שמרה רוחו מבלי נמות ימין ושמאל .

יום יום רדפתי בכל עז להטותו מן הדרך אשר הלך עד כה ,
לבלתי ישא עיניו אל גלולי בני ארצו ולא יזנה אחרי שקוצי בני
עמו . בהטותי לו אכל להם וחלב , טבלתי אני פתי בחלב ראשונה ,
למען יראה ממני וכן יעשה גם הוא . בעת האכל נתן לי אות
להשפילני , כי להמי ערב מאד לחצו . ויהי היום , ונפשי תאבה
לאכל בשר , אך לא היה נכון תחת ידי , ונלך שנינו , אני
ו ש ש ב צ ר לקחת או לצוד גדי , בלכתנו למצודתי , פגשנו עז
ושני ילדיה רובצים תחת עץ . שמתי לו אות לעמוד תחתיו ,
ויריתי עז קמנה . ש ש ב צ ר התגעש ורעד משאון כלי הנשק ,
ובלי הפצו מששה ידו את הזהו תחת מעילו , לראות אם לא פלה
הכדור את הזהו . כי מאז ראה את המכה בהזה הפרא המומת ,
דמה בלבו כי כל כדור לא יניה מקנה הרבה , כל עוד לא בקש

לו חָזָה לַמַּטְרָה , וַיִּחְשַׁב , כִּי עִם לִבִּי לְהַסִּירוֹ מֵעַל פָּנַי , כַּאֲשֶׁר
הַסִּירוֹתַי אֶת אוֹיְבָיו . כֵּן הַבִּנְתִּי אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ , כִּי בֹא אֵלַי בְּרוּחַ
נִכְאָה וַיַּחֲזֵק בְּרַגְלֵי וַיִּתֵּן קוֹלוֹ , אֲמַנִּם בְּלִשׁוֹן נִלְעַג אֵין בִּינָה , בְּכֹל
זֹאת יָדַעְתִּי נֹאמְנָה כִּי הוּא מִתְחַנֵּן וּמִבְקֵשׁ עַל נַפְשׁוֹ , בְּפָנִים צוֹהֲלוֹת
אֲחֻזְתָּיו בְּיָדַי , וְאוֹלִיכָהוּ אֶל הַגְּדֵי הַמָּפָה , וַיִּבְקֹר אֶת הַמָּפָה , וּבְעוֹדוֹ
בִּקֵּר מִלְּאֲתֵי אֶת קִנְיַת הַרְבֵּה בַסֵּתֶר , וַאֲצוּהוּ לְשֵׂאת אֶת הַגְּדֵי . בִּלְכַתִּי ,
רִאִיתִי צִפּוֹר גְּדוֹלָה רַחֲוֵקָה מִמֶּנִּי כַמַּטְהוּי קִשִּׁית , וַאֲקִרָא לְשֵׁשׁ בְּצִר
הַהוֹלֵךְ דְּרַגְלֵי , וְעִשִּׂיתִי לוֹ אוֹת לְהַבִּיט אֶל הַצִּפּוֹר , אֶל קִנְיַת הַרְבֵּה
וְאֶל הַקִּרְקַע תַּחַת הָעֵץ , וְאֶדְמָה כִּי בִּאֲרָתִי לוֹ מַחְשַׁבְתִּי הֵיטֵב ,
וְאַרְבֵּ , וְהִנֵּה הַצִּפּוֹר נוֹפֶלֶת תַּחַת הָעֵץ , וְשֵׁשׁ בְּצִר הַנִּבְעֶת נִפְלֵ
מֵאֲחֵרַי . בְּרֹאוֹתוֹ כִּי לֹא עִשִּׂיתִי מֵאוֹמָה , כִּי אִם אֲשֶׁר לְחֻצְתִּי בְּיָדַי
אֶת קִנְיַת הַרְבֵּה , עַל כֵּן דָּמָה כִּי הוּא מִקּוֹר הַכְּלִיּוֹן , הַמְּצִרָה כְּלִיּוֹן
וּמוֹת עַל כָּל סְבִיבָיו , מִקְּרֹוב וּמִרַחֲוֹק : בְּרַב פֶּה הַעִירוֹתַי
מִתְרַדְּמָתוֹ , וְאֶמְצֵתִי אֶת רוּחוֹ . זִמֵּן כְּבִיר לֹא הִרְהִיב עֵז בְּנַפְשׁוֹ
לְגִשֵׁת אֵלַי וּלְגַעַת אֶת קִנְיַת הַרְבֵּה , וְלֹא אֶחֶת וּשְׁתִּים , בְּאֲחֻזֵי אֶת
קִנְיַת הַרְבֵּה בְּיָדַי וְהוּא עֹמֵד לְנִגְדֵי , הַתְּחַנֵּן אֶל כְּלֵי הַנֶּשֶׁק בְּמִוְרָא
וְרַעְדָה , לְעוֹרֵר עֲלָיו רַחֲמִים .

בְּבוֹאֵנוּ בְּמַעוֹנֵי הַכִּינְתִּי אֶת הַגְּדֵי לְאַרְחָה לָנוּ , וְאֶבְשַׁל בְּיוֹם
הַהוּא נִתַּח מוֹב . גַּם הַבֶּשֶׂר , גַּם הַמֶּרֶק עֲרִבּוּ סָאֵד לְחַפּוֹ ; אֲבָל לְאֹכֵל
אֶת הַבֶּשֶׂר עִם מֶלֶח כַּמֶּנִּי , הִיָּה לוֹ לְזֹרָא , וְלֹא עֲצַרְתִּי כַח לְהַמּוֹת
לְבָבוֹ לְזֹאת . לְמַתֵּר צְלִיתִי צְלִי וְתַהִי הַמִּלְאָכָה הַזֹּאת נִפְלֵאת בְּעֵינָיו
הַיּוֹם , כַּמִּלְאָכָה הַבְּשׂוֹל אֶתְמוֹל . קִשְׁרָתִי אֶת הַבֶּשֶׂר בְּחַבֵּל וּמִשְׁנֵי
עֲבָרֵי הָאֵשׁ הִקְעַתִּי שְׁתֵּי יִתְרוֹת , וְעֲלִיהֶן הִנְחֵתִי יִתְדֵי שְׁלִישִׁית
לְרִחֵב , וְאֶקְשֹׁר אֶת הַחֲבֵל עִם הַבֶּשֶׂר בִּיתְדֵי הַשְּׁלִישִׁית , וְאֶסַּב אֶת
הַבֶּשֶׂר עַל הָאֵשׁ בְּלֵי הַשֶּׁךְ , אִם כִּי דָבָר נִקְרָה הוּא לְהַבִּין , בְּכֹל
זֹאת נִפְלֵאת־הִיָּתָה בְּעֵינָיו , וַיִּנְעַר רֹאשׁוֹ וַיִּשְׂרַק בְּשִׁפְתָיו מְרַב הַתְּמַהוֹן .
בְּאֹכְלוֹ אֶת הַצְּלִי גָלָה לִי אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ בְּאוֹתוֹת בְּאֵר הֵיטֵב , כִּי
כֹּא יֹאכֵל עוֹד בֶּשֶׂר אָדָם לְעוֹלָם , כִּי בֶשֶׂר הִיָּה מִתּוֹק לְחַפּוֹ יוֹתֵר
מִבֶּשֶׂר אָדָם .

אֲוֹלָם בּוֹזֵאת אֲשֶׁר לְמִדְתֵּי פִּיו לְאֹכֹל וּלְשִׁתוֹת כְּכֹל הָאָדָם ,

נפשי עוד לא נמלאה , כי ידעתי אשר עלי המשפט ללמד גם
את ידיו לעבודה • דמותי גם עשיתי , ולבבו היה נכון וכשר
להבין בלמודים אשר למדתיו , עד כי בזמן לא כביר ידע לרוש
בר לזרות במזרה , לשחן קמח , ללוש בצק ולאפות לחם כמוני •
סהיום ההוא והלאה בטחתי בו ועזבתי אליו כל יגיעי , גם בעבודת
השדה עשה חיל עד להפליא • ברבות בני ביתי ורבו אוכלי לחמי ,
ראיתי , כי עלי לחרוש ולזרוע חלקת שדה גדולה , מאשר הרשתי
וזרעתי עד כה , אולם כי ששב צר היה שקד ומהיר במלאכתו ,
כליתי עבודתי מהרה • גם ראיתי כי השוב אשר עשיתי עמו ,
והחרדה אשר הרדתי אליו נגעו בלבבו , ויעירו את רוחו לשקוד
על עבודתי , להיות חיד על דברי ולהשיב לי אהבה אל חיקי •
יום יום נגלו לעיני יתר הרבה נדבות רוחו , הם לבו , צדקת
נפשו ודבקו בי בלב ונפש ; לכן גם לבי נשאני , להשיב לו אהבה
אל חיקו , ואהבתי אותו בכל לבבי ונפשו , כאשר יאהב איש את
אחיו בן אמו •

גם בשפת בני עמי , אשר למדתיו עשה חיל • מלבד
השמות הדרושים לחפצנו באי מגורי , אשר היו ערוכים ושמורים
בלבו , ויבטא בשפתיו חיש קל , הצליחה לשונו גם לדבר נכונה
על פי חק ומשפט הלשון , ואם כי לא מהר לדבר צחות ,
בכל זאת היה נקל לשמוע שפתו • והוא גם הוא התענג על ניב
שפתו ענג רב , עד כי לא שבעה לשונו מלהגות ריק כל היום
ולבטא בשפתיו לא להועיל , כי אם ללמד לשונו דבר , ויאכף
על פי כל היום לתת לו מענה על כל דבריו • בלי שפק , האיש
הראה חיים באגודת בני אדם היתה זאת לו למרח להעיר אזנו
לשמוע דברים אשר אין להם שחר ; אבל מה נמלצו מדברותיו
להגי , אחרי אשר זה המש ועשרים שנה הלפו ולא שמעתי קול
אדם , ואיש לא היה לי לנסות אליו דבר , ודשוני כמעט נאלמה
רומיה , ועתה עתרת דבריו , אשר העתיר עלי , עמדה לי להשיב
הרבור ללשוני ולרובב שפתי , אשר כמעט לא ידעו דבר • בשיח

הראשון אשר המתקנו יחד, נגלה לי כי כבר היה לא אחת ושתיים
על אי מגורי עם שאר זובחי אדם מבני עמו, גם לא שכח עוד
את המקום, באשר אכל את זבחי שקוציהם עם אהוזת מרעיו.
שאלתי את פיו כמה מרחק האי מארץ יבשה, מְגֵרֵי האיים האלה
מי המה, ומי העמים הנוגעים בנחלת בני מולדתו? ובעברם
בצנות אם יקרה כי תטבענה צנות בים? והוא השיב לי דבר,
דבר על אֶפְנֵיו, ודבריו נתנו תקוה בלבי, כי בו אמלט מן האי
השומם הזה, אם עתה מקרוב או לימים יבואו: ואזכר את החלום,
וירחב לבי.

יט

אמונת הפראודת אל אשר הורהו ראבינזאן —
אהבת הפרא לארץ מולדתו — בנות צנה שנית.

אחרי אשר אני וששבצר שמענו איש שפת רעהו, אמר לי
לבי כי גם בזאת אשר למדתי ידיו לעבודה, עוד לא מלאתי חובי
אשר עלי, לעשות לרעי, בעוד לא עשיתי מאוסה לרוחו ונפשו,
כי עורנו נתעה באמונת שוא ונבער מדעת אלהי אמת: אך לבלתי
זרוע אל קוצים, נתתי לבי לחקור ולדרוש ראשונה היטב הגות
לבו ורעו בדת אלהיו, למען אדע את הדרך אלך בה להפנותו מן
דרך התועה, אשר גדל בה מבטן אמו, ואז אנסה להפנותו לדרך
האמת ולהורותו דת אלהי אֶמֶן, כי ראיתי, אם אחפז ואחיש מעשי,
אהבל הפצי בידי, כי לא דבר נקל הוא לעקור אמונה מלב איש,
אשר הכתה שרשיה בלבו מני אז ראה מאור ושמש; לכן לא
בחפזון ובהלה, כי אם בשובה ונחת, בדעת והשכל יצלה
חפץ בזה.

בשאלי את פיו: מי ברא את השמים ואת הארץ וכל היקום
היו דבריו מעטים לאמר: «בַּעֲנַאֲ מִן קִקְע» ובבקשי ממנו בינה
כי יבאר לי היטב פֶּשֶׁר השם הזה אשר בְּטָא, מה הוא ומי הוא אם

ידע? הַכְּבִיר מלים בשפת עלנים, אשר עמל היה לי להבין פְּלִמוֹ, רק שמץ מנהן לקחה אזני, ואלה הן: «בַּעַנְאִמוֹקְקָע איש זקן הוא מאד, שָׁב וישיש, פְּבִיר ימים מְהִים, מהשמש, מהירח ומן הכוכבים. הוא יוצר כל היצורים, וכל היצורים יקראו אליו «אָ!» — מתפללים אליו, אבל אין רואהו ואין דובר עמו דבר, ולא ישמע תפלת כל איש, כי אם תפלת הָאָוּאָקְאָקְעֵן*); המה יעלו על ההר הגדול אשר שם מְשַׁכְּנוּ, ידברו עמו ויקראו אליו «אָ!» ולתפלתם אזני בַּעַנְאִמוֹקְקָע קשובות, והמה ישיבו אל בני האדם פקודתו ומצותיו. אלה הקרי לבו ודעותיו בדתו ובאלהיו. בשאלי אותו: «לאן ילכו בני האדם אחרי מותם?» השיב לו בתם לבבו «אל בַּעַנְאִמוֹקְקָע».

אז ערבתי את לבי לנסות אליו דבר. ראשונה השכלתיהו בינה כי בלשוננו בורא כל הברואים יקרא «אלהים», הוא אל מְסִתֵּר ונעלם מעיני כל בשר, כי הוא רוח ולא בשר; הוא עצם נשגב, נשגב מדעת אָנוּשׁ ובינת אדם, חזק ואדיר, אשר פל יכל ואין דבר נמנע ממנו; הוא ברא תבל וכל צאצאיה, והוא השליט בה בהכמתו ובתבונתו הנשגבה. כל אשר בידנו מירו נָתַן לנו; מלוא כל הארץ כבודו, ועיניו פקוחות על כל מצעדי גבר ומעלליו, ובכל זאת אין ראהו, אך מי אשר עיניו לא פָּחוּ מראות ולבו לא השמן מהשכל, רָאָה עין בעין ומבין, כי יש אלוה אדיר ומושל בשמים ובארץ, כי השמים והארץ, השמש והירח, הכוכבים וכל אשר עינינו ראות, פְּלִים יענו פה אחר «יש אלהים!» כי מבלעדי אל, מי ברא את כל אלה? הַתְּעֵשֶׂה סֶפֶה או מלונה קשנה בלתי ידי אמן, אף כי התבר הגדולה והרחבה הלזו ומלאָה? מי ברעדו שם הַמְּשִׁטֵּר הנכון בארץ ובכל צבאיה, בקטן כבגדול, ורנע לא נעדרו? מי זולתו, יפקד על השמש להאיר יומם ועל הירח להגיה אורו לילה? מי

יאכף עלינו לשמור משמרם, לבלתי ימהרו ויאחרו צאתם ובואם
מדי יום ביום ומדי שנה בשנה? בדעו, מי ישלח ברקים, מי
ירעם בקול גאון, מי יעלה נשיאים מקצה הארץ להמטיר על פני
האדמה מטרות עז? ומי בלעדי אל, ישמר חקות העתים מראשית
השנה ועד אחרית השנה, אביב וקיץ הרף וסתיו יקיפו שנה בשנה
ולא יעבטון אורחותם? ועתה התעצר כח עין בשר להשגיח על כל
אלה רגע אחד, ולשמור לנו המשמר הנכון הזה בארץ, מאז
הוסדה ועד עתה? על כן הראנו לדעת כי האלוה האדיר הזה,
רוח ולא בשר הוא; ולכן נעלם הוא מעיני כל בשר; הוא נמצא
ואין עת לראשיתו ולאחריתו; טוב ומטיב לכל ברואיו, ועיניו
תמיד פקוחות על כל יצוריו, כי אם יגרע רגע עיניו מהם, יגוע
כל בשר יחדו, והתבל תשוב לאזם ואין וכל הנעשות בתבל,
גם הרעות נגד פנינו, הנה רק לטוב לנו, ואם עמל הוא בעינינו
לדעת זאת, האם נפלאות היא? האם ימצא הילד תכלית אביו?
או, היבין עול ימים, הקרי לב איש שיבה? והאדם קצר העינים
לראות מה ילד יום, איך יראה תכלית שדי, המביט מראשית
אחרית? והאנוש חסר הדעת לדעת נפשו, איך ידע דעות אל-
דעות, היודע כל טרם נעשה? אזניו תמיד קשובות לתפלת כל
איש; האל הטוב ומטיב הזה, כאשר הוא בוחר בטוב ומואס ברע,
כן יחפץ כי כל ברואיו יבחרו בטוב ויטאסו ברע; הוא מעלה את
בני האדם אחרי מותם למרום כבודו, להיותם היי נצח ולהתענג על
נעימות פייסנו, אשר החיים בתבל ארצה, וכל תענוגות בני אדם
בהלד, אין ערוך אלימו. אבל לא כל אדם יצלח להגיע לחיים
המאשרים האלה מרום קצנו ותכליתנו בארץ, כי אם האדם,
אשר זכה את ארחו וטהר את נפשו באדמות. אך במה יזכה האדם
את ארחו, ובמה יטהר את נפשו? בזאת, כי ירדף לדעת את ה'
וללכת בכל דרכיו, לאהבה אותו ולדבקה בו, לעשות צדקה וחסד
לרעהו ולאהבהו כנפשו. אולם יען כי האדם בעפר יסודו ויצר לבו
רע מנעוריו, ורפה כח הוא לעמוד לפני יצרו הרע, לכן אם היה

משלה

משלח ונעזב לנפשו , כי עתה הלך שובב בדרך לבו ולא הגיע אל מרום קצו ותכליתו ולא בא אל מטרתו הנשגבה , ויאבד ביד פשעו ; על כן האל הטוב ומטיב , האב הרחמן , המרחם את יצוריו כאב את בנו יהירו , השב פחשבות לבלתי ירח ממנו נרח , ויקם לנו אנשי לבב , אנשים , אשר שאר רוח למו מכל יתר האדם , ויאצל עליהם מרוח קדשו להכיר את גדלו ועוזו • אליהם נגלה בכל הדר כבודו ויתן למו חקים טובים ומשפטים ישרים , ואותם חקים ה' לנו למורי צדק , להורות אותנו הדרך הטובה והישרה , אשר נלך בה , וללמד אותנו החקים הטובים והמשפטים הצדיקים אשר נחיה במו • וכל אדם המכין צעדיו ללכת בדרך , אשר הורונו האנשים הנעלים בחירי ה' , אותו יעלה ה' אל מרום כבודו להתענג בנעימות נצה אחרי מותו בתבל ארצה , והוא האיש המאשר בארץ ; אבל הסר מאחרי ה' והולך בשרירות לבו הרע , רעתו בראשו , הוא ימות לשחת , ונפשו דומה תשכון , לנצה לא יראה אור ואומלל הוא עדי עד •

מכל משמר נצרתני פי , להורותו על פי סדרים נכונים • ראשונה בארתי באר היטב דבר הקל , ומן הקל עלה עליתי אל הקשה , ובכל מאמצי כחי יגעתי כי אמרי יהיו נמלצים ונמרצים , למען יהדרו בעמק לבבו • במקרה כל המורים גם אותי קרני : בפעמלי להשכילה ולבאר לו את דברי באר היטב , נפקחו עיני ואביטה גם אני נפלאות מתורת ה' , אשר נעלמו ממני עד כה , וכל שפק כמים תפס הלך • כי בהעירי את לבי לבאר לו את דברי , העירותי את לבי גם לחקר ולדרוש את האמת , יותר מאשר חקרתי ודרשתי עד כה • גם ששב צר העיר את לבו ואת אזנו לשמוע בלמודים , ולא ראיתי תלמיד מקשיב כמהו , וביותר קשב רב קשב , באמרי לו כי ה' טוב ומטיב הוא , אוהב כל יצוריו באהבה נצחת , וכי אזניו קשובות לשמוע תחנת כל אדם , ולא כב ענא סו קקע אלהיו , אשר לא ישמע רק תפלת האואקאקען לבר • בהגידי לו דברי אלה ראיתי , כי עליצת נפשו הופיעה על פניו נהרה , ואבינה כי תורתני

בתוך מעיו , וכי דברי הפו שרש בלבו , או סצאתי את לבבי
להראות לו מה נואלה דתו ולתעב בעיניו את אלהיו בענאמוקקע ,
אחרי כי הראיתי אותו לדעת , כי אלהי אמן גדול ונשגב מאלהיו ,
וגם חסדו וטובו נשגבים מחסדיו : וכאשר הגה בהורת ה' ודתו ,
יום יום שעה אחת בבקר ושעה אחת בערב , כן רחב לבבו ועיניו
נפקחו לראות כי דתנו אמוגה אמן הוא , ודתו , אשר נחלו אבותיו ,
שקר היא , הבל ואין בה מועיל . ולתקופת הימים השכיל והבין
בדת אלהים , כאחד מבני דתי מלדה ומבטן . בכל עת אשר קראתי
באזניו ספר תורת משה ושאר נביאי אל מפרש ושום שכל , לא היה
קץ למשוש נפשו , ודברי נמלצו לחפו מדבש . ובכל מאמצי כחי
יגעתי לבאר לו באר היטב את תעלומת הרעיון הצפון בכל מלה
ומלה , ובכל מאמר יחד , ובזאת , כי אָכַף עָלַי פִּיהוּ לחשוב לו
דבר , קניתי לו לשון למודים ומתק שפתים , ואצלח להיות מורה
משכיל , אשר לא שְׁעַרְתִּי עד כה בנפשי . סוף דבר , ראיתי עמו
חיים נעימים אשר לא קויתי , חיים נעימים גם לגוי גם לנפשי .
וארא , כי יותר מאשר הועלתי אני לו , הועיל הוא לי , מה רבו
חסדי ה' !

וכאשר הרבה לשמוע לשוני ונרבה להמתיק סוד יחדיו ,
כן הלכה ורבתה גם האהבה בינינו , עד כי נפשותינו נקשרו
בעבותות אהבה נצחת : ולא על הדת בלבד ערכתי אליו דברי ,
כי אם גם על שאר עניני התבל , כי אביתי להשכילהו ולבוננהו
כאחד האדם יושבי ארצות נושבות , ויעדתי מועדים ועתים מזמנים
בכל יום להשכילהו בהכמה ומדע . ראשונה הודעתי לו
קרתי והעתים אשר עברו עלי לפני בואי ואחרי בואו על אי מגורי ,
אחרי כן כתבתי לו את הארץ למחלקותיה בקצרה , וחלק
אֵייר אפא ברחבה לגניָה , וביתר שאת את ארץ מולדתי .
הודעתי לו חקי החיים אשר ליושבי אֵייר אפא ומשפטיהם ,
דרכם ועבודת אלהים , גם הליכת המכחר , אשר להם ; לא היה
דבר אשר לא הגדתי לו . גם למדתי ידו לקרב , לירות בקנה
הרבה

הרבה אשר עד הנה היה כקסם בעיניו ; נתתי לו תְּלִי וּמִן ,
וקרדום תליתי על ירכו תחת הרב , ולמדתי לעוררו כחנית
ולחיות נכון בידו לכל דבר הדרוש לו . מה גדלה עליצותו בתתי
לו כלי נשק אלה , ועוד יתר הרבה , בתתי שִׁפְיָן לו לבדו .

ויהי היום , ואלך עמו לשות על יד הים , שמה ספרתי
לו על אדות האניה הנשברה , וגם הראיתי לו שרידי אני-השיט
הנשברה . בראותו אותה , הופיע על פניו אור יקרות , ומתמהון
לב קרא : «אניה כזאת באה אל בני עמי , מלאה אנשים לבנים
ומגדלי זקן כמוך כמוהם , ואנחנו הצלנום מטבוע במים אדירים» .
לשמע דבריו רחב לבבי , כי בלי שִׁפְק הנה הגם בעלי
האניה הנשברה על יד אי מגורי , ובאני-שיט באו אל בני עמו .
בשאלי אותו מספר המצלים , הגיד לי , כי ששה עשר המה ,
וכי כלמו היים עדנה , ובעלי ברית בני עמו המה , גם ילכו עמם
על אויביהם למלחמה כי תקראנה ; ובאמרי אליו , כי נפלאה היא
בעיני אשר בני עמו לא יכינו למו מטבח , ענני , כי לא יזבחו רק
שבויי הרב , כן משפטים מני אז .

ויהי מקץ ימים ונעל שנינו אני ושישבצר על גבעת
המצפה אשר נועדתי שמה להביט על כל סביבי , והנה בבואנו
אל ראשה , ושישבצר התהולל כמשוגע מְּשִׁישׁ ורגש לבו , רִנָּן ,
קפץ ודלג כאיל , ויקרא בקול רנה : «הוי גילה ! הוי חרוה ! שם
שם ארצי , מולדתי ! בני עמי !» פניו צהלו ועיניו נוצצו כברקים
מנילה וממשוש לב . הכרת פניו ענתה על תשוקת לבבו לשוב
אל בני עמו , וכל עצמותיו אמרו תאות נפשו לשם ולזכר ארץ
מולדתו . הן אמנם לא נפלאתי על רגשי לבו ושמחתו למראה ארץ
מולדתו , אבל לבבי הגה אימה , בראותי אהבתו העזה לארצו ,
פן בעת מצוא , יעזבני וישוב לבני עמו לשִׁבַר צמאנו , אשר צמאה
נפשו לארץ מולדתו , ושמה ישליך אהרי גוּו לקחי הוֹך , וישוב
לדרכו הרעה , וזאת , לא זאת לבד , כי גם יַפֵּר את הברית אשר
כרתנו שנינו , וישיא עלי את בני עמו הפראים ויגדו על נפשי .

ובתשוקה

ובתשוקה ההיא אשר אכל לפנים שבויי חרבו, יאכל עתה בשר
מושיעו ומפלטו — על זאת דוּקָה לבי •

מהיום ההוא והלאה הייתי עינין אותו, ובלט דרשתי וחקרתי
את מחשבותיו והגות לבבו • אולם לקץ הימים ראיתי כי להנם
חרדתי את כל החרדה הזאת, וכי הישר העויתי לחמוס עליו מימות
כאלה • כי אך תם, צדק ואהבה נאמנה ראיתי בכל דרכיו ובכל
מעשיו, גם לבו לא נפא לו תהפוכות לבבי ורוחי הזרה, מה
אות על תמת לבו ורוחו הנאמנה עמי! לבבי תרפני וכליותי יסרוני
על רוע לבבי • ולתקן המעוֹת אשר העויתי נגדו, דבקתי בו בכל
לבבי ונפשי, ואתן לו אות לאהבה, יתר הרבה מאשר בתחלה •
והשיחה אשר השחתני עמו, בעלותנו על גבעת המצפה אשר לי
הניחה כל רוחי •

בעלותי על הנבעה, נסיתי אליו דבר לאמר: «היש את
נפשך לשוב לארצך ולמולדתך?»
ששבצר — «יש ויש, נכספתי לארץ מולדתי, ראות
בני עמי» •

אני — «לו שבת מה עשית? האם תשוב לדרכך הראשונה
ותאכל בשר אדם, ככל בני עמך?»
ש... — «לא, לא! הלילה! אלמד עשה טוב, התפלל,
אכל להם, בשר בהמה והיה, לא בשר אדם» •
אני — «אבל בני עמך לא יטו און לדבריה, וגם יפוך נפש» •
ש... — «לא! יכו נפש, בני עמי יטו און ללקח, רבים
יבקשו תורה מפי הלבנים» •
אני — «אם נכסף נכספת לבני עמך, מדוע לא תשוב
לארצך?»

ש... — «לא אוכל שחה על המים רחק רחק, צנה אין לי» •
אני — «אני אעשה לך צנה לעבור» •
ש... — «אז אשוב לארץ מולדתי ואתה עמדי» •
אני — «אם אלך עמך, הלא יאכלוני בני עמך?» •

רצוני לעשות צנה הדרושה לדרך כזאת, אם כי הכלית דרכנו שונה
בינינו, אולם הלא הכלית אחת למלאכתנו, לכן השנו ולא
התמהמהנו לשלה ידינו במלאכת הצנה, ושנינו שכם אחד
עבדנו להפיק מאויינו.

חיש מהרה בקש לי ששב צר עץ הדרוש להפצנו. העץ
הזה היה ממין העצים המובאים לא ירא פא לצבוע בו צבע אדם,
כי תוכם אדמדם והלבן מלמעלה קשה כנחושה, אין בכל העצים
קשה ממנו. לקץ ירח ימים כלינו מלאכתנו — טובים השנים מן
האחר! בעשותי את הצנה הראשונה לבדי, מלאו ימי המלאכה
ששה חדשים, ועתה רק חרש אחר, כי עזרנו איש את רעהו
וחזקנו איש את אחיו לעבוד בהפץ כפים, וביתר שאת עשה
ששב צר היל עד להפליא. מה עלץ לבנו על מעשה ידנו.
הצנה היתה גדולה ורחבת ידיים לעשרים איש. ארבעה עשר ימים
הלפו הלכו עד כי הביאנוה על פני המים בגלילים גדולים אשר
עשינו לדבר. בכלות מלאכתנו, נסינו לעבור בצנה על פני המים.
מה נפלאתי על כשרון ששב צר לשוט ולהמות את הצנה לכל
אשר יחפץ, במלה משכיל. ואשאל אותו, אם נוכל לעבר בה
גם בלב הים, ויען ויאמר: «יכל נוכל, גם אם יקום רוח גדולה
נכון לבנו בפוח כי לא יאנה לנו רע». אולם ליתר בטחון, מצאתי
נכון בעיני לעשות לה תרן ומפרש, דמיתי גם עשיתי. בחרתי לי
עץ ישר ואצוה את ששב צר לעשות ממנו את התרן ואת המפרש,
ואני עשיתי את המשוש. שני החדשים מלאו ימי מלאכתנו, אחרי
כן נסינו שנית לעבור ארחות ימים בצנה הכלולה בכל דבר הדרוש
לאניה. אני ישבתי על המשוש, וששב צר לנגדי, והרוח נשב
במפרש, ונבוא כהר בלב הים. מה התפלא בראותו כי בהמותי
את המשוש, תטה הצנה לכל אשר אחפץ, ובשנותי את מצב
המפרש, תשנה גם היא את מרוצתה, ואל אשר יהיה רוחי ללכת
שמה, תלך גם היא. רגע שם עיניו עלי, רגע על המשוש ורגע
על המפרש, וכי עמל היה בעיניו לדעת הפלאות האלה. אולם מאד

מאד העיר לבבו ואזנו לשמוע בלמודים אשר למדתיו, ער כי בזמן
לא כביר עשה היל בלמודו עד להפליא, ויהי נכון למלח מהיר.
אך סוד מראה פאת הצפון לא יכל הבין. והפראים בעברם ארחות
ימים, בלילה עיניהם נשואות לכוכבי השמים, וביום יביטו אל שפת
הים, ובזאת ידעו את הדרך ילכו בה. בחלקת הארץ ההיא, בעתות
החם תמיד בהיר הוא בשחקים, ואך לעתים רחוקות יתקדרו השמים,
ובעתות הנשים, לא יעברו ארחות ימים. הן היה עם לבבנו לנסע
לעם ששב צר, אך בראותנו כי באו עתות הנשים, עזבנו מחשבתנו.
הצנה הובאה במקום אשר עמדה הצנה הראשונה, ועם מצאה לה
מחסה ומסתר מכל נזק. ומלמעלה עשינו לה ספה מענפי עץ,
להיות לה גם מחסה ומסתר מזרם וממטר. בסוף הדש חשוך או
כסלו קוינו לבצע את מחשבתנו להמלט מגלותנו, ובכליון עינים
חפינו לעת ההיא, אשר תביא בחיקה פדות לנפשנו מארץ
הגזרה ההיא.

ב

המלחמה השניה אשר התגרה ראבינזאן בפראים —

הספר די

הנשים חלף הלך לו, הסערות קמו לדממה ורוח צה עברה
ותטהר פני הרקיע, גם השמש, מלכת השמים, היתה לה עדנה
אחרי בלותה ותפץ אור יקרות על פני כל הארץ, ויהי ששון! —
גם בקרבנו שבה רוח ששון תחת רוח כהה, ונפין לאחו דרכנו,
גם צדה לדרך עשינו לנו, ולבבנו היה מלא תקוה להפיק חיש
מהרה מאויינו, כי קוינו אשר לימים אחרים, לא יאחר לשמונה
ימים, נאחו דרכנו תאות נפשנו, אולם — לב אדם יחשב דרכו,
והי יכין צעדו!

כן דרך אנוש קצר העינים לראות ברחוק. עת כי עצתו
הישרה בעיניו תופר ואך לטוב לו, יזעף לבו על ה' ודרכיו, ובקרבו

יִרְגֵן לֵאמֹר : אֵךְ פְּרָעוֹת בַּתְּבַל וַחֲתָהֲתִים בְּדֶרֶךְ הָאָדָם ; בְּכֹל אֲשֶׁר
הוּא עֹשֶׂה שְׂטֵן לוֹ בְּדֶרֶכּוֹ לְבַלְתִּי מִצּוֹא הַפְּצוֹ , וְהָאָדָם רַק לַעֲמֹל
יּוֹלֵד , אֹלָם לִקְץ הַיָּמִים , כֹּאֲשֶׁר הָעֵתִים תַּעֲבֹרְנָה וְהַעֲתִידוֹת עַל
פְּנֵיו תַּחֲלֹפְנָה , אִזּוֹ תִּפְקַחְנָה עֵינָיו וַיִּרְאֶח , כִּי דֶרֶךְ ה' טוֹבָה הִיא ,
וְעֵצַת יוֹעֵץ פְּלֵא , הִיא הַמְּנַחֵלֶת אֶת הָאָדָם בְּנִתְיָב הָאֲשֶׁר וְתוֹמַכֶּת
צַעֲדָיו בַּמַּעֲגָל יִשָּׂר , לְהַגִּיעַ לַמַּטְרַת הַפְּצוֹ , וְעֵצַת לְבוֹ לְטוֹב לוֹ הוֹפְרָה .

וַיְהִי הַיּוֹם בְּבִקְרָא אֲשֶׁר יַעֲדֵנוּ לְשִׁים לְדֶרֶךְ פַּעֲמֵינוּ , וְאֲנִי
עוֹדֵנִי שׁוֹקֵד עַל מְלֹאכְתִּי בַּמַּעֲוֹנִי , שְׁלַחְתִּי אֶת שְׁשֵׁב־צַר לְשַׁפֵּת
הַיָּם לְהַבִּיא לָנוּ צָב לְאֶרֶוּחַתָּנוּ , כִּי כֵן יִסְדָּנוּ , לְהַכִּין לָנוּ אֶרְחַת
צְבִים פַּעַם אַחַת בַּשְּׁבֹועַ , וְהִנֵּה עוֹד לֹא עָבַר רִגְעַ וְשִׁשְׁבַּצַר שֶׁב
וּמְדַלֵּג כְּאִיל עַל מִצּוֹדְתִי הַחֲצוֹנָה , אֵף כִּי תַמִּיד הִיָּה מַהִיר בַּמְּלֹאכְתּוֹ
וַחֲרָד עַל דְּבָרָיו , בְּכֹל זֹאת עֵתָה נִפְלְאָתִי מְאֹד , כִּי רֵאִיתִי אֲשֶׁר לֹא
רַחֲמִים הוּא נַחֲפֹז לְרוּץ ; וּמָה נִבְהַלְתִּי בְּבֹאוֹ אֵלַי וַיִּזְעַק זַעֲקָה
גְּדוֹלָה וּמְרָה : « הוּי אֲדוֹן , רַע וּמַר מְאֹד ! » וּבִשְׂאֵלִי אוֹתוֹ מַה זֹּאת ?
עֲנֵנִי בַחֲרָדַת מוֹת : « רְאֵה שֵׁם מִתְחַת , צְנוּת בְּאוֹת , אַחַת , שְׁתֵּים
שְׁלֹשׁ ! » וְאֵמַר לוֹ : הִרְגַע וּדְם , אֵל תִּירָא וְאֵל תַּחַת ה' מִגֵּן לָנוּ ,
וְהוּא יִרְבֶּה לָנוּ כַּח וְעֵצָמָה לַעֲמוֹד עַל נַפְשָׁנוּ .

עַל הָאוֹמְלָל הַזֶּה נִפְלָה אֵימַתָּה וּפְחָד , עַד כִּי כָל דְּבָרָיו
הַנִּמְרָצִים אֲשֶׁר עֲרַכְתִּי אֵלָיו , לֹא עָמְדוּ לִי לְחֹק וּלְאִמָּץ אֶת לְבוֹ
הַנֶּמֶס כְּמִים , כִּי חָשַׁב בְּלִבּוֹ , אֲשֶׁר אֵין זֶה כִּי אִם הַפְּרָאִים שֶׁבוּ
הִנֵּה לְנִקּוּם מִמֶּנּוּ דָם אֲהִיֵּהם הַשְּׁפוּךְ , לְסַחֵב אוֹתוֹ וּלְאֲכֹל אֶת בִּשְׂרוֹ ,
נִתְתִּי לוֹ מֵעַט יַיִן שֶׁרַף לְהַשִּׁיב אֶת נַפְשׁוֹ וְאִמְצַתִּיו בְּמוֹ פִי ,
וְאִמְרַתִּי לוֹ , הֲלֹא אִיר אַחַד לְשִׁנֵּינוּ , הַמִּבְקֵשׁ אֶת נַפְשֶׁךָ , מִבְּקֵשׁ
גַּם אֶת נַפְשִׁי , לְשִׁמְעַת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אִמָּץ אֶת לְבָבוֹ וַיִּבְלַג עַל
הַרְדָּתוֹ מֵעַט . אִזּוֹ שְׂאֵלְתִי אוֹתוֹ , אִם נִכּוֹן לְבָבוֹ לַעֲמוֹד עַל נַפְשׁוֹ ,
וְאִם יֵאבֶה לְמִלְאוֹת פְּקוּדָתוֹ בְּכֹל אֲשֶׁר אִצּוֹנוּ , אִם לְמֹת וְאִם לְחַיִּים ?
« אֲנִכִּי עוֹמֵד הֵבֵן לְמוֹת , אִם אַתָּה צִוֶּה . כֹּה הִיָּה מַעֲנָה פִּיו .
וּלְבָבִי הִיָּה נִכּוֹן בְּטוֹחַ בְּדְבָרָיו , וְהַכִּינֵתִי לָנוּ הַיֵּשׁ מֵהַר כְּלִי נִשְׁק ,
מְלֹאכְתִּי

מלאתי ששה קני רבה אבקת שרפה ותליתי הרב על ירכי , וגם
הוא תלה קרדומו על ירכו , וכן עלינו תחלה על הצור וקנה הראי
בידי לראות ולבחון פעל ידי האורחים • וארא עשרים ואחד פראים
ושלש צנות עומדות לא רחוק מן המפרץ הקרוב למעוני , גם שלשת
אסירים בכושיות • זאת ירעתי אל נכוף , כי לזבוה זבחי אדם באו
הנה • המה , געל ורעדה מלאו את הדרי לבבי , ותכה רוחי ונפשי
נבהלה ; אבל כאשר זכרתי מהשבות אונם ומזמותם רצה , גזרתי
אמר לעצור בעד שואפי הרצה מלהפיק זממם כל עוד ידי תושיע
לי • לקחנו איש איש עוד קנה רבה אחד , כר מלא אבקת שרפה ,
כדורי עופרת ובקבוק יין ערף להשיב נפשינו , ונשים לדרך
פעמינו • את שש ב צ ר צויתי לשמור את צעדי ולבלתי הרים את
ידו ואת רגלו בלעדי , כי אם פקודתי תשמור רוחו , ואז הלכנו כחצי
פרסה במקום לא דרך , בעד היער אל המפרץ , עד כי באנו
אל מקום תחנות הפראים , רחוק מהם כמטהוי קשת •

בלכתי החלתי לפסח על עתי הסעפים שנית , אם יש לי
צדקה להתגרות במ מלהמה , ובמעט נהמתי על מהשבותי , אולם
השבותי אל לבי , כי מלבד אשר יש לי צדקה לעמוד על נפשי ,
הלא גם עלי המעפץ להציל לקוחים למות , ואין לאל ידי להצילם
כי אם בדם הורגיהם ; אז מצאתי און בלבי לעשות מחשבותי ,
ולבבי היה נכון במוח , כי זך וישר פעלי ונקי אנכי מה ומנפשי ,
גם לא אחרתי עוד לבצע מזמותי •

בבואנו לירכתי היער , ואך תלקה קטנה היתה בינינו
וביניהם , צויתי את שש ב צ ר ההולך לרגלי , לשוב אחור צעדים
אחרים ולהסתר תחת אחד השיחים , לראות ולשמור צעדי הפראים
ופעליהם בעינים פקוחות , ולהגיד לי כל אשר יראה • ויעש כאשר
צויתי אותו , ובצבור רגע שב ויגד לי , כי המה חונים עתה כדור
עלי מדורה ואוכלים בשר שבוי , ושבוי אחד שוכב אסור בחבלים
ופיו אטור ויגוה לעת צרה אשר תשיגנו רגע קטן , ובתוך דבריו
הוסיף לאמר , כי האסיר הזה איננו מילדי הפראים , כי אם אחד

מהאנשים הלבנים, בעלי הזקן אשר נמלטו באני-שיט אל בני עמו.
לשמע הרברים האלה הָמָה לי לבי, ודמי בקרבי רָתַה
כמרקה. חיש מהר עזבתי את מקומי ואלך ברגלי אל העץ,
וארא בעיני איש לבן שוכב לארץ, ידיו ורגליו אסורות, ומבגדיו
הכרתי, כי ילד איירא פיא הוא. חִמְלָתִי עליו העירה בקרבי,
אכזריות הָמָה על הפראים, וחמתי נשקה כאש בשואפי הרצח,
דמי עורקי היו לגפרית בוערה, וכל עצמותי אמרו «נקם!» לא רְחוֹק
ממנו ראיתי עץ שענפיו מרבים, אשר נקל היה לי לבוא אליו מבלי
הגלות לעין הפראים, אל העץ הזה נגשתי ושמה נצבתי, גם
ששב צר הלך לרגלי. רגע בואי שמה היה גם הרגע האחרון
להציל את הַמַּט לְהָרֵג, ולולא באתי ברגע הזה, אזי עבר המועד,
כי בעוד אשר תשעה עשר פראים ישבו, ורגליהם פרוחות על
הארץ, נגשו שנים אל האסיר, ויפתחוּ מן האזיקים להוביל
אותו לסבה. ואפן אל ששב צר ואמר לו בקול דממה דקה
«עתה יהיה נכון לאשר אצוך, וממני תראה וכן תעשה.» מלאתי
קנה הרבה, ואשאלהו, הנכון אתה? ובאמרו «הן» אמרתי: «יִרְה»
וברגע אחר השתקשקו הפדורים ומחצו וחלפו את זובהי האדם.

ששב צר היטיב ממני לכוון כלי נשקו, בפעם אחת
השחית שנים מהם ארצה, ושלשה מהם מחץ ופצע, ואני, אך
אחר מהם הכיתי נפש ושנים פצעתי. אבל גם אשר לא מתו נפלו
שדודים מאימה ופחד. אחרי כן נחפזו לקום ויעמדו תחתם כתמר
מקשה, ולא ידעו מה לעשות, אם לנוס או לתת נפשם להורג.
התהוללו כמשוגעים הנה והנה, כי ראו יד הַפְּלִיִן הוֹיָה בם, ולא
ידעו שִׁחְרוּ. ובעוד תמהו איש אל רעהו, ערכנו אני וששב צר
איש איש את קנה הרבה, ויִרְינוּ על עדת הנבהלים כמשפט
הראשון. שנים מהם נפלו חללים לארץ, והנשארים רבם היו
פצועים ומגללים בדם, ובזעקת תמרורים חידו כצפרים מפות הֵיץ
וכחסרי דעת, ובנוסם כשלו איש באחיו ויפלו לארץ. אחרי כן היה

דברי אל ש ש ב צ ר לאמר : «לך אחרי ועשה כאשר אצוך» ,
ככלותי לדבר אליו הגחנו פתאם מן היער וגרוע בקול חזק מאד .
אני כוננתי צעדי אל האסיר האומלל , ואת ש ש ב צ ר צויתי
לרדוף אחרי הפראים הנסים לצנתם . ברדפו אותם , ירה עליהם ,
וזאת הפעם דמיתי כי הפילם חללים כלמו פעם אחת , כי בהניע
לאזני משק כלי נשקו , נפלו כלם לקרקע הצנה , אך בעבור
רגע ראיתי , כי שנים מהם קמו עמרו , שנים מהם לא היו עוד
אחרי נפלים , ואחד מהם היה מכה ופצוע מאד .
ואני באתי אל האסיר האומלל ופתחתיו היש מהרה מן
הזקים אשר על ידיו ורגליו . אולם גם אז שכב לארץ כבול עץ
וכאבן דומם , כי עצמותיו היו אסורות בחזקה , עד כי קפאו דמי
עורקיו . בהקיצו מתרדמת המות הייתי בעיניו , בלי שפך , כחלום
חזיון לילה , כי כל עוד היתה נפשו בו ולא ידע מאומה מכל הנעשה
סביביו . אחרי אשר הבטתי עליו בעין המלה רגעים אחדים , שאלתי
אותו בלשון פורטיגאל , מי הוא ? דברי אלה נגעו לבו ,
ויענני בקול דממה רקה בשפת רומי «נוצרי אנכי» דבריו המעטים
חדרו במעמקי לבי , כי ראיתי אשר גם במותו נאמנה רוחו עם דתו
ואלהיו , וזאת היתה כל נחמתו בעניו . מה עלץ לבבי בראותי כי
לא לשוא כריתי כחי והרפתי נפשי למות , וכי השתני לעזרה לאיש
השןה בעזרתו , רחצתי מצהו ורקתו ביין שרף חזק , ומעט נתתי
לו בפיו להשיב נפשו , גם לחם נתתי לו לסעוד לבו , ולמשיש נפשי
ראיתי , כי רוחו תשוב אליו מעט מעט . עתה מצאתי את לבבי
לשאל אותו עלוארצו ומולדתו , ויענני «ספרדי אנכי» . תמכת
בזרועותיו ויקם מן הארץ , ויבקש להביע לי תודת לבבו , אך אנכי
לא נתתי לדבר דברו , ואמר אליו בלשון ספרד , לשון עמו
אשר למדתי בימי נעורי וזכרתי עוד מעט — , לאמר : «הרף , עתה
לא עת דברים , כי עת מלהמה היא ! ואם יש לאל ירך לעמוד
לפני אויביך , הואל נא וקה את קנה הרכה ואת החרב , כי יום
נקם הוא !» ויהי כאשר שמע את המלה «נקם» , ואך נגע בידו אל

החרב, קם על רגליו קל סחרה בלי משען ומשענה, וישתער על
הפראים אויביו בחמת פחו ובעוזו מלחמה, עד כי השתוממתי
על המראה הזה, ולא האמנתי לראות עיני, כי הגבר אין איל,
אשר שכב כאבן דומם, לפתע פתאם יחליף כח, ויגבר חילים
עד להפליא. אין זאת, כי אם דברי וכלי הנשק נפחו בקרבו רוח
חדשה וחיים חדשים, ובעוד אשר צויתי את ש שב צר להביא את כלי
הנשק אשר הנחתי תחת העץ רדף הספרדי את הפראים, ויך בהם
מכה גדולה ויטרף זרוע אף קרקד, ושנים מהם שסף לשנים. אמנם
לא נפלאות היא, כי אימת מות נפלה על הפראים, עד כי נסו בלי
כח, ולא מצאו ידיהם לעמוד גם לפני נער קטן, ויסגירו לחרב נפשם.
אבל בעת כי ש שב צר הביא לי כלי נשקי, ואני מלאתיו אבקת
שרפה, ראיתי והנה פרא, עלם אדיר והסון כאלון, ואולי
הוא האחד הנבור ואמיץ הלב בכל עדת הפראים, החליף כח ואמץ
את לבו לנסות קרבות את הספרדי, ותטוש המלחמה ביניהם
עד להשחית, עוד לא נכנע מהפצעים והמכות, אשר הכהו
הספרדי, שלף חרב עץ מתערו ויבקש להכות את הספרדי,
אך בראותו כי לא יעמד בחרבו לפני הספרדי, איש המלחמה,
השליך את חרב הרמיה מידו בזעף אף, ויחזק את הספרדי
בזרועותיו, ויאמץ כחו לגזול את החרב מידו, וכאשר שבל
הספרדי את ידיו וישלך את החרב, דמה הפרא בלבו כי עתה הן
התגבר על אויבו; אולם ברגע זה שלף הספרדי ברוח שקטה את
קנה הרבה מבין חגורו, ויפלה את ראש הפרא בכדור עופרת,
בעוד אשר לא יכלתי לחוש לעזרתו ולהגיע אל הלוחמים בבואי,
לא נשאר לי מאומה לעשות, כי אם, לשמוע אנקת החלל.
ובראות הספרדי אותי, הטף מידי קנה רבה מלא, וישתער על
שני פראים אחרים, ויך אותם שוק על ירך. אז עזבהו כחו ולא
יכל לרדוף עוד אחרי הפלטים ביער, אך ששבצר, הקל ברגליו
ואמיץ הלב, לא חדל עוד מרדוף אחריהם, וגם הוא לא השיג, כי
אם את אחד, ויכהו לפי חרבו, והשני היו רגליו לו לישועה,

וירץ אל החוף ויקפץ אל המים וימלט אל הצנה, אשר שם היו
עוד שלשה פראים, ואך המה לבר נותרו מאהר ועשרים זובחי
אדם, וימלטו על נפשם.

לקץ המלחמה לא עשיתי דבר, כי אם עמדתי על המשמר.
וצפיתי לראות אנה פני הפראים מועדות, גם הנסים ביער, גם
הנמצאים בצנות; וארא, כי עתה גם אחר מהם לא נותר באי
מגורי. מה עלזה נפשי כי עוזה ידנו על אויבינו, וממנו איש לא
נעדר, כי אם נוסף עלינו עוד איש מלחמה, איש כמוני מבני מוסר
ואנשי מדע.

הפראים הפלטים שָׁטוּ מִבְּהָלִים ורחופים, וירחיקו ממנו
הרחק כמטחוי קשת, עד כי הכדורים אשר ירה עליהם ששב צר
שבו ריקם. והוא אמר לרדף אחריהם בצנה הנשארה מהם, כי
אמר פן ישובו עם חיל רב מבני עמם, ויפוננו נפש. הן כמעט
הטה את לבנו לעצתו, אכן אחרי כן נחמתי ואמרתי לבעלי בריתי
«הרפו! הן דם אדם לרב שפכנו, ומי יודע אם גם עתה לא היה לאר
ידינו להציל את נפשותינו, בלי שֶׁפֶךְ דַּמִּים רַבִּים, ולמה נרבה
לשפך דם אדם הנם? ואם יגדו על נפשנו, נכון לבי בטוח בה! כי
יִאֲזְרְנוּ חֵיל בַּיָּמִים יבואו, כאשר אֲזַרְנוּ חֵיל בַּמִּלְחָמָה הַזֹּאת».
בְּדַבְּרֵי דַבְּרֵי רִפְתָה רוּחִם. הַסְּפַר דִּי הִיָּה עֵיף וַיִּגַע מֵאֵד, וַיִּסְרַח
עַל הָעֵשֶׂב לְהִנְפֹשׁ, וְשֶׁשֶׁב צַר קָם לְקַבֵּר אֶת הַחֲלָלִים, וְאֲנִי
הִלַּכְתִּי אֶל הַחֹף לְבַקֵּר אֶת שְׁתֵּי הַצְּנוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת מִן הַפְּרָאִים.

כא

אב ובן אשר לא פללו לראות איש את פני רעהו —
תקוה חדשה.

כמשרות עז הנתכים ארצה בועף אף, בקולות וברקים,
יחיד למו כל ירא ורך הלבב, ואחר כן יבינו וידעו אשר ברכה
בהם.

בהם : יָרוּוּ אֶת הָאָרֶץ , יוֹלִידוּהָ וַיִּצְמִיחוּהָ , כֵּן בָּבוֹא עַל הָאָדָם
 מִשְׁלַחַת פְּגָעִים רָעִים , יִבְהַל , אִפְסֵי בַיּוֹמִים הַבָּאִים , יִבִּין וַיֵּדַע כִּי
 מִמְקוֹר טוֹב יֵצְאוּ , וְכִי גַם הֵמָּה לוֹ לִישׁוּעָה . אֵף בְּצָרָה וַיִּגוֹן
 צִפּוֹן צִמַּח בְּרִכָּה , וּמֵהֶם יִצְמַחוּ לָנוּ עוֹד וַיִּשְׁעֵי אֲשֶׁר לֹא נִקְוָה .

בּוֹא הַפִּרְאִים עַל אֵי מַעֲרֵי וְהַמְלַחְמוֹת אֲשֶׁר נִלְחַמְתִּי אִתְּם ,
 הִפְרִיעוּ אֶת מְנוּחֹתַי , וַיִּשְׁלְּוּתִי , אֲשֶׁר כַּמְעַט רָגַע הוֹפִיעָה כְּבָרֶק אֹר
 עַל מַחְשַׁבְי רוּחִי , כַּמֶּל מְשַׁכִּים הַלְכָה לָהּ , גַּם תוֹחַלְתִּי וְתֵאוֹת
 נַפְשִׁי לְדַרְכֵי , גַּם הִנֵּה חֲלָפוּ אַבְרוֹ . תִּפְּוֹשׁ בְּרֹב שְׂרַעְפֵי בְּקִרְבִי
 הַלְכְתִּי אֶל שִׁפְתַי הַיָּם , וּבְלִי חֲפְצֵי הוֹבִילוּנִי רַגְלֵי לֹאחַת הַצְּנוֹת
 הַנְּשֹׂארוֹת ; מָה נִבְהַלְתִּי בְּרֵאוֹתַי כִּי עוֹד שְׁבוּי אַחַד , אִסוּר בְּכַבְלִים
 וְנִטְוֹשׁ עַל = קִרְקַע הַצְּנָה , פֶּרֶא זָקֵן , יָדָיו וְרַגְלָיו אִסוּרוֹת
 כַּהִסְפְּרָדִי , שׁוֹכֵב כְּאַבֵּן דוֹמֵם . הִישׁ מֵהַר פְּרָתִי אִסוּרָיו אֲשֶׁר
 לַחְצוּ אֶת יָדָיו וְרַגְלָיו מֵאֵד , וְאַנְסָה לְהַקִּימוֹ מִן הָאָרֶץ , אֲבָל לֹא הִיָּה
 בּוֹ פֶּה לְשִׁבְתַי הֶכֶן , כִּי לֹא הִיָּה בּוֹ עוֹד רוּחַ ; וְאוֹלֵי גַם אִם שָׁב
 רוּחוֹ אֵלָיו עִזְבָהוּ כִּהוּ בְּרַגַע הַזֶּה , כִּי בְּלִי שְׁפָק חֶשֶׁב לָבוֹ אֲשֶׁר בָּאָה
 עֵתוֹ לְטַבַּח וְעַל כֵּן פִּתְחוּ הַזְּקִים מִמֶּנּוּ . אֲנַחַת שִׁבְרַתְּמָלְמָה מִמַּעַמְקֵי
 לָבוֹ , וַיִּפֹּל שְׁנִית לְקִרְקַע הַצְּנָה . בְּקִשְׁתִּי לְהַעִירוֹ מִתְּמַהוֹן לָבוֹ ,
 וְחִשְׁתִּי לְהַבִּיא נְטִפּוֹת וַיִּין שֶׁרֶף וְלִצְוֹת אֶת שֶׁשְׁבָצָר אֲשֶׁר יִבְעִיר
 אֶת הָאוּמִלָּל בְּלִשׁוֹן עַמּוֹ , כִּי עַת הַדְּרוֹר הִנֵּה בָּאָה .

• שֶׁשְׁבָצָר חֶשֶׁב וְלֹא הִתְמַהֵמָה לְמַלְאוֹת אֶת פְּקוּדֹתַי , וּבְשׁוּבִי
 וְהִנֵּה הוּא בְּצָנָה , אֵךְ מָה הוּו עֵינַי ? שֶׁשְׁבָצָר נוֹפֵל עַל צוּאֵר
 הַזָּקֵן הָאוּמִלָּל , יַחְבְּקֵהוּ וַיִּנְשָׁקֵהוּ , יִרְיַע אֵף יִבְכֶה , יִצְהַל וַיִּחַג ,
 יִקְפֹץ וַיִּרְקַד כַּמְשׁוּגַע ; רָגַע יֵאָחַז רֵאשׁ הַזָּקֵן בְּיָדָיו וַיִּלְחַצְנוּ אֶל הַזֹּהָר ,
 וְרַגַע יִלְחֹץ רֵאשׁוֹ לַחֹזֶה הַזָּקֵן , וְהַזָּקֵן בִּלְבַב הָרָד וּבְעֵינָיִם נַעוֹת
 יִמְשַׁכֶּהוּ אֵלָיו , וַיִּבִּיט בְּפָנָיו בְּעֵינָיִם נוֹצְצוֹת וְחוֹדְרוֹת , כִּאלוֹ עוֹד
 לֹא שָׁבְעוּ עֵינָיו בְּרֵאוֹתוֹ אֶת פָּנָיו הוֹצֵה , עַד כִּי תִהְדַּרְנָה בְּמַעַמְקֵי
 לָבוֹ לַחֲפֹשׁ כָּל הַדְּרֵי בִטְנֵנוּ . מָה הַתְּעוֹדְרֵתִי לְפִרְאָה הַהוֹזֵן הַזֶּה !
 זֹאת רֵאִיתִי וְהַכְרַתִּי מֵעֲלִיצוֹתֶם הַנְּשֹׁגְבָה , כִּי נַפְשׁוֹתֵיהֶם קְשׁוּרוֹת
 בְּעַבּוֹתוֹת אֲהַבָה נִצְחָת , וְכִי אוֹהֲבִים הֵמָּה , אֲשֶׁר לֹא פִלְלוּ לְרֵאוֹת

איש את פני רעהו לעולם; אולם מה המה איש לאחיו, כי כה
ישפכו את לבם איש אל היק רעהו, זאת לא ידעתי. לשוא
שניתתי ושלשתי את שאלתי, אזנו לא לקחה שמץ מכל דברי
אשר ערכתיו אליו, כי היה כשפור מרוב יששון ושמהה וישכח תבל
ומלואה, אך אחרי כן כעך חם רוחי הכביר, וסערת לבבו קמה
לדממה, בטאו שפתיו את הדברים האלה: «אבי הוא, אבי»
אחרי כן נפל עוד על צואריו, בכה, נשק לו, משש את זרועותיו,
הביט בפניו, ספק את כפיו, תפף על לבו, ויפל לרגלי אביו.
סוף דבר, כל האותות אשר ישם, עוד לא שפקו דים לגלות אהבתו
העזה לאביו, המסתרת במעמקי לבו.

בעמדי מנגד וארא את עיני השמהות והגילה, התפרצו
ממעמקי לבי אנחות אין מספר, ואשיחה עם לבבי: «עמק עמק
שם אלהים בלב האדם אהבת אבות לבנים ואהבת בנים לאבות.
מה נשגבה ורוממה היא, אין כמוה! על הענג הזה יתענג במשפט
אחד בן העבד ובן המלך, ורק לי לבדי, הה! לא נתן הענג הזה.
אבל על מי אהאונן? אני נפשי זנחתי הצוב והאשר הזה. הה!
מי יתן לי רגעים אחדים לראות הורי היקרים, אהבקים, אנשקם,
אלהך עפר רגליהם לבקש מהם סליחה ואשא ברכה מאתם ואמות
בשלום» ככלותי לדבר אל לבי, התפרץ זרם דמעה מעיני,
וכאבן מעמסה נגלה מעל לבבי, ויירוח לי מעט.

בעוד עיני מלאו דמעה נגשתי אל הצנה, ואמציא ל ש ב צ ר
יין שרף לרחוץ עצמות אביו הנהלאות, ונטפות להשיב את נפשו
הנבהלה, ובהחזיקי ידי ש ב צ ר באהבתו לאביו, צהלה מעט
רוחי הכהה אשר התגברה עלי. בשאלי אותו: אם נתן לאביו
לחם לסעוד את לבו, הניע את ראשו ויאמר: «לא! אני איש רע,
אני לבדי אכל» ובתתי לו ענה אהת וענבים אחדים לתת לאביו.
הוכיחה חזות פניו על תודה הרבה, אשר קצרו כל שפתי בשר.
להביעה. ואך נתן נתן לאביו לחם וענבים, נחפו ללכת וירץ
מהר, עד כי ברגע אחד חלף הלך מעיני, ולא נתן לי עת וזמן

לבטא שאלתי: מה החפזון הזה? וחיש מהרה שב, ובירו כד מלאה
מים ועגה אחת לאביו. המים החיים השיבו את נפש אביו, יותר
מכל שאר המשקים. בראותי זאת, אמרתי לו, כי ישקה גם את
הספרדי ממותר המים, ולא דתמהמה למלאות את פקודתי.
גם אני מהרתי אל בן דתי, אשר שכב לארץ עיף ויגע מרב עמל
המלחמה, עד כי לא היה לו כח לעמוד על רגליו. בעת אשר
הגשתי לו לחם וענבים, צויתי את שש ב צ ר לרחוץ ביין את
רגליו אשר צָבו מלחץ הזקים. גם עתה לא גרע רגע אחד את עיניו
מאביו, בידו רחץ את רגלי הספרדי ועיניו הביטו לראות את
אביו, האם הוא על מקומו הראשון, וכאשר לא נראה לעיניו רגע,
מהר כעל כנפי רוח אל הצנה לראות את שלום אביו, היקר
בעיניו מנפשו, ובראותו כי שכב מעט לנות, חָש כנשר
לעבודתו הראשונה.

בהתבונני על מעשה צדקת שש ב צ ר, בראותי את
אהבתו הנצחת לאביו ורוחו הנאמן את איש הסדו, אמרתי בלבי:
«הוי יושבי ארצות נושבות, אשר בסתר המדע תשבו ובצל ההשכלה
תתלוננו, לכו אל הפראים, ראו דרכיהם והוֹסְרו! אשר אין למו
דת ומוסר, לא ידעו משפט וצדק, מוזרים למו כל מדע, כל חכמה,
גם הקי החיים מהם נעלמו, מורפי טרף אדם כחיתו יער, ומה
ישרה נפשם בם! מה עזה אהבתם אל יולדיהם, ורוחם מה נאמנה
את איש הסדו, יעלו ברצון על המזבח פֶּפֶר נפש יולדיהם, ויערו
למות נפשם בעד איש חסדו; ואתם עם נבון וחכם, אשר דת
אלהים נתונה לכם למנה, תתלוננו בצל משפטים טובים וחקים
ישרים, ושמש המדע וההשכלה בנבורתה עליכם נגלתה, ומה
הפלה רוחכם ומפש לבבכם? ממרים אתם עם אלהים ועם יולדיכם
בן מנבל אב ובת באמה תתן דפי; בשפתותיכם תקדישו את הדת,
ובפיכם תכבדו את החכמה, ולבבכם רחק מנהן, אך מעיל קדש
הנה לכם למען פֶּחַשׁ, ומעטה צדקה להסתיר תרמית לבבכם
וּאֲרָפְכֶם בְּקִרְפֶּכֶם; רוממות אל אשר בגרונכם, חרב פיפיות הנה
בידכם

בירכם , לַבְּתָק אַת רַעִיכֶם הַיּוֹשְׁבִים לַבִּטָּח אַתְכֶם ; תִּגְאוּ , הַתְּהַלְלוּ
 בַּתְּבוּנָה וּלְשִׁכַל סְלִיָּה תִתְּנוּ כִּתְּף סוּרְרַת ; תִּשְׁנְאוּ , תִּצְרוּ וּתְרַדְפוּ
 אִישׁ אֶת רַעְהוּ בִשְׁם אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא תֵאֱמִינוּ בּוּ ; תִּדְפוּ תִּשְׁחוּ , תִּכְפוּ
 כַּאֲגֻמוֹן רֵאשִׁכֶם לְהַפִּיק זִמְמֶכֶם ; עֵינֵיכֶם נִשְׁוֹאוֹת לְמָרוֹם , בְּנִשְׁאֲכֶם
 אֶת הַרְבֵּכֶם לְתַקּוֹעַ בְּבִטָּן אַחֵיכֶם ; תִּקְנוּ וּתְכַרְעוּ לְיוֹשְׁבֵי בִשְׁמִים ,
 בַּהֲכַרְיַעְכֶם אֶת עֲמִיתְכֶם לְטִבָּח ; הַיִּשְׁרָה בַּתּוֹרַת ה' תִּעְקְשׂוּ וּדְבַר־יָהּ
 הַיִּשְׁרִים וְהַנִּכְחִים תִּהְפְּכוּ כִּכֹּל אֲשֶׁר תֵּאוּהוּ נַפְשִׁכֶם ; שֵׁם הָאֲמַת
 תִּשְׂאוּ תָמִיד עַל פִּיכֶם וּדְבַר אֲמַת לֹא יֵצֵא מִפִּיכֶם ; אַחַר יוֹשֵׁר יוֹם יוֹם
 תִּדְרָשׁוּן , וְהָיָה נַפְשִׁכֶם הִיא יִשְׁרָכֶם ; תִּבְחָרוּ לָכֶם צְדָקוֹת הַרְשׁוֹת ,
 אֲשֶׁר לֹא שִׁעְרוֹן יוֹדְעֵי צְדָקָה , וּתֵאֱמְרוּ : « אֵלֶּה צְדָקוֹתֶיךָ בֶּן אָדָם ! »
 וְאוֹסִיף לְדַבֵּר אֶל לְבִי : « הֲוִי בֶּן אָדָם , נְזִיר כָּל הַיְקוּם , חֶתֶם תְּכַנִּית
 כָּל הַבְּרִיָּאָה ! מַה נִּפְלֵא וְנִשְׁנַב הַיִּית , לֹלֵא שְׁחָתָה דְרִכְךָ וּמִשְׁפַּטְךָ
 אֲשֶׁר הִתְּוָה לְךָ בּוֹרְאֵךְ , בְּיוֹם צִאתְךָ מִיָּדוֹ שְׁלֵם בְּלִי כָּל תְּהַקָּה
 וּדְפִי , הֵאֵם לֹא כֵּאֲחֵר מִמְּלֵאכֵי מָרוֹם בְּמָרוֹם , בְּאַרְץ הָיִיתָ ? וְעַתָּה
 מַה אַתָּה ? — מֵלֶאךְ מִשְׁחִית לְהַשְׁחִית אֶת כָּל סְבִיבֶיךָ ! — »

הַשִּׁיחָה הַזֹּאת הַכְּשִׁילָה כְּחֵי מָאֵד , וְאֲשַׁכְּב לְאַרְץ עַת לֹא
 מִצְעָר , עַד כִּי עֵינֵי זֶרְמוּ דַמְעוֹת כְּנַחַל , וְאִיקֶץ כִּישָׁן לְשׁוּב וּלְרֵאוֹת
 אֶת שְׁלוֹם דְּעֵי הַחֲדָשִׁים . וְאֵרָא כִּי בַמְּעוֹנֵי יֵיטֵב לְמוֹ וְאוֹכֵל לְשִׁים
 עֵינֵי עֲלִיהֶם יוֹתֵר מִבְּמִקּוֹם הַזֶּה , עַל כֵּן אֲמַרְתִּי לְהַבִּיאֵם לְמְעוֹנֵי .
 הַסְּפָרֵי הַתְּאֵמָן בְּכָל כְּחוֹ לְקוֹם מִמְּקוֹמוֹ , אֲבָל לֹא עֲצַר בָּח ,
 וַיִּשְׂאֵהוּ שֶׁשָׁב צָר עַל שְׁכֵמוֹ כֵּאֲשֶׁר יֵשָׂא אִישׁ אֶלְמָה , וַיִּבִּיאֵהוּ
 הַצְּנָה אֶל אֲבִיו , וַיַּעֲבֵר מִזֶּה חֵישׁ מֵהַר כְּחֶץ יַעוֹף , וְלֹא שֵׁת לְבוֹ
 אֶל רוּחַ הַסְּעָרָה הַקָּם בְּרַגַע הַהוּא , אֲשֶׁר בְּלִי שְׁפָק עֲצַר בְּעַד הַפְּרָאִים
 הַפְּלִטִים מִבּוֹא לְאַרְצֵם . אֲנִי רָצַתִּי לְאַרְךָ כָּל הַחוּף וְלֹא יִכְרַתִּי לְהַשִּׁיגוֹ .
 עוֹד לֹא בֵּאתִי בַּחֲצֵי הַדֶּרֶךְ אֶל הַסְּפָרֵץ , עֲבַר הוּא עַל פְּנֵי וַיֹּאמֶר
 « לָקַח עוֹד צְנוּת » וּכְמַעַט בְּרַגַע אַחֵר בֵּא לְמִקּוֹם מִצְבַּ הַצְּנוּת . אֲכַן
 לֹא יָדַעְתִּי מַה לַּעֲשׂוֹת לְשֵׁנֵי הַמוֹצֵלִים וְאִיךָ לְהַבִּיאֵם לְמִצְוֹדְתִּי , כִּי
 לֹא יִכְלוּ לְהַרִים אֶת רַגְלֵיהֶם . כִּפִּי אֲשֶׁר הִיָּה לֹאֵל יָדְנוּ עִשִׂינוּ לְהֵם
 מְטָה וּבֵה הַבִּיאָנוּם לְמִצְוֹדְתִּי . אֵךְ מִבְּלִי יִכְלַתֶּם לְעֵלוֹת עַל מִצְוֹדְתִּי ,

לְקַחְתֶּנּוּ

לקחתי ענפי עץ ומפרשי האניה הקרועים ונשיתי למו אהל בין
המצודה בין שדרות היתדות, גם הצעתי למו תבן וחציר, ועליהם
פרעתי סדינים, כי ראיתי שהענה תיטב להם מאד, והיש מהר
נמו שנתם למשיבת נפשם.

בין כה וכה הכינותי להם אכל וכל צרכם להשיב נפשם.
לקחתי גדי עזים רך וטוב ואתן לשש בצר, וימהר לעשותו,
ויזד גם נזיר אורז. באהל החדש ערך לנו שש בצר שלחן,
ואנחנו כלנו ישבנו סביב לאכל יחד, אך שש בצר באכלו,
שרת גם את האורחים, כי ישבו בפאת המטה. העמל והעבודה
הרבה אשר עבדנו כל היום, העירו בקרבנו את התאות האכילה,
ונאכל ונשתה ונהיה שמחים ומובי לב, ובכלותנו לאכל ולשתות,
נפלה תנומה על עפעפינו ונישן, ושנתנו ערבה לנו.

ברגשי לב חדשים העירותי שחר, הייתי כחולם בהקיץ,
לא האמנתי לראות עיני, בני אדם כמוני סביב לי! בודד — לא
בודד; גלמוד אינני. שמע ה' תחנתי ויתן לי מאויי — אחוזת
מרעים, לאשר כלתה נפשי מני אז. עתה, עתה הן טובי בידי!
עתה הנני באמת מלך האוי, עבדים קנוים לי קנין נפש — כי תייתם
נתונה להם מידי — סרים למשמעתי, פלמו אהבים אותי בכל
לבבם ונפשם. וכאשר בממלכות הגדולות נמצאים עמים שונים בני
דתות שונות, כן בממלכתי נמצאו בני עמים שונים ודתות שונות:
שש בצר היה לנשקה עראני כמוני, אביו עבד אלי לים והספרדי
קאטהאלי. ואף כי אנכי הייתי המושל בהם ככל אות נפשי, בכל
זאת נתתי למו להחזיק בדתם כחפץ לבם, ולא הכבדתי אנפי
עליהם להטותם אל דתי, כי מה האדם קצר העינים, אשר יערב
את לבו לשפט דת אנוש ואמונתו באלהיו? זה המשפט אך לאלהים
הוא, הבוחן לבות וכליות, היודע וראה כל תעלומה, אשר בידו
נפש כל חי ורוח כל איש, לו שונג ומשגה, אבל האדם אשר אתו
תלין משוגתו, איך יזיד לשפוט מחשבות רעהו ואמונתו בה?
אמנם, אם ראים אנחנו את אחינו תועה בדרך ונוטה ארחות
עקלקלות

עקלקלות , עלינו המשפט להמול עליו ולהשיבו מדרכו הרעה ,
אבל בדברים טובים ונחומים , ברברי השכל ולקח זך הלוקח
נפשות , ולא באגרוף רשע , בנדופים ובמהלומות אשר יאכפו על
פי המכה , אך לחנוף בחלקות , ובלבו עוד יוסיף אמיץ לאחו דרכו •
וכן זמתי בלבי להורת את עמי הדרך • הישרה בדברי הן והשכל
ולהויל כמל אמרתי לתפש אותם בלבם , ולא להכביד עליהם אכפי
בחזקה ועצם יד •

הסנוחה והשנה בלילה אחרי עמל היום , היו רפאות לבשרנו
ונהליף כח כמקדם • ואחרי כלותנו לקבר החללים , אשר לא כלינו
אתמול מרב העבודה , נסיתי דבר אל עבדי החדשים וששב צר
היה המליץ בינותינו , לא ביני ובין אביו לבד , כי אם גם ביני
ובין הספרדי , כי אני לא ידעתי דבר ספרדית והוא לא ידע
דבר בריטאנית , ושפת הפראים מהר לדבר באר היטב •
ונשב כלנו יחד להמתיק סוד ולהועץ מה לעשות פן ימיטו הפראים
הנמלטים עלינו רעה • בראשונה שאלתי את פי הזקן אבי ששב צר ,
בראותי אשר עצתו תהיה נכונה מעצתם , כי בישישים חכמה ,
והוא יודע את הפראים ואת דרכם , ויען ויאמר : לחנם יגרנו
מפניאם , כי הסער אשר הלך וסער בלילה , בלי עיפק אחת משתי
אלה עשה להם , או ירם בים ושם מצאו קבר למו , או הדפם
צפונה לאיים רחוקים ויהיו פרף לשני הפראים יושבי האיים ההם ,
גם אם באו לארצם לא ישובו הנה , כי הקולות ולפירי כלי נשקנו
הפילו עליהם אימת מות , עד כי האי הזה יהיה להם לחגא , ולשמו
ולזכרו רעה תאחזמו , ויספרו לבני עמם כי מן השמים נלחמו עמם ,
ומהברקים והרעמים אשר ירו עליהם שוכני השמים , מהם אברו
ומהם נסו מנוסת חרב , כי באזני שמעתי כאשר נדברו הנסים איש
אל רעהו לאמר : רודפינו אש אכלה המה ובבני אדם לא יתחשבו ,
כי בן אדם לא יפח מפיו אש לוחט , לשון אָנוּש לא תרעם בקול
רעם , ומרחוק , לא ביד , לא ימית ילוד אשה , וכן רודפינו לא בני

תמותה המה, כי אם אלהים אדירים, אשר עז למו להמית ברוח
שפתם ובעפעפי עיניהם »

מקץ הימים ראינו כי נכונה דבר, וכאשר דבר כן היה,
מהיום ההוא והלאה היה אי מגורי בעיני הפראים מקום מקדש,
משכן למלאכי מרום, ולא ערבו את לבם לגשת אליו. אבל כל
עוד לא ידענו זאת אל נכון, הרדנו לרגעים, ולא האמנו בחיינו,
והפחד אכף עלינו לעמוד תמיד על המשמר. אולם היש מהר
בחלה נפשי בחיים כאלה, התלוים לי מנגד, לכן דברתי זמתי
לעזוב את האי הזה ויעבר עלי מה, וביותר, כי אבי שש ב צ ר
נשבע לי, אשר בני עמו יקדמו פני באהבה וכבוד, ובכל אות
נפשם יאתו לי לשבת אִתָּם. ובכל זאת לא הפצתי לעשות דבר
טרם אשאל את פי הספרדי בדבר הזה, ואפן אליו ואבקש
אותו לספר לי את כל קרתיו מאז בואו אל הפראים, הקל וכלה.
וכדברים האלה השיב לי: ירר ירדנו באניה נושאת עור וכסף לבוא
הו אָנָּה, לחמיר סחורת ידינו בסחורה הדרושה באייר א פ א,
בדרך גלוו אלינו המשה מלהים ילירי פורטי גאל, המוצלים
ממצולת ים, והנה פתאם קס רוח סערה ויהדפנו סדחי אל דחי,
עד כי לעת ערב נהדפנו עלי סלעים וכפיים. האניה התפוצצה
לרסיסים ואנרנו התמלטנו בעור שנינו אל אני=שיש אחת, בלי כל
נשק וצדה. המשה מאחוזת מרעינו היו טרף לחמת גלי הים,
ואנחנו הנותרים נרדפנו על צוארנו מהגלים הרמים כהררי עד, ואת
אני=השיש קלעו כאבן קלע, עד כי אמרנו אפסה תקותנו לראות עוד
חיים עם יושבי חלד. אחרי עמל ותלאות רבות רבו מכפר,
רעבים וצמאים, עינים ויגעים באנו לאי אש לא ידענו, ויושביו
העניים אספו אותנו אליהם, ששה עשר נפש, מהם סדרדים
זמהם פורטיגיזען ויקדמו פנינו באהבה ובאהבה רבה.

«בין הפראים האלה, עם טובי לב וישרי נפש, ישבנו עד
כה שקט ושלו, אבל תית ידינו מצאנו במסכנות ודאגה. הן אמנם
מחיתם, אשר מצאו למו הפראים בעמל ותלאה, הלכו אִתָּנו

כאחים

כאחים חלק כחלק , אבל תוצאות ארצם מצער הנה מאד ,
לכן היינו תמיד צפויים אלי הרפת רעב . התחבלות והמחשבות אשר
השבנו יוסם לשוב לארץ מולדתנו כלו בדמעות עינינו , כי חסרנו כל
צרכי דרך רחוקה כזאת , לכן ישבנו ונדרום ועינינו היו תלויות לעת
תבוא להוננו .

ואחרי כי הק ומשפט לאדם לעזור את איש חסרו לעתות
בצרה , לכן , כי תקראנה למו מלחמה עם הצר הצורר אותם , היינו
נכונים לעזרתם . לפני ימים מספר התגרה בם מלחמה עם מרון ,
הנוגע בנחלתם , ונצא גם אנהנו , אני ואחוזת מרעי בצבאותם ,
להיות זרוע להם במלחמה , ואני עוררתי את הרבי על יד הזקן הזה ,
אבי ששבצר , אשר באמץ לבו רמס וטרף את אויביו כארי ,
ובהמו נתק ממקומו אל מערכת אויבו ואני אחריו ונלכד שנינו
ונאמר בלבנו , אברנו , אברנו ! וגם היינו נכונים לטבח ; אולם
יושב מרום — יתברך שמו ! ראה צרת נפשנו וישלח אותך למושיע
לנו ותמלטנו משערי שאול .

אז עמד ולא דבר עוד , כי רגשי לבו תקפוהו בחזקת יד
ויעתיקו ממנו מלין ולא יכל לפתוח פיו , עד כי הלך אחת הנה
ואחת הנה פעמים לא מעט . ואני , אף כי לא הגיד לי כי הוא אחד
מאנשי האניה הנשברה על גבול אי מגורי , הפרתי זאת מחזות פני
כלבי ומהנה פיו , כי בראותו את הספרדי שחר את פניו
בנשיקות פיו ויחבקהו בכפיו , רגע רקד וקפץ סביבו במעגל ,
רגע רבץ על רגליו ויהנה כאשר יהנה הארי , ורגע הביט בפניו
כאלו ישאל לו לשלום ולכל הקרת אשר קרוהו מאז עזבו , כאשר
ישאל איש לשלום רעהו , אשר לא ראהו שנים רבות . דבר
הספרדי הניאו את לבי מנסוע לעם ששבצר ; אבל מנוחה
לא מצאתי מהמחשבות החדשות אשר הקרו בלבבי לרגעים כהקיר
ביר מימיה . ואשן אל הספרדי ואמר : אדוני , התיטב עצתי
בעיניך להביא את כל דעיך הנה על אי מגורי , לבנות לנו
כלנו יחד אניה ונעבור בה לארץ מולדתנו ? הן אמנם נפשי יודעת

מאד אשר עצתי טובה, ולו ידעתי את רעיק כי ישרי לב ותמימי
דרך המה, אזי חשתי ולא התמהמהתי לעשות עצתי; אך ירא
אנכי פן בוגדים ושוכחי חסר המה, והיום אביאם לארצי השלוח
והשקמה, ומחר ימרדו בי וישלמוני רעה תחת טובה, ויאמרו:
אין לך חלק באי הזה, וגם יכבשוני, איש חסדם, לעבד למו,
מה תאמר נפשך אדוני? הלא אתה יודע את רוחם ולבבם?»

ויען הספרדי ויאמר: מה רב טובך, אדוני, ועצתך
מה ישרה; רעי הנענים כלמו כנים וישרי לב המה, אני ידעתי
ובהנתי את לבם ודרכם זה ימים רבים, ולא מצאתי במו כל תרמית
ואון, וביותר עתה בראותם את נפשם ברעה, ואיך ישכתו
את איש חסדם, מושיעם ומצילם מידי העני והרעה,
אשר בלעדו לא ימישו צואריהם ממנה לעולם. ועתה
אדוני! אם יש את נפשך, הנני נכון לעבור עם הפרא הזקן יחד
אל בני עמי ואנלה להם את מחשבתך הטובה, ואחרי אשר
אשביעם בה, לשמוע בקולך ולבלתי המרות את פיך לכל אשר
תצום, אביאם הנה, להאָהו באי מגוריק.»

ואמר: «הן לו יהי כדבריק.» וגם היה עם לבבי לבלי
התמהמה להכין כל צרכי הדרך; אולם הספרדי נאמן הרוח
וחכם הלב, העיר את לבבי, כי ראשונה עלינו לעבוד ולזרוע
חלקת שדה גדולה מבתחלה, למען ימצא להם לפי העדה אשר
תגדל עתה. בראותי כי כן דבר, חשתי ולא התמהמתי לשלה ידי
במלאכה הזאת. מקץ ירה ימים עבדנו יחד חלקת אדמה ונזרע
בה עשורים ושנים חמר שעורים ושש עשרה כדים דוחן, גם הלכנו
חליפות לצוד ציד עזים ונוספו על עררי עוד חמשה ועשרים גדיים.
גם בקשנו עצים לבנות אניה, סוף דבר, לא עזבנו מלהכין כל
דבר הדרוש להפצנו.

בין כה וכה, בעבדנו את עבודתנו, הניעה עת הקציר,
ואמצא בשנה ההיא שתי מאות ועשרים חמר שעורים, ודוחן הרבה
מאד, גם ענבים מצאתי מאה שעורים; ועתה כביר מצאה ירי

לכלכל את היושבים החדשים באי מגורי ולנהלם בלחם רכל
מחסורם, אז צויתי את ששבצר להבין צדה להספרדי
ולאביו וכל צרכי דרכם, ואת הספרדי צויתי, לבלתי קחת
עמו כל איש, אשר לא ישבע שבועת ה' להיות תמים ונאמן עם
אדון האי הזה. ואתקן להם אחת הצנות הנשארות מן הפראים,
ונתתי למו צדה לדרך לשמונת ימים להן ולספרדים, גם
שני קני רבה ואבקת שרפה, ויסעו מזה ביום בהיר למקום מושב
הספרדים האומללים, בלוית ברכות נפשי ונפש ששבצר.

כב

אנית בריטאניה — הקשר אשר קשרו המלחים על
רב החבל.

האיש אשר לבבו הרה והנה רק חפץ אחר שנים רבות,
לא שקט ולא נח יום ולילה ויאמץ כל פחו ואונו להוציא את הפצו
זה לפעלו, וידיו לא עשו תושיה ופתאם יראה כי עוד רגע קמן
הפצו יצלה, הוא האיש ידע רגשי לבי ועליצות נפשי, בעת אשר
שלחתי את הספרדי ואבי ששבצר, גם יבין צפיתי אשר
צפיתי אל בואם עם הצנה, הנושאת בחיקה את מלאכי ישעי,
ובידם תקותי ותאות נפשי.

שמונת הימים, המועד אשר יעדו לבוא, היו בעיני כשנים
אין מספר, וכל היום השמיני עמדנו אני וששבצר על המשמר
ועינינו תלויות אל פני הים, אולי נצלה לראות תאות נפשנו מרחוק.
ויהי היום בבקר, אחרי כי כבר כלו עיני מהביט על פני כל
הים, ואשוב לביתי סר וזעף, הולך אחת הנה ואחת הנה מ-
בחמת רוחי, עד כי נפלה עלי תרדמה ואישן, והנה קול ששבצר
העירני משנתי לאמר: „אדוני הנה הנם!“ כאשר יקיצו ישני עפר
לקול השופר הגדול, כן הקיצותי אני בגילה וחידה הרדתי ממטתי
ואחישה על גבעת המצפה אשר לי, וארא והנה צנה מרחפת על

כנפי רוח צה , ופניה מועדות לאי מגורי . אבל כאשר הוספתי להביט , ראיתי כי אני־שיט הוא , ולא הצננה—תאות נפשי , לאשר הפיתי בכליון עינים , ומעבר אחר היא באה . ואקרא ל ש ב צ ר בקול מר : «ששבצר ! איננו נכון הדבר , שקר דַּפְרָת ! הבה נא לי קנה הראי ! » היש פהר מלא את פקודתי , ואני לְמִשְׁתִּי עיני בכל עז ועצמה , וארא מרחוק כשתי פרסאות וחצי על פני הים , וכפרסה וחצי הרחק מן החוף , אָנִית בְּרִיט אֲנִיָּה עצורה בעוגניה . לא ידעתי נפשי אם אשיש ואם אפחד למראה הזה ? האשיש — כי בני עמי נצבים עלי , ותקותי לנגד עיני לשוב לארץ מולדתי ? ואם אפחד — כי מה זה אשר אני־ט אֲנִיָּה תעבור למקום , אשר בו מחסור כל דבר : לא מקום זרע ולא מקום מקנה וקנין , הלא דבר הוא ! לדעת זאת היה עמל בעישי ; ואם אמרתי רוח סערה המילם הָנָה , הלא זה כמה שבעות לא היה כל רוח סערה ? לכן , האם נפלאות היא כי חרדה אחזתני , בראותי האניה העומדת מרחוק ואני־השיט ההולכת וקרבה אלי , ומי זה יצחק לי , כי נתתי לבי לְהִזְהֵר ולהזהיר גם את ש שב צ ר , אשר יִזְהַר עַד כִּי נִדַע מִזְמוֹתָם אֵל נֶכּוֹן . וגם אמנה לא דבר ריק היתה פְּהָדְתִי , כי הזון לבי בעתני , וסוף דבר הוכיח על תְּחַלְתּוֹ , כי לא עֲשָׂא ודבר כזב חזה לי לבי .

אני־השיט נגשה אל החוף ותעמד על החול , עשתי עשר איש יצאו ממנה , שמנה מהם חלוצים כאנשי מלחמה ושלושה אסורים בנחשֶׁתִים כשבויי חרב . החלוצים הסירו את הנחשֶׁתִים מעל רגלי האסירים , ואחד מהם הביט אל החלוצים בעינים דומעות ותחנונים , ושנים הנשארים פרשו בידיהם ועיניהם נשאו לשמים . השתוממתי על המראה הזה מאד מאד , כי לא ידעתי פשר דבר / ו ש שב צ ר קרא אלי לאמר : ,ראה אדוני , גם בני עמך אוכלים שבויי חרבם ! » וכדברו נהרו פניו כאיש אשר

הגדיל בפיו על איש תוכחתו • ואען אותו לאמר : «לא ,
זאת לא יעשו בני עמי ! אבל ירא אנכי כי רצה בלבבם , אך נשים
בה' מבטחנו ובו תעז ידנו עליהם , ולא נתן אותם לעשות המזמתה
הרבה »

כדי דברי דברי ראיתי , כי אחד החלוצים עורר את הניתו
או חרבו על אחד השבויים , אך לא עשה לו מאומה רק הלך
עליו אִמִים • המראה הזה העיר רחמי וקנאתי יחד , ואמר בלבי יעבר
עלי מה , אִצִּילָה הלקוחים לְמוֹת מִיִּדֵי הורגיהם , או תמות נפשי
עמם ! אבל עוד לא ידעתי איכה אפיק את מהשבתתי • למגנת לבי
נסע מזה הספרדי ואבי ששבצר , לו היו המה בעזרי , כי אז
ערבתי את לבי לתגר בם כלהמת ביד רסה ; ועתה לא היה לאל
ידי להתראות עמם פנים , כי אם לעשות במחשך מעשי ולשים
אל הרמיה פני , וגם • חיש מהרה מצאתי את שבקשה נפשי •
ראיתני , כי חבר המרצחים התפרדו וישוטטו ביער , לתור את האִי ואך
שנים מהם נשארו לשמור את הצנה , והשבויים התנפרו לארץ במר
נפשם • בשומי לבי אל האיד הנכון להם , נכמרו יחד כל רחמי
עליהם , אך הן כבר ראו עיני למדי , כי ישועת ה' קרובה לעתות
בצרה , וְאָהִיָּה בעיני כמלאך מושיע שלוח במלאכות ה' להציל
האומללים כַּפֶּף פועלי האון •

ראיתי כי מפני מגרעת המים , אשר באה ברגע זה , לא
תוכל אני השיט הַיָּמֶש פמקום החול , אשר עמדה עליו כעשר שעות ,
לכן היה עם דבבי , לבלי הִרְאֹת להאובדים האלה עד לעת ערב ,
כי אז תהיה עת מצוא לנסות דבר לעזרתם , כי אם אמהר ואהיש
מעשי ביום , אחרף נפשי לְמוֹת , והציל לא אציל אותם ; אולם לעת
הצהרים ראיתי , כי עתה עת לחויש למו לעזרה • הורשי האון נמו
שנת הצהרים ואך שלשה השבויים שכבו ער תחת צל אִלֹּן
גדול , ואני חָמֵשׁ בכלי נשקי כאיש ערוך למלחמה נגשתי אליהם
וששבצר הלך לרגלי • ואקרא אליהם בלשון ספרדית : מי

אתם

אתם ?» לקול הקורא נבהלו מאד ובראוהם את תמונתי ואת חליצתי
רָפַט החזיקם , כי השבוני לשעיר ולמלאך בלהות , ויבקשו לנוס
מפני . ואחיש לרבר אליהם בלשון בריטאניה לאמר : אל תפחדו ואל
תערצו אדוני , אוהב ומושיע קרוב אליכם ואתם לא תדעו !» לשמע
הדברים האלה חיתה רוחם בקרבם , ויען אחד מהם ויאמר : «קרוב
סוכך ומלאך מושיע , המביא ישע לנדכאים אתה לנו !» ויסר את
מצנפתו בגיל ורעדה ויאמר : «ישע ממרום יבוא לכם ! ידעתי גם ידעתי
כי נהתם ביד עריצי אדם , חזקים ממכם , אבל הגידו נא לי האסון ,
אשר קרה אתכם , אל תכחדו ממני דבר וחפז לתשועת ה' בידי .»
ויען המדבר ויאמר : אם אמרתי אספרה לאדוני כל
קרתינו כרה , הנה לא עת־סֵפֶר עתה , כי עוללי הרשע שוכבים
לא רחוק ממנו ; לכן יואל נא אדוני לשמוע , ודברי יהיו מעטים :
«אנכי רב החבר על האניה , העצורה על גבול האי הזה ,
עבדי הרימו בי יד והנה מבקשים להזניחנו על האי הזה , אותי ואת
שני רְעֵי , את הפקיד אשר על האניה והלך אחד אשר הוכיח
רשעים אל פניהם » ואשאל איה המורדים והפושעים ? ויאמר :
«ישנים במטה תחת העצים» ויאמר היש למו כלי נשק ? ויאמר :
«כי אם שני קני רבה והשלישי נשאר באני-השימי» ויאמר : «טוב
סאד ! עתה ננסה דבר לעזרתכם , לכו אחרי בָּלַט , למען אשר
לא יראו אותנו ולא ישמעו קול צעדינו .» בבואנו אל מקום
המועדה , אמרתי אל רב החבל : «אדוני ! הנני נכון לערות למות
נפשי בעדך ובעד רעיק ואעשה בעבורכם כל אשר יהיה לאל ידי
לעשות , אך ראשונה תשבועו לי בה' למלאות דברי אשר
אשים לפניכם : הלא זאת לא ירע בעיניכם , כי לבבי איננו נכון
במוח באמונתכם ותם לבבכם ; הן אמנם פְּנִים אתם בעיני , כי
הכרת פניכם תענה בצדקת לבבכם , בכל זאת האדם יראה לעינים
ולא ללבב , לכן חק ומשפט הוא לכל איש , לבלתי בהר פְּרֵעַ
ולבלי במה בו , כל עוד לא נסחו ולא בחן את לבבו . ובמה אנסה
ואבחן את לבבכם בעת הנחוצה הזאת , אם לא בשבועת ה' ?

וזאת הנני דורש ממכם : ראשונה תִּשְׁבְּעוּ לִי כִי לֹא תִשְׁיבוּ צוֹר
חֲרַבְכֶם , אֲשֶׁר הִנְנִי נוֹתֵן בְּיַדְכֶם , אֵלַי וְאֵל כָּל הַנְּלוּיִם אֵלַי , וְאֵל
תִּגְמְלוּ לִי רַעַה תַּחַת טוֹבָה , גַּם לִשְׁמוֹעַ בְּקוֹלִי לְכָל אֲשֶׁר אֲצוּה אֶתְכֶם ,
כָּל עוֹד הַיּוֹתֵנוּ עַל הָאֵי הַזֶּה ; שְׁנִית , אִם תּוֹשֵׁב הָאֲנִיָּה לִידְכֶם ,
תַּעֲבִירוּ אוֹתוֹ וְאֵת עַבְדֵי חַנַּס לְאַרְצִי • «

שבועת ה' נשבעו לי על הדבר הזה , וחזות פניהם הוכיחה
על צדקתם ויִשָּׁר לִבְבָם • וְעַתָּה נִתְּתִי לָהֶם כְּלֵי נִשְׁק , לְתַגַּר
מִלְחָמָה בְּמִוֹרְדִים • הֵן בְּעוֹד דְּבַרְנוּ הִקִּיצוּ שָׁנִים מְשַׁנָּתֶם , אֲבָל לֹא
יָדְעוּ וְלֹא הִבִּינוּ מֵאוֹמָה וַיִּלְכוּ לָהֶם לְרוּחַ אַחֲרַת , אֲךָ שְׁנֵי מַחֲרָחֵרֵי
הָרִיב וּרְאֵשֵׁי הַמִּוֹרְדִים , אֲשֶׁר הִרְאָה לָנוּ רַב הַחֶבֶל בְּאֲצַבְעוֹ שִׁכְבוּ
עוֹד לִבְטָח • זֹאת רֵאִינוּ , כִּי מַחֲשַׁבְתָּנוּ לֹא תִצְלַח , עַד כִּי יוֹמַתוּ
הַמָּה לְרֵאשֹׁנָה , לִכֵּן הָיוּ הַמָּה רֵאִישׁ וְאַחֲרִית לַפְּעַל יָדִינוּ • פִּקִּיד
הָאֲנִיָּה הֵלֶךְ רֵאשֹׁנָה , וְאַחֲרָיו הִהְלֵךְ , וּרַב הַחֶבֶל לְאַחֲרוֹנָה , וְאִישׁ
אִישׁ קָנָה רַבָּה גְדוֹל בִּידּוֹ וְקָנָה רַבָּה קָטָן תַּחַת חַגּוּרוֹ , וּכְן נִסְעוּ ;
אֲבָל אִף כִּי הִלְכוּ בְּלֵט , בְּכָל זֹאת הִקִּיץ אֶחָד הַמַּלְחִים לְקוֹל
צַעֲדָם , וּבְרֵאוֹתוֹ אֵת הַחֲמִשִּׁים , בִּקְשׁ לְהָרִים קוֹלוֹ וּלְקַרֵּא לְאַחֲזוֹת
מִרְעֵיו ; אִוֵּלֶם עֲתוֹתָיו לֹא הָיוּ עוֹד בִּידּוֹ , בְּרַגְעֵזוֹ יָרוּ הַשָּׁנִים
הָעוֹמְדִים לְרֵאשֹׁנָה בְּכָלֵי נִשְׁקָם , אֶחָד מִן הַמִּוֹרְדִים נָפַל שְׂדוֹד מִתְּבוֹסָם
בְּדָמוֹ , וְהַשָּׁנִי נָפַל לְאַרְץ פְּצוּעַ מֵאֵד וְלֹא יָכַל לָנוֹס , וּבְרַצוֹתוֹ לְקַרֵּא
לְעִזְרָה , אָמַר לוֹ רַב הַחֶבֶל « בְּרַךְ אֱלֹהִים וּמֵת ! » וּבְדַמְּרוֹ ,
הִבְהוּ בְּעַבֵי גְבִי קָנָה הַרְבֵּה וַיֵּאָלֶם לְנִצָּח •

אִז נִגְשַׁתִּי גַם אֲנִי אֶל מְקוֹם הַקָּמַל • הַמַּלְחִים הִחֲשִׁים
לְעִזְרָה , בְּרֵאוֹתָם כִּי לִשְׂוֹא יַעֲמְדוּ עַל נַפְשָׁם , וְגַם אַחֲרֵי אֲשֶׁר
רַב הַחֶבֶל הִבְטִיחַ אוֹתָם , כִּי נַפְשָׁם תְּהִי לָהֶם לְשֹׁלֵךְ , אִם יִשׁוּבוּ
מִמִּרְדָּם וַיַּעֲזְרוּ אַחֲרָיו לְהִשָּׁיֵב הָאֲנִיָּה לִידּוֹ , נִתְּנוּ יָדָם תַּחַתָּיו ,
וַיִּפְּנְעוּ מִפָּנָיו בְּכָל לִבְבָם וּנְפִשָׁם , וַיִּשְׁבְּעוּ לְעַבּוֹד אוֹתוֹ בְּאֵמֶת
וּבְתַמִּים • אֲךָ אֲנִי חֲרַצְתִּי הַמִּשְׁפָּט , כִּי שָׁנִים מֵהֶם יֵאֲסָרוּ
בְּנַחֲשֵׁתִים וְשָׁנִים מִרְאֵשֵׁי הַמִּוֹרְדִים יִנָּתְנוּ בְּבוֹר כָּל יְמֵי שְׁבַתָם עַל
הָאֵי • אֲךָ שָׁנִים , אֲשֶׁר הִכְרַת פְּנִיָּהֶם עֲנַתָּה , כִּי אֲךָ נִפְתִּים הָיוּ
לְמִזְמוֹת

למזמות רעיהם וְנִשְׁבְּעוּ כִּי לֹא יִשְׁקְרוּ בְּאִמּוֹנַתְם , שְׁלַחוּם לַחֲפָשִׁי
וּלְקַחְתִּי אֹתָם לְעִבּוּדְתִּי . שׁ שׁ בׁ צ ר וּפְקִיד הַאֲנִיָּה הִשְׁחִיתוּ אֶת
אֲנִי-הַשֵּׁיט וַיַּעֲשׂוּהָ לְכֹלֵי אֵין חֲפֵץ בּוּ , בְּהַסִּירֶם אֶת הַתְּרוֹן וְאֶת
הַמְּשׁוּט מֵעֲלֶיהָ .

אֵין מֵלָה בַלְּשׁוֹנִי לְהַגִּיד עֲלִיצוֹת נַפְשִׁי , כִּי בְּרַגַע קָמָן
וּבְמַעַט דְּמִי מִלַּחֲמָה , הוֹשִׁיעָה יָדִי לִי לְהַצִּיל שְׁלֹשָׁה עֲשׂוּקִים ,
מִבְּקֵשֵׁי עֲזֵרְתִי מִיָּדֵי עוֹשְׂקֵיהֶם , וּלְקַחְתִּי שְׁבִי אֶת שְׂבִיָּהֶם .
וְעַתָּה יִכְלוּ לֵלְכֶת בְּטָה לְבֵיתִי אֶל הָאֲרָחָה אֲשֶׁר קִרְאתִים לְהַשִּׁיב
נַפְשָׁם . מָה הִצִּיתָאוּ לְסִבְיָנָה מֵעוֹנֵי וְהַלִּיכְתָּ בֵּיתִי , מָה הִתְּפַלְאוּ
עַל קִרְתִּי וְהִעֲתִים אֲשֶׁר עִבְרוּ עָלַי , בְּסִפְרֵי לְמוֹ בַעַת הָאֲבָל .
וְכִלְנוּ שְׂכָם אַחַד נָתַנּוּ תוֹדָה לְאֱלֹהִים עַל נַפְלְאוֹתָיו וְהַסְדֵּי הַרְבִּיבִים ,
אֲשֶׁר הִפְלִיא לָנוּ , וְעַל מַסְבוֹתָיו הַרְמוֹת וְהַנְּשַׁגְבוֹת , אֲשֶׁר הִתְּהַפְּכוּ
בְּתַחְבוּלוֹתָיו לְפָדוֹת נַפְשָׁנוּ .

אֲבָל כֹּל עוֹד אֲשֶׁר לֹא לְכַדְנוּ הָאֲנִיָּה , עֲרָבָה עוֹד כֹּל שְׂמַחְתָּנוּ ,
וְתַחַת הַמָּטָק מְטָק רַעִים הַמִּתְקַנּוּ סוּד וְנִשְׁפֹּת עֲצוֹת בְּנַפְשָׁנוּ אֵיךְ
לְלַכּוֹד אֶת הָאֲנִיָּה . אֲבָל לֹא בְרוּחַ שְׂפָתִים תַּחְבוּלוֹת הַקְּנִינָה וְלֹא
בְּרַגַע תְּפוֹן עֲצָה — זָמַן כְּבִיר חֲשַׁבְנוּ מַחֲשָׁבוֹת , וְנִכְוֹנָה מָה לַעֲשׂוֹת
עוֹד לֹא יָדַעְנוּ . רַב הַחֶבֶל הָיָה דְּעוֹ לֵאמֹר : « עוֹד עֲשָׂרִים וְשֵׁשׁ
אֲנָשִׁים נִשְׂאָרוּ בְּאֲנִיָּה , אֲשֶׁר נַפְשָׁם יוֹדַעַת מֵאֵד אֶת פְּשַׁעֵם הַרְבֵּי
וְהַשְּׂפָמִים הַנִּכְוֹנִים לְמוֹ ; וְעַתָּה הֵאֵם לֹא יַעֲמְדוּ עַל נַפְשָׁם בְּכֹל
מֵאֲמָצֵי כַחַם ? וְלֹא יִבְחָרוּ לְפֹל בְּחָרֵב מִלְּפֹל בִּיָּדֵינוּ , אַחֲרֵי אֲשֶׁר יוֹדַעִים
נֶאֱמָנָה , אִם לֹא תִשְׁיַגֵּם הַמִּלְחָמָה עֲלֵינוּ , נִכּוֹן לֵהֵם מִוֶּתַּעַל
הַמַּטְבַּח ? וּמִי יַעֲמוֹד לְפָנֵי הַלּוּהָם , אֲשֶׁר לוֹ הַחַיִּים וְהַמּוֹת בְּמֵאֲזָנִים
יִשְׂאוּ יָחַד ? לָכֵן זֹאת לֹא תַעֲלֶה עַל רוּחָנוּ לְהַתְּרֹאוֹת עִמָּם פָּנִים
אֶל פָּנִים וּלְתַנְגֵּר בִּם מִלַּחֲמָה בִּיד רַמָּה , כִּי אִם יַעֲצֵתִי לְשִׁית אֶל
הָעֵרְמָה עֵינֵינוּ וְאֵךְ בְּמַרְמָה נִשְׁכִּיל . »

כְּבִלּוֹתוֹ לְדַבֵּר וְאֵעַן חֲלָקִי אֵף אֲנִי וְאֵמַר : « הֲלֹא זֹאת נִקְלָה
לְנִבּוֹן דַּעַת , כִּי הַנְּשֹׂאָרִים בְּאֲנִיָּה , אִם יִרְאוּ רַעִיהֶם בּוֹשְׂשִׁים לְשׁוּב
אֲלֵיהֶם , יִבְקָשׁוּ לְדַעַת אֶת שְׁלוֹם אַחֵיהֶם וְאֲנִי-הַשֵּׁיט , וְעַתָּה בְּלִי

שֶׁפֶק יִשְׁלַחוּ בְנֵי־שֵׁיט אַחֲרַת אֵל הָאֵי ; עַל כֵּן עֲצַתִּי לִפְנֹת אֲנִי־הַשֵּׁיט
וּלְנִקּוּב הוֹר בְּקִרְקָעָה , לִמְעַן לֹא תִהְיֶה כְּלִי חֶפֶץ לְהַבְּאִים , וְאַנְחֵנו
נִחְכֶּה וְנִרְאָה אֵיךְ יִפּוֹל דְּבַר , כִּי מִי יוֹדֵעַ , אֲוֹלֵי עֲצָה קְרוּבָה לְבוֹא
טָרָם נִקּוּה , וְגַם אִם תִּקּוּתֵנו תִּשְׁאָר מְעַל , הֲלֹא גַם זֹאת תִּהְיֶה לָנוּ
לִישׁוּעָה , כִּי תִהְיֶה בִידֵנו אֲנִי־שֵׁיט גְּדֻלָּה , וּמִי יוֹדֵעַ אֲוֹלֵי בַה לְבַרָה
נִגִּיעַ אֶל מַחֲזוֹ הַפְּצָנוּ « וַיַּעֲנוּ כָל־סָה אַחַד : טוֹב הַדְּבַר אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ ! בְּפִיָּהֶם דִּבְרוּ וּבִידָם מִלְּאוּ , וְאַחֲרַי כֵּן מִשְׁכַּנוּ אֶת אֲנִי־הַשֵּׁיט
עַל הַיּוֹבֶשֶׁה הַרְחֵק מֵאֵד מִן הַשִּׁפָּה , עַד כִּי גַם גְּאוֹת הַמַּיִם לֹא
תִשְׁמַפְּנָה . וְכֵן יֵשְׁבֵנו עַל הַחֹף לְמַתִּיק סוּד וּלְרֹאוֹת מַה יַעֲשֶׂה
ה' לָנוּ .

בְּעִבּוֹר רִגְעִים אַחֲרֵים שִׁמְעָנוּ שְׁאוֹן כְּלִי תוֹתָה , כַּמִּשְׁפָּט
עוֹבְרֵי יָמִים הַנּוֹתָנִים אוֹת לְהַשִּׁיב אֶת אֲנִי־הַשֵּׁיט אֲלֵיהֶם , אֵךְ בְּאֲשֶׁר
לֹא עָנוּ אוֹתָם , שָׁנָה וַיִּשְׁלְשׁוּ וְאִז עָמְדוּ וְלֹא יָסְפוּ עוֹד . וַיִּרְא
כִּי עָתָה אֵין עֵת שְׁמוֹעַ , כִּי אִם עֵת רֹאוֹת , וּבְלִי שֶׁפֶק מְכִינִים הֵמָּה
אֲנִי־שֵׁיט לְשִׁלַּח הִנֵּה , וְאִקְחָ קִנְיָה רֹאֵי וְאֲבִיט לְמִרְחֹק , וְכֹאֲשֶׁר
דְּמִינוּ כֵּן הִיָּה . רֹאִינוּ כִּי אֲנִי־שֵׁיט עִם עֲשֵׂרָה אַנְשִׁים שְׁלוּחֵי הִנֵּה .
בְּקִרְבָּם אֲלִינוּ , שִׁבְנוּ אַחֲוֹר בְּמִשְׁפָּט כֹּזֵה אֲשֶׁר נוֹכַל לְשַׁמּוֹר אֶת
צַעֲדֵיהֶם וּלְרֹאוֹת אֶת פְּעֻלֵיהֶם , וְאוֹתָנוּ לֹא יִרְאוּ . בְּתוֹךְ הַבְּאִים
הַרְאָה לָנוּ רַב הַחֶבֶל שֶׁלֶשָׁה מַלְחִים יִשְׂרָאֵל לֵב וְתַמִּימֵי דֶרֶךְ , אֲשֶׁר
אָבְפוּ עֲלֵימוֹ הַמּוֹרְדִים לְשִׁית יָדָם עִמָּהֶם נֶגֶד רִצּוֹנָם , וְאַחַד רֹאֵי
הַמַּלְחִים הוּא אַחַד מִרֹאֲשֵׁי הַמּוֹרְדִים , וְהַנְּשֹׂאֲרִים עֲבָדִים הוֹלְכִים
לְתוֹמָם הֵמָּה . חֲזוֹת־פְּנֵיהֶם הוֹכִיחָה עַל הַתְּמָחוֹן הַגְּדוֹל אֲשֶׁר תְּמָחוּ ,
בְּרֹאוֹתָם כִּי אֲנִי הַשֵּׁיט הַרְאִישׁוֹנָה נִשְׁחַתָּה , וּמָה רְבָתָה מְבוֹכָתָם
עוֹד , בְּקִרְאָם פְּעֻמִּים וְשִׁלְשׁ בְּקוֹל גְּדוֹל וְגַם רָבוּ בְּקִנְיָה רַבָּה לְהַת
אוֹת לְרַעִיָּהֶם וְאֵין קוֹל וְאֵין קָשָׁב . בְּרֹאוֹתָם אֶת כָּל אֱלֹהִים , הַרִימוּ
פְּעֻמֵיהֶם לְשׁוֹב אֶל אֲנִי־הַשֵּׁיט , וְנֹאמַר , הִנֵּה מִהִשְׁבַּתֵנו הוֹפְרָה , כִּי
בְּלִי שֶׁפֶק יִחַשְׁבוּ אֶת רַעִיָּהֶם לְמַתִּים וְנֹאֲשׁוּ מֵהֶם לְבִקְשָׁם עוֹד ; אוֹלָם
בְּבוֹאֵם אֶל אֲנִי־הַשֵּׁיט נִשְׂאָרוֹ אֵךְ שֶׁלֶשָׁה מֵהֶם לְשַׁמּוֹר אוֹתָה ,
וְהַאֲחֵרִים אַחֲזוּ דֶרֶכָם אֶל הָאֵי דֶרֶךְ מַעוֹנִי , וַיִּרְיָמוּ שְׁנֵית כִּישׁוֹפֵר

קולם , ובראותם כי אין מַעֲנָה , ישבו תהת אחד השיחים , להמתי סוד ולהתיעץ מה לעשות .

בעת ההיא צויתי את ש ש ב צ ר ואת פקיד האניה , לַמְהֵר אל הַמִּפְרָץ מערבה ולהרים קול רם מאחד הָרָמִים כאשר יוכלו , עד כי יִשְׁמַע הַקּוֹל לאֶזֶן המלחים , ואך כאשר ישמעו קול ענות המלחים , ישובו אלינו בדרך אשר הלכו בה , וגם בשובם ילכו הַלּוֹךְ וְקֹרֵא בקול לענות קול המלחים , בזאת השבתי לַמְשַׁכֵּם אל לב האי ושם נוכל להתראות עמם פנים אל פנים .

הַמְרַמָּה הצליחה לנו . המלחים כאשר לא מצאו עוד את רעיהם , הן היה עם לבבם לשוב אל האניה ולעשות דרכם ; אולם בבואם אל החוף ואזניהם שמעו את הקול מרחוק , שבו מהר וילכו לרוח הקול . וכבואם אל הַמִּפְרָץ והוא כגר עדיהם את הדרך , צוו להביא להם את אני-השיט לעבור אותנו . למשוש לבנו נשארה אני-השיט בַּמִּפְרָץ , ורק שנים מהם נשארו לשמרה , והנשארים הלכו הַלּוֹךְ לרוח קוד הקורא אותם בלי חֶשֶׁךְ , עד כי הִדְרֹוּ אֶל מַעֲבֵי הַיַּעַר ולא עצרו כח ליצוב אל אני-השיט לפנות בקר . ויהי אך הלכו המלחים מעינינו , הִתְנַפְּלוּ בלט על שומרי אני-השיט האחד גם עָנְתוּ על עִפְת הַמִּפְרָץ וּבִמְפָּה הראשונה אשר הִפְהוּ רב החבל , יִשֵּׁן שְׁנֵת הַמּוֹת ולא שָׁנָה לו ; השני , אשר שכב באני-השיט , התחנן על נפשו וישבע לעבור אותנו בכל לבבו ונפשו , ובהיותו אחד מן הנמשכים לתומם ברשת המורדים ידענו , כי לא יִשְׁקַר באמונתו ונִתֵּן לוֹ נִפְשׁוֹ לשלל .

ש ש ב צ ר ופקיד האניה שבו עיפיים מאד מרב הדרך . ועתה הלא נקל לדעת , כה מאד עיפו המלחים ברוצם לארך ורחב ביער לא דרך . הן לזמן כביר שבו אל אני-השיט ופיהם ענה במ— כאשר שמענו אותם נִדְבָּרִים איש אל רעהו — כי עיפיים הם מאד . בבואם אל הַמִּפְרָץ ויראו את מגרעת המים ואני-השיט על החול כנמועה במספרים ואת השומרים לא מצאו , חָרְדוּ ויזעקו זעקה גדולה וזמרה עד כי נִחַר גְרוֹנָם , קראו בשמותם — אבל לשוא ,

אין קול ואין ענה ! וידמו בלבם , כי קסם על האי הזה ובפקודת
מלך הבלהות , מושל האי , נעלמו מעיני כל חי , או מתו באין
זכר ושארית למו , וגם עליהם תעבר הכוס , כחסרי דעת וכמשוגעים
רצו רצוא ושוב על החוף ויפרשו בידיהם ומללו ברגליהם , רגע
ירדו לתוך אני-השיט ורגע שבו ולא ידעו מה לעשות .

השפת הנשף הסתירה דרכנו מעיניהם ולא ראו אותנו בלכתנו
בלט . ואך עמד עמדנו הֵכֵן על מעמדנו , נגש רב המלחים ועוד
שנים עמו בבלי דעת לַמִּצַּב רגלי פקיד האניה , ויור הוא וששבצר
העומד אצלו , ויפל רב המלחים ועוד אחר עמו שדודים ומתבוססים
בדמיהם , השלישי נס וימלט אל הנשאים ואני עם הילי ,
שמנה במכפר , הרימנו קול תרועה , וחשכת הלילה היתה
עלינו סְהָרָה לבלי הגלות להם מתי המכפר אשר לנו .

ראש כל מאווי היה לבלתי שִׁפֵּךְ דם עוד , ואשלה את
המלה , אשר לקחנו שְׁבִי באחרונה , בתור איש הבינים , וישא
קולו בעד חשכת הליל לאמר : « טָאָם וְשָׁמַיִט ! אַחֲלִי רֵעִי ,
אם יקרה נפשכם בעיניכם , עִמְעוּ לעצתי ותחי נפשכם ; אל
התגרו מרחמה , הניהו כלי מלהמתכם והכנעו תחת רב החבל ,
גם אתם גם רעיוכם , אָנִי שְׁבִי אָנִי ! רב המלח , גם
ווי לְזִי מֵתוּ ! גם עליכם תעבר הכוס , שְׁתֵּה תִשְׁתֵּהוּ ולא תִנְקוּ אם
תבכרו לבבכם . רב החבל וחמשים איש עמו עומדים הֵכֵן לא רחוק
ממכם להתנפל עליכם ולהכותכם הָרֶם , כי ההעינו בנפשותינו ,
בְּחִשְׁבֵנוּ כי על אי שומם ועזוב מבני אדם באנו , כי אי נושב הוא
ועליו פָּחָה המושל באין מעצור ; לכן לשוא תִקְעוּ עֲרַפְכֶם , כי
פְּלָכֶם הוֹלְכִים לְמוֹת על המַצְבָּח » ויען אחד מהם בשם פֶּלֶם
ויאמר : « הֲנֵנוּ לעבדים , אך אם יש לנו תקוה כי פִּשְׁעֵנוּ יִכַּפֵּר , וְנִרְיָמָה
ירינו לאל עליון אם נְרִימָה יד ברב החבל ובכל הנלוים אליו , כי אם
נעבדנו בכל פהנו »

אז פתח רב החבל את פיו ויאמר : « הלא תדעו פי הַמְדַבֵּר
אליכם מי אֲשֶׁר יִנִּיחַ כְּלִי מִלְחַמְתוֹ לְאַרְצָךְ בְּרֵגע זוּ וַיִּתֵּן לִי יָד , עֲוֹנוֹ

יִכְפֹּר וּנְפִעוּ תְהִי לוֹ לְשַׁלֵּל , לְבַד וּוּיִל־אֶטְקֵי נִס ׀ כִּי הוּא
הִיָּה הַרְאִשׁוֹן , אֲשֶׁר שַׁלַּח יָד בְּרַב הַחֶבֶל וַיִּרְבֵּ לַפְּשׁוּעַ בְּעֵבֶרֶת
זְדוֹן • כִּשְׁמוֹעַ וּוּיִל־אֶטְקֵי נִס אֶת דְּבָרֵי רַב הַחֶבֶל , נִפְלָה עָלָיו
אִימָתָה וּפְחָד , וַיִּזְעַק וַעֲקָה גְדוּלָּה וּמְרָה וַיֹּאמֶר : «תִּנְנִי , חֲנֻנִי
אֲדַנִּי רַב הַחֶבֶל , הֲרִק עֹנֵי גְדוּל מִשׁוּא ; הֵאֵם גְּדֻלָּה הִצֵּאתִי
מִחַמָּאת כָּל רְעֵי ? » וַיֹּאמֶר רַב הַחֶבֶל : אֶת מִשְׁפַּח אֲבִיָּא לִפְנֵי
הַפָּחָה — כֵּן פָּנָה אוֹתִי — , וְעַל פִּי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִגִּיד לִי אֲעִשֶׂה ,
וְאֲנִי אֲפַגַּע בּוֹ בְּעֵדֶךָ • אִז הִנִּיחוּ כָּלֶם אֶת כְּלֵי מַלְחָמָתָם וַיִּתְעַנּוּ תַּחַת
יָד אוֹסְרֵיהֶם , וְאֶחָד מֵהֶם לֹא הָעִז פְּנִיָו לְעַמּוּד נֶגֶד הָאוֹסְרִים , לְבַד
אֲשֶׁר הִתְחַנְּנוּ עַל נַפְשָׁם •

וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר הוֹכִיחַ רַב הַחֶבֶל מִרְדָּם וּפְשָׁעִם אֶל פְּנֵיהֶם
וַיִּגְלָה לָהֶם הַשְּׁפָטִים הַנִּכּוֹנִים לָמוֹ , עֵקֶב דְּרַכְסֵי הַרְעָה , הַגִּיד לָהֶם ,
כִּי אִינֶם שְׁבוּיִם הֵמָּה בִּידוֹ , כִּי אִם בִּיד הַפָּחָה נִשְׂיָא הָאִי , הַשׁוֹרֵר
בּוֹ כְּאֹת נַפְשׁוֹ , וְאִמְנֵם יֵשׁ לֹאֵל יִרוּ לְתַלּוֹת אוֹתָם עַל עֵץ , אֶךְ גֹּזֵר
אֶמַר לְשַׁלַּחֵם לָאָרֶץ מוֹלַדְתָּם , לְהַנְתִּין בִּיד הַפְּלִילִים וּלְהַעֲנִישׁ שִׁמְהָ
עַל פִּי חֵק וּמִשְׁפַּט הַמַּדִּינָה , רַק אֶטְקֵי נִס יִכִּין נַפְשׁוֹ לְמוֹת
כִּי מַחֵר הוּא תְלוּי עַל עֵץ •

דְּבָרֵי רַב הַחֶבֶל , אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּהַשְׁכֵּל וּדְעַת , הוֹצִיָּאוּ אֶת
הַדְּבָר לְפַעֲלוֹ כְּאֹת נַפְשׁוֹ • אֶטְקֵי נִס נִפְלָה עַל פְּנֵי אֲרֻצָּה ,
וּבְבִכֵי תַמְרוֹרִים הִתְחַנְּן אֶל רַב הַחֶבֶל • לְבַקֵּשׁ אֶת הַפָּחָה עַל
נַפְשׁוֹ , גַּם הַנְּשֹׂאֲרִים בְּכּוֹ רַב בְּכִי וַיִּהְיוּ אֶת פְּנֵיָו לְבִלִּי שְׁלַחֵם
אֲרֻצָּה בְּרִישׁ אֲנִי הִי • עֵתָה הַגִּיעָה הָעֵת לְתַפְּשׁ אוֹתָם בְּלִבָּם , כִּי
יַעֲשׂוּ אֲשֶׁר בְּלִבָּבָנוּ וּבְנַפְשָׁנוּ •

אֲנִי נִסְוֹגוֹתִי אַחֲוֵר , לְמַעַן לֹא יִרְאוּ אוֹתִי — הַפָּחָה , כִּי
יִרְאֵתִי פֶן אֲהִיָּה לָהֶם לְצַחֻק , בְּרֹאוֹתָם אֶת הַלִּיצוֹתִי וְאַחֲבַל אֶת כָּל
מַעֲשֵׂי יָרִינוּ ; לִכֵּן קִרְאתִי אֶת רַב הַחֶבֶל אֵלָי , וְאָנִיד לוֹ אֶת אֲשֶׁר
עִם לְבָבִי וַיִּיטֵב בְּעֵינָיו • עַל פִּי פְקוּדָתִי הִבִּיאוּ אֶת הַשְּׁבוּיִם בְּלִילָה
הַזֶּה בְּמִשְׁמֵר , וְאֶת אֶטְקֵי נִס עִם שְׁנַיִם מִרְאִשֵׁי הַמְּוֹרָדִים שְׁמוֹ
בְּבוֹר , בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר רְעִיָהֶם אִסוּרִים שֵׁם • וַיְהִי לְמַחֵר בְּבִקֵּר
הַשֶּׁבַע

השכם , רב החבל אל בית המשמר לדרש ולדעת את אשר בלבם , ויבטיח אותם להפיק כמו רצון מן הפחה במליצת פיו , אך אם יעזרו לו בכל לבבם ונפשם ללכוד האניה . הלא נקל לנבון דעת , כי מהרו ויהלטוה ממנו וישבעו לעזר לו בכל נפשם ומאדם בראוהם כי רעה נגד פנידם , אך גם זאת הגיד למו אשר לא כלם יעברו אל האניה , כי אם החמשה האסורים יאסרו בבור , לערבון על אמן לב ההולכים , ואם אחד מהם ישום אשם נפשו , יסב בנפש כל האסורים , ועתה היה רב החבל נכון ובטוח , כי יעזרו אותו באמונה ובלבב שלם .

שנים עשר איש היה המתנה ההולך ללכוד את האניה , הלא כמה : רב החבל , פקיד האניה וההלך , ארבעה שבויים ממחלקה הראשונה וחמשה ממחלקה השניה ויעברו בשתי אני-השיש המתקנות , ואני ושש בצר נשארנו על האי לשמור ולכבד את השבויים גם לשמור את הוני ורכושי אשר רכשתי בזעת אפי , וישר היו יקרים בעיני מאד כי אשליכם אחר גוי בלי משמר , כי מה נקל היה להם , אלו נשארו השבויים בלי כל משמר , להתפרץ בחזק יד ולשית נפשם למושלי האי ורכושי . בהראותי אליהם פנים אל פנים הגדתי להם , כי אחד מעברי הפחה אנכי וספרתי להם גדלות ונצורות על אדות הפחה ועל אדות האי הזה .

רב החבל והאנשים אשר אתו באו אל האניה כחצות הלילה , בעת מצוא לבצע את מחשבתו . את אחד המלחים צוה לקרא לאנשי האניה ולאמר להם , כי שבו שתי אני-השיש עם כל האנשים , אך זמן כביר בקשו אותם עד כי מצאום . ובערמה לקחו אנשי רב החבל דברים עם אנשי האניה , ויכבירו להם מליהם כי ישימו לבם להם ולדבריהם ולא יראו מעשה רב החבל , ובעודם מדברים עמהם , הש הפקיד ורב החבל על ספון האניה בסתר , ויפו את פקיד הצנה הגדולה ואת אמן האניה בעבי גבי קנה הרבה ויפכו חללים לארץ , והמלחים הנאמנים אתם חשו למו לעזרה וילכדו את הנשארים , מבלי שפך דם . אך ראש כל המורדים

ושלשה

ושלשה מלחים עמו עמדו לפניהם וילהמו בתגרת יד , וימלט עם
עדתו אל אחד התאים ויסגרו את הדלת בעדם ; אולם פקיד האניה
שָׁבַר את הדלת ויחרר בהזק יד • לשוא עָפו כדורי עופרת כצפרים
עפות סביב לו , ידיו לא רָפו , רק אחד מהם מחץ את זרועו ,
אבל דמו השיב בראש ראשון מהמורדים , כי הֵרַץ אֶת גְּלִגְלָתוֹ
והמלחמה פָּלְתָה , אז נכנעו כל אנשי האניה , כי ראו אשר אזלת
ידם וכלתה אליהם הרעה , ורָב החבל לכד את האניה תחת ידו •

כנ

הדרור — ואת הקושרים הושיב ראבינו זאן באי ,
והאי נושב •

הן מודעת זאת לכל , גם נפשי ידעה מאד כי הנפש
הנמוגה בין תקוה ופחד צָרְתָה עֲלָהּ על כל צרה וצוקה • אבל
עוד לא ידעתיה ולא הבנתיה בעצם הַמָּה כמו היום • מאז עבר
רב החבל אל האניה עד בוא השמועה לאזני כי בָּצַע מהשבתו ,
נהפכה לי העת מהירת המרוץ לשְׁבִלּוֹל , הַמְּשִׁיךְ דרכו בכבדות
ועצלתיים , והרגעים ליובלות בעיני נמשכו ; ולפי רבות העת
רבתה גם מצוקת נפשי ומננת לבי , כי זאת ידעתי מאד ,
אשר ברגע הזה יִהְרַץ מִשְׁפָּטִי על כל ימי חיי • המועד היה ביני
ובין רב החבל לָרֵב שבע פעמים בכלי תותח , וזה לי האות ,
כי הצליח דרכו • שָׁבַע גדודים נִדְּתִי , פָּסַחְתִּי ממקום למקום
פעם במעוני , פעם על הסלע , פעם אל ששב צר ופעם אל
האסירים , ובכל אלה מנוחה לא מצאתי לרוחי הסוער בקרבי
כים נגרש • ומִירָאֲתִי פֶן יִסְתַּר ממני האות הנכסף בכליון נפש ,
השתי אל החוף ואזני הקשיבו רב קשב בפחד וחרדת לב לכל מִשְׁק
רוח ולכל קול עֲלָה נדף , ובכל זאת לא יכלתי מלכל רוחי בקרבי
לשבת דומם או לעמוד על עַמְדִי • חֲשַׁבְתִּי שֶׁאוֹל ורַמְמַת מוֹת על כל

סביבי , רק הַמִּית הַגְּלִים הַפְּרִיעָה לַרְגָעִים אֶת הַדְּמָמָה הַאִיוֹמָה , גַּם
 תְּקוּתִי קָמָה לַדְּמָמָה וְעַל נַפְשִׁי נִחַת אֶפֶל וְצַלְמוֹת — וְאִשׁוּעַ תְּמַרְוִרִים:
 «אֱלֹהֵי יִשׁוּעָתִי , לֶךְ עֵינִי תְלוּיּוֹת מִעֶמְקָה עֲזֹרִי יִבּוֹא !» עוֹר תְּפַלְתִּי
 בְּפִי , וְהִנֵּה שְׁאוֹן כְּלֵי הַתּוֹתָה בְּאֹזְנִי , וַיְהִי הַשְּׁאוֹן לְאֹזְנִי כְּקוֹל אֱלֹהִים
 קוֹרֵא אֵלַי לֵאמֹר : «בְּצַרָּה קָרָאתָ וְאֶתְּוֹן אֶתְּצַרְךָ , אֶעֱנֶה בְּיָדֶיךָ
 רָעָם !» וַיְהִי כְּקוֹל קוֹרֵא «דְּרוֹר ! דְּרוֹר !» לְבִי פָּגַע וְלֹא הֵאֱמַנְתִּי
 לְאֹזְנִי , עַד כִּי נִשְׁנָה שְׁאוֹן הַתּוֹתָה שִׁבְעַת פְּעָמִים • כַּעַל כִּנְפֵי נְשָׁרִים
 נִשְׂאָתִי הַבֵּיתָה וְנִפְלַתִּי עַל צוּאֵר שִׁבְצָר , הֵנָּם שְׁנָתוֹ ; בְּכִיתִי ,
 צַחֲקָתִי , הִרְיעוֹתִי , הִיִּיתִי כְּמִשׁוּגַע וְחָסַר דַּעַת ; נִשְׂאָתִי עֵינִי לְמַרוֹם
 וְאֶכְרַע עַל בְּרַכְוֵי לְהַתְּפַלֵּל , אֲבָל לְשׁוֹנֵי נֶאֱלָמָה • שִׁבְצָר בְּעוֹד
 לֹא הִקִּיץ פֶּלֶה מִשְׁנָתוֹ , פֶּעַר עָלַי פִּיּוֹ וַיִּשֶׁם עָלַי עֵינָיו מִבְּלִי דַעַת
 פֶּשֶׁר דְּבַר הַשְּׂמִחָה • «הֵאֵם לֹא שָׁמַעְתָּ שְׁבַעַת שְׁאוֹן כְּלֵי הַתּוֹתָה ?»
 שְׁאַלְתִּיו בְּחִפְזוֹן ; «הֵאֵם לֹא יָדַעְתָּ , כִּי עַת הַדְּרוֹר הִנֵּה בָּאָה ?»
 אִזְ הִקִּיץ פֶּלֶה מִשְׁנָתוֹ וַיַּחְבֵּקֵנִי בֵּין זְרוּעוֹתָיו וַיִּלְחֲצֵנִי אֶל הוֹהוֹ , וּבְלִבִּי
 נִשְׁנָה הַיָּד דִּבֶּק עוֹרֵקִיו , אֲשֶׁר הִלְמּוּ כֹהֶלֶם פֶּעַם מִשׁוֹשׁ לֵב וְעֲלִיצוֹת נַפְשִׁי
 הַמּוֹן רִגְשֵׁי נַפְשִׁי תִקְפוּנִי וְלֹא עֲצַרְתִּי כֹחַ לְעַמּוֹד עַל רַגְלֵי ,
 וְאֶךְ יָשָׁב יִשְׁבַּתִּי רִגַע נִפְלָה עָלַי תְּרַדְמָה וְאִישָׁן • כַּעֲלוֹת הַשְּׁחָר
 הִעִירֵנִי רָעַם כְּלֵי תוֹתָה וְאַפְהָל , כִּי לֹא יָדַעְתִּי פֶּשֶׁר דְּבַר ; אֹלָם
 חֵישׁ מֵהֲרָה שָׁמַעְתִּי קוֹל קוֹרֵא : «הִפְּקָה ! הִפְּחָה ! נִשִּׂיא הָאֵי !»
 וְאִדַּע כִּי רַב הַחֶבֶל הוּא הַקּוֹרֵא אֵלַי מַעַל לְסַלְעֵי • בְּרֹאוֹתָנוּ אֲנִשׁ
 אֶת אַחִיו , נִפְלָה הוּא עַל צוּאֵרֵי וְאֲנִי עַל צוּאֵרוֹ , וְשָׂמַח גִּילָנוּ
 אֶמְרָה פִּינוּ זְמַן כְּבִיר וְתַעֲתִיק טַמְנוּ מְלִים • אֶךְ רַב הַחֶבֶל מִצָּא אֶת
 לְשׁוֹנוֹ נֶאֱמָנָה , וַיִּסַּב פָּנָיו מֵעַרְבָה וַיִּנָּק יָדוֹ אֶל פָּנָיו הֵימָּן וַיֹּאמֶר אֵלַי :
 «מוֹשִׁיעֵי וּמְצִילֵי , רֵאֵה שֵׁם אֲנִיִּתְּךָ עֲצוּרָה בְּמַעֲצָרִיהָ ! בִּירֶךְ אֲדוֹנֵי
 לְמִשׁוֹל בִּי וּבֵה כְּאוֹת נַפְשֶׁךָ !» לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי , אִם מִרְאָה
 הָאֲנִיָּה , אֲשֶׁר עֲמָדָה הֵיכָן נִגְדִי לְשִׂאת אוֹתִי בְּחִיקָה לְאַרְץ מוֹלַדְתִּי ,
 פֶּעַל נוֹרָאוֹת וְנִצּוֹרוֹת בְּנַפְשִׁי , אוֹ נְדִבַת רוּחַ רַב הַחֶבֶל לְכַחַשׁ
 בְּנַפְשׁוֹ וְלֵאמֹר : לֹא הוּא , כֹּאֲלוֹ אֲנִי הוּא הָאֲדוֹן וְהוּא הָעֶבֶד ,
 זֹאת לֹא יָדַעְתִּי • הִיִּיתִי כְּמַצְבַּת אֲבָן וְלְשׁוֹנֵי בְּפִי כְּמִשִּׁיל בְּרוּז ,

ורא יכלתי להשיב לו דבר , עד כי לרגעים אחדים זרמו עיני
נחלי דמעה , וזאת היה המענה על דבריו .

אחרי הפקנו איש את רעהו זמן כביר ונשפך דמעות גיל
נתודה כמים , שב רוחנו אלינו , ובשפת עלגים החל רב החבל
לדבר ויספר לי כל המצאות אותו בלכדו את האניה , זיחל
את פני ללכת עמו במעוני לטעום פרי המגדים , אשר הביא עמו מן
האניה ואשר צוה להביא למעוני . אחרי כן סבנו כדנו אל השלחן
לאכל , אני , רב החבל , הפקיד , התלך ו ש ש ב צ ר , ולשאר
אנשיו הכין רב החבל ארחת הבקר ביד פקיד האניה , באהל הנטוי
בעד הספרדי ואבי ששבצר .

מרם לקחתי אבל לפי , לא יכלתי לכלא את רוחי מלשפוך
לבבי ורגשי נפשי ואמר : «הנה עת גאולה באה לנפשי , אשר
הגלתה זה עשרים ושבע שנים לתהו יליל ישימון , לאי השומם
הזה , הנעזב פאדם ומכל נפש חיה ; עשרים ושבע שנים —
הלא לא יום אחד ולא יומים , גם לא חדש ולא שנה הנה ! ועתה
היש לאל שפתי , שפתי בשר , להביע משוש נפשי ורגשי לבבי ,
המתרוצצים בקרבי חרשים לרגעים ? איה לב רגש פזה , כי ירהש
כל אלה ? כל הדברים יגיעים וכל פה ילאה להביעם ! אך לזאת
הובבנו כלנו יחד , להודות ולהלל את אל המסתתר ורב החסד
ערב ובקר וצהרים , אשר בסתרי מזמותיו הכין צעדינו בדרך
טובה , והקרה אותנו איש לפני אחיו להיות זרוע איש לרעהו ,
ובמסבות ההבולותיו הנשגבות היינו איש איש עוזר ועוזר יחד ,
מה רמו דרכי ה' ! גם אַתם רעי כמני כמכם על ידי מסבות עתותיכם
אשר עברו עליכם , ראיתם היום , כי עיני ה' משוטטות בכל גם
במחשכי ארץ וירכתי תבל , בקרקע הים ובתהו יליל ישימון ;
ואם ה' ישמר איש , שוא כל נכלי פועלי און ומזמותיהם , מתלעות
לביאזעף ים זועף ; ועתה כל תודה ותהלה אך לו יאתה , בו
מצאנו פדות לנפשנו , פדות ממצוקה ומות תמרורים . הוא אשר
הבר אותנו לאחדים לכלי עזונו ורב טובו , והוא גם יצליח דרכנו אל

ארץ מולדתנו , ואני מה אנכי , כי תתנו לי תודה? ואם בכל זאת כמלאך מושיע הנני בעיניכם , אם כן איככה אוכל ועצרתני במלין מלהגיד באזני כל , כי הנכם מלאכי ישעי , שלוחים במלאכות ה' למלטני מארץ נשייה ולהעלני מבור תחתיות , לראות חיים עם בני אדם במני ; לכן בלב שְׂמֵחַ הנני נותן תודה לה' ולכם אִהי , וביתר שאת לרב החבל איש החיל ונדיב הלב ; האיד והשבר חָּבְרו אֹתֵנו לאחדים וַיִּתְּנוּ לָנו ברית שלום , ועתה גם האֲשֶׁר לֹא יִפֶּר ברית עלֹמְנו , וגם בימי אֲשֶׁרֵנו רָעִים נֹאמְנִים ואחים אֲהוּבִים נִהיָה , ועבותות אהבתנו לנצח לא תִּנְתְּקָנָה !

ויען רב החבל ויאמר : «כדברך כן יהי !» וימלא גביע יין חמר ויוסף לדבר : «כוס זה נְשָׂפָה לשלום הפְּחָה נשיא האי , ולכבוד ברית השלום והאהבה אשר פָּרַתְנוּ בימי עֲנִיָנו ומרודינו , יחי הנשיא ! וכל המסובים ענו אחריו : «יחי הנשיא , יחי הנשיא !» עודנו מיִּיבִים את לבנו , צוה רב החבל את המלחים להביא את המשאת והתשורה , אשר הכין לנשיא האי , מלבד יין טוב ומזון כמזון שונה גם עָלַי גֵּטֶר , אשר נעדרו לי שנים לא מעט , היו גם כן פְּתָנוֹת , בתי רגלים , נעלים ומהלצות , אשר עִמְחוּ את לבבי מאד , אך על כן לא נסיתי באלה זה שנים רבות , כבדו עלי מאד . אחרי הַנִּישׁוֹ לִי התשורה הזאת נגד פני הסָפִים וגם שֵׁשׁ בִּצְר פְּלָה עבודתו , כליתי תודתי לרב החבל , וסוף דברי היה לאמר : הן אמנם לנו המשפט לשמח ולהיטיב את לבנו היום , כי באמת מְאֻשְׁרִים הננו , אולם הלא גם עלינו המשפט לרעת צָרַת נפש הבאה ברזל והרחוקה מתֶפֶשׁ , לכן נִפְקֵד היום גם את אלה אשר עָכְרוּ אֹתֵנו , ולא נִפְקֵד עליהם את עֲזָנָם ביום אשר קרא ה' לנו לשמחה וגייל !

ויען רב החבל ויאמר : מי עוֹר מבלי ראות את רוחך הנדיבה , וַאֲיִה לֵב אֲבֵן אֲשֶׁר לֹא יִרְכֵךְ מִשְׁמֵן מְדַבְּרוֹתֶיךָ ; אבל זאת הפעם הקשית לשאול אדוני ! אמנם אם תגזר אֲמַר ויקם לך , כי מי יִשְׁנָה אחר דבריך , פְּרוֹב סוֹכְכֵנו ! אך אם אתה לוֹ שְׂמֵעֵנִי , אמרתי , כי לדבר

לדבר הזה עֲצַת נפש ודעת דרושה, ולבנו אליסחר ברבר הזה,
כי ידעתי את המשה האנשים האלה ואת רוע לבבם, אם נעשה
להם הסדר היום, מחר ישלמו לנו רעה תחת טובה, והחסד אשר
נעשה לנו יהיה שׁוֹרש פְּרָה ראש ולענה לכלנו, ואני אדמה, כי
רב חסד עשינו בְּסַלְחָנוּ לַפְּשָׁעִי המלחים הראשונים ושכחנו כל אשר
עשו לנו; אבל לחמשה האנשים הרשעים האלה לא נוכל לעשות
החסד הזה, בלתי אם העצים אנחנו להביא עלינו רעה, אשר לא
נמיש ממנה צְוֹאֲרֵיתֵנו; לכן לוֹ תִשְׁמַע לעצתי יְעֲצָתִי לקחת אותם
עמנו ולהביאם לאגודת עובדי אדמה*) אשר נפגש לראשונה ולתָּתֵם
שם ביד פלילים, לשאת את עֲוֹנָם על פי חֲקֵי המשפט:»

פקיד האניה וההלך נצו אחר רב החבל וימלאו דבריו; ואני
לא נִתְּנִי לְבִי לַנְּטוֹת אַחֲרֵיהֶם, כי עָנִי וּמְרוּדִי ותשוקתי העזה
לבני אדם, אשר נעדרו לי זה שנים רבות, ועתה גם תִּקְוֹתִי
לשוב אל ארץ מולדתי, הפכו לי לב אחר וְאָמַר: לוֹ לעצתי
שמעתם, אֲתֶם רֵעִי! כי אז יעצתי לעשות עמהם חסד וגם לנו לא
יִבְלַע: נשלחה אנשים לַפְּתוּחָם, כי יִחְלוּ את פנינו לתת להם האי
לאחזה לְשִׁבְתָּם כל ימי חייהם, והחסד הזה נוכל לעשות להם.
וייטב הדבר בעיניהם וכן עשינו: שלחתי שני מלחים תחת יד
שֶׁשׁ בְּצַר אֶל הַבּוֹר, אשר האסירים אסורים שם, להביאם אל
בֵּית הַקִּיץ וְלְשִׁמְרָם עד בואי, ואני לבשתי בגדי החדשים ואלך
שמה בתור פְּחָה ונשיא האי ועמי רב החבל ואחוזת מרעינו.

האסירים הובאו לפני, ואען ואמר: «הן שמעתי את
עלילותיכם ברשע אשר התעללתם בִּרְבֵּי הַחֶבֶל, גם לא נעלמה
ממני, כי היה עם לבבכם לעבור ארחות ימים לשדוד ולגזול את
כל אשר יעבור עליכם, לכן תדעו, כי מחשבתכם הופרה: האניה
נלכדה וראש המורדים לקח כפלים בכל עלילותיו הרעות, רעתו
הושבה בראשו ויִתְּלָה בראש התרן לַגַּם לְבִנֵי סְרִי, וגם אֲתֶם יש

לאל

(*) קמלחניפ

לאל ידי להשיב גמולכם בראשכם, אך את האלהים אני ירא; לכן אמרתי אשמע מה בפיכם גם אתם, אולי בדברי פיכם ירפה רוחי, וברגז גם רַהם אזכר.»

• ויען אִשְׁקֵי נִם בְּשֵׁם כָּלֶם לֵאמֹר: «מה נאמר לאדוני ומה נצטרק, גדול עוננו מנשוא! וכל צדקת־אין לנו לבקש על נפשינו, הננו בני מוֹת! אפס יזכר נא אדוני רב החבל את דברו הטוב, אשר דבר לרַעִי לתת להם נפשם לשלל — ולא בערי, כי אם בעד רַעִי הנני מבקש, כי אנכי הורק למוֹת, אהרי אשר זה משפמי אשר חרץ רב החבל — לכן אדונינו הפָּחָה! עשה נא עמנו חסד ה'; ולא למעננו אך למען דְּבַר רב החבל אשר דבר לנו.»

ואען ואמר: «הן לא אכחד ממכם, כי דבריכם הניחו רוחי ולבי נהפך עלי; אולם מה החסד, אשר אעשה עמכם לא אדע גם אני, הנני נכון לעזוב את האי ולנסוע עם רב החבל ארצה בְּרִיטָאֲנִיָה, ברדתי האניה, הלא תדעו, כי אזלת יד ממשלתי והנני עומד תחת יד רב החבל ועם לבבו להוריד אתכם בנהשֶׁתִּים אל ארץ מולדתכם ולתת אתכם ביד פלילים, ושם הלא תדעו, כי אתם נכונים למוֹת כאחד הנבלים ולכלמוֹת עולם, ושמה לא אוכל לעשות בעדכם מאומה, אך אחת יש לאל ידי לעשות לכם, אם תאבו לַמַּלֵּשׁ נפשכם מַמּוֹת, להעמיד אתכם פה על האי ופה תשבו עד עולם.»

• אז עמדתי ולא דברתי עוד, לשמוע מה בפיהם, כשמעם דברי מהרו ויחלטוה ממני ויענו בקול שִׁכַח: הן לו יהי כדברך, נעמרה פה! ורב החבל מֵאֵן בזה רגע למראה עינים, עד כי הפצרתיו בו ואז פָּתְחוּ מִן הַזִּקִּים ויעמדו שמה בתוך יושבי האי הזה לעברו ולשמרו.

• אחר הדברים האלה מהר רב החבל והמלחים אשר עמו אל האניה להבינה לדרך. בבואו שמה פָּקַע את ראש הראשון בקושרים על התרן הגדול להיות לַגֵּם, לתת התית על המלחים, אשר ידם היתה עמו במעל ולא יעשו כמהו עוד.

גם אני צויתי את ש שב צ ר להכין את כל צְרָפִי הדרך ,
ואת יושבי האי החדשים לקחתי אל מעוני והִרְאִיתִי לִמּוֹ כֵּל דְבַר
הדרוש לְחֵית יָדָם בִּימֵים יבואו על האי הזה , הִרְאִיתִי לֵהֶם מְצוּדָתִי ,
הוריתים לאפות לחם וּלְיִפֵּשׁ עֲנָבִים ; הוריתים לשים לב לעדרים
ולעשות המאה וגבינה גם הודעתי אותם עתות השנה , השוררות
באי הזה , לשמור שְׁבַעַת הַקּוֹת הַחֲרִישׁ וְהַקְצִיר ואתן לִמּוֹ זֶרַע
לזרוע השרה , ארו ורוחן פֶּלַע ועדשים גם מְזַרְע גְּנִים , אשר נתן לי
רב החבל בְּטוֹבוֹ לַתֵּת לִמּוֹ ; סוף דבר , סמכתים בדגן וכל
צְרָפִיהֶם לְחֵית יָדָם . גם אמרתי לַתֵּת לֵהֶם לִפְנֵי נְסָעִי כֵּלֵי נִשְׁקָא
ואבקת שרפה וכל צרכיהם למשמרת נפשם , למען אשר ישבו
בטח , באין מגור ופחד מחיתו פֶּרֶף .

כל צרכי דרכי היו נכונים , וגם רב החבל ראיתי אשר נכון
הוא לדרך , כי שב מן האניה למעוני שְׁמִיחָ ושוב לב הכינתי
נפשי לדרכי , אך אחת שמה מצוקה בלבבי , אשר בואת עֲרִבָה כֵּל
שְׁמִיחָתִי ובעבורה אָוִיתִי להעביר מועד דרכי עוד לימים אחדים ,
כי אָבִי שֶׁשָׁב צָר וְהַסְפַּרְדִּי עוד לא שבו . הן כבר היה לבי
חָרֵד וּמְלֹא נְדוּדִים על כי בוששו לבוא , אבל עתה לא היה קָץ
למגנת לבי , כי עגמה נפשי לִשְׁשׁוֹב צָר , פֶּן נהיה אנוסים
לנסוע בלי אביו וְהַסְפַּרְדִּי , וגם את פניהם לא נראה מרם
הַפְּרָדְנוֹ מעליהם , על זאת היה כאבי אָנוּשׁ וּלְבִי דָוָי . ואתן אל
לבי לגלות מצוקת נפשי לרב החבל , נדיב הרוח , ולבקש ממנו ,
לְאַחַר מוֹעֵד דְרַכְנֵנוֹ עַד בּוֹאֵם , כי אמרתי אולי יצלה לי להציק
רצון ממנו ; אבל תשובתו היתה נמרצה , ולא יכולתי עוד
לפתח פי לְדַבֵּר דְבַר , כי אמר פֶּן נֶאֱחַר הַמוֹעֵד וְרוּחַ הַצְּלָחָה
לְדְרַכְנֵנוֹ עֲבוּר תַּעֲבֹר . אך אחר אשר החריש רגע קטן אמר נדיב
הלב : בכל זאת , זאת אעשה לך , עוד יום תָּמִים אחכה על בואם ,
ואם יבואו בתוך המועד הזה , או בכל אֹתֵי נִפְשֵׁי אֲמֵלֵא מִשְׁאַלּוֹתֶיךָ
ואקהם עמי באניה .

אין מלה בלשוני להביע משוש לבי ועליצות נפשי בשמעני
כי מלא משאלתי לתפוזת על בואם יום תמים, וחיש מהר בשירתי
את ששבצר הבשורה השמחה הזאת. כל היום המחרת עמד
שישבצר על עפת הים ועיניו פלזות, אולי ימהר לראות את
שאהבה נפשו, אבל היום רד ואין קול ואין קשב. ואחלה את
פני רב ההבל עוד הפעם, כי יהנני ללון הלילה על האי ולמחר
בבקר השכם ישלח אלי אני שיש להביא אותי על האניה, גם
לדבר הזה נאות יקר הרוח וילך לבדו לאניה. אבל גם תוחלתי
האחרונה נכזבה, השחר עלה ועיניו עוד חשכו מראות תקות
לבנו. עתה ראיתי, כי אבדה כל תקוה להתמהמה פה. עד בואם.
אין אמר ואין דברים להביע מכאב לבי, לנסוע בלי הספרדי ואבי
שישבצר, גם לבלתי ראות פניהם טרם הפרדי מעליהם, ועוד
נוסף יגון על מכאבי. בראותי כי עלי המשפט לשאל את פי
ששבצר, אם יש את נפשו לנסע עמי, או לשבת על האי
עם הנשארים ולהוחיל לבוא אביו? ואולי לא יאבה לעזוב את
אביו ולנסע עמדי. אף אם כבר ראיתי למדי, כי עזה אהבתו
אלי וכי נפשו קשורה בנפשי, בכל זאת עוד לא ידעתי כמו היום.
בשאלתי אותו, פסח זמן לא מעט על שתי הסעפים דמי תת
היתרון, אם לאביו עצמו ובשרו, או לי, כי חיים והסדר עשיתי
עמו? אהבתו לאביו ואהבתו אלי ערכו קרבות בקרבו זמן כביב,
ולא עצרו כח להתגבר אשה על רעותה, נפשו איתה לראות
חיים עם אביו, אפס כי אהיה שלישיה ביניהם. סוף דבר, אחרי
אשר שתי עצות בנפשו זמן לא מעט, עזזה יד אהבתו אלי על
אהבתו לאביו, גם יראתו פן לא יבוא עוד, אחרי כי בושש לבוא
ואז ישכל גם שנינו, עזרה אחרי ויתן לי יתר שאת על אביו
ויגמר בלבו לנסע עמדי. אז שאף רוח חדש וכבד אבן נגל מעל
לבבו ויחי. אנלי דמעה נשקפו סבעד לעפעפיו ויחזקני בידים.
נעות, ובשפתים דולקות ולשון עלגים במא המלות האלה: «אלך
עמך!» רגשי לבי עצרו במלי ולא מצאתי מענה על דבריו, אך
הבקתיהו.

חִבַּקְתִּיהוּ וּלְחַצְתִּיו אֵל הָיוּ בְּחֻזְקָה, וּזאת עֲנַתָּה בִּי יוֹתֵר מִשְׁפַּת
נֶאֱמָנִים, כִּי הִבִּינְתִּי רִגְשֵׁי לְבוֹ וּסְעַרְתָּ רוּחִי.
גַּם רִגְעֵי מִסְפָּר, אֲשֶׁר הִצְצוּ לִי לְעִמּוּד עוֹד עַל אֵי מְגוּרֵי,
לֹא לְרִיק בְּלִיתִי, הֵעֵת הַזֹּאת רֵאִיתִי, כִּי דְרוּשָׁה הִיא לְהַעִיד בְּיוֹשְׁבֵי
הָאֵי הַחֲרָשִׁים לְעֹזב אֶת דְּרָכָם הָרַעָה וּלְהִתִּיצֵב עַל דֶּרֶךְ טוֹבָה, וְאֵעַן
וְאָמַר: יַעַן כִּי אֲנִי הִטִּיתִי אֶת לֵב רַב הַחֶבֶל לְמִשׁוֹךְ לָכֶם חֶסֶד,
וְאֲנִי אֲדוֹן הָאֵי וּמִיָּדִי נָתַן לָכֶם לְמִוֶּרְשָׁה, לָכֵן עֲלִיכֶם הַמִּשְׁפָּט לְשִׁמוֹעַ
בְּקוֹלִי לְכֹל אֲשֶׁר אֲצוּה אֶתְכֶם, וּדְבַרֵּי יִהְיוּ לְטוֹב לָכֶם: רֵאשׁוֹנָה
הֲנִנִּי מַעִיד בְּכֶם, כִּי לֹא תִרְיֹבוּ אִישׁ אֶת רַעְהוּ, שְׁלוֹם אִמַּת יִהְיֶה
בֵּינֵיכֶם, עֲזוּבוּ פִשְׁעִים וּחַיּוּ, הֲלֹא הִרְאִיתֶם לְדַעַת כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים
שׁוֹפְטִים בָּאָרֶץ, עֲמַל רָשָׁעִים יִשִּׁיב בְּרֹאשׁוֹ וּבִפְעֹל כַּפָּם יִנְקָשׁוּ פַעֲלֵי
אוֹן, גַּם הִשְׁמָרוּ לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם פֶּן תִּעְצְלוּ לְעַבּוֹד אֶת הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר
מִמֶּנָּה תּוֹצֵאוֹת מַחִיתְכֶם וְכוֹרוֹ מִדֶּרֶךְ הַעֲצָלָה, אִם כֹּל זֶמֶה וְאָוֶן; שְׁנִית
יָדוּעַ תִּדְרְעוּ, כִּי עֵתָה מִקְרֹוב יִבּוֹא הֲנֶה אָבִי שׁוֹב צָר וְשֵׁשׁ עֶשֶׂר
סְפָרִים עִמּוֹ, לָכֵן הֲנִנִּי דוֹרֵשׁ מִכֶּם, לְתַת לְמוֹ חֶלֶק וּנְחִלָּה
בֵּינֵיכֶם וּלְחֶלֶק עִמָּם חֶלֶק כַּחֲלֶק בְּכֹל צֵאצְאֵי הָאֲדָמָה וַיִּבּוֹלָה, גַּם
לְכַבְּדָם כְּאֲדוֹנִים, כִּי לִי הָאָרֶץ הַזֹּאת.”

וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר הִקְשִׁיבוּ לְדְבַרֵּי רַב קֶשֶׁב, וְכֹלֶם עֲנּוּ פֶה אֶחָד
לְעֲשׂוֹת כְּכֹל הַיּוֹצֵא מִפִּי, נָתַתִּי לָהֶם כְּלֵי נִשְׁקֵי וְאַבְקַת הַשְּׂרָפָה
אֲשֶׁר לִי, גַּם נָתַתִּי בְּיָדָם מִכְּתָב אֶל הַסְּפָרִדִּי, בּוֹ פִקְדַתִּי אוֹתוֹ
וְאֶת אֲבִי שׁוֹב צָר לְשִׁלוֹם וְהוֹרַעְתִּי לָהֶם אֶת כָּל מִסְבוֹת עֲתוֹתֵי,
אֲשֶׁר הִתְהַפְּכוּ עָלַי בִּימֵי הַמַּעֲטִים הָאֵלֶּה מֵאִזְ הַפְּרָדָם מֵעָלַי. אַחֲרֵי
כֵן אִמַּרְתִּי אֶל יוֹשְׁבֵי הָאֵי, כִּי יִשְׁלַחוּנִי עַד הַחֹף וּלְקַחַת כָּל דְּבַר,
אֲשֶׁר אִמַּרְתִּי לְתַת לָהֶם.

כֹּל אֲשֶׁר הִיָּה עִם לְבָבִי לְקַחַת עִמִּי, הִבֵּאתִי אֶתְמוֹל עַל
הָאֲנִיָּה, וְעֵתָה לֹא לְקַחַתִּי עִמִּי כִּי אִם דְּבָרִים אַחֲרִים, בְּתוֹר
שְׂרִידֵי קֶדֶשׁ (*), לְזַכֵּר אֶת הָעֵתִים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלַי בִּימֵי מְגוּרֵי עַל

הָאֵי

(* רש"י ק"ש *)

האי, הלא המה: מנבעת עור העוים, המחסה סמטר ואת כספי
וזהבי אשר מצאתי, וְאֶתְנִים לִשְׁבַּצַר וּנְלֶךְ אֶל הַחוֹף. לא
אתת ולא שתים קראתי אֶל תְּפִי פֶּאֶלֶל, אֶךְ לִשׁוֹא! חֶמֶק
עבר! בלי שֶׁפֶק הַלֶּךְ לִשׁוֹה בְּבִקֵר כַּפְעַם בַּפְעַם וְלֹא הַצְלִיחַ לְנִסְעַ עַמְדֵי.
לֹא יִירָא פֶּא, אֶךְ לִקּוֹלֵי הַרְדֵי תְּפִי אַחַר תַּחְתִּיו, וּמִן הַיּוֹם הַהוּא
וְהַלֵּאָה מִלֵּאתִי יָדָיו לְכַתֵּן תַּחַת אַחִיו, אִם כִּי לֹא הִיָּה מְהִיר בְּמִלְאֲכָתּוֹ
כְּאַחִיו פֶּא לֶל.

עוד לא באתי אל החוף, נגשה אני השיט אל השפה,
נהוגה בידי רב החבל. בעוד התמהמהו יושבי האי החדשים לקחת
את אשר השארנו להם אַחֲרֵינוּ — תְּבוֹת, בְּנָדִים וְעוֹד כְּאַלֵּה, שְׁבַתִּי
אחור ואתנפל לארץ לשפך לבבי ורגשי תודתי לאלהים רב החסד.
אחרי כן קראתי שלום להנשארים על אי מגורי, ואני ושב צר
ירדנו באני השיט ורגע זרחיקה מן החוף לבוא לאניה.

בשנת 1686, בתשעה עשר לחדש טבת, עזבתי את אי
מגורי. עשרים ושבע שנים, שני חדשים ותשעה עשר יום, גרתי
על האי הזה. אין אמר ואין דברים, גם לשוא עם סופר מהיר,
לבטא רגשי לבי ודאבון נפשי כאשר יִפְרֵד אִישׁ מֵעַל אָבִיו וְאִמּוֹ,
מֵעַל אִשֶׁת נְעוּרָיו וּפְרִי בִטְנוֹ מִחֶמֶל נִפְשׁוֹ, לִלְכַת אֶל אֶרֶץ גִּזְרָה וְלֹא
יָשׁוּב עוֹד, או כִּיתוּמָה עוֹזְבָה מִבֶּטֶן אִמָּה, כִּי יִחַמַס הַמּוֹת אֶת
מִילְדָתָהּ וְאִמְנָתָהּ, אֲשֶׁר גִּדְּלָתָהּ בַּחִיקָה כְּבֵת, וְעַתָּה נִשְׁאַרָה
גְּלַמּוּרָה בְּאִין מִשְׁעֵן וּמִשְׁעֵנָה, כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה, כֵּן עֲנַמָּה נִפְשִׁי
בְּהַפְרָדִי מֵעַל אִי מִגּוּרֵי, אִמְנָם, הַאִי הַזֶּה הִיָּה לִי כְּמִילְדָתָהּ וְאִמְנָתָהּ,
בַּחִיקוֹ נִמְלַטְתִּי מִבֶּטֶן הַיָּם, בַּחִיקוֹ שִׁפְכְתִי שִׁיחֵי וּמִרְתֵי נִפְשִׁי,
בַּחִיקוֹ שִׁפְכְתִי דַמְעוֹתַי מִכָּאֵב וּמִמְשׁוֹשׁ לֵב, בַּחִיקוֹ שִׁכְבְתִי, נִחְתִּי
זֶה עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנִים בְּיָמַי הֵי, בַּחִיקוֹ דְּמִיתִי אֲשַׁכְּבֵנּוּחַ גַּם
אַחֲרַי בּוֹא חֲלִיפְתִּי, וְעַתָּה אֶפְרֵד מֵעֲלִיו לְנִצָּחַת, הַגִּיוֹן נוֹרָא! נִפְשִׁי
יִצְאָה בְּהַגִּיגֵי זֹאת! —

בהרחיקי ממנו שמתו עליו עיני המלאה דמעה עוד הפעם
ואקרא בקול גדול ומר «הוי ארץ דמעותי, כור עני בק נבחנת
ונצרפתי»

ונצרפתי, שלום לך! הרים וגבעות עליכם דרך רגלי, שלום לכם!
עצי רענן, חרש מצל, התת צלכם התלוננתי, ענפכם תתנו,
סרעפותיכם תפרחנה! שדי חמד ונאות דשא, בדשאכם רבצתי,
דשאו לעד! מעיני ישע, בפי מנוחות השיבותם נפשי, הקירו
מימיכם ולעד לא יזבו! סערות צורים ומחלות עפר, הייתם עלי
סתרה, שקט ושלוה ישתררו במעונכם! גם אתה הדר הרים, פנורי
לשירי ועגבי לקול בקי, שלום לך! הידר בלי חשך תענה והוד
קולך לא ידום! כל מקומות ששוני ויגוני שלום לכם! אנכי הולך
ולא אשוב עוד! אשכה ימיני אם אשכחכם, בכל עת ובכל מקום
אזכיר אתכם ואברככם! «

בן קראתי עד כי נחר גרוני, ואתעלף. מה נשגבה רוח
האדם, אין הקר לתעלומות נפשו, ותכלית מסתריה מי ימצא!
זה עשרים ושבע שנים לא שקמתי ולא נחתי ועיני פלו מיהל להמלט
מאי מגורי, ובעזבי אותו מה ענמה נפשי ולבי דוי? הפלא ופלא!

כד

שובו לארץ מולדתו.

באה העת, הגיע היום שקויתיו זה עשרים ושבע שנים,
אניה עמדת הבן לשאת אותי בחיקה לארצי ולמולדתי! לא מרחוק
למרות עיני היא עמדת, כי אם לנגרי, אף לא בהלמות ובהזיונות
לילה, להראיב נפשי בהקיץ, כי אם במראה ולא בחידות הנני
נכון לדרך; הנה רגלי עומדות על הספון ואזני תקשבנה קול המון
הגלים. קול ההמולה הגדולה באזני היה לי כקול יללת האי על
הפירי מעמו. וכאלו חרה לו כי עובתיהו, ויצו את רוח המדון
והמריבה לדרוף אחרי ולסגור עלי את הדרך, כי אך שלח שלחו
המלחים את ידיהם להעתיק את האניה, ויהי ריב ומדון ביניהם,
עד כי מדאגה מדבר, פן יקשרו קשר כאשר לראשונה, שם רב
החבל

החבל עני מלחים מחרחרי הריב בנחשתיים , ויאמר להביאם
ב ר י ט א נ י ה ולתת אותם בידי פלילים ; אבל בזאת המקה את
רוח כל אנשי האניה , ובאשר הייתי אני נכבד בעיניהם , שלחני
רב החבל בתור איש הפנים , לשפך רוחם ולכפות את אפם . הן
אמנם דברי לא שבו ריקם , מהרה רפתה רוחם , ורב החבל אמר
לעשות עמם הסר ויפתח אותם מן הזקים ; אבל מחרחרי הריב
לא האמינו לו ולדבריו , וחזון לבם הגיד להם , כי גם עתה נכון
בידם יום השך בארץ מולדתם , ויהי כי התמהמהנו על יד המקרה
ההוא כל היום עד הנשף , היתה תשפת הלילה עליהם סתרה וירדו
הלוצים באני=שיט ויברחו — כאשר נודע לנו אחרי כן — , וישבו
אל האי . ובראותנו כי ברחו , שלחנו את פקיד האניה ועמו שנים
עשר איש לרדוף אחריהם , אבל לא השיגום , וכאור הבקר שמנו
את פעמינו לדרך .

ניהי אך העתק העתיקו המלחים את האניה מן החוף , ונרא
מרחוק והנה שני אנשים צפים על פני המים אל האניה ובקרבתם
אלינו , ראינו כי המה מהנשארים על האי . בבכו תמרורים
התחננו אלינו לקחת אותם באניה , כי לא יכלו נשוא המסרעיהם ,
ועוד יותר חמס וויל = אַ טְקִינִם , אחר מראשי הקשרים ,
ויאמרו : טוב לנו למות על המטבח בארץ מולדתנו , מלמות בידי
גבלים על אי זר . ונשלה להם אני=שיט , ואחרי כי נשבעו לבלי
שוב עוד לכסלה ולעבוד את אדוניהם באמונה , נעתרנו למו .
ומהיום ההוא והלאה סרו מדרכם הרעה וכל עול לא נמצא בידם ,
ויהיו לנו שלומים על הבורחים .

רוח צלחה נשבה במפרשי האניה , והאניה עפה חיש קל
בעל כנפי שח , כאלו אותה להשיג העת אשר ברהה ממנו . עתה ,
עתה כלה נתקו העבותים , אשר קשרו אותי באי מגורי , אני
עסדתי על ספון האניה תפוש במזמותי , ו ש ש ב צ ר חבקני ויבט
עלי סר וועף , וינף ידו אל גוש עפר ככף איש , אשר עתה זה
מקרוב היה הוא לנו תבל וכל חלדנו , גם לבכי רחש רגשי לבו ,
עני

עיני היו נטויות בלתי סרה אל האי , אח לצדתי עשרים ושבע
שנים — כבור צרה ועני היה לי בדרוך רגלי עליו , כהלכה מועדה
לעבודה בשבתתי עליו , כבית ספר ממנו תצא תורה , צדק ומוסר ,
בעזבי-אותו — , ועתה האם נפלאה היא , כי לא יכלתי הסב עיני
מנדרו כל עוד היותו לעיני כפף איש , או כנקודה קטנה , אחרי אשר
כל רגע ורגע יפרידו בינינו לנצה ? ברגע האחרון הופיעו עוד קרני
השמש על אנודת סלעיו ועל דמעות עיני , אשר נטפו כפנינים •
ש ש ב צ ר חבקני עוד הפעם ודמעותיו בדמעותי נגעו , ונהיה שנינו
כחולמים ונמוגים בים התוגה , עד כי נגש אלינו רב החבל , אשר
לא גרע עיניו ממנו בכל עת הזאת , ויושט לנו את ידו • אז הקיצנו
כתוגתנו , כי גם לבו ידע מרת נפשנו • ופקיד האניה במתק
שפתיו הטה את לבנו אל שיהו ואל דבריו , עד כי שכחנו את מרי
נפשנו ונשאף רוח חדש •

ביום השני בנסענו צפונה ראינו לפאת מערבית צפונית אי
גדול , ויאמר רב החבל , כי עם לבבו לגשת אליו ולשאל איזה
הדרך נלך בה • למשוש לבנו היה אי בריטאניה ושמו
טרינידאד מנגב לאיי אנטיל ליל ען הקטנים • ויפה נודע לנו , כי
אי מגורי הוא אחד מארבעה איים הקטנים המטפעים על שפך
הנהר אקאקא , וששבצר הוא אחד מעם קאראי בען
הגבים בין הנהר אקאקא ובין ים אנטיל ליל ען •

מהיום ההוא עברנו דרך ישרה אל מחוז הפצנו , ואחרי כי
עברנו דרך רחוקה , דרכו כפות רגלי בארץ מולדתי בעשתי עשר
להדש סיון שנת 1687 , אחרי עזבי אותה שלשים וחמשה שנים
ועשרה חדשים • נפלתי לארץ , נשקתיה , בדמעותי הרויתיה
ואחונן את עפרה , קפצתי , רקדתי כמשוגע , שחקתי , בביתי ולא
ידעתי מה , כי הציקתני רוח בטני ולא יכלתי כלכל , אמרתי
אדברה וירוח לי , אבל נאלמתי דומיה ואין מלה בלשוני , עד כי
ששבצר נגש אלי ויחבקני בזרועותיו , ודמעות כזרם מים כבירים
נזרו מעיני וירוח לי • עתה לבבי ידע מאד רגשי לב ששבצר ,

בראותו את ארץ מולדתו ומולדת אבותיו . מאז הצגתי דגלי על
אדמת ארץ מולדתי , מאז באתי בין אנשים , אשר שָׁפָה
אחת וחקי . היום אהדים לנו , שאפתי רוח הדשה וחיים חדשים .
הוי ארץ מולדתנו , ימים רבים לא יוכלו לכבות את אהבת בניך .
אליך ! לנצה אֶת נְאֻהֶבֶת וְנַעֲמֶת , יִקְרָה וְנִכְבְּדָת בעיניהם ! גם כי
ירחקון ממך לקצוי ארץ וירכתי תבל , שמים וארץ ימירו , ולבבם
אליך לא ימירו ! גם בארץ נְשִׂיָה , לבם אליך ועיניהם לך תלויות ! יא
אבל הֵה ! תוחלתי נכזבה ותקותי נשארה מעל ! מה לי
ארץ מולדתי , אם את שאהבה נפשי לא מצאתי ! לא אֶצֶל לי
אלהים הברכה לחַבֵּק את הוֹרֵי , משא נפשי בארץ ! בתקופת
השנים האלה עזבו משכנותם עלי אדמות לְרֶשֶׁת משכנות במרום
שָׁמַיָה , ואך על משכן עפרם , אשר השאירו אחריהם בארץ
הַנְּשֻׁמָה הלזו , היה לֹאֵךְ ידי לזבוה זבה תנודתי ולנסוך נסֶךְ
דמעותי . הֵה ! לוֹ נִתְּנוּ לי אך רגעים אחדים , לבקש מהם סליחה
וכפרה , ולשאת ברכה מאתם ! אך רגע קטן לשמוע מפיהם «סלהנו» .
הוי מִוֹת אֲבוֹרֵי , מה מהרת להמס תאות נפשי ורוח אפי ! מה
תכונן חֶצֶיך לירות במעמקי לב וכליות ! הֵה , הֶצֶק פֶּלַח לבי וכְבִּדֵי !
מה אֲדַמָּה לתוגת לבי ומה אשׁוּה לדאבון נפשי ! הן מודעת לכל
מֶרֶת נפש אדם , המבקש להורות לאיש חסדו ומושיעו מיד צר
ואין לאר ידו ; אבל לב מי יודע מרת נפש המבקש להורות עלי
פשיעיו ולרצות את עוֹנוֹ , ואזניו תשמענה לאמר : «עֲבֹר הַמִּזְעֵד !»
אין קֶצֶה לצרת נפשו , מחלה אנושה היא לא יכלכלנה רוח איש , כְּבֹד
אבן וְנֶפֶל הרים יעיקו לבו כל עוד רוחו בקרבו ! —

מכל משפחתי לא נשארו , כי אם שתי אחיות נשואות
לאנשים ושני בני אָחֵי . גם המה , גם שאר יושבי י אָרֶץ לא
הכירוני , ובני משפחתי לא האמינו לדברי , עד כי נתתי למו
אותות אשר לא יוכלו נִפְר , אז נפלו על צוארי ונבכה מאין הפונות
מתונה וגיל , כל היום לא יצאתי הוצה ולא נתתי כל איש לבוא אלי
לשחר , את פני , כי היום הראשון הקדשתי לשארית משפחתי

• ולזכרון •

ולזכרון הורי • אזני לא נמלאו משמוע דבריהם על אדות אבי ואמי
והאבל אשר התאבלו עלי , בעת עזבי אותם עד יום מותם , וקרת
ימי חייהם האחרונים • אין אִמֶר ואין דברים להביע תוגת לבי
ודאבון נפשי •

וששבצר רץ בין מה וכה בְּשׁוֹקִים וברחובות , לראות את
העיר ואת כל אשר בה , כל אשר ראה , נפלאת היתה בעיניו
ולא שבעו מראות , ויהי כמשונע ממראה עיניו כל היום , כי
מעולם לא ראה כזאת •

השמועה , כי שבתני לעיר מולדתי , והמסבות אשר התהפכו
עלי בימים הרבים עשו למו כנפים וַתְּהוּם כל העיר • אני הייתי
כל שיהתם וארשת שפתותיהם , והמונים המונים כגדולים כקמנים
נהרו אלי , לראות את פני ולשמוע את קרתי מפי , עד כי ביתי
היה כבית ועד לכל בני העיר , ויאִלְצוּנִי מן הבקר עד הערב לספר
למו את קרתי , ואני לא יכלתי גם לא הפצתי הַשֵּׁב את פניהם
ריקם , כי אמרתי , אספרה להם , למען ישמעו ויקחו מוסר וישמח
לבי גם אני , כי הוֹעֵל אוֹעִילָה לבני עמי • ובכל פעם ופעם בעת
סְפָרִי למו את קרתי , לא השכתי פי להעיר את אזני השומעים למוסר
איש איש על פי דרכו • אל ההורים אמרתי לאמר «שמעו נא הורים !
אם בכל לבבכם אתם אוהבים את בניכם , למדו אותם בשחר ילדותם
לדוֹף צדק ואמת ולמלאות ספקם במעט , ואת ידיהם למדו למלאכה
ולעבודה , ומכל מְשָׁמֵר הַשְּׁמָרוּ לָכֶם מְבִלִי פִּינֵק את בניכם מנעוריהם ,
למען יהיו בריאים ושלמים ויעצרו כח לכלכל את הפגעים והמקרים
הרבים , הנכונים לצלע כל בני הלֹוֹף , ואיש לא ימַלֵּט מהם » ,
ואל הבנים אמרתי : שמעוני בנים יקרים ! מכל מְשָׁמֵר נצרו את
המצוה הזאת : כבדו את אביכם ואת אמכם , ושמעו בקולם לכל
אשר יצוו אתכם • יראו את ה' ומלך , למדו כל אשר תמצא ידכם
בעת מצוא , והשמרו לנפשותיכם מהעצלות והבטלה , אמות כל
זמה ואָוֶן ! • • •

מנחלת אבי לא השאירו לי בני משפחתי כל חלק ונחלה , כי

כבר נחשבתני במתים הפשי • אמנם אחרי בואי אָבו בכל לבבם
ונפשם להשיב לי חלקי , אך אני מאנתי לקחת מידם , כי היתה רע
בעיני לגרוע נחלתם , אשר כבר למו נחשבה • גם הכסף , אשר
בנסעי ל ג ו א י נ ע א , הפקדתי ביד אלמנת רב החבל , אוהבי בעיר
ל א נ ד א נ , כבר אול ולא היה לאל ידה להשיב לי , כי היתה
במסכנות ומהסר • ועתה מלך אי לפני ימי מספר , שדדה ממלכתו
פתאם ויחי היי בודד באהלו בהסר כל ! אך לא שָׁתִי לבי לזאת ,
כי כבר למדתי למלאות ספקי במעט , והעני , באשר עֲנִיתִי זה
עשרים ושבע שנים , הורני למדי לבלי לכת בגדולות ובלתי רדוף
אחרי עֶשֶׂר ותענוגות בני אדם ; לכן מעט הכסף והזהב אשר מצאתי
באי מגורי , היו די מְחִית נפשי ונפש רְעִי ש ש ב צ ר בארץ מולדתי •
גם עתי מאות ליטרות ש ט ע ר ל י נ ג *) נתנו לי בעלי האניה אשר
באתי בה , על פי מליצת רב החבל , לאות תודה על העזרה אשר
עזרתני • לו • גם לא פנית לעצת בני משפחתי אשר יעצוני לנסוע
ל ב ר א ז י ל י ע נ ולדרוש מטעי כרמי וגנותי , כי שפרה עלי ארץ
מולדתי , ומנוחה ראיתי כי טוב , ואמאם לנוע עוד • אני ו ש ש ב צ ר
נקשרנו יחד בעבותות אהבה נצחת , ואקנה חלקת שדה , אשר
בה קוינו למצא הית ידינו • שגיננו עבדנו את האדמה בחפץ כפים
ובכל אֵוֹת נפשנו , כי מאז שבתנו על האי היו לנו המלאכה והעבודה
לשְׁעֵשְׂעֵי נפש , ובלעדן היו היינו עלינו למשא , וגם ראינו מִשֶׁב
בעמלנו • וכן ראינו שנינו חיים מאשרים , שקט ושאנן בלי כל מהסר
ודאגה , כנמולי מחלב עלי אָמָם • שְׁלוֹם אמת , אהבת רְעִים ושאת
עון בני אדם • לצרקות האלה לְמַדְנו , כאלו נולדו עמנו יחד מבטן
אמנו , ער כי היינו מופת לרבים , ורבים עזבו את דרכם הראשונה
וילכו בדרך אשר הלכנו • וכלם נשאו והדרו פנינו ויִכְבְּדוּ אותנו כאשר
יכבד איש את אבותיו •

(* שם מטבע בבריטאניה לערך ששה רובל כסף ויותר .

לוח הטעות

תיקון	טעות	צד שורה	צד שורה
חשך	חשך	10	4
וירב	וירב	11	6
ירחיקוהו ממנו ,	ירחיקוהו	7	8
למרת	למרת	17	9
לחמת	וחמת	16	18
תהלה	תהלה	27	22
אובד , אובד	אובד ; אובד	7	24
ריח	רוח	28	25
ממך	ממך	13	28
ומני	ואני	2	30
אל האניה	האניה	26	33
מעצדים	מצעדים	3	34
היתה ,	היתה .	2	35
והדקים ,	והדקים .	5	—
לגזרים	לגזרים	24	35
כזב !	כזב !	18	36
שויפעל	בהערה) שויפעל	—	42
לו	לי	7	44
הנה	המה	22	46
ויתר	ויתר	4	51
ללכת	לכת	12	—
באשר	כאשר	20	—
לקחת מעט	לקחתי מעט	21	52
ילדותי	ילדתי	7	59
נרפים ,	נרפים	9	—
וארב	וארב	8	63

לוח הטעות

תקון	טעות	שורה	צד
תהיה	תהא	21	81
תחתי	תתתי	25	81
עב	עם	17	84
ליושבי	יושבי	10	78
כעשרה	כעשרה	16	90
אשר קרא קרת	אשר קרת	17	92
לבו	לכו	21	97
הכיתי	הכותי	1	98
ש ש ב צ ר	עִשְׁבֶּצֶר	7	100
דומיה	רומיה	28	104
— מתפללים אליו —	— מתפללים אליו —	5	110
לי	לו	11	—
היא	הוא	6	113
לא ! לא יכו נפש	לא ! יכו נפש	22	115
מרחוק	ברחוק	26	118
אל לבו	לבו	15	122
תמכתיו	תמכתי	23	—
החזיון	החזון	27	125
ובין	בין	2	129
להמתיק	להמתי	1	141
הלך רב החבל	רב החבל	1	144
ממשוש	משוש	15	146
ופה	ויפה	17	157
ובהתענגו	בהתענגו (בהקרמה)	3	

